

Bruselj, 20. september 2016
(OR. en)

12299/16

COHOM 115
COPS 272
CFSP/PESC 711
CSDP/PSDC 521
FREMP 146
INF 160
JAI 758
RELEX 748

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta

Datum: 20. september 2016

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 11691/16 COHOM 106 COPS 257 CFSP/PESC 657 CSDP/PSDC 482
FREMP 135 INF 145 JAI 702 RELEX 685

Zadeva: Letno poročilo EU o človekovih pravicah in demokraciji v svetu za leto
2015 – problematika po državah in regijah

V prilogi vam pošiljamo letno poročilo EU o človekovih pravicah in demokraciji v svetu za leto 2015 – problematika po državah in regijah, ki ga je Svet sprejel na 3484. zasedanju 20. septembra 2016.

**LETNO POROČILO EU O ČLOVEKOVIH PRAVICAH IN DEMOKRACIJI
V SVETU ZA LETO 2015**

Problematika po državah in regijah

(Svet za splošne zadeve, 20. september 2016)

Kazalo

I. Države kandidatke in potencialne kandidatke.....	9
Albanija	10
Bosna in Hercegovina	11
Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija	12
Kosovo*	13
Črna gora	15
Srbija	16
Turčija	17
Pomoč za več upravičencev.....	18
II. Države EGP/Efte	18
Švica	18
Norveška	19
Islandija	20
Sveti sedež	21
Andora, Lihtenštajn, Monako, San Marino	21
III. Evropska sosedska politika.....	21
Armenija.....	22
Azerbajdžan	25
Belorusija	28
Gruzija.....	30
Republika Moldavija.....	33

Ukrajina	35
Egipt	38
Izrael	41
Palestina*	43
Jordanija	46
Libanon	48
Siriya	49
Alžirija	51
Maroko	54
Tunizija	56
Zahodna Sahara	59
Libija	59
IV. Rusija in Srednja Azija	62
Rusija	62
Kazahstan	65
Kirgiška republika	66
Tadžikistan	67
Turkmenistan	69
Uzbekistan	70
V. Afrika	71
Afriška unija (AU) – skupna strategija Afrike in EU	71
Angola	74
Benin	76
Bocvana	78
Burkina Faso	81
Burundi	83
Zelenortski otoki	86

Kamerun	87
Srednjeafriška republika	88
Čad	89
Unija Komori	91
Republika Kongo	92
Slonokoščena obala	94
Demokratska republika Kongo	96
Džibuti	98
Ekvatorialna Gvineja	99
Eritreja	100
Etiopija	102
Gabon	104
Gambija	106
Gana	108
Gvineja	110
Gvineja Bissau	113
Kenija	114
Lesoto	115
Liberija	118
Madagaskar	119
Malavi	122
Mali	123
Mavretanija	125
Republika Mauritius	127
Mozambik	128
Namibija	130
Niger	133

Nigerija	134
Ruanda	137
São Tomé in Príncipe	140
Senegal	141
Republika Sejšeli	143
Sierra Leone	144
Somaliya	146
Južna Afrika	149
Južni Sudan	151
Sudan	154
Svazi	156
Tanzanija	158
Togo	160
Uganda	161
Zambija	163
Zimbabve	164
VI. Arabski polotok	166
Bahrajn	166
Kuvajt	168
Oman	169
Katar	169
Saudova Arabija	170
Združeni arabski emirati	172
Jemen	173
Iran	177
Irak	178
VII. AZIJA	181

Afganistan	181
Zveza držav jugovzhodne Azije (ASEAN)	184
Bangladeš	184
Butan.....	187
Brunej	188
Mjanmar/Burma.....	189
Kambodža	192
Ljudska republika Kitajska.....	194
Hongkong	198
Tajvan.....	198
Indija.....	199
Indonezija.....	201
Japonska.....	203
Republika Koreja	204
Demokratska ljudska republika Koreja	205
Laos.....	208
Malezija	209
Maldivi.....	212
Mongolija	214
Nepal	216
Pakistan	218
Filipini.....	220
Singapur	223
Šrilanka	224
Tajska	227
Vzhodni Timor.....	229
Vietnam	230

VIII. Oceanija	233
Avstralija	233
Fidži	233
Majhne pacifiške otoške države – Kiribati, Republika Marshallovi otoki, Federativne države	
Mikronezije, Nauru, Palau, Tuvalu in Samoa	235
Nova Zelandija	239
Papua Nova Gvineja	239
Salomonovi otoki	242
Tonga	245
Republika Vanuátu	247
IX. Ameriki	250
Antigva in Barbuda	250
Argentina	251
Zveza Bahami	251
Barbados	253
Belize	254
Bolivija	255
Brazilija	256
Kanada	258
Čile	260
Kolumbija	263
Kostarika	265
Kuba	266
Dominika	268
Dominikanska republika	268
Ekvador	270
Salvador	271

Grenada	274
Gvatemala	275
Gvajana	277
Haiti	279
Honduras	280
Jamajka	282
Mehika	283
Nikaragva	286
Panama	288
Paragvaj	290
Peru	291
Saint Kitts in Nevis	292
Sveta Lucija.....	293
Saint Vincent in Grenadine	294
Surinam	295
Trinidad in Tobago.....	296
Združene države Amerike (ZDA)	297
Urugvaj.....	299
Venezuela	300

I. Države kandidatke in potencialne kandidatke

V merilih za pristop se odražajo temeljne vrednote EU iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji. Ti bistveni pogoji, ki jih morajo izpolniti vse države kandidatke, ki si prizadevajo postati države članice, zajemajo stabilnost institucij, ki zagotavljajo demokracijo, spoštovanje vladavine prava, človekove pravice in zaščito manjšin. Sedanja širitvena agenda zajema države Zahodnega Balkana in Turčijo. Evropska komisija v širitvenem paketu iz leta 2015¹ podrobno obravnava napredek pri izpolnjevanju teh meril. Letos Komisija v letnih poročilih za države v procesu širitve ne ocenjuje le napredka, temveč poroča tudi o trenutnem stanju in ravni pripravljenosti držav za prevzem obveznosti članstva. V poročilih so tudi konkretnije smernice za ukrepe, ki naj bi jih sprejele države članice.

Širitvena politika še naprej temelji na načelu, da se je treba najprej posvetiti temeljnim vidikom. V širitvenem procesu, ki odraža temeljne vrednote in politične prednostne naloge, se še naprej poudarjajo reforme v zvezi s pravno državo, temeljnimi pravicami, krepitvijo demokratičnih institucij, vključno z reformo javne uprave, ter na področju gospodarskega razvoja in konkurenčnosti.

V strategiji širitve iz leta 2015 so izpostavljene glavne preizkušnje za države kandidatke in potencialne kandidatke. Evropska komisija v zvezi s temeljnimi pravicami na Zahodnem Balkanu in v Turčiji še naprej meni, da jih je treba v praksi še bolj uveljavljati, čeprav so že večinoma vključene v zakonodajo. Poseben izziv je svoboda izražanja, saj so v več državah na tem področju opazni stalni negativni trendi. Komisija v okviru pristopa k EU še naprej prednostno obravnava področje svobode izražanja in medijske svobode. Treba je še izboljšati zaščito manjšin, zlasti Romov, ki so še naprej žrtve diskriminacije in živijo v težavnih razmerah. Veliko zaskrbljenost zbuja tudi diskriminacija in sovražnost do drugih ranljivih skupin, tudi lezbijk, gejev, biseksualnih, transseksualnih in interseksualnih oseb (LGBTI). Še več je treba storiti za spodbujanje enakosti med ženskami in moškimi, preprečevanje nasilja v družini, zagotavljanje spoštovanja pravic otrok in za podporo invalidom.

¹ COM(2015) 611 final, Bruselj, november 2015.

Pozornost je treba nameniti tudi delovanju demokratičnih institucij. Okrepiti je treba vlogo nacionalnih parlamentov v procesu reform ter tako zagotoviti demokratično odgovornost. Države v procesu širitve morajo imeti resnično delujoč institucionalni okvir za varstvo temeljnih pravic in bistveno bolj spodbudne in ugodne razmere za razvoj civilne družbe, kar bo okrepilo politično odgovornost in razumevanje reform v zvezi s pristopom. Komisija še naprej spodbuja in podpira opazovalno vlogo držav kandidat in držav, s katerimi je bil sklenjen stabilizacijo-pridružitveni sporazum, pri delu Agencije EU za temeljne pravice. V letu 2015 je bil zabeležen pozitiven napredek v zvezi z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Albanijo in Srbijo.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_strategy_paper_en.pdf

Albanija

V okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) potekajo štirje glavni projekti: za večjo učinkovitost albanskega sistema varstva človekovih pravic in boj proti diskriminaciji (IPA 2013; 1,5 milijona EUR), krepitev gospodarske in družbene vloge Romov in Egipčanov (IPA 2014; 4 milijone EUR), projekt na področju alternativnega reševanja sporov, ki naj bi ga omogočili državljanom (IPA 2012; 750 000), ter glede kazenskega sistema (IPA 2013; 1 milijon EUR). Ravno tako poteka projekt v zvezi z infrastrukturo zaporov (IPA 2011; 14,4 milijona EUR).

V okviru Sklada za civilno družbo v okviru IPA je sedem projektov (v skupni vrednosti okrog 1,2 milijona EUR), povezanih z varstvom človekovih pravic, namenjenih spodbujanju socialnega vključevanja pripadnikov manjšin, zlasti Romov in Egipčanov, spremljanju spoštovanja temeljnih pravic v centrih za pridržanje, podpiranju dostopa ranljivih skupin do pravnega varstva in spodbujanju restorativne pravičnosti ter mediacije med žrtvami in storilci za mladoletnike.

Iz naslova evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) se financira šest tekočih projektov (skupaj 1,2 milijona EUR) na področjih, kot so pravice LGBTI, pravice invalidov, zaščita otrok ter nasilje nad ženskami. Izvaja se sedem projektov v zvezi z varstvom človekovih pravic v izobraževanju in zaposlovanju, v katerih je glavna pozornost namenjena vključevanju invalidov in ranljivih skupin.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

Bosna in Hercegovina

Leta 2015 je bila finančna pomoč v okviru IPA namenjena zlasti uskladitvi zakonodaje s Konvencijo ZN o pravicah invalidov (1 milijon EUR v okviru IPA za leto 2011) in boljšim socialno-ekonomskim razmeram za približno 260 žrtev min in njihove družine v okviru projekta pomoči žrtvam min (1 milijon EUR). Oktobra 2015 se je začel nov projekt v vrednosti 2,5 milijona EUR za boljše socialno-ekonomsko vključevanje Romov, ki nadgrajuje predhodni projekt s podobnim proračunom. S tema projektoma bodo skupno pridobili 290 bivalnih enot in celovite socialno-ekonomske ukrepe. S tem ukrepanjem se neposredno obravnava pomanjkanje prostorov za nastanitev, revščina in socialno-ekonomska izključenost romskega prebivalstva, in sicer z obnovo oziroma gradnjo domov in pripadajoče infrastrukture ter zagotavljanjem ukrepov za preživetje, pri čemer imajo prednost območja, ki so jih prizadele poplave. Zagotavljanje trajne nastanitve in drugi ukrepi za ranljive povratnike ali notranje razseljene osebe se financirajo iz projekta v okviru Priloge VII o izvajanju strategije vračanja (7 milijonov EUR), ki se upravlja skupaj z UNHCR. EU je z 1 milijonom EUR podprla projekt za sistem socialnih stanovanj (razvoj integriranega modela v teoriji in praksi), da bi tako nacionalnim oblikovalcem politik pomagala pri opredelitvi in izvajanju stanovanjskih politik, naklonjenih beguncem, povratnikom, brezdomcem, mladim in drugim v stiski.

Začel se je nov projekt v vrednosti 3 milijonov EUR za boljše tehnične zmogljivosti ministrstva za človekove pravice in begunce ter krepitev ponudnikov socialnih storitev. Podprt je bil tudi pregled zakonodaje Bosne in Hercegovine na področju preprečevanja diskriminacije.

Leta 2015 je bilo v okviru EIDHR financiranih enajst projektov v skupnem znesku 2,5 milijona EUR. Namenjeni so bili zlasti varstvu manjšin, vključno z Romi na splošno in zlasti romskimi otroki, zaščiti LGBTI in pravic invalidov ter spodbujanju udeležbe študentov pri demokratičnih reformah, krepitvi vloge in participacije mladih ter izboljševanju družbeno-ekonomskega položaja marginaliziranih skupin. Ob koncu leta 2015 je bilo dodeljenih pet dodatnih donacij v višini 0,95 milijona EUR za vključevanje Romov, nadzor nad tobakom, dobro politično upravljanje, dostop do vode ter podporo mladim.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

EU je leta 2015 znatno podpirala organizacije civilne družbe na področju varstva različnih temeljnih pravic. Iz nacionalnega proračuna Sklada za civilno družbo v sosedstvu v okviru IPA (5 milijonov EUR) je bilo leta 2014 financiranih 19 projektov, zlasti za večjo svobodo izražanja in medijev, spodbujanje raziskovalnega novinarstva, reformo sodstva, participativno demokracijo, medetnične odnose ter pravice Romov. Iz sheme nepovratnih sredstev za civilno družbo v okviru IPA 2011 (1,35 milijona EUR) je bilo podprtih še 12 projektov, zlasti za spodbujanje udeležbe civilne družbe pri oblikovanju javnih politik, boj proti diskriminaciji in varstvo pravic invalidov, mladih in drugih ranljivih skupin. Deset obsežnih projektov je bilo financiranih v okviru EIDHR za obdobje 2014–2015 (1,2 milijona EUR), s katerimi so podpirali dostop do sodnega varstva, izobraževanje o človekovih pravicah v šolah, pravico do varnega delovnega okolja ter pregledno in vključujoče oblikovanje politik in socialno vključevanje romske skupnosti.

Poleg teh obsežnih projektov za organizacije civilne družbe, ki so bili financirani z nepovratnimi sredstvi, je EU v sodelovanju z različnimi javnimi ustanovami še naprej izvajala več projektov v zvezi s človekovimi pravicami v okviru IPA. S temi projekti se je med drugim nudila podpora uradu varuha človekovih pravic za učinkovitejše varstvo temeljnih pravic, večala neodvisnost, učinkovitost in strokovnost sodstva, udeleževala reforma kazenskega pravosodja, krepil boj proti korupciji ter zagotavljala zaščita pravic pridržanih in obsojenih oseb.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

Kosovo*²

Leta 2015 se je začel v sodelovanju z Mednarodno organizacijo za migracije (IOM) izvajati ukrep, ki se financira iz IPA za leto 2014, in ki naj bi manjšinskim skupnostim omogočil ustvarjanje dobička, kar bi izboljšalo njihove možnosti (ponovnega) vključevanja. Iz sredstev IPA za leto 2015 sta se financirala dva projekta iz Sklada za civilno družbo v sosedstvu in programa Media, in sicer za boljši položaj žrtev nasilja v družini in trgovine z ljudmi ter vzpostavitev in ohranjanje učinkovitega sodelovanja med organizacijami civilne družbe za človekove pravice in krepitev njihovih zmogljivosti za ozaveščanje. Skupna vrednost teh projektov je 2 milijona EUR. Leta 2015 se je tudi zaključil projekt IPA v vrednosti 1 milijona EUR, ki ga izvaja Svet Evrope, za povečanje zmogljivosti institucije varuha človekovih pravic in civilne družbe. V tem letu so se izvajali še drugi projekti IPA: 0,7 milijona EUR vreden projekt tesnega medinstitucionalnega sodelovanja za preprečevanje homofobije in transfobije ter vzpostavljanje strateških partnerstev z organizacijami civilne družbe za zagotavljanje pravnega in psihološkega svetovanja; projekta v vrednosti 1,5 milijona EUR oziroma 0,6 milijona EUR za zagotavljanje socialnih storitev invalidnim osebam, zlasti otrokom, ter pravosodnega varstva za otroke in projekt v vrednosti 3 milijone EUR za zaščito in spodbujanje pravic pripadnikov manjšinskih skupnosti.

² * To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je skladno z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Leta 2015 sta bila naročena dva projekta EIDHR v skupni vrednosti 0,4 milijona EUR, s katerima se obravnava vprašanje človekovih pravic v digitalni dobi in ureditev stanovanjskih razmer kot temeljna človekova pravica. Civilna družba še naprej izvaja enajst drugih projektov, financiranih v okviru EIDHR za leti 2011 in 2012. Pri njih je bil poudarek na krepitvi zagovorniških zmogljivosti ranljivih skupin, poglobljanju odnosov med različnimi skupnostmi in etničnimi skupinami prek kulturnih dejavnosti ter vprašanjih v zvezi s krepitvijo vloge žensk ter pravicami LGBTI in invalidov. Poleg tega se je leta 2015 začelo izvajati pet projektov v okviru EIDHR v skupni vrednosti približno 1 milijona EUR, med drugim za krepitev organizacij žensk ter izboljšanje politične zastopanosti in participacije skupnosti Romov, Aškalov in Egipčanov.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf

Črna gora

Leta 2015 so se na področju človekovih pravic izvajali trije projekti IPA, vredni približno 1,6 milijona EUR, namenjeni zlasti socialnemu vključevanju invalidov, trajnim rešitvam za notranje razseljeno romsko prebivalstvo ter podpori uradu varuha človekovih pravic in ustavnemu sodišču pri uveljavljanju standardov človekovih pravic. Istega leta je bilo približno 2,35 milijona EUR novih obveznosti iz finančnih sredstev IPA dodeljenih šestim projektom na področju protidiskriminacijskih politik in človekovih pravic (socialno vključevanje invalidnih otrok in mladostnikov ter žensk – žrtev nasilja, pravice duševnih bolnikov, socialno podjetništvo, okrepitev gospodarske vloge in politična participacija žensk ter nasilje na podlagi spolne pripadnosti).

Poleg tega je EU leta 2015 zagotovila skupaj 700 000 EUR finančne podpore za šest projektov v okviru EIDHR (program pomoči za posamezne države). Projekti so bili usmerjeni na različna področja, kot so pravice LGBTI, politična participacija Romov (ustanovitev prvega sindikata delavcev Romov), varstvo potrošnikov in pravice bolnikov, večanje zaupanja v volitve ter boj proti nasilju na podlagi spolne pripadnosti. Istega leta so se izvajali še štirje projekti iz EIDHR, vredni približno 400 000 EUR, ki so zajeli vse od socialnega vključevanja Romov ter preprečevanja slabega ravnanja v zaporih prek reforme politik rehabilitacije in ponovne socializacije do pravic invalidov.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_montenegro.pdf

Srbija

EU je leta 2015 še naprej izvajala štiri projekte v okviru programa IPA za podporo protidiskriminacijskim politikam ter izboljšanje položaja ranljivih oseb, vključno z Romi, begunci in notranje razseljenimi osebami. Tega leta so se na vključevanje Romov nanašali štirje projekti, skupaj vredni 11,4 milijona EUR. Oktobra 2015 se je začel projekt tesnega medinstitucionalnega sodelovanja pri podpiranju promocije človekovih pravic in ničelne tolerance do diskriminacije, ki bo trajal 18 mesecev in je skupaj vreden 1,2 milijona EUR. V okviru Sklada za civilno družbo v sosedstvu za leto 2013 je bilo organizacijam civilne družbe dodeljenih 22 donacij v skupni vrednosti 2,4 milijona EUR. Na novo financirani projekti bodo okrepili boj proti korupciji prek večje preglednosti v javnem sektorju, zagotavljanja pomoči najbolj izpostavljenim osebam in skupinam ter podpore sodelovanju med Srbijo in Kosovom prek kulturnih, medijskih in mladinskih pobud.

Leta 2015 je bil objavljen razpis za zbiranje predlogov v okviru proračuna EIDHR za leti 2014 in 2015 v skupni vrednosti 2 milijonov EUR. Organizacijam civilne družbe je bilo dodeljenih dvajset donacij, zlasti za varstvo manjšin, pravice LGBTI, enakost spolov, pravice otrok, prosilce za azil in invalide.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_serbia.pdf

Turčija

V državnem strateškem dokumentu za obdobje 2014–2020 (pomoč iz naslova IPA II) za Turčijo so določene reforme in krepitev zmogljivosti glede glavnih prednostnih nalog – pravne države in temeljnih pravic. Več pomembnih projektov v okviru IPA je na področju človekovih pravic, na primer projekti za krepitev zmogljivosti z ustreznimi mehanizmi za človekove pravice (kot so nacionalne institucije za človekove pravice, varuh človekovih pravic, parlament in odvetniška združenja), projekti na področju svobode izražanja in projekti o pravicah žensk in boju proti diskriminaciji. Nedavno sprejet nacionalni program IPA za leto 2015 v višini 17,9 milijona EUR zajema podporo za krepitev neodvisnosti, nepristranskosti, učinkovitosti in upravljanje sodstva. Program na področju človekovih pravic vključuje ukrepe v vrednosti 18,9 milijona EUR za krepitev ključnih institucij ter preprečevanje in boj proti nasilju nad ženskami in otroki. Z ukrepi na področju notranjih zadev bo Turčija deležna podpore pri izvajanju ustreznih zahtev ter pomoči pri sprejemu beguncev zaradi konflikta v Siriji (112 milijonov EUR). Samostojen ukrep v vrednosti 4,7 milijona EUR bo namenjen podpori socialnega vključevanja notranje razseljenih oseb v provinci Van.

Projekti EIDHR v Turčiji obravnavajo zlasti najbolj pereča vprašanja človekovih pravic v tej državi, vključno s svobodo izražanja in neodvisnostjo medijev, boljšim dostopom do pravnega varstva, bojem proti mučenju in nekaznovanju, zaščito in spoštovanjem kulturne raznolikosti, ranljivimi skupinami in pravicami pripadnikov manjšin, izobraževalnimi programi in usposabljanji glede človekovih pravic ter spodbujanjem politične zastopanosti in udeležbe v družbi, zlasti za manjšinske skupine (ženske, LGBTI, Romi in mladi). Decembra 2015 se je v okviru programa EIDHR za Turčijo izvajalo 33 projektov. Decembra 2015 je bilo podpisanih dvaindvajset novih projektnih pogodb v vrednosti 3 milijonov EUR. Novi projekti obravnavajo več pomembnih področij v zvezi s človekovimi pravicami – zagovornike človekovih pravic, pravice LGBTI, pravice žensk in preprečevanje nasilja nad ženskami, manjšine ter begunce. EIDHR naj bi bil vključen tudi v odzivanje na krizo v Siriji, in sicer prek sodelovanja z organizacijami civilne družbe glede pravic beguncev, prosilcev za azil, notranje razseljenih oseb in migrantov na splošno. Prednostne naloge na tem področju so skladne z dejavnostmi v okviru IPA, instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru ter drugih pomembnih instrumentov, kot je skrbniški sklad EU, ter jih dopolnjujejo.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf

Pomoč za več upravičencev

Projekti v okviru IPA za leti 2012 in 2013, namenjeni več upravičencem, se še naprej izvajajo za zaščito in spodbujanje manjšin (3,6 milijona EUR) ter zagotavljanje regionalne podpore vključujočemu izobraževanju (4,6 milijona EUR).

II. Države EGP/Efte

Švica

Strategija EU za človekove pravice je v Švici usmerjena predvsem v sodelovanje in vzdrževanje rednega dialoga s Švico o vprašanjih človekovih pravic v mednarodnih organizacijah (ZN, Svet Evrope, OVSE itd.) ter posameznih državah po svetu. Švica je bila za obdobje 2016–2018 izvoljena za članico Sveta ZN za človekove pravice, v katerem ima aktivno vlogo.

EU človekove pravice v Švici vključuje v javno diplomacijo in obveščanje ter poudarja svojo vodilno vlogo v svetu pri spodbujanju človekovih pravic na globalni ravni.

Kar zadeva Evropsko konvencijo o človekovih pravicah (EKČP) in kljub določeni meri nestrinjanja glede posameznih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice v Švici, na splošno velja, da so sodbe pozitivno vplivale na sodno prakso švicarskega zveznega sodišča v zvezi s človekovimi pravicami in ustavno listino o temeljnih pravicah. Kljub temu pa se s predlagano državljansko pobudo z desne strani političnega spektra poskuša vzpostaviti prevlada švicarske ustave nad mednarodnim pravom, vključno z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, da bi samostojno zaščitili temeljne in človekove pravice ter po mnenju pobudnikov spoštovali voljo švicarskega naroda. Zgornji dom švicarske zvezne skupščine je decembra razpravljal o nekoliko manj strogem ukrepu, ki ga je spodnji dom že podprl, po katerem se švicarski zvezni svet pooblasti, da si na vseh ustreznih ravneh, zlasti v Svetu Evrope, prizadeva za več skladnosti in uveljavljanja načela subsidiarnosti ter zagotavljanje, da bo Evropsko sodišče za človekove pravice nacionalne pravne sisteme bolj sistematično upoštevalo v svoji sodni praksi.

Norveška

EU in Norveška imata podobne standarde za človekove pravice, zato je strategija EU za človekove pravice usmerjena predvsem v sodelovanje in vzdrževanje rednega dialoga z Norveško o vprašanjih človekovih pravic v mednarodnih organizacijah (ZN, Svet Evrope, OVSE itd.) ter posameznih državah po svetu. EU je na Norveškem človekove pravice vključila v svojo javno diplomacijo in obveščanje, da se poudari vodilna vloga EU v svetu.

Norveška človekove pravice podpira z različnih vidikov, vključno z razvojnim sodelovanjem, ter v splošnem črpa iz Mednarodne listine o človekovih pravicah ter različnih konvencij in drugih instrumentov za spodbujanje in zaščito človekovih pravic, na primer v zvezi z rasno diskriminacijo, mučenjem, pravicami žensk, otrok in invalidov, skupaj z načelom spodbujanja človekovih pravic iz Splošne deklaracije o človekovih pravicah. Čeprav za področje človekovih pravic kot celoto ni akcijskega načrta, pa obstajajo načrti za posamezna področja, npr. trgovino z ljudmi, pravice otrok in pravice žensk. Človekove pravice so še vedno zelo pomembne in norveška vlada je več pozornosti namenila vsebinam, v katerih so izjemno podkovani. Prednostna področja norveškega razvojnega sodelovanja v podporo človekovim pravicam so med drugim podpora zagovornikom človekovih pravic, pravna država ter boj proti mučenju in smrtni kazni, svoboda govora in svobodni mediji, družbena odgovornost gospodarskih družb, dialogi o človekovih pravicah z izbranimi državami ter spodbujanje pravic žensk, otrok, invalidov, domorodnih ljudstev ter lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev (LGBT).

Islandija

Islandija ima celovit sistem za varstvo temeljnih pravic in svoboščin ter pri vprašanjih s področja človekovih pravic zgledno sodeluje z mednarodnimi organizacijami. Med posebnimi pobudami je dejavno zagovarjala in podprla pobude ZN in druge mednarodne pobude za spodbujanje vloge moških pri enakosti spolov. Dne 14. in 15. januarja 2015 je na sedežu Združenih narodov v New Yorku skupaj s Surinamom gostila konferenco pod vzdevkom „brivnica“, na kateri so moške spodbujali k prevzemanju dejavnejše vloge pri obravnavanju enakopravnosti med moškimi in ženskami. Na regionalni ravni je prispevala k delu Arktičnega sveta o teh vprašanjih.

Na Islandiji je vprašanja človekovih pravic vključila v svojo javno diplomacijo in obveščanje, da se poudari vodilna vloga EU v svetu.

Sveti Sedež

S Svetim sedežem se vzdržujejo dokaj pogosti in koristni stiki o različnih vprašanjih s področja človekovih pravic v okviru večstranskih forumov, vključno z Generalno skupščino ZN, Svetom ZN za človekove pravice, OVSE in Svetom Evrope. Smernice EU za spodbujanje in varstvo svobode vere ali prepričanja pridobivajo vse večji pomen kot temelj za sodelovanje, saj je Sveti sedež izjemno zaskrbljen zaradi naraščajočega preganjanja kristjanov v različnih delih sveta.

Andora, Lihtenštajn, Monako, San Marino

EU ter Andora, Lihtenštajn, Monako in San Marino imajo podobne standarde na področju človekovih pravic, zato se strategija EU o človekovih pravicah osredotoča predvsem na usklajevanje pri vprašanjih človekovih pravic v mednarodnih organizacijah (ZN, Svet Evrope, OVSE itd.). EU sodeluje tudi pri splošnem rednem pregledu stanja na področju človekovih pravic v teh državah v okviru Sveta ZN za človekove pravice.

III. Evropska sosedska politika

V skupnem sporočilu o pregledu evropske sosedске politike je bila leta 2015 ponovno potrjena zaveza EU k spodbujanju in zagovarjanju univerzalnosti in nedeljivosti vseh človekovih pravic doma in v partnerstvu z državami iz vseh regij. Poudarjena je bila nezmanjšana pomembnost dobrega upravljanja, demokracije, pravne države in človekovih pravic ter izpostavljena potreba po zagotovitvi neodvisnosti in učinkovitosti pravosodnih sistemov kot prednostna naloga EU v sosedski regiji. Druga ključna področja iz pregleda evropske sosedске politike so še svoboda izražanja, pluralizem in neodvisnost medijev, vključno z odprtim in prosto dostopnim medmrežjem.

V pregledu evropske sosedске politike je bilo potrjeno, da je pristop na podlagi spodbud („več za več“) uspešno podpiral reforme na področju dobrega upravljanja, demokracije, pravne države in človekovih pravic, kadar so se partnerji zavezali tovrstnim reformam. Kjer pa ni bilo politične volje, tudi ta pristop ni bil dovolj, da bi spodbudil zavezanosti reformam. V teh primerih bo EU proučila učinkovitejše načine za spodbujanje temeljnih reform s partnerji, med drugim z vključitvijo civilnih, gospodarskih in socialnih akterjev.

EU je zato v letu 2015 ponovno potrdila, da bo z vsemi partnerji navezala vključujoč dialog o človekovih pravicah in demokraciji, tudi na področjih, na katerih se izkušnje morda razlikujejo. Človekove pravice in demokracija bodo ostale na dnevnem redu političnega dialoga EU z vsemi partnerji v dogovorjenih oblikah. Ob navedbi teh zavez je bilo v pregledu tudi poudarjeno, da je treba najti nove načine za učinkovitejše spodbujanje univerzalnih vrednot ter da EU namerava še bolj podpreti civilno družbo in okrepiti stike z relevantnimi partnerji civilne družbe v najširšem smislu, pa tudi s socialnimi partnerji.

Armenija

Prek dvostranskega sodelovanja med EU in Armenijo ter političnega dialoga na tem področju se zlasti spodbujajo človekove pravice ter nenehno krepijo demokratične institucije, sodstvo in pravna država, dobro upravljanje, boj proti korupciji ter civilna družba. Armenija si sicer do določene mere prizadeva za reševanje vprašanj na področju človekovih pravic, njena glavna pomanjkljivost pa ostaja sprejemanje in dejansko uveljavljanje reform in zakonodaje.

EU z njo vzdržuje red in aktiven dialog o človekovih pravicah v različnih forumih, tudi prek letnega dialoga o človekovih pravicah. Dialog, načrtovan za leto 2015, je bil preložen zaradi tehničnih razlogov in naj bi bil marca 2016 v Erevanu.

EU je v lokalni izjavi skupaj z vodji misij izrazila zaskrbljenost zaradi domnevnih nepravilnosti pri referendumu o ustavni reformi 6. decembra in oblasti pozvala k ustrezni preiskavi.

Da bi zagotovili pravočasne reforme pred naslednjimi volitvami, je EU Armenijo še naprej spodbujala, naj v letih 2012 in 2013 udejanji priporočila OVSE/ODIHR, zlasti v zvezi z zakonodajnim okvirom. EU je tudi odločno pozvala Armenijo, naj upošteva poročilo skupine strokovnjakov ODIHR o referendumu (objavljeno januarja 2016). V ta namen Armeniji zagotavlja nekaj finančne pomoči za izvedbo volitev.

EU poudarja potrebo po zagotavljanju enakih možnosti in udeležbe žensk tudi v političnem življenju in na višjih ravneh uprave. Zagotavlja podporo za večjo vključenost žensk v odločanje in še naprej podpira sprejetje zakonodaje na področju nasilja zaradi spola oziroma nasilja v družini. Zaskrbljenost še naprej vzbujajo razmere v zaporih ter slabo ravnanje v priporu. EU se je še naprej zavzemala za uskladitev razmer v zaporih s standardi Odbora za preprečevanje mučenja (CPT). Ugotovljen je bil delen napredek – oblikovanje akcijskega načrta za reformo sistema prestajanja kazni v skladu s priporočili Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ter izgradnja novega zapora v skladu s standardi navedene konvencije, kar je EU sofinancirala.

Osnutek zakona o uvedbi služenja pogojne zaporne kazni v Armeniji še ni bil sprejet. Vprašanji, ki sta še vedno problematični, se nanašata na potrebo po zagotavljanju spoštovanja načela nediskriminacije in sprejetju celovite protidiskriminacijske zakonodaje, ki bi ščitila pravice ranljivih skupin, kot so invalidi in LGBTI, in učinkovito izvajanje zakona o zagotavljanju enakih pravic ter po dokončnem oblikovanju osnutka zakona o svobodi vesti in verski svobodi. EU je še naprej podpirala reforme javne uprave in zlasti poudarjala, da je treba še odločneje preprečevati korupcijo in se boriti proti njej ter okrepiti reformo sodstva in organov kazenskega pregona in poglobiti zaupanje javnosti v sodni sistem.

EU je leta 2015 je še naprej spodbujala strukturni dialog med civilno družbo in oblastmi. Nadaljevala je redna posvetovanja s civilno družbo in finančno podporo za projekte organizacij civilne družbe. Evropska ustanova za demokracijo ob tem zagotavlja podporo lokalnim organizacijam. EU je skupaj z Unicefom podpirala deinstitucionalizacijo otrok. Otroci so bili še naprej med najrevnejšimi skupinami v družbi (36,2 %), pri čemer so invalidni otroci bolj izpostavljeni nevarnosti življenja v revščini.

EU je še naprej zagotavljala znatno pomoč za več neodvisnosti in strokovnosti pravosodnega sistema v Armeniji, kar je zajemalo proračunsko podporo in skupen projekt s Svetom Evrope.

Iz evropskega instrumenta sosedstva je bil zagotovljen tudi program v vrednosti 12 milijonov EUR za proračunsko podporo na področju človekovih pravic, s čimer je bilo podprto izvajanje zadevne zakonodaje. Armenija prejema pomoč iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), ki še naprej prispeva k razvoju demokracije in spoštovanju vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin s podpiranjem pravic žensk in mladih, pravic beguncev (zlasti Armencev iz Sirije), načela pravne države ter državljanskega novinarstva.

Azerbajdžan

Glavne prednostne naloge EU v Azerbajdžanu so še naprej svoboda izražanja, svoboda zbiranja, razvoj delujoče civilne družbe in pravna država. V letu 2015 je bilo obsojenih več zagovornikov človekovih pravic, civilna družba pa je imela zaradi izjemno omejevalne in zapletene zakonodaje o nevladnih organizacijah (NVO) vse manj prostora za delovanje. EU je v izjavah ob obsodbah več aktivistov za človekove pravice izrazila zaskrbljenost zaradi dolgih kazni in pravnih postopkov na splošno – med drugim tudi zaradi neupoštevanja načela enakosti orožij – ter Azerbajdžan pozvala, naj spoštuje vse mednarodne zaveze in si prizadeva za vzpostavitev zaupanja v neodvisnost pravosodnega sistema. Dala je tudi izjavi o pogojni izpustitvi zagovornikov človekovih pravic Lejle in Arifa Junus iz zdravstvenih razlogov.

Posebni predstavnik EU (PPEU) za človekove pravice Stavros Lambrinidis se je februarja 2015 v Azerbajdžanu srečal s predsednikom Ilhamom Alijevim, več ministri (tudi z zunanjim ministrom Mamadjarovom), varuhinjo človekovih pravic in predstavniki civilne družbe. Izrazil je hudo zaskrbljenost EU zaradi vse slabših razmer na področju človekovih pravic in skušal ponovno vzpostaviti zaupanje in dialog, potrebna za obravnavo teh vprašanj, ter pozval zlasti k poštenemu obravnavanju in izpustitvi priprtih posameznikov ter hitremu sprejetju predpisov, ki bi omogočili pregledno in neovirano financiranje ter delovanje nevladnih organizacij. Med obiskom je zaprosil za obiske treh zapornikov vesti, ki so bili odobreni.

Komisar za evropsko sosedsko politiko in širitvena pogajanja Johannes Hahn in predsednik Evropskega sveta Donald Tusk sta aprila in julija obiskala Baku, kjer sta med drugim govorila o problematiki s področja človekovih pravic v Azerbajdžanu.

Dne 4. decembra je bila sprejeta sekundarna zakonodaja o nevladnih organizacijah v zvezi z registracijo za pridobitev nepovratnih sredstev in pravico tujih donatorjev za dodeljevanje nepovratnih sredstev v Azerbajdžanu. Po precejšnjih zamudah, ki so zelo slabo vplivale na financiranje civilne družbe, je zagotavljanje nepovratnih sredstev s strani tujih donatorjev – tudi EU – zaradi novih pravil postalo bolj zapleteno in dodatno upravno obremenjuje organizacije civilne družbe.

Delegacija EU je z organizacijami civilne družbe nadaljevala redni tematski dialog. Predstavniki civilne družbe so bili redno vabljeni na srečanja z uradniki iz Bruslja ali drugih prestolnic, vključno z obiski na visoki ravni, da bi jih seznanili z razmerami v državi. Več srečanj z neodvisnimi nevladnimi organizacijami o posebnih vprašanjih je potekalo tudi dvostransko. Tudi EU je obravnavala človekove pravice in demokracijo z Azerbajdžanom v različnih oblikah, vendar leta 2015 med tema stranema ni bilo letnega dialoga o človekovih pravicah, ki je ena od najpomembnejših platform za razprave med EU in Azerbajdžanom. Potem ko je bil prvotni datum (november 2014) prestavljen, je Azerbajdžan srečanje za nedoločen čas odložil (zdaj je načrtovano za oktober 2016). Delegacija EU in njene države članice so skupaj še naprej spremljale več sojenj in opazovale več novih primerov ter ocenjevale skladnost s poštenimi in preglednimi postopki. Delegacija EU je bila zadolžena za usklajevanje pri teh vprašanjih in nekatere skupne nadaljnje ukrepe v zvezi z ocenami po sodbah. Bila je tudi zelo dejavna in v tesnem stiku z oblastmi glede posameznih primerov, vključno s primeroma zagovornikov človekovih pravic Lejle in Arifa Junus. Njeno osebje je v priporu obiskalo več zapornikov, vključno z voditeljema stranke „Real“ Ilgarjem in Hilalom Mammedov. Še naprej je v tesnem stiku z družinskimi člani in odvetniki v posameznih primerih, nadaljnje pa je tudi ukrepala na podlagi nekaterih informacij o razmerah v zaporih, vključno z domnevnim pretepanjem in zlorabami obsojenih aktivistov. EU je še naprej pozivala Azerbajdžan, naj spoštuje sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, zlasti sodbe v zvezi z aretacijo Ilgarja Mammedova.

V Azerbajdžanu so 1. novembra potekale parlamentarne volitve, na katerih glavne opozicijske stranke niso sodelovale, saj naj ne bi bile imele enakih pogojev. Volitve je opazovala delegacija Parlamentarne skupščine Sveta Evrope. OVSE/ODIHR nadzorne misije ni napotila, ker ni bil dosežen dogovor o številu opazovalcev. Tudi Evropski parlament teh volitev ni opazoval. EU je dala izjavo, v kateri je navedla, da je z njimi seznanjena in da mora Azerbajdžan udejanjiti predhodna priporočila OVSE/ODIHR, ter da pričakuje nadaljnje sodelovanje z azerbajdžanskimi institucijami v dobro vseh državljanov.

Predsednik Alijev je 28. decembra podpisal zakon o pomilostitvi zapornikov, kot je tradicija ob azerbajdžanskem dnevu solidarnosti, vendar ni pomilostil nobenega zagovornika človekovih pravic ali novinarja.

Finančno sodelovanje s civilno družbo v letu 2015 je bilo omejeno, ker skoraj vse leto ni bilo pravil o registraciji donatorjev in donacij, zato je EU to leto izgubila enega ključnih partnerjev za spodbujanje svojih vrednot in standardov.

V okviru projekta, ki ga financira EU in izvajajo organizacije civilne družbe, se je nadaljevala izgradnja zmogljivosti na področju enakosti spolov in krepitev vloge žensk ter udeležbe v življenju skupnosti, pa tudi zakonskih pravic, komunikacijskih sposobnosti, mehanizmov sodelovanja ter poslovne in podjetniške usposobljenosti žensk iz lokalne skupnosti.

V sodelovanju s Svetom Evrope v okviru regionalnega okvira programskega sodelovanja je bilo izvedenih več dejavnosti za razvoj zmogljivosti na področju svobode izražanja, učinkovitosti sodstva in usposabljanja pravnih strokovnjakov v zvezi z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.

Začelo ali nadaljevalo se je več programov tesnega medinstitucionalnega sodelovanja, v okviru katerih je bilo uporabljeno strokovno znanje držav članic EU o krepitevi institucije varuha človekovih pravic in njegovih regionalnih središč, s čimer naj bi zagotovili izvajanje njegovega mandata v zvezi z državnim preventivnim mehanizmom, pravicami otrok, pravicami invalidov, človekovimi pravicami starejših in pravico dostopa do informacij; sodelovanje z ministrstvom za delo in socialno varstvo pri socialnem vključevanju starejših in ranljivih skupin ter z državnim skladom socialnega varstva pri pripravi zakonov o financiranem delu pokojnin in zasebnih pokojninskih skladih.

EU je ob opiranju na strokovno znanje Unicefa še naprej spodbujala dostop otrok do sodnega varstva in pravne države prek analize zakonodaje, boljše zbiranje in analiziranje podatkov o pravnem varstvu otrok in pravosodni obravnavi mladoletnikov, zagotavljanje pravne pomoči, zakonitega zastopanja in psihosocialnih storitev za ranljive otroke in njihove družine, oceno potreb po zmogljivostih, ki jo opravi državna preventivna skupina urada varuha človekovih pravic glede svojega mandata za neodvisno spremljanje pravic otrok v objektih za pridržanje otrok, ter krepitev zmogljivosti članov te preventivne skupine.

Belorusija

Sistematične kršitve človekovih pravic so tudi leta 2015 zaznamovale splošne razmere v zvezi s človekovimi pravicami. Zakonodaja ni bila spremenjena, da bi omogočili večjo svobodo zbiranja, združevanja in medijev. Belorusija je v drugi polovici leta sprejela nekaj pozitivnih ukrepov. Mednje sodi tudi predlog te države, da bi obnovili dialog z EU o človekovih pravicah, ki je bil prekinjen leta 2009. Dialog je potekal julija v Bruslju. Na njem so med drugim obravnavali svobodo izražanja, zbiranja in združevanja, smrtno kazen, boj proti mučenju in slabemu ravnanju, vzpostavitev nacionalne institucije za človekove pravice, pravice otrok in večstranska vprašanja.

Zaradi sprememb zakona o množičnih medijih, ki je začel veljati januarja 2015, se je poostрил državni nadzor nad razširjanjem informacij na medmrežju in v tradicionalnih medijih. Ministrstvo za obveščanje si pridržuje pravico do zaprtja novinarskega objekta po dveh opozorilih.

Dne 22. avgusta so bili izpuščeni vsi preostali politični zaporniki, med katerimi so bili nekateri zaprti vse od zatrtja protestov po predsedniških volitvah leta 2010. EU je pozdravila ta dolgo pričakovani korak in se konec oktobra odločila za štiri mesece delno in začasno odpraviti omejevalne ukrepe EU. Še naprej poziva k ponovni uveljavitvi državljanskih in političnih pravic nekdanjih političnih zapornikov.

Dne 11. oktobra je bil beloruski predsednik Aleksander Lukašenko s 83,5 % vseh glasov ponovno izvoljen. Belorusija je polno sodelovala z OVSE/ODIHR pri organizaciji misije za opazovanje volitev. OVSE/ODIHR je predhodno ugotovila, da mora Belorusija storiti še veliko, če želi izpolniti svoje zaveze v okviru OVSE za demokratične volitve. Večina zabeleženih kršitev zadeva samovoljne odločitve glede registracije kandidatov, izključitve predstavnikov opozicije iz volilnih odborov in neustrezen postopek štetja glasov in prikaza glasov. Pomembno je, da so volitve potekale mirno in so se pristojni organi vzdržali uporabe sile pri soočanju s številnimi nedovoljenimi javnimi protesti. Kljub temu so bili organizatorji opozicijskih shodov obtoženi po zakonu o upravnih prekrških.

V Belorusiji od leta 2000 ni bila registrirana nobena nova politična stranka. Članom neregistriranih organizacij nenehno grozi kazenski pregon. Med letom je prišlo do več primerov nadlegovanja zagovornikov človekovih pravic. V prvi polovici leta se je vršil znaten pritisk na novinarje, saj so morali svobodni novinarji, ki so sodelovali s tujimi mediji brez akreditacije, ki jo je že tako težko dobiti, plačati visoke kazni. V obdobju pred predsedniškimi volitvami je pritisk popustil. Po nekaj težavah na začetku leta je bil neomejen dostop do neodvisnih informativnih spletnih strani do konca leta znova vzpostavljen.

Belorusija je edina država v Evropi, ki izvaja smrtno kazen. Leta 2015 je bila izvršena ena usmrtitev, čeprav je o pritožbi usmrčenega še odločal Odbor ZN za človekove pravice. Usoda druge osebe, ki čaka na usmrtitev, ni znana. Leta 2015 sta bili izrečeni še dve smrtni kazni, EU pa je v obeh primerih v izjavah Belorusijo pozvala, naj na smrtno kazen uvede moratorij.

Razmere ter brutalnost policije in stražarjev v beloruskih zaporih še naprej zbujajo zaskrbljenost. Diplomati EU so leta 2015 lahko prvič obiskali enega od zaporov. Samo ena od nevladnih in mednarodnih organizacij uživa neomejen dostop. Primeri, vloženi zoper upravo zaporov iz prejšnjih let niso bili preiskani. Nekaj aktivistov je opisalo svoje izkušnje s surovim ravnanjem policije med aretacijami (npr. „zadeva grafiti“ ter primer blogerja Nikitsenke).

Od leta 2015 je opredelitev mučenja na podlagi Konvencije ZN proti mučenju vključena v člen 128 beloruskega kazenskega zakonika, vendar pa beloruska zakonodaja zoper storilce mučenja ali krutega ravnanja ne določa pravnih sankcij. Redki primeri kaznovanja uradnikov so temeljili na členu o „prekoračitvi uradnih pooblastil“.

EU je predstavila resolucijo, ki jo je Svet ZN za človekove pravice sprejel junija in s katero je mandat posebnega poročevalca ZN o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji podaljšal za obdobje enega leta. Belorusija je sodelovala tudi pri splošnem rednem pregledu ZN in sprejela 168 od 259 priporočil.

EU je na 104. mednarodni konferenci dela sodelovala tudi pri preverjanju, ali Belorusija izpolnjuje Konvencijo MOD št. 87 o sindikalni svobodi.

Gruzija

Gruzija je leta 2015 precej napredovala pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s standardi EU, tudi na področju človekovih pravic, kar je razvidno iz prvega dialoga o človekovih pravicah po podpisu in začetku začasne uporabe Pridružitvenega sporazuma.

EU pozorno spremlja izvajanje gruzijske strategije za človekove pravice, zlasti reform za večjo neodvisnost sodstva in zagotavljanje pravne države, odpravo revščine otrok in nasilja v družini ter boj proti diskriminaciji.

Delegacija EU je v okviru poročila o splošnem rednem pregledu sprožila in organizirala več sestankov z agencijami ZN in državami članicami EU ter s pomembnimi partnericami, kot so ZDA, Švica, Turčija, in predstavniki civilne družbe. Julija je gruzijsko ministrstvo za zunanje zadeve v okviru drugega kroga splošnega rednega pregleda Sveta ZN za človekove pravice predložilo drugo poročilo za to državo.

EU in Gruzija sta v letu 2015 razpravljali o človekovih pravicah na več obiskih EU na visoki ravni: julijskem obisku predsednika Donalda Tuska, novembrskem obisku visoke predstavnice/podpredsednice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Federice Mogherini ter januarskem in novembrskem obisku komisarja za evropsko sosedsko politiko in širitvena pogajanja Johannes Hahna. V dialogu o človekovih pravicah junija v Tbilisiju so poudarili zavezo države trajnemu napredku na področju človekovih pravic v Gruziji in separatističnih pokrajinah, kar naj bi izboljšalo položaj notranje razseljenih oseb.

Izvajanje strategije o človekovih pravicah in zadevnega akcijskega načrta so pregledali tudi v okviru Pridružitvenega sveta med EU in Gruzijo novembra v Bruslju. Reforme so temeljile na zavezah Gruzije za izpolnjevanje meril v zvezi z akcijskim načrtom za liberalizacijo vizumskega režima. Komisija je decembra objavila četrto poročilo o napredku pri izvajanju akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima s strani gruzijskih oblasti in v pozitivni oceni ugotovila, da so bila izpolnjena vsa merila in udejanjenih več ključnih reform.

Gruzija izvaja ambiciozno reformo pravosodja, zlasti za neodvisnost sodstva ter oblikovanje učinkovitih sistemov vodenja preiskav in postopkov. Opozoriti je treba na vse vidnejšo vlogo ustavnega sodišča, tudi v primerih na visoki ravni (npr. potrditev devetmesečne omejitve pripora pred sojenjem v primeru Gigija Ugulave, nekdanjega župana Tbilisija).

Septembra je parlament sprejel zakon o reformi državnega tožilstva, ki bo omogočil večjo preglednost pri izvolitvi glavnega tožilca. Še en pomemben korak je bil poskus vzpostavitve odgovornega in uravnoveženega sistema kazenskega pregona z ločevanjem varnostnih služb od Ministrstvu za notranje zadeve. Treba je še zagotoviti neodvisen mehanizem za obravnavanje domnevnih zločinov uslužbencev organov pregona. Bistveno so se tudi izboljšale razmere v zaporih, saj je bilo tam veliko manj smrtnih žrtev in odpravljeno mučenje. Izvajanje priporočil iz akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima je privedlo do bistvenih sprememb v politiki na področju drog (kazenski zakonik je bil spremenjen in zdaj razlikuje med nabavo/posedovanjem drog za osebno uporabo in za prodajo drugim). Prisilno testiranje na uporabo drog pa še vedno ni odpravljeno.

Gruzija je junija 2015 sprejela kazenski zakonik za mladoletnike, ki zajema vse otroke v sistemu kazenskega pravosodja in upravnih kršitev, zaradi katerega se je znižalo število otrok, ki jim je bila odvzeta prostost. Vendar so razmere na področju pravic otrok še vedno zaskrbljujoče, saj je odnos do nasilja nad otroki izjemno strpen, znova pa se je povečalo tudi število zgodnjih porok. Parlament je novembra prepovedal poroke mladoletnih oseb, z izjemo otrok med 16 in 18 letom, ki se lahko poročijo z odobritvijo sodišča in še to le v primeru nosečnosti ali rojstva otroka.

Čeprav se urad javnega pravobranilca vse bolj uveljavlja, bi si bilo treba v praksi še bolj prizadevati za zagotovitev pravic pripadnikov manjšin in protidiskriminacijsko politiko. Številni primeri dokazujejo, da organi kazenskega pregona sovražnega govora ne preiskujejo resno ali proaktivno.

Okrepljena je zakonodaja o enakosti spolov, ki je povezana s kampanjami za ozaveščanje, vendar gruzijska družba ostaja večinoma konzervativna, z globoko zakoreninjenimi spolnimi stereotipi. Ženske so v političnem življenju še vedno zelo slabo zastopane, zlasti na ključnih položajih odločanja, zaskrbljujoč pa je tudi obseg nasilja v družini in nasilja nad ženskami.

Svoboda medijev je bila letos še vedno pod budnim mednarodnim nadzorom, zlasti v zvezi z odmevnim primerom lastništva opozicijskega televizijskega kanala Rustavi 2. Delegacija EU je v skupni izjavi z veleposlaništvom Združenih držav Amerike in s soglasjem vodij predstavništav držav članic EU v Gruziji pozvala politične akterje, naj se vzdržijo vseh ukrepov ali izjav, ki bi lahko preprečili, da bi gruzijsko sodstvo v zadevi Rustavi 2 razsodilo nepristransko. Razen v tem izjemno spolitiziranem primeru lahko zaposleni v medijih svoje delo še naprej opravljajo neodvisno.

Volilno okolje je bilo leta 2016 politično občutljivo zaradi prihajajočih parlamentarnih volitev. Reforma volilnega sistema je bilo odložena, ker se vladajoča koalicija in opozicija nista mogli dogovoriti o temeljnih načelih. Uslužbenci organov pregona niso zmogli preprečiti in ustrezno preiskati nasilja v okviru političnih strank, na primer v odmevnem primeru napadov na več deset regionalnih uradov Združenega nacionalnega gibanja novembra 2015.

Nenehno zaskrbljenost zbuja stanje na področju človekovih pravic v pokrajinah, ki se želijo odcepiti in omogočajo le omejen dostop mednarodnemu nadzoru, ter v vaseh vzdolž upravnih meja. Tako imenovano postavljanje mej vzdolž upravnih meja še naprej razdvaja skupnosti in zastruje že tako izjemno težke gospodarske razmere vaščanov.

Na splošno so organizacije civilne družbe v Gruziji zelo dejavne in treba jim bo zagotoviti dovolj prostora pred volitvami. Spremljajo tudi izvajanje pridružitvenega sporazuma.

Republika Moldavija

Leta 2015 se je pridružitveni sporazum med EU in Republiko Moldavijo še naprej začasno uporabljal, pri čemer je bil pri zakonodajnem približevanju v panogah, ki jih zajema, dosežen splošen napredek, na ključnih reformnih področjih, vključno z načelom pravne države, pa le omejeni rezultati. Zamenjalo se je več vlad, leto pa se je zaključilo s posvetovanji o oblikovanju nove koalicije.

Lokalne volitve junija 2015 je omejena misija OVSE/ODIHR, nameščena v Republiko Moldavijo, v splošnem pozitivno ocenila, čeprav so potekale v politično nestabilnih razmerah le dva dni po odstopu predsednika vlade. V končnem poročilu je misija OVSE/ODIHR ugotovila, da so bile lokalne volitve učinkovito izvedene in so volivcem ponudile raznoliko izbiro, a tudi, da je zaupanje v volilni proces upadlo zaradi primerov zlorabe določb za začasno registracijo volivcev.

Volilni zakonik je bil spremenjen aprila 2015 z izboljšanjem zakonodaje o kampanjah in financiranju kampanj v skladu s prejšnjimi priporočili OVSE/ODIHR in Sveta Evrope. Kljub temu pozitivnemu napredku nekatere pomanjkljivosti ostajajo, na primer prepoved uporabe državnih in tujih simbolov ali podob ter sodelovanja tujcev v kampanjah, kar je OVSE ocenila za nesorazmerno omejitev.

Med pozitivnimi premiki leta 2015 je bilo imenovanje varuha človekovih pravic, čeprav bi bilo treba to institucijo še okrepiti, tudi z vzpostavitvijo učinkovitega nacionalnega mehanizma za preprečevanje mučenja. Obenem je bila vzpostavljena skupna delovna skupina moldavskega parlamenta in ljudske skupščine Gagavzije za izvajanje zakona o osebnem avtonomnem statusu Gagavzije. Opozoriti je treba tudi, da je 27. januar priznan kot dan spomina na holokavst, nekaj napredka pa je bilo doseženega pri pripravi novega akcijskega načrta o človekovih pravicah in strategiji o vključevanju narodnih manjšin. V obdobju poročanja se je le malo spremenilo glede reforme pravosodnega sektorja in korupcija v pravosodnem sistemu še vedno ni bila odpravljena. Še vedno so problematični dolgotrajni pripori pred začetkom sojenja in slabe razmere v zaporih. Primer Grigoreja Petrenca in šestih drugih aktivistov, ki so bili septembra 2015 aretirani zaradi množičnih neredov, nato pa do sojenja dolgo zadržani v priporu, zbuja vprašanja tudi v zvezi s svobodo zbiranja.

Na splošno so razmere glede svobode izražanja in svobode medijev v letu 2015 ostale spodbudne in veliko medijskih vsebin prosto dostopnih. Še vedno pa ostajajo pereča vprašanja. Nova zakonodaja o lastništvu medijev iz leta 2015 je izboljšala preglednost, vendar pa je lastništvo še zgoščeno in pluralnost medijev omejena.

Posvetovanja s civilno družbo so se vse leto nadaljevala, zlasti zaradi dogodkov, povezanih s človekovimi pravicami. Letni dialog o človekovih pravicah junija v Kišinjevu je spodbudil razpravo o vprašanjih, kot so svoboda izražanja in svoboda medijev, boj proti diskriminaciji, vključno s pravicami invalidov, enakostjo spolov, pravicami pripadnikov manjšin, ter boj proti kaznivim dejanjem iz sovraštva. Na srečanju so govorili tudi o boju proti nekaznovanju in slabemu ravnanju, tudi odškodninah za žrtve.

EU je tudi financirala in organizirala seminar o izmenjavi informacij in tehnični pomoči (TAIEX) v zvezi z reformo sistema skrbništva, ki trenutno omejuje udeležbo invalidov v javnem življenju. O reformi skrbništva so ponovno razpravljali v okviru letnih pogovorov strokovnjakov za človekove pravice med EU in Moldavijo v Kišinjevu novembra 2015, kjer so sodelovali ZN, OVSE in Svet Evrope. Pogovori strokovnjakov za človekove pravice so spodbudili nadaljnje razprave o različnih vprašanih človekovih pravic, tudi na področju pravosodja, pravic pripadnikov manjšin in boja proti diskriminaciji.

Leta 2015 se je še naprej izvajalo več projektov, ki jih financirajo EU in njene države članice, tudi projekti, ki podpirajo boj proti diskriminaciji, pravice ranljivih skupin (starejših, otrok, Romov, invalidov), enakost spolov in krepitev civilne družbe, ter v pomoč več delom države, vključno s Pridnestrjem.

Ukrajina

Med politične prednostne naloge EU v zvezi z Ukrajino sodijo pravosodna in volilna reforma, spoštovanje svobode izražanja, zbiranja in združevanja, boj proti diskriminaciji ter proti mučenju, nečloveškemu in poniževalnemu ravnanju, enakost moških in žensk, spoštovanje pravic otrok, decentralizacija in boj proti korupciji. Zaradi konflikta v vzhodni Ukrajini ter nezakonite priključitve Krima in Sevastopola s strani Ruske federacije se je položaj človekovih pravic na območjih izven dejanskega nadzora vlade znatno poslabšale, v letu 2015 pa sta tudi vplivala na človekove pravice in demokracijo v državi na splošno. Poleg tega, da je konflikt neposredno negativno vplival zlasti na socialno-ekonomske pravice najbolj ranljivih skupin, kot so ženske in otroci, je imel za posledico tudi omejitve temeljnih pravic, tj. svobode izražanja, združevanja, mirnega zbiranja in vere, v različnih delih Ukrajine.

Mednarodni deležniki s področja človekovih pravic, vključno z misijo OZN za spremljanje stanja na področju človekovih pravic, so zabeležili številne kršitve mednarodnega prava človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava na območjih vzhodne Ukrajine, prizadetih zaradi konfliktov, zlasti na območjih izven dejanskega nadzora vlade. Nekaznovanje storilcev na obeh straneh je še vedno razlog za zaskrbljenost, ki ga je treba obravnavati.

Zaradi konflikta je vlada leta 2015 zlasti reševala izziv temeljnih pravic za vsaj 1,4 milijona notranje razseljenih oseb. Ukrajinska vlada je tudi uradno obvestila Svet Evrope in Združene narode, da bo zaradi izrednih razmer v državi odstopila od nekaterih obveznosti iz Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP) ter Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP). Glede na to, da takšno odstopanje zmanjšuje obseg varstva človekovih pravic, je pod določenimi pogoji upravičeno le v skladu s členom 4 MPDPP in členom 15 EKČP. Vsi ukrepi, sprejeti na podlagi sistema odstopanja, morajo biti sorazmerni in nediskriminatorni, njihovo trajanje ter geografsko in materialno področje uporabe pa morata biti omejena izključno na potrebe razmer. Redno je treba preverjati, ali so ti pogoji izpolnjeni ali ne.

Razmere na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin na Krimskem polotoku so se od nezakonite priključitve s strani Ruske federacije precej poslabšale, zlasti za proukrajinske aktiviste, novinarje in krimske Tatаре. Člani teh skupin so med drugim žrtve samovoljnih kazenskih pregonov, hišnih preiskav in v več primerih tudi prisilnih izginotij. Med obiskom v Ukrajini novembra 2015 se je visoka predstavnica/podpredsednica Federica Mogherini sestala s predstavniki civilne družbe in voditelji krimskih Tatarov. Zaskrbljujoče poslabšanje razmer na področju človekovih pravic na Krimu je bilo poudarjeno v javnih sporočilih EU, tudi sklepih Sveta in izjavah.

Lokalne volitve so na območjih pod nadzorom ukrajinske vlade potekale jeseni 2015. Opazovalci volitev iz mednarodnih organizacij so ugotovili, da so bile volitve na splošno konkurenčne in dobro organizirane, med kampanjo pa je bil demokratični proces v glavnem upoštevan. Vendar je treba celovitost in zaupanje javnosti v volilni proces v prihodnje izboljšati s pripravo dobrega volilnega zakonika, preprečevanjem pretirane spolitiziranosti upravljanja volitev, bolj sorazmerno medijsko pokritostjo kandidatov s podporo oligarhov in uravnoteženo zastopanostjo spolov pri volilnih izidih.

Na področju svobode izražanja in medijev je bil dosežen dober napredek pri usklajevanju zakonodaje z evropskimi standardi. Parlament je sprejel enega najbolj naprednih in obsežnih pravnih okvirov v zvezi s preglednostjo lastništva v Evropi. Zakon o denacionalizaciji regionalnih tiskanih medijev v državni lasti pomeni korak naprej pri spodbujanju svobode in pluralizma medijev v državi, saj vzpostavlja konkurenčno okolje za medijske hiše in zagotavlja neodvisnost njihovih uredniških in upravljavskih politik; korak naprej je tudi postopna vzpostavitev neodvisne javne radiotelevizije.

Parlament je tudi sprejel spremembe zakonika o delovnih razmerjih, s katerimi se izrecno prepoveduje diskriminacija na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete, ter ga tako uskladi z mednarodnimi obveznostmi Ukrajine na področju človekovih pravic. Predsednik Porošenko je avgusta 2015 izdal odlok o odobritvi nacionalne strategije za človekove pravice, novembra pa je vlada sprejela akcijski načrt za njeno izvajanje. To sta bila tudi pomembna elementa udejanjanja akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima, katerih učinkovito izvajanje mora biti zagotovljeno.

Ukrajina je pri Mednarodnem kazenskem sodišču vložila drugo izjavo o sprejetju pristojnosti tega sodišča v zvezi z zločini proti človeštvu in vojnimi zločini, zagrešenimi na ukrajinskem ozemlju po 20. februarju 2014. V predhodni preiskavi Mednarodnega kazenskega sodišča je bilo navedeno, da kazniva dejanja, storjena med novembrom 2013 in februarjem 2014 na Trgu neodvisnosti (v skladu s prvo izjavo Ukrajine iz leta 2014 o priznavanju pristojnosti Mednarodnega kazenskega sodišča), niso zločini proti človeštvu, a da je do hudih kršitev človekovih pravic dejansko prišlo.

Nekaznovanje in preslabo varstvo žrtev ter nezadostno doseganje pravice zanje še naprej zbuja zaskrbljenost. Mednarodni svetovalni odbor Sveta Evrope je v zvezi s preiskavami primerov nasilja med demonstracijami na Trgu neodvisnosti ter med tragičnimi dogodki maja 2014 v Odesi poročal, da ukrajinska vlada ni zadostila zahtevam Evropske konvencije o človekovih pravicah. Priznal je, da so preiskave naletale na več izzivov, a ti ne morejo upravičiti pomanjkljivosti, ki niso nastale nujno zaradi njih.

EU in njene države članice so še vedno zelo dejavne na področju človekovih pravic, saj sodelujejo z ukrajinsko vlado ter zadevnimi lokalnimi in mednarodnimi deležniki. Dialog o človekovih pravicah med EU in Ukrajino je potekal julija 2015. Odraža celovit program v skladu z določenimi prednostnimi nalogami te politike. Razprave so zajele različna vprašanja, tudi volitve, svobodo medijev in svobodo mirnega zbiranja, prevzemanja odgovornosti in zagotavljanja nediskriminacije, vključno s pravicami LGBTI in pripadnikov etničnih, jezikovnih, verskih in narodnostnih manjšin, ter ratifikacijo Rimskega statuta MKS.

EU je še odločneje podprla akcijski načrt Sveta Evrope za Ukrajino za obdobje 2015–2017 – skupno pobudo Sveta Evrope in ukrajinskih organov za uveljavljanje obveznosti Ukrajine, ki izhajajo iz pogodb. Poleg tega je podpirala izvajanje svojih političnih prednostnih nalog prek zunanjih instrumentov, kot so evropski instrument za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), Evropski instrument sosedstva in partnerstva ter instrument za prispevanje k stabilnosti in miru.

Egipt

Leta 2015 se je Egipt soočal z obtožbami zaradi dolgotrajnih pridržanj pred začetkom sojenja, nezakonitih in samovoljnih aretacij, prisilnih izginotij, policijskega nasilja in mučenja ter smrtnih primerov v priporih, nadlegovanja in pridržanja novinarjev ter množičnih obsodb voditeljev Muslimanske bratovščine (vključno z nekdanjim predsednikom Mursijem in predsednikom parlamenta Katatnijem). Poročalo se je tudi o smrtonosni uporabi sile med policijskimi racijami. Povečal se je pritisk na nevladne organizacije v obliki inšpekcijskih pregledov in prepovedi potovanj. Organizacija *Freedom House* je v poročilu o svobodi na spletu za leto 2015 oceno Egipta znižala z „deloma svoboden“ na „nesvoboden“ zaradi cenzure, kazenskega pregona, napadov na novinarje ter državnega nadzora elektronskih komunikacij. Poleg tega je po podatkih Odbora za zaščito novinarjev je Egipt država z drugo najslabšo urstitvijo glede zapiranja novinarjev na svetu. Prišlo je tudi do nadlegovanja migrantov brez urejenega statusa, zlasti Sudancev, in nasilja nad njimi. Pozitivne pa so bile naslednje spremembe: nekoliko se je izboljšalo stanje na področju pravic žensk, predsednik je pomilostil več protestnikov, vlada pa je potrdila zakon o boju proti tihotapljenju v skladu z mednarodnimi standardi.

Vlada je predvsem na pobudo predsednika Sisija sprejela ukrepe za zaščito krščanskih manjšin ter se zavezala, da bo ponovno zgradila cerkve, ki so bile poškodovane leta 2013, vendar pa svoboda vere ali prepričanja ni bila zajamčena. Tako ateistom kot kristjanom so sodili zaradi nespoštovanja islama v skladu z zakoni zoper blasfemijo ali nespoštovanja vere.

EU je še naprej pozorno spremljala stanje človekovih pravic v Egiptu in nanj zavzeto opozarjala na dvostranski ravni in v okviru večstranskih forumov. Vse leto so pomembna vprašanja človekovih pravic obravnavali na visoki ravni, tudi med obiski na visoki ravni predsednika Evropskega sveta in visoke predstavnice/podpredsednice septembra in novembra. VP/PP je zlasti poudarila pomen spoštovanja pravne države, človekovih pravic in medijske svobode ter odprtih in demokratičnih družb, ki so najboljši način za boj proti radikalizaciji. Novembra se je pododbor za politične zadeve (človekove pravice, demokracija ter mednarodna in regionalna vprašanja) v okviru Pridružitvenega sporazuma EU-Egipt prvič po petih letih sestal v Kairu, kjer je EU opozorila na vprašanja človekovih pravic in skušala ublažiti egiptovske pomisleke glede združljivosti varnosti s pristopom, temelječim na pravicah.

EU je na sejah Sveta za človekove pravice junija in septembra razmere v Egiptu označila za vir zaskrbljenosti, uresničevanje ustave iz leta 2014 pa kot pomembno za izboljšanje stanja na področju človekovih pravic in odpiranje prostora za civilno družbo.

Predsednik Sisi je avgusta sprejel protiteroristični zakon, s katerim je bila razširjena opredelitev terorizma, določene pa so bile tudi zaporne kazni, ki segajo vse od zapornih do smrtne kazni.

Egipt smrtno kazen še vedno uporablja. Leta 2015 je bilo izrečenih približno 405 smrtnih kazni in izvršenih vsaj 12 usmrtitev; med usmrčenimi naj bi bilo šest džihadistov.

Vlada še naprej kazensko preganja neodvisne organizacije za človekove pravice ter subjekte, povezane z Muslimansko bratovščino. Domneva se, da so leta 2015 zaprli 500 nevladnih organizacij.

Poroča se o aretacijah, napadih in deportacijah članov skupnosti LGBTI. Aretirane osebe so večkrat poslali na sojenja, kjer so jim bile po zelo kratkih procesih izrečene stroge kazni in so bile obsojene zaradi razvratnega vedenja.

Delen napredek je bil viden na področju pravic žensk. Minister za pravosodje je novembra napovedal ustanovitev posebnih sodišč za primere nasilja nad ženskami, da bi zagotovili hitro obravnavo takšnih zadev. Dve osebi sta bili obsojeni pohabljanja ženskih spolovil, kar sta prvi obsodbi po letu 2008, ko je Egipt to ravnanje razglasil za kaznivo. Videti je, da se ta praksa izvaja vse redkeje.

Na meji med Egiptom in Izraelom je bilo novembra ustreljenih dvajset sudanskih beguncev, kar opozarja na vse slabše razmere za migrante brez urejenega statusa na egiptovskih mejah. Spodbudno pa je, da je vlada odobrila zakon o boju proti tihotapljenju, ki za tihotapce in njihove sotorilce določa zaporno kazen in visoke denarne kazni, saj jih lahko doleti dosmrtni zapor ali denarna kazen, ki presega 25 000 ameriških dolarjev. Pomembno je, da zakonodaja ne kriminalizira migrantov brez urejenega statusa, temveč državo zavezuje, da jim zagotovi varstvo v skladu z mednarodnimi obveznostmi Egipta. EU zagotavlja tudi podporo (prek nepovratnih sredstev) na področjih, kot so krepitev vloge žensk, dostop žensk do pravnega varstva ter nudenje pravnih storitev ženskam in dekletom. Podpira še področja, kot so zaposlovanje mladih, spodbujanje medkulturnega dialoga in pomoč organizacijam, ki se ukvarjajo z ranljivimi skupinami (migranti, begunci, invalidi itd.). S svojimi tematskimi instrumenti je zagotovila tudi nujno finančno podporo egiptovskim zagovornikom človekovih pravic in njihovim organizacijam.

EU je egiptovske organe opozorila na nekatere primere aretacij, pridržanja ali obsodb novinarjev in zagovornikov človekovih pravic oziroma hudega pritiska nad člani organizacij civilne družbe. Redno je vzdrževala tudi stike z organizacijami s področja človekovih pravic in zagovorniki človekovih pravic, saj se je VP/PP z najvidnejšimi organizacijami in zagovorniki srečala novembra v Kairu. EU je z Egiptom dejavno sodelovala v okviru mehanizma splošnega rednega pregleda ter pri vabilih za posebne poročevalce ZN. Neformalna skupina EU o človekovih pravicah je imela redne mesečne sestanke, na katerih je razpravljala o dogodkih in vprašanjih s področja človekovih pravic in na katere so bili vabljeni zagovorniki človekovih pravic in člani nacionalnega sveta za človekove pravice.

EU je vse leto spremljala sojenja aktivistom in zagovornikom človekovih pravic. Zaradi spoštovanja ustave iz leta 2014 ter da bi izboljšali temeljne pravice in svoboščine, se je še naprej zavzemala za parlamentarne volitve in septembra napotila strokovno misijo za volitve, ki je ocenila volilni proces in predložila priporočila glede izboljšanja volilnega okolja in postopka.

EU je v letu 2015 izvedla projekte, namenjene vprašanjem zagovarjanja človekovih pravic, socialnih in ekonomskih pravic, medkulturnega dialoga, lokalnega upravljanja in dostopa do kulture. Med drugim je podprla promocijo in varstvo državljskih, socialnih, ekonomskih in kulturnih pravic, zlasti za skupine, ki so še posebej izpostavljene diskriminaciji, ter spodbujala vključujoče/aktivno državljanstvo ter kulturo strpnosti in pluralizma.

Podprla je posodobitev pravosodja. Evropski strokovnjaki so bili v okviru projekta, ki ga izvaja konzorcij evropskih javnih uprav, napoteni na službe ministrstva za pravosodje, da bi pomagali izboljšati in okrepiti storitve za prebivalstvo, ter na nacionalni center za pravosodne študije, da bi pomagali pri razvoju in izvajanju politike usposabljanja za sodnike in druge pravosodne delavce. Projekt je podprl tudi kasacijsko sodišče pri strategiji posodobitve ter zmanjšanju sodnih zaostankov, pravosodni informacijski center pri računalniško podprtem sistemu vodenja primerov ter oddelek za ženske in otroke na ministrstvu za pravosodje. Glavni cilj tega sodelovanja je ustvariti prihodnji nabor sodnikov in tožilcev, ki bodo spodbujali človekove pravice.

Izrael

V okviru odnosov EU z Izraelom so glavni cilji na področju človekovih pravic položaj manjšin, ohranitev delujoče civilne družbe ter spoštovanje prava oboroženih spopadov in mednarodnega prava o človekovih pravicah, kar vključuje odgovornosti Izraela kot okupacijske sile ter vprašanja v zvezi z otroki v oboroženih spopadih.

Leta 2015 je EU izražala pomisleke in sprožala vprašanja glede ekonomskih in socialnih pravic arabske in beduinske manjšine ter politik na področju prosilcev za azil, vključno z njihovo premestitvijo v tretje države. Izrazila je tudi zaskrbljenost nad izraelskim rušenjem humanitarnih in drugih objektov na območju C Zahodnega brega.

Pozorno je spremljala predlagano zakonodajo o nevladnih organizacijah, ki nalaga nove zahteve tistim NVO, ki prejemajo več kot polovico financiranja iz tujih vladnih virov, ter pozvala Izrael, naj podpre ta dejavni sektor in civilno družbo – bistven element dobro delujoče demokracije Izraela in skupnih vrednot, na katerih temeljijo odnosi med EU in to državo.

V sklepih Sveta za zunanje zadeve iz julija 2015 je EU poudarila, da morajo državni in nedržavni akterji spoštovati mednarodno humanitarno pravo ter mednarodno pravo o človekovih pravicah, pri čemer je opozorila na odgovornost kot temelj miru in varnosti v regiji.

Poleg tega je EU – predvsem v izjavah, dvostranskih in večstranskih stikih – večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi stopnjevanja nasilja v Izraelu in na Zahodnem bregu, zlasti v vzhodnem Jeruzalemu, jeseni 2015. Poudarila je, da morajo vse strani storiti vse, kar je v njihovi moči, da preprečijo nadaljnje nasilje.

Vprašanja človekovih pravic so se z izraelskimi oblastmi redno obravnavala v različnih formatih. Srečanja neuradnih delovnih skupin o človekovih pravicah in mednarodnih organizacijah ter pododbora za politični dialog so bila na zahtevo izraelskih oblasti odložena. V pododboru za migracije, zdravje in socialne zadeve (13. in 14. julija v Bruslju) so med drugim obravnavali azilne politike, s posebnim poudarkom na migrantih brez urejenega statusa. EU je ohranila tesne stike z organizacijami civilne družbe prek rednih posvetovanj in z udeležbo na informativnih srečanjih nevladnih organizacij ter njihovo organizacijo. Delegacija EU je redno opravljala dejavnosti javne diplomacije ter opozarjala na človekove pravice, organizirala je tudi dva diplomatska informativna dogodka ter imela govore in se udeleževala drugih dogodkov.

Poleg tega so na seminarju EU in Izraela o boju proti rasizmu, ksenofobiji in antisemitizmu decembra 2015 v Bruslju preučili politike in orodja za boj proti rasizmu in ksenofobiji, zlasti antisemitizmu.

EU je tudi prispevala k uresničevanju ciljev v zvezi s človekovimi pravicami prek nepovratnih sredstev za projekte, ki jih med drugim izvajajo organizacije civilne družbe. Podpora EU se zagotavlja predvsem prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice in je bila namenjena zlasti krepitevi spodbudnega okolja za organizacije civilne družbe in spodbujanju človekovih pravic, izboljšanju človekovih pravic ranljivih skupin ali manjšin v Izraelu ter večjemu spoštovanju mednarodnega humanitarnega prava in človekovih pravic na zasedenih palestinskih ozemljih, tudi pravic otrok v oboroženih spopadih. Leta 2015 je potekalo ali bilo s podpisom pogodb zagotovljeno osemindvajset projektov v okviru EIDHR. Program za organizacije civilne družbe in lokalne oblasti je v letu 2015 prav tako prispeval k ciljem strategij za posamezne države na področju človekovih pravic prek vključevanja organizacij civilne družbe v sprejemanje odločitev na lokalni ravni ter spodbujanja državljske udeležbe s petimi obstoječimi pogodbami z malimi arabski lokalnimi upravami.

Palestina*³

Palestinski begunci na Zahodnem bregu (približno 800 000) in v Gazi (približno milijon) so se v letu 2015 soočali z mnogovrstnimi izzivi. Še naprej so se spoprijemali s težkimi gospodarskimi in socialnimi razmerami ter vedno hujšo revščino. Zaradi stagnacije gospodarstva in vedno manj delovnih mest se je povečevala frustracija, pa tudi nasilje. Preskrba s hrano je bila zanesljiva za približno 75 % palestinskih beguncev v begunskih taboriščih. Po sovražnostih julija in avgusta 2014 je bilo v Gazi razseljenih še več beguncev. Zaradi zaprta Gaze leta 2015 so se dodatno poslabšale življenjske razmere številnih beguncev. Agencija ZN za pomoč in zaposlovanje beguncev na Bližnjem vzhodu je z znatno finančno pomočjo EU beguncem v Gazi zagotavljala nujne storitve (npr. hrano in zdravstveno oskrbo).

Pristop Palestine k 18 mednarodnim pogodbam s področja človekovih pravic, humanitarnega in mednarodnega kazenskega prava, orožja in diplomacije 31. decembra 2014, ki je začel učinkovati leta 2015, je izboljšal ozaveščenost med varnostnimi silami in vladnimi uslužbenci glede palestinskih obveznosti v zvezi s človekovimi pravicami, ki so zdaj del odprtih razprav, a ta povečana ozaveščenost še ni prinesla bistvenih dejanskih izboljšav.

³ *To poimenovanje ne pomeni priznanja države Palestine in ne posega v stališča posameznih držav članic o tem vprašanju.

EU je v letu 2015 v podporo človekovih pravic v Palestini izvedla več projektov. Lokalno je prek Urada predstavnika EU dajala izjave, opravljala obiske na terenu in se udeleževala sodnih obravnav. Vse leto je pozorno spremljala dogodke in opozarjala na problematična vprašanja glede spoštovanja človekovih pravic. Pododbor EU-Palestina za človekove pravice, dobro upravljanje in pravno državo se leta 2015 ni sestal; srečanje je načrtovano za prve mesece leta 2016.

Čeprav so bile razmere na Zahodnem bregu še vedno razmeroma ugodne z vidika spoštovanja svobode izražanja, svobode zbiranja in svobode medijev, pa še vedno obstajajo vzroki za zaskrbljenost, na primer zaradi zaslišanj novinarjev in blogerjev o objavah v družbenih medijih in na blogih. Kar zadeva svobodo združevanja, so organizacije civilne družbe na Zahodnem bregu na splošno lahko svobodno delovale, še vedno pa so obstajali pomisleki glede vloge odbora za vprašanja nevladnih organizacij, ustanovljenega decembra 2012, in nove uredbe o nepridobitnih družbah, izdane leta 2015, ki določa, da morajo NVO preden sprejmejo nepovratna sredstva, donacije, pomoč ali financiranje pridobiti soglasje sveta ministrov ter navesti namen takšnega financiranja. Vse platforme civilne družbe to novo uredbo štejejo za hudo kršitev svobode združevanja in palestinske ustave.

V Gazi je bila pravica do svobode izražanja še vedno pod hudim pritiskom, saj so varnostne sile, ki delujejo pod okriljem *de facto* vlade, napadale novinarje, omejeno pa je bilo tudi njihovo gibanje. Ne glede na dogovor o spravi iz begunskega taborišča Al-Shati med Hamasom in Palestinsko osvobodilno organizacijo so vladajoči organi še naprej ovirali delo organizacij civilne družbe v Gazi. EU in njene države članice so nadalje podpirale delo organizacij civilne družbe pri spodbujanju človekovih pravic v Gazi. V Gazi 40 000 javnih uslužbencev ne prejema plač, kar je privedlo do razširitve korupcije ter kršitev človekovih pravic, na primer mučenja s strani policije.

Med najpomembnejšimi vprašanji so še naprej smrtna kazen, čeprav leta 2015 ni bilo nobene usmrtitve, ter redne pritožbe zaradi mučenja in slabega ravnanja v centrih za pridržanje v Gazi in na Zahodnem bregu. EU še naprej podpira lokalne organizacije civilne družbe pri preprečevanju mučenja in boju proti njemu. Omeniti je treba tudi delo EUPOL COPPS⁴ pri usposabljanju palestinske policije o človekovih pravicah. Neodvisna komisija za človekove pravice je redno prejela pritožbe zaradi samovoljnih pridržanj, vključno s pritožbami o kršenju pravice do pravičnega sojenja, pridržanju brez zagotavljanja poštenega sojenja in pridržanju na ukaz guvernerja.

Kristjani so na politični ravni dobro zastopani, kar zadeva svobodo vere ali prepričanja ter pravice pripadnikov manjšin. Vendar se je veliko kristjanov in sekularnih muslimanov pritoževalo zaradi vse več pritiska v palestinski družbi, zlasti na območju Gaze, zaradi zahtev po prilagoditvi konservativnim islamskim vrednotam.

Nasilje nad ženskami in njihova splošna socialno-ekonomska ranljivost sta še vedno izziv za palestinsko družbo. Pomemben pozitiven korak je odlok predsednika Abasa iz leta 2014 o spremembi kazenskega zakonika, iz katerega je bila črtana pristojnost sodstva, da upošteva nekatere „olajševalne okoliščine“ pri izrekanju kazni v zadevah „umorov iz časti“. Vendar pa ostaja v veljavi določba, v skladu s katero se ima vsak družinski član žrtve pravico odreči svojim pravicam, zaradi česar so zadeve pogosto opuščene.

Izkoriščanje otrok na trgu dela je še naprej zaskrbljujoče, saj je v Palestini delovno aktivnih 3,5 % vseh otrok med 10. in 17. letom.

Invalidi, zlasti osebe z motnjami v duševnem razvoju, so še vedno socialno izključeni in nimajo dostopa do ustrezne nege. Partnerstvo EU z lokalnimi organi, ministrstvi in civilno družbo za rešitev tega vprašanja je že prineslo napredek, na primer v vzhodnem Jeruzalemu, kjer so s pomočjo programa EU uvedli podporo za otroke s posebnimi potrebami v izobraževanju.

Človekove pravice so vključene v vse vidike razvojnega sodelovanja Evropske unije, ki je največja večstranska donatorka finančne pomoči. Cilj EU v tem sodelovanju je vzpostavitev institucij prihodnje demokratične, neodvisne, nedeljive in uspešne palestinske države na podlagi skupnih vrednot, kot so spoštovanje človekovih pravic, demokratizacija in pravna država.

⁴ **Policijska misija Evropske unije za Palestinska ozemlja.**

Jordanija

Na splošno je dogodke v Jordaniji močno zaznamovalo nadaljnje stopnjevanje napetosti in nestabilnosti v regiji, ki je državo prizadelo zlasti s še vedno trajajočo sirsko begunsko krizo ter še poudarilo njene politične, varnostne in socialno-ekonomske pomanjkljivosti.

Njeno vodstvo se je, potem ko je Daiš usmrtil pilota jordanskih zračnih sil, ki ga je ujel kot talca, mednarodno in notranje še bolj usmerilo v boj proti terorizmu/nasilnemu ekstremizmu. Na nacionalni ravni so opazni znaki okrepljenega „varovanja“, vse manjša svoboda govora in vse bolj zaprt prostor za civilno družbo nasploh (na primer odlok o tujem financiranju organizacij civilne družbe).

Določbe o boju proti terorizmu so se vse pogostejše uporabljale ob pridržanju in pregonu aktivistov in novinarjev za prekrške v zvezi s svobodo govora (tudi na družbenih medijih), podlaga za kar so v veliki meri spremembe zakona o boju proti terorizmu, nova razlaga členov zakona o elektronskih transakcijah in uporaba sodišča za državno varnost. Februarja je sodišče za državno varnost obsodilo visokega vodjo Muslimanske bratovščine, Zakija Banija Rušaida, na 18 mesecev zapora, ker je škodljivo vplival na odnose s tretjo državo (Združeni arabski emirati).

EU in njene države članice so še naprej sodelovale z oblastmi in civilno družbo pri političnih in socialnih reformah ter vprašanjih o človekovih pravicah, tudi prek delovne skupine za človekove pravice. Posebno pozornost so namenile svobodi medijev, svobodi izražanja, vprašanju žensk/spola, vlogi civilne družbe, smrtni kazni in mučenju ter nadaljnjemu ukrepanju po splošnem rednem pregledu za leto 2013.

V zvezi s tem je vladni koordinator za človekove pravice pripravil seznam priporočil in konkretnih ukrepov ter razdelil delovne naloge. Še naprej so razvijali tudi nacionalni načrt za človekove pravice.

Jordanija je 21. decembra 2014 končala dejanski moratorij na uporabo smrtne kazni, ki je veljal od marca 2006, in usmrtila 11 ljudi. Še dve usmrtitvi sta bili izvršeni v začetku leta 2015, in sicer dveh Iračanov, ki sta bila dolgotrajna zapornika, povezana z Al Kaido v Iraku.

Odbor, ki mu predseduje ministrstvo za pravosodje, je predlagal spremembe vsaj 180 členov kazenskega zakonika iz leta 1960, ki jih mora parlament še pregledati. Osnutek sicer vsebuje pozitivne spremembe (npr. alternative zapornim kaznim, kot so družbeno koristno delo), vendar pa bo verjetno težko narediti večje spremembe pri nekaterih občutljivih in spornih členih (navedba zločinov iz časti, mučenja in posilstva).

Novembra je bil opravljen tretji pregled izvajanja Konvencije proti mučenju v Jordaniji, ki je izpostavil številne preostale izzive, vključno z definicijo mučenja, neprimernimi kaznimi, prenatrpanostjo v zaporih, zagotavljanjem pravne pomoči, neodvisnostjo in preglednostjo v policijskih preiskavah in uporabo posebnih sodišč (storilce, ki večinoma prihajajo iz policijskih vrst, obravnavajo policijska in ne civilna sodišča).

Ni bilo posebnega napredka glede položaja žensk. Leta 2015 so oblasti začele uvajati posebne „privilegije“, med drugim posebne osebne izkaznice, za otroke, ki nimajo državljanstva, vendar so njihove matere Jordanke (poročene s tujci). Vlada je tako precej odstopila od obljube iz leta 2014, da jim bo zagotovila „državljske pravice“. Ohranila je svoje pridržke glede Konvencije ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (člen 9 o državljanstvu in člen 16 o zakonski zvezi, ločitvi in družinskih razmerjih). Leta 2015 je Jordanija na lestvici držav glede na indeks razlike v plačilu med spoloma dodatno nazadovala na 140. mesto od skupno 145 držav.

Nadaljevala je delo v zvezi z več zakoni v okviru politične reforme, in sicer zakoni o volitvah in o neodvisni volilni komisiji, političnih strankah, decentralizaciji in občinah, zlasti za pripravo parlamentarnih, lokalnih, občinskih in regionalnih volitev, ki bodo v prihodnjih letih. V teh zakonih bo obravnavala vrsto vprašanj v zvezi s politično udeležbo. Sprejela je tudi nov zakon o pravosodnem sistemu obravnavanja mladoletnikov.

Poslabšane varnostne razmere in vse večja radikalizacija v regiji so državo spodbudile k odločnejšemu zavzemanju za versko zmernost in medverski dialog.

EU je prek evropskega sosedskega instrumenta in evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice podprla več pobud na navedenih in drugih področjih, na primer za krepitev zmogljivosti civilne družbe, politično udeležbo žensk in civilne družbe, usposabljanje novinarjev, tehnično pomoč medijem, reformo pravosodja, pravno državo, pravice žensk in zoper nasilje na podlagi spola. Tudi Evropska ustanova za demokracijo je podporo razširila na več jordanskih deležnikov.

Delegacija EU in Generalni direktorat za humanitarno pomoč in civilno zaščito sta pozorno spremljala humanitarne razmere in položaj človekovih pravic beguncev, vključno s tistimi, ki so obtičali na nikogaršnji zemlji – pasu zemlje na severovzhodni meji Jordanije s Sirijo, kamor se je zateklo 12 500 sirskih beguncev. O tem vprašanju so razpravljali z državami članicami, vodja delegacije EU pa je nanj opozoril tudi oblasti.

EU je opravila več demarš o mednarodnih vprašanjih človekovih pravic, med drugim med razpravami na zasedanju Tretjega odbora Generalne skupščine ZN in Sveta za človekove pravice. Jordanski organi so se na vse zadeve odzvali konstruktivno.

Libanon

Poglabljanje politične, socialne, ekonomske in varnostne krize v Libanonu leta 2015 je vplivalo na splošno stanje glede človekovih pravic. Trenutna institucionalna in politična kriza je postala še bolj pereča zaradi junija zaustavljenih srečanj ministrskega sveta. To pa je spet slabo vplivalo na dostop državljanov do javnih storitev in sprožilo ulične proteste proti neodgovornosti vlade, ki so potekali od avgusta do oktobra. Zaradi institucionalnega zastoja ni bilo mogoče doseči napredka glede številnih nujnih reform na področju človekovih pravic, kot sta kriminalizacija mučenja in parlamentarna odobritev nacionalnega akcijskega načrta za človekove pravice.

Zato so najpomembnejši izzivi na področju človekovih pravic v Libanonu še naprej preprečevanje mučenja in samovoljnih pridržanj, uskladitev razmer v zaporih z mednarodnimi standardi, odprava smrtne kazni, spodbujanje popolne enakosti spolov, izboljšane življenjske razmere beguncev, zaščita migrantov in drugih ranljivih skupin ter boj proti diskriminaciji. Izboljšati je treba tudi delovanje in učinkovitost ključnih demokratičnih institucij, kot sta parlament in sodstvo, ter svobodo izražanja na spletu in na sploh, saj so to predpogoji za celovito uresničevanje človekovih pravic.

Posledice krize v Siriji se vedno bolj občutijo. Vse večje število beguncev ter vse močnejše politične napetosti in negotove varnostne razmere s številnimi varnostnimi incidenti v večjih mestih in na obmejnih območjih so velik izziv za libanonsko notranjo stabilnost ter gospodarske in socialne razmere. Pojavili so se novi izzivi na področju človekovih pravic, na primer v zvezi s pravico do izobraževanja, vprašanja nevračanja itd. Sicer se varnostne agencije vse bolj zavedajo teh izzivov in načinov za njihovo reševanje (deloma zaradi podpore, ki jo zagotavljajo EU, njene države članice in drugi mednarodni darovalci), še vedno pa obstajajo pomembne težave pri izvajanju, tako v zvezi z libanonskimi državljani kot sirskimi in palestinskimi begunci.

EU je ta prednostna področja še naprej obravnavala v okviru dvostranskih političnih dialogov ter prek različnih programov, na primer s projekti, ki se izvajajo v okviru tematske vrstice EIDHR in dvostranskega evropskega instrumenta sosedstva v skupnem znesku 5,02 milijona EUR (1,2 milijona EUR je bilo treba dodeliti pred koncem leta 2015 s sredstvi iz EIDHR), prek podpore pravosodnemu sektorju v višini 21 milijonov EUR ter z nadaljnjimi programi za izboljšanje učinkovitosti demokratičnih institucij.

Sirija

Sirija je v petih letih državljanske vojne postala največja svetovna humanitarna katastrofa. Svet za zunanje zadeve je v sklepih z dne 12. oktobra 2015 ugotovil, da je to tragedija, v kateri je življenje izgubilo že 250 000 moških, žensk in otrok, bilo razseljenih 7,6 milijona ljudi, več kot 4 milijoni pa so zbežali v sosednje in druge države. V sklepih so tudi ponovno poudarjeni cilji EU za človekove pravice in demokracijo ter poziv k politični rešitvi krize na podlagi ženevskega sporočila iz leta 2012 in ustreznih resolucij Varnostnega sveta ZN (resolucije VSZN), da bi zagotovili stabilnost, mir in spravo ter prenehanje vsesplošnih napadov vseh strani v konfliktu na civiliste, kot so bile pozneje povzete v Resoluciji VSZN 2254, sprejeti decembra 2015.⁵

⁵ „Cilj EU je končati konflikt in omogočiti mirno življenje sirskih prebivalcev v njihovi lastni državi. Mednarodna skupnost se mora združiti v dveh povezanih procesih, ki se med seboj dopolnjujeta – političnem, v katerem je treba končati državljansko vojno in pri tem obravnavati vse temeljne vzroke konfliktov ter vzpostaviti vključujoč politični proces tranzicije, ki bo omogočil ponovno vzpostavitev miru v državi, in varnostnem, ki mora biti usmerjen v preprečevanje regionalne in globalne nevarnosti, ki jo predstavlja Daiš.“

EU je obsodila prekomerne in vsesplošne napade sirskega režima zoper civilno prebivalstvo, nenehne množične poboje ter uporabo sodov, napolnjenih z razstrelivom, in kemijskih snovi, pa tudi stradanja kot orožja proti civilnemu prebivalstvu, ujetemu na zasedenih območjih. Izrazila je zaskrbljenost, ker sirski režim preganja in zapira aktiviste civilne družbe in se večkrat zateka k mučenju političnih nasprotnikov in zagovornikov človekovih pravic, kot je opisano v tako imenovanem Cezarjevem poročilu. Posebnost sirske vojne je, da vse strani v konfliktu, tudi opozicijske oborožene skupine, skozi daljše obdobje kršijo človekove pravice. Teroristične skupine, na primer Daiš, so odgovorne tudi za napade na civiliste, javne usmrtitve, preganjanje in množične usmrtitve pripadnikov verskih in etničnih manjšin, spolno izkoriščanje in zlorabljanje žensk in otrok v povezavi s konfliktom, uporabo otrok vojakov, množične zlorabe civilnega prebivalstva, ki živi na območjih pod okupacijo Daiša, ter namerno uničevanje kulturne dediščine. EU je večkrat potrdila svojo podporo pregonu vseh storilcev vojnih zločinov in kršitev človekovih pravic.

Odločena je podpreti vsa prizadevanja za to, da bi dogajanje v Siriji obravnavalo Mednarodno kazensko sodišče, in za doslednejše izvajanje resolucij VSZN 2139, 2165, 2191 in 2258 zaradi zagotavljanja čezmejne pomoči in pomoči prek front in pomoč sirskemu prebivalstvu v stiski. Podpira tudi prizadevanja svetovne koalicije za boj proti Daišu v Siriji in Iraku.

Nadaljevala je dialog z organizacijami civilne družbe in aktivisti za človekove pravice ter podprla njihova prizadevanja za pomoč sirskemu prebivalstvu in prevzemanje odgovornosti za zločine, ki so jih zagrešili državni in nedržavni akterji v državi. Iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice se financirajo nekatere organizacije civilne družbe, ki si prizadevajo za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic in krepitev vloge zagovornikov človekovih pravic.

Evropski parlament je leta 2015 sprejel več resolucij ter opozoril na samovoljna prijetja in izginotja neodvisnih novinarjev in zagovornikov človekovih pravic, ki jih izvaja sirski režim, napade Daiš zoper sirske manjšine, uničevanje kulturne dediščine v Palmiri ter potrebo po humanitarni pomoči v palestinskem begunskem taborišču Jarmuk, ki ga je zasegel Daiš.

EU je novembra 2015 podprla resolucijo Tretjega odbora GS ZN o razmerah v Siriji, v kateri je obsodil stopnjevanje nasilja v državi, uporabo sodov, napolnjenih z razstrelivom, s strani sirskih oblasti in kršitve človekovih pravic s strani oboroženih skupin skrajnežev ter pozval strani, naj spoštujejo svoje obveznosti po mednarodnem humanitarnem pravu in humanitarnim organizacijam v Siriji zagotovijo neoviran dostop.

EU je še naprej izvajala svoje omejevalne ukrepe (prepoved trgovine z nafto in naftnimi derivati, prepoved finančnih transakcij itd.) v zvezi s Sirijo in redno uvajala nove sankcije zoper posameznike in subjekte, vključno z vojaškimi in varnostnimi uradniki, odgovornimi za nasilje in represijo v Siriji. V zadnjih štirih letih je bilo na seznam dodanih več kot 200 ljudi in več kot 60 subjektov. EU v skladu z resolucijo ZN 2253 izvaja tudi režim sankcij ZN proti Al Kaidi in Daišu.

EU in njene države članice so namenile že 4,7 milijarde EUR za pomoč in obnovo za žrtve konflikta v Siriji ter begunce in gostiteljske skupnosti v sosednjih državah. Še naprej bodo zagotavljale humanitarno pomoč prek Združenih narodov, Mednarodnega odbora Rdečega križa in mednarodnih nevladnih organizacij. EU bo s temi in drugimi partnerji hkrati krepila pomoč za dolgoročnejši razvoj in stabilizacijo, tudi prek regionalnega skrbniškega sklada Evropske unije za odziv na krizo v Siriji (tako imenovani „sklad Madad“). Zavezala se je, da bo okrepila humanitarno diplomacijo in si prizadevala za izboljšanje dostopa do ljudi v stiski v Siriji, tudi s podporo lokalnim premirjem in zavzemanjem za zmanjšanje nasilja med stranmi v konfliktu.

Alžirija

Leta 2015 je bila Alžirija soočena z regionalnimi varnostnimi izzivi, povezanimi z razmerami v Libiji in Sahelu. Dolgotrajno upadanje cen nafte je močno vplival na javne finance, zaradi česar so oblasti sprejele več varčevalnih ukrepov. Notranje politične razmere je najbolj zaznamovala ponovna napoved neizbežne ustavne reforme.

EU in Alžirija sta o vprašanju človekovih pravic leta 2015 še naprej razpravljali na več dvostranskih srečanjih in posvetovanjih, predvsem v okviru pododbora za politični dialog, varnost in človekove pravice, ki se je sestel februarja, Pridružitvenega odbora aprila, Pridružitvenega sveta junija v Bruslju in pododbora za pravosodje in notranje zadeve oktobra. Poleg tega je več alžirskih predstavnikov združenj, nevladnih organizacij in sindikatov obiskalo Bruselj, kjer so se sestali z institucijami EU.

EU je v Alžiru leta 2015 večkrat opravila demarše v zvezi s človekovimi pravicami. Od januarja do novembra 2015 je prejela poročila o 41 novih primerih kršitev človekovih pravic v Alžiriji, ki so vključevale blokerje, novinarje in karikaturista ter aktiviste in študente, v večini primerov pa zadevale svobodo zbiranja in združevanja. Posebej zaskrbljujoča je bila aretacija skupine aktivistov, ki so se zavzemali za pravice brezposelnih, v Laghouatu. Nanjo so opozorile mednarodne nevladne organizacije, Evropski parlament pa je 30. marca 2015 o njej sprejel nujno resolucijo. Čeprav je bila večina pridržanih izpuščena, so zagovorniki človekovih pravic opozorili, da imajo te aretacije odvračilni učinek na druge morebitne protestnike.

Zakon o združenjih iz leta 2012 so organizacije civilne družbe še naprej označevale za omejujočega in neproduktivnega. V poročilu, ki ga je financirala EU, je bilo ugotovljeno, da sta do oktobra 2015 vsaj dve tretjini od 93 000 združenj, v Alžiriji zakonito registriranih pred zakonom iz leta 2012, izginili ali pa nista mogli obnoviti svoje registracije. Več nevladnih organizacij je alžirske oblasti obtožilo samovoljne uporabe prava, kar ima negativne posledice za združenja, zlasti tista, ki se ukvarjajo s politično občutljivimi vprašanji. Mednarodne (evropske in regionalne) nevladne organizacije so poročale, da je ministrstvo za zunanje zadeve njihove prošnje za vizume sistematično zavračalo. Blokirani so tudi prenosi sredstev v Alžirijo, tudi za tiste nevladne organizacije, ki so zakonito registrirane in delujejo v partnerstvu z EU. Nobena od petih obstoječih lig za človekove pravice nima uradnega dovoljenja za delovanje. Nekateri njihovi člani so bili aretirani (npr. Ali Attar, ki je gladovno stavkal, in Hassan Bouras) ter čakajo na sojenje. Pravnega statusa nima niti mreža odvetnikov za človekove pravice. Neodvisni sindikati so tolerirani, a opozarjajo na nadlegovanje. Trdijo, da Alžirija še vedno ne izvaja priporočila Mednarodne organizacije dela (MOD) glede konvencije št. 87 o varstvu sindikalnih pravic in da so se delovni pogoji leta 2015 še poslabšali.

Čeprav se je Alžirija leta 2015 v smislu svobode tiska na seznamu nevladne organizacije Novinarji brez meja uvrstila višje od svojih sosed, so neodvisni novinarji še naprej poročali o pritiskih oblasti. Oktobra je bila ukinjena zasebna televizijska postaja, Al Watan TV, za katero so alžirski organi zatrjevali, da ni imela uradnega dovoljenja za obratovanje in ni izpolnjevala predpisov. Mednarodna civilna družba je to zaprtje kritizirala, saj tudi večina drugih zasebnih televizijskih postaj v državi ni uradno priznanih.

Alžirija je podpisala Konvencijo ZN o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem, a je še ni ratificirala. Čeprav je ta država ratificirala Konvencijo ZN proti mučenju, je Odbor ZN proti mučenju ugotovil, da Alžirija krši svoje obveznosti v okviru Konvencije (avgusta 2015), saj ni sodelovala oziroma sprožila preiskave o primeru Hachemija Boukhalfe, ki naj bi ga leta 2011 mučila alžirska obveščevalna služba⁶.

Decembra je ljudska skupščina sprejela zakon o spremembi kazenskega zakonika, ki sedaj prvič kaznuje nasilje nad ženskami v družini. Nova zakonodaja vključuje široko opredelitev nasilja v družini, ki je lahko fizično ali duševno, socialno ali ekonomsko, ter določa, da so lahko storilci obsojeni na stroge zaporne kazni. Sprejetje besedila je po mesecih burne razprave v parlamentu pomemben mejnik pri doseganju enakosti med spoloma.

Alžirija je v ZN od leta 2007 skupaj z EU predlagateljica resolucije o moratoriju na smrtno kazen in od takrat tudi sama izvaja moratorij.

⁶ *Département du Renseignement et de la Sécurité.*

Maroko

EU je leta 2015 še naprej sodelovala z Marokom pri spodbujanju spoštovanja človekovih pravic in demokracije, skladno z načeli iz maroške ustave iz leta 2011 in mednarodnimi zavezami o človekovih pravicah, ki so jih dale maroške oblasti. Odnosi med EU in Marokom so se tozadevno razvijali v okviru dvostranskih političnih dialogov in obiskov na visoki ravni (PPEU za človekove pravice Stavros Lambrinidis januarja 2015, visoka predstavnica/podpredsednica Federica Mogherini julija 2015, in na seji Pridružitvenega sveta EU-Maroko 14. decembra 2015) ter tematskega dialoga o človekovih pravicah – zlasti v okviru pododbora za človekove pravice, demokratizacijo in upravljanje (oktobra 2015) –, pa tudi z rednimi izmenjavami mnenj s civilno družbo. Obisk PPEU je poudaril zavezo in nadaljnjo podporo EU Maroku pri doslednem izvajanju določb o človekovih pravicah iz nove ustave. PPEU je zaradi pomembne regionalne vloge spodbujal tudi boljše sodelovanje med EU in Marokom v regiji in v večstranskih forumih.

Vprašanja, izbrana za razprave, so bila med drugim reforma pravosodja, pravice žensk in deklet, nedavna maroška ratifikacija Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju, svoboda izražanja in medijev, svoboda združevanja in zbiranja, smrtna kazen, migracije in Zahodna Sahara (zlasti v okviru zakonodajnih predlogov v obravnavi v vladi ali parlamentu). Med obiskom so razpravljali tudi o drugih prednostnih področjih – podpiranju civilne družbe in boju proti verski nestrpnosti.

Leta 2015 je EU na zahtevo maroških organov organizirala strokovno misijo za volitve, ki je spremljala volilni postopek pri lokalnih in regionalnih volitvah. Področji človekovih pravic in demokracije sta bili znatno finančno podprti.

EU in Maroko sta še naprej sodelovala v večstranskih forumih, zlasti v Svetu Združenih narodov za človekove pravice, katerega član je Maroko (2014–2016). Tam je še naprej nosilec več tematskih pobud na področju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic.

V štirih letih od sprejetja ustave leta 2011 je maroški parlament sprejel 10 od skupno 19 sistemskih zakonov. Sistemski zakoni v zvezi z nadaljnjo regionalizacijo so bili sprejeti julija, tik pred septembrskimi lokalnimi in regionalnimi volitvami.

Leta 2015 so se začeli pomembni zakonodajni postopki in družbene razprave, vključno z reformo pravosodja in lokalne demokracije, ter razprave o smrtni kazni in enakopravnosti spolov. Vseeno pa je konec leta 2015 parlament še vedno razpravljal o nekaterih pomembnih zakonih, in sicer v zvezi z visokim sodnim svetom in statusom sodnikov, pravico do dostopa do informacij, pravico do predložitve zakonodajnih predlogov in sprožitve peticij, glede spola (nasilje nad ženskami), ustanovitve organa za spodbujanje enakosti med spoloma in preprečevanje vseh oblik diskriminacije, varstva pravic invalidov, trgovine z ljudmi, svobode izražanja in medijev ter reforme kazenskega zakonika. Civilna družba je zadržana do določenih osnutkov zakonov, ki le delno izpolnjujejo cilje iz nove ustave, kar so njeni predstavniki poudarili zlasti glede osnutka spremenjenega kazenskega zakonika.

EU je v letu 2015 Maroko še naprej spodbujala, naj pospeši proces reform in se drži prvotnih rokov za njihovo sprejetje (namreč v sedanjem zakonodajnem obdobju) in spoštuje ustavne zaveze iz leta 2011.

EU je pozdravila dejstvo, da je maroški parlament sprejel Fakultativni protokol k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah ter Opcijski protokol h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Leto 2015 so zaznamovale tudi pomanjkljivosti glede spoštovanja in izvajanja svobode izražanja in združevanja. Civilna družba in zagovorniki človekovih pravic so poročali o več primerih omejevanja dejavnosti civilne družbe in novinarjev. EU je še naprej spodbujala maroške organe k izboljšanju sodelovanja s civilno družbo in vzpostavitvi vključujočega procesa reform. Smrtna kazen je še vedno v veljavi, vendar od leta 1993 ni bilo usmrtitev. Čeprav je v osnutku kazenskega zakonika število zločinov, ki se kaznujejo s smrtjo, bistveno manjše, pa je v njem smrtna kazen še vedno predvidena. Maroko je leta 2015 nadaljeval oblikovanje celovite nacionalne migracijske politike, kar predstavlja dober primer v tej regiji, a položaj migrantov še vedno vzbuja določeno zaskrbljenosti. Še vedno je treba sprejeti ključne zakonodajne akte na področju migracij (trgovina z ljudmi, azil in migracije na splošno), izziv je tudi še naprej dostop migrantov do osnovnih socialnih storitev.

Kar zadeva finančno pomoč, je EU v okviru proračuna evropskega sosedskega instrumenta za leto 2015 sprejela več programov sodelovanja v skupnem znesku 195 milijonov EUR, s čimer bo podprla pomembne reforme, tudi reformo kazenskega sistema. Obsežen program v višini 75,5 milijona EUR v podporo neodvisnosti, učinkovitosti in uspešnosti sodstva (financiran iz proračuna za leto 2014) je bil podpisan decembra 2015.

EU je finančno podprla še nacionalne institucije za človekove pravice (narodni svet za človekove pravice, medministrska delegacija za človekove pravice) in civilno družbo pri spodbujanju, spremljanju in nadaljnjem ukrepanju na področju človekovih pravic (prek obstoječih projektov EIDHR in Sklada za civilno družbo v sosedstvu na področju dobrega upravljanja, zdravja, pravic invalidov in boja proti smrtni kazni).

Tunizija

Tranzicija v Tuniziji se je leta 2015 nadaljevala ter od leta 2011 bistveno napredovala z vidika upravljanja ter spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Nobelova nagrada za mir, ki jo je leta 2015 prejela tunizijska četverica za nacionalni dialog, je dokaz izjemnosti te mirne tranzicije in potrebe po utrditvi njenih izidov.

Je simbol pohvale dobro delujoči tunizijski civilni družbi – med drugim tudi glavnemu sindikatu in glavni organizaciji delodajalcev –, ki je ključna pri nadaljnji tranziciji, EU pa se jo trudi na različne načine še okrepiti: prek neposrednega financiranja NVO, velikopoteznega programa podpore civilni družbi za pomoč zmogljivostim organizacij civilne družbe, regionalnega projekta o spodbujanju socialnega dialoga, sodelovanja navedenih organizacij pri upravljanju programov sodelovanja med EU in Tunizijo ter s sistematičnimi tristranskimi posvetovanji (EU, tunizijski organi, organizacije civilne družbe) pred vsakim uradnim srečanjem v okviru privilegiranega partnerstva EU-Tunizija.

Po zaključku volilnega postopka leta 2014 je leto 2015 v ospredje privedlo resne medsebojno povezane izzive za demokratično tranzicijo v tej državi, saj je treba demokratične reforme udejanjiti ob upoštevanju varnostnih groženj in težavnih družbeno-gospodarskih razmer. Vlada je zaradi udejanjanja nove ustave sprejela prve ukrepe za vzpostavitev neodvisnih organov, predvidenih v njej, in začela izvajati prepotrebni reformi pravosodja in varnostnega sektorja, podprti s programi pomoči EU (nova programa sta se začela aprila in septembra 2015).

Najpomembneje je še naprej zagotavljati, da se nove pravice in svoboščine, ki jih zagotavlja sodobna, vključujoča in demokratična ustava – med drugim v zvezi s svobodo govora in združevanja, enakostjo spolov in bojem proti diskriminaciji, nasilju v družini ter preprečevanjem mučenja in korupcije –, odražajo v zakonodaji, ki pa je preostanek prejšnjih režimov (zlasti kazenski zakonik, zakonik o kazenskem postopku in zakonik o „statusu oseb“), ter upravnih praksah. Na teh področjih naj bi EU tunizijskim oblastem in organizacijam civilne družbe pomagala s strokovnim znanjem in krepitevijo zmogljivosti, ki so potrebne za pripravo in izvajanje reform.

Kljub zamujanju rokov iz ustave je parlament novembra 2015 sprejel pomembne ukrepe za več neodvisnosti sodstva in potrdil sistemska zakona o vrhovnem sodnem svetu in ustavnem sodišču. Treba je še vzpostaviti delujoče ostale organe za nadzor spoštovanja človekovih pravic, boj proti korupciji in preprečevanje mučenja. Transicijski pravosodni proces, ki poteka pod okriljem odbora za resnico in dostojanstvo (*Instance Vérité et Dignité*), ustanovljenega leta 2014, ovira več težav, ki odražajo odpor nekaterih političnih in gospodarskih skupin do uspešnega zaključka tega procesa.

Leta 2015 je prišlo do treh večjih terorističnih napadov – na turiste v muzeju Bardo marca, v hotelu v kraju Sousse junija ter na predsedniško gardo v središču Tunisa novembra –, stalno pa so se dogajali tudi manjši napadi na varnostne sile na goratem območju na zahodu države ter poboji civilistov, ki so bili obtoženi vohunjenja za oblasti. Oblasti so bile vse bolj naklonjene razpravi z mednarodnimi partnerji o vprašanjih, povezanih z varnostjo, septembra 2015 pa je potekal politični dialog med EU in Tunizijo o boju proti terorizmu. Zagovorniki človekovih pravic menijo, da novi protiteroristični zakon, sprejet julija 2015, ustavnih pravic in svoboščin ne varuje dovolj, ter zlasti opozarjajo na zelo široko opredelitev terorizma, ki bi lahko ogrozila svobodo izražanja, in trajanje pridržanja (do 15 dni brez odvetnika). Civilna družba je vse bolj zaskrbljena zaradi vse večjega števila prijavljenih primerov mučenja in slabega ravnanja v priporih (in treh primerov sumljivih smrti v letu 2015) ter zaradi nadaljnje nekaznovanosti varnostnih sil.

Tunizijci na splošno uživajo osebne svoboščine, ki jim jih zagotavlja nova ustava. Kljub temu pa je bilo leta 2015 zatiranje homoseksualnosti razvidno iz več perečih zadev, zlasti septembra 2015 z obsodbo mladega študenta po prisilnem „zdravstvenem“ pregledu. Ta primer zbuja vprašanja glede skladnosti zakona o zatiranju homoseksualnosti (člen 230 kazenskega zakonika) z novo ustavo, ki zagotavlja nediskriminacijo in spoštovanje zasebnega življenja. Povzročil je tudi resno zaskrbljenost glede spoštovanja fizične nedotakljivosti posameznika v okviru sodnega postopka. Decembra 2015 je bilo šest študentov zaradi homoseksualnosti obsojenih na tri leta zapora in pet let izгона iz mesta Kairouan, kar je potrdilo ta vzorec in potrebo po reformi zakonodaje v skladu z novo ustavo.

Pri odpravljanju mučenja je bilo narejenih nekaj velikih korakov, med drugim s pomembnim delom za vzpostavitev nacionalnega mehanizma za preprečevanje, k čemur je Tunizija obvezana tudi v skladu z Opcijskim protokolom h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju. V okviru nacionalnega mehanizma se bodo izvajali nenapovedani obiski v objektih za pridržanje ter preiskave obtožb o mučenju. Na upravni ravni je še vedno prisotno staro režimsko vedenje in še vedno prihaja do obtožb o grdem ravnanju, zlasti v zaporih in objektih za pridržanje.

Tunizijska ustava zagotavlja enakost spolov, nediskriminacijo in enake možnosti med spoloma ter zastopanost žensk v političnem življenju, ki se je pomembno povečala po volitvah leta 2014 (predstavljajo 31 % vseh poslancev parlamenta) zaradi uvedbe vertikalne primerljivosti v volilni zakonodaji. Vendar pa se ženske v Tuniziji še naprej soočajo z diskriminacijo pri dostopu do trga dela ter nizko stopnjo sodelovanja v javnem življenju in zasedanja javnih funkcij. Še vedno veliko zaskrbljenost vzbuja nasilje nad ženskami (vključno z nasiljem v družini), vlada pa v okviru projekta, ki ga je financirala EU, sedaj dokončno oblikuje zakon o tem vprašanju.

V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice se je aprila 2015 začel nov razpis za zbiranje predlogov, v njegovem okviru pa je 2,4 milijona EUR na voljo za podporo nevladnim organizacijam na področjih, kot so utrjevanje demokracije, mučenje in pravice migrantov.

Zahodna Sahara

Ozemlje Zahodne Sahare Združeni narodi štejejo za nesamoupravno ozemlje. Pod okriljem ZN poteka proces, v okviru katerega se pomaga stranem pri iskanju pravične, trajne in vzajemno sprejemljive politične rešitve, ki bi omogočila samoodločbo prebivalcev Zahodne Sahare znotraj ureditve, skladne z načeli in nameni Ustanovne listine Združenih narodov. EU v zadnjih letih podpira ta proces.

Resolucija VSZN 2218 (2015) je podaljšala mandat mirovne misije ZN v Zahodni Sahari MINURSO do 30. aprila 2016. EU je leta 2015 kot v prejšnjih letih večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi dolgotrajnega konflikta v Zahodni Sahari ter njegovih posledic za varnost, področje človekovih pravic in sodelovanje na tem območju. V Resoluciji VSZN 2218(2015) je tudi določeno, da naj Varnostni svet Združenih narodov zadevo še naprej spremlja. EU sama ne bo sprejela pobud, ki bi lahko ogrozile ta proces pod okriljem Združenih narodov.

Leta 2015 je EU dosledno poudarjala pomen izboljšanja človekovih pravic v Zahodni Sahari in taboriščih v Tindoufu; hkrati je pozdravila povečanje zmogljivosti komisij nacionalnega sveta za človekove pravice, ki delujeta v Dakhli in Laayounu. Strani je pozvala, naj sodelujejo z Visokim komisarjem ZN za begunce ter ukrepe za izgradnjo zaupanja ponovno preučijo in v največji možni meri okrepijo.

Stanje na področju človekovih pravic v Maroku in Zahodni Sahari pozorno spremlja. O zadevnih vprašanjih redno razpravlja z maroškimi oblastmi v okviru političnega dialoga, tudi v pododboru za človekove pravice, demokracijo in upravljanje. Delegacija EU v Rabatu ima stike z več zagovorniki človekovih pravic in organizacijami civilne družbe. Spremlja domnevne primere kršitev človekovih pravic in ima redne stike z nacionalnim svetom za človekove pravice ter njegovimi regionalnimi uradi, tudi v Zahodni Sahari.

Libija

Libija se še vedno sooča s politično tranzicijo, ki je velik izziv. Vse leto 2015 je pod okriljem ZN potekal libijski politični dialog. Libijski politični dogovor je bil podpisan 17. decembra 2015 v Skhiratu (Maroko) in imenovan je bil predsedniški svet. V rokih iz navedenega dogovora bi bilo treba vzpostaviti vlado narodnega soglasja.

Kljub napredovanju pri političnem procesu pa je več območij države še v nevarnosti zaradi nasilnih spopadov in terorističnih napadov. Zato se je stanje glede človekovih pravic v Libiji leta 2015 še naprej slabšalo, največ posledic zaradi trajajočih spopadov, negotovosti in razpada zakonov in reda pa so čutili civilisti. V zadnjem letu so oborožene skupine napadale civiliste in njihovo premoženje, pri čemer so nekatere kršitve človekovih pravic dosegle razsežnosti vojnih zločinov. Prišlo je do hudih kršitev mednarodnega prava, vključno s samovoljnimi pridržanji, mučenjem in nezakonitimi uboji, libijske institucije, zlasti sodstvo, pa so skoraj razpadle.

Zaradi nenehnih spopadov v Libiji od začetka leta 2015 se je število razseljenih ljudi v državi v primerjavi z letom 2014 podvojilo. V Libiji je približno 430 000 notranje razseljenih oseb, okoli 300 000 se jih nahaja v zahodnem delu države. Več kot 125 000 notranje razseljenih oseb je v njenem vzhodnem delu, pri čemer jih je samo v Bengaziju nastanjenih 115 000. V Libiji naj bi bilo okoli 250 000 ranljivih beguncev, prosilcev za azil in migrantov. Ti so v nenehni nevarnosti, da bodo priprti za nedoločen čas v težkih pogojih ali da bodo žrtve nasilnih napadov, posilstev in izkoriščanja s strani oboroženih skupin, hudodelskih združb in policije. V 15 uradnih centrih za pridržanje priseljencev naj bi bilo več tisoč migrantov in beguncev, tam pa so pogoji zaradi prenapolnjenosti zelo slabi, priprti pa skoraj nimajo dostopa do osnovnih dobrin in storitev. Nekatere od teh centrov upravljajo lokalne milice in so v veliki meri nedostopni humanitarnim organizacijam.

Organizacija Human Rights Watch je poročala, da je na tisoče ljudi izpostavljeno dolgotrajnim samovoljnim pridržanjem, mučenju in drugim oblikam slabega ravnanja. Veliko število pripornikov v štirih centrih za pridržanje je bilo zaprtih kar do štiri leta, preden so jih privedli pred sodnika, pred kakršno koli sodno presojo ali preden so bili obdolženi kaznivega dejanja, pri čemer ni bilo za njihovo pridržanje nobene očitne pravne podlage.

Oborožene skupine še naprej ugrabljajo civiliste zaradi njihovih družinskih vezi, identitete ali dejanske oziroma domnevne politične pripadnosti.

V poročilu iz septembra 2015 je koalicija libijskih organizacij za človekove pravice zabeležila 70 napadov na novinarje, ki so povzročili devet smrtnih žrtev. Dne 24. februarja je bila Intisar al-Hasiri, priljubljena blogerka, aktivistka za državljanske pravice in ustanoviteljica organizacije Tanweer, v Tripoliju najdena umorjena skupaj s svojo teto. Poroča se o vse večji ogroženosti novinarjev.

Zagovorniki človekovih pravic so postali glavna tarča oboroženih skupin. Dne 16. marca 2015 je v Bengaziju potekala racija v uradu libijskega narodnega sveta za državljanske svoboščine in človekove pravice, libijske nacionalne ustanove za človekove pravice. Zaposleni v podružnici v Bengaziju je poročal, da so dejavnosti te ustanove v Bengaziju zamrznjene od oktobra 2014 in da je januarja preživel poskus atentata. Sedež te ustanove v Tripoliju je zaprt od novembra 2014, sama ustanova pa je postala žrtev politične polarizacije v državi. Splošni narodni kongres s sedežem v Tripoliju je, potem ko se je mandat sveta konec leta 2014 iztekel, imenoval nov odbor, ki pa ga mednarodna skupnost ne priznava.

Februarja 2015 je EU organizirala misijo na področju človekovih pravic ter tako nadalje ukrepala v skladu s prvo strategijo za Libijo na področju človekovih pravic, sprejeto leta 2014. Misija je ugotovila, da je treba zagovornike človekovih pravic in organizacije civilne družbe nujno podpreti in zaščititi, da bodo lahko spremljali in dokumentirali trenutne kršitve, sodelovali pri mednarodnih dejavnostih aktivne podpore in nudili neposredno pomoč žrtvam kršitev človekovih pravic. Program podpore zagovornikom človekovih pravic se bo zato predvidoma začel izvajati v začetku leta 2016 (in se financira prek EIDHR). Iz sklada za nujne primere v okviru Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice so bili leta 2015 dvakrat podprti libijski zagovorniki človekovih pravic.

Več projektov je bilo pregledanih, da bi se odzvali na najbolj nujne potrebe razseljenih oseb in migrantov na področju humanitarne pomoči in zaščite. Begunci, prosilci za azil in migranti z neurejenim statusom se soočajo z vse več kršitvami temeljnih pravic in vse težje preživijo v sovražnih okoljih, kjer pridržanje postaja vse bolj samovoljno in se pogoji v centrih za pridržanje dramatično slabšajo. V centrih za pridržanje migrantov in v skupnostih se zagotavlja podpora (neposredna pomoč, zaščita, zagotavljanje zdravstvenega varstva), migrantom, ki so obtičali v Libiji, pa se – če so se pripravljeni vrniti v domovino – predlaga prostovoljna repatriacija.

S projektom „Mediji v Libiji“ se medijskemu sektorju ponuja usposabljanje za strokovne delavce v novinarski etiki in poročanju iz sovražnih okolij ter kriznih območij; v njegovem okviru se je tudi vzpostavila libijska agencija v oblaku, ki spodbuja novinarsko neodvisnost, svobodo in s tem pluralizem medijev.

Več projektov, usmerjenih v tranzicijske procese, si zlasti prizadeva spodbujati dobro upravljanje in pravno državo. Trenutno se ti projekti osredotočajo zlasti na lokalno upravljanje, izboljšanje usposobljenosti občinskih svetov za upravljanje in zagotavljanje ustreznih storitev ter povečanje udeležbe libijskih organizacij civilne družbe v političnem procesu in v lokalnih zadevah.

IV. Rusija in Srednja Azija

Rusija

EU je v letu 2015 še naprej pozivala Rusijo, naj v celoti spoštuje svoje mednarodne obveznosti na področju človekovih pravic v okviru Združenih narodov, Sveta Evrope in OVSE. Vrhunska srečanja EU in Rusije sicer potekajo od 28. januarja 2014, vendar so posvetovanja o človekovih pravicah še naprej začasno ustavljena, saj jih Rusija v kredibilnem formatu ne želi, zato so bile možnosti za obravnavo vprašanj človekovih pravic z ruskimi oblastmi omejene. EU pa je vse večjo zaskrbljenost izražala na več srečanjih visokih uradnikov, v okviru mednarodnih forumov in v javnih izjavah.

V Rusiji so splošne razmere za delovanje na področju človekovih in nevladnih organizacij še vedno negotove, vladajo pa splošna napetost, nezaupanje in nenehen pritisk na organizacije civilne družbe in politično opozicijo. Zlasti je prišlo do poslabšanja varstva človekovih pravic in omejitve temeljnih svoboščin, zaradi česar se je med letoma 2012 in 2015 za 33 % zmanjšalo število registriranih nevladnih organizacij.

Leta 2015 se je še naprej izvajala veljavna omejevalna zakonodaja, uvedeni pa so bili še novi zakonodajni instrumenti, ki temeljne svoboščine še bolj omejujejo. „Zakon o tujih agentih“ se je še naprej izvajal, zaradi česar je vse več organizacij zavedenih v register „tujih agentov“ ministrstva za pravosodje. Konec leta 2014 je bilo 30 nevladnih organizacij označenih za „tuje agente“, konec leta 2015 pa se je to število povečalo do 111.

Junija 2015 je začel veljati nov zakon o „tujih in nezaželenih mednarodnih organizacijah“, ki uradu generalnega državnega tožilca omogoča, da za „nezaželene“ označi tuje ali mednarodne organizacije, ki „ogrožajo temelje ustavnega reda Ruske federacije, obrambno sposobnost države ali državno varnost“. Takšne organizacije ne smejo delovati na ruskem ozemlju, za ruske organe in državljane, ki sodelujejo z nezaželenimi organizacijami, pa veljajo kazni – od upravnih sankcij do kazenskih obtožb. Do konca leta so bile v nov register vključene štiri organizacije, ki imajo vse sedež v Združenih državah Amerike ali pa imajo s to državo tesne vezi, nekateri tuji donatorji pa so preventivno ustavili svoje dejavnosti v Rusiji. EU je že večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi tega zakona in posledičnega seznama subjektov, ki prostor za civilno družbo v Rusiji še dodatno omejujeta ter znatno zmanjšujeta finančna sredstva za dejavnosti organizacij civilne družbe.

Decembra je Rusija sprejela nov zakon, ki ruskemu ustavnemu sodišču omogoča, da preverja sklepe mednarodnih organizacij za človekove pravice ali organov, katerih članica je Rusija, zlasti Evropskega sodišča za človekove pravice, pogosto edinega sodnega organa, ki opozarja na kršitve človekovih pravic v Rusiji, in jih morda ne upošteva. EU je nad tem novim zakonom izrazila zaskrbljenost na zasedanju odbora ministrov Sveta Evrope 16. decembra.

Zaradi zakona iz leta 2014 o omejitvi deleža tujih lastnikov v ruskih medijskih organizacijah na 20 % se je leta 2015 večina tujih medijskih hiš umaknila iz Rusije. Svobodo medijev omejujeta tudi nesorazmerna uporaba zakonodaje o ekstremističnih vsebinah publikacij in predsedniški dekret, ki za „državno skrivnost“ določa informacije o vojaških žrtvah med posebnimi operacijami v času miru.

Glede na te vse bolj težavne razmere so se okrepili stiki z ruskimi organizacijami civilne družbe v Rusiji in v Bruslju. Delegacija EU v Rusiji in države članice so še naprej spremljale sojenja v zvezi s človekovimi pravicami in obiskovale nevladne organizacije, dejavne na področju človekovih pravic, po vsej državi. Delegacija EU je septembra gostila delavnico z zagovorniki človekovih pravic iz Rusije. Predstavniki EU so sodelovali tudi na generalni skupščini foruma civilne družbe EU-Rusija decembra v Budimpešti. EU ta forum podpira z nepovratnimi sredstvi v višini 1,2 milijona EUR. Še naprej je finančno podpirala rusko civilno družbo, zlasti z objavo dveh razpisov za zbiranje predlogov, prvega v višini 4 milijonov EUR v okviru programa za organizacije civilne družbe ter drugega iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice v vrednosti 6 milijonov EUR. Leta 2016 se bo tako začelo izvajati 17 novih projektov.

Povečalo se je število posameznih zaskrbljujočih primerov ter nesorazmerno strogih zapornih kazni zoper ruske zagovornike človekovih pravic. EU je posebno pozornost namenila očitnim kršitvam mednarodnega prava v zadevah Eston Kohver, Nadja Savčenko, Oleg Sencov in Oleksander Kolčenko ter pozvala k njihovem izpustu. Evropski parlament je 10. septembra o tem razpravljal na nujni razpravi. Zaskrbljenost zbujata tudi zaporna kazen za okoljevarstvenika Jevgenija Vitiška (ki je bil večino leta v kazenski koloniji, a je bil izpuščen 22. decembra) ter stroga kazen, izrečena aktivistu za človekove pravice Ildarju Dadinu 7. decembra zaradi miroljubnega protestiranja.

EU je odločno obsodila umor opozicijskega politika Borisa Nemcova 27. februarja in pozvala k celoviti preiskavi. O njegovem umoru je 11. marca potekala izredna razprava v Evropskem parlamentu. Ta uboj na seznam nerešenih umorov novinarjev in politikov v Rusiji dodaja nov primer.

Dne 13. septembra so potekale lokalne in regionalne volitve v več ruskih občinah in regijah. Kot je poročala neodvisna organizacija za spremljanje Golos, se je pri volitvah nadaljeval trend, da se nepravilnosti dogajajo med pripravi volitev in ne na volilni dan. Velika večina rezultatov volitev je bila vnaprej določena, in sicer z odločitvami in ukrepi organov in volilnih komisij, ki so organizirali volitve, v fazi imenovanj in registracije kandidatov in strank ter med predvolilnimi kampanjami.

Kazahstan

Med prednostnimi nalogami EU na področju človekovih pravic v Kazahstanu so svoboda izražanja, svoboda združevanja, razmere v zaporih, pravica do poštenega sojenja, pravice žensk in svoboda veroizpovedi ali prepričanja.

Razmere v zvezi z uporabo človekovih pravic in pravno državo so bile leta 2015 na splošno spremenljive: bilo je več pozitivnih dogodkov, vendar so jih pogosto spremljali ukrepi, ki zbujajo hudo zaskrbljenost.

Vlada je vzpostavila različne platforme za vključevanje civilne družbe v splošni javni politični proces odločanja, učinkovitost teh platform za dialog pa je treba v praksi še potrditi. Več zakonodajnih aktov je bilo sprejetih ali je v postopku zakonodajne odobritve, zlasti zakon o financiranju nevladnih organizacij, zakon o javnih svetih, zakon o dobrodelnih organizacijah in zakon o dostopu do informacij; ti zakoni imajo sicer nekaj pozitivnih elementov in stremijo k večji vlogi civilne družbe, vendar pa v praksi omejujejo ali bi lahko omejevali več temeljnih svoboščin, zlasti svobodo združevanja, izražanja in zbiranja.

Mednarodna konferenca dela je preučila kršitve osnovnega delovnega standarda MOD v zvezi s sindikalno svobodo.

EU je skozi leto 2015 na vseh ravneh političnega dialoga s Kazahstanom dosledno obravnavala vprašanja človekovih pravic. Letni dialog o človekovih pravicah med stranema je potekal novembra v Astani ter omogočil konstruktivno izmenjavo mnenj o različnih vprašanjih, vključno s svobodo združevanja, pravicami žensk, preprečevanjem mučenja zapornikov in slabega ravnanja z njimi ter svobodo medijev. Ob priznavanju pomembnih prizadevanj Kazahstana za preprečevanje slabega ravnanja z zaporniki je EU hkrati opozorila na pritiske na neodvisne medije in morebitne negativne posledice novega osnutka zakona o financiranju nevladnih organizacij. Pozdravila je izpustitev več zaprtih zagovornikov človekovih pravic in delavskih aktivistov ter znova izrazila zaskrbljenost za nekatere druge zagovornike človekovih pravic, vključno z Vladimirjem Kozlovom.

Septembra so se poslanci Evropskega parlamenta, ki sodelujejo na 13. parlamentarnem odboru za sodelovanje, sestali s predstavniki organizacij civilne družbe in opozorili na osnutek zakona o financiranju nevladnih organizacij in nacionalni mehanizem za preprečevanje mučenja.

Delegacija EU prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) ter instrumenta za razvojno sodelovanje (DCI) upravlja več projektov v zvezi s človekovimi pravicami v skupni vrednosti 2 608 203 EUR. Projekti v okviru EIDHR se izvajajo na področjih, kot so krepitev zmogljivosti civilne družbe, s posebnim poudarkom na nevladnih organizacijah s sedežem na podeželju, varstvo zagovornikov človekovih pravic in svoboda medijev. V projekte v okviru DCI so zajeti podpira civilne družbe na podeželju, sodelovanje v procesu sprejemanja odločitev, zlasti v zvezi z okoljskimi vprašanji, krepitev vloge civilne družbe za več kemijske varnosti ter preprečevanje mučenja otrok in nasilja nad njimi.

Kirgiška republika

Cilji EU glede človekovih pravic v okviru odnosov s Kirgiško republiko vključujejo podpiranje neodvisnega in nepristranskega sodstva, odpravo mučenja in drugega krutega, nečloveškega in ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, izboljšanje okvira zakonodaje in politik na področju človekovih pravic za pripadnike narodnostnih manjšin ter učinkovito izvajanje politike nedopuščanja korupcije.

EU je leta 2015 s Kirgiško republiko še naprej razpravljala o človekovih pravicah v različnih oblikah, tudi med dialogom o človekovih pravicah maja 2015 v Bruslju. V konstruktivni razpravi je bila obravnavana vrsta vprašanj, vključno razmerami v zaporih, volitvami, pravicami žensk, pravicami pripadnikov manjšinskih skupnosti in svobodo združevanja. EU je pozdravila nekatere pomembne ukrepe, ki jih je sprejela vlada, predvsem akcijski načrt za boj proti mučenju in drugemu krutemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Poudarila je svojo zavezanost krepitvi pravne države v Kirgiški republici ter to državo pozvala k izvajanju podrobnih priporočil za preprečevanje mučenja, sprejetih na seminarju civilne družbe EU in Kirgiške republike v Oshu oktobra 2014. EU je izpostavljala posamezne primere, vključno s primerom Azimjana Askarova, zaprtega zagovornika človekovih pravic. Priporočila je tudi pospešeno izvajanje reform v zvezi z upravljanjem pravosodja.

Leta 2015 je bilo nekaj zaskrbljujočih dogodkov na področju človekovih pravic, in sicer v zvezi s pravicami LGBTI, z diskriminatorno zakonodajno pobudo „o prepovedi propagande o netradicionalnih spolnih odnosih“, o kateri je parlament junija drugič razpravljal, predlagan pa je bil tudi zakonodajni akt v zvezi z morebitnim označevanjem mednarodnih nevladnih organizacij, ki se mednarodno financirajo, kot „tujih agentov“; tudi ta akt je parlament v prvi obravnavi odobril. EU je zaskrbljena, da bi izvajanje takšne zakonodaje, če bi jo parlament sprejel, bistveno ogrozilo človekove pravice. To vprašanje je sistematično obravnavala v različnih oblikah. Evropski parlament je v resoluciji z dne 15. januarja Kirgizistan pozval, naj zavrne zakon, ki je diskriminatoren do LGBTI.

Oktobrske parlamentarne volitve v Kirgiški republiki so bile pomemben pozitiven dogodek v regionalnem okviru in predstavljajo mejnik v demokratični tranziciji te države. Uradna govorka VP/PP je v izjavi poudarila, da so bile volitve konkurenčne, urejene in mirne.

EU je leta 2015 še okrepila sodelovanje s civilno družbo v Kirgiški republiki. Zdaj sistematično organizira seminarje civilne družbe v tej državi in je že šestič zapored pripravila zadevni seminar s krovno temo „enake pravice za vse, več pravic za vse“, ki je zajel vprašanja pravic žensk, ranljivih skupin (invalidi in otroci) ter svobodo izražanja. Januarja 2015 je Kirgiška republika prestala drugi krog splošnega rednega pregleda in sprejela približno 80 % priporočil. Ta država je bila oktobra 2015 izvoljena v Svet za človekove pravice in je mandat začela januarja 2016.

Kar zadeva finančno sodelovanje v okviru EIDHR, je poudarek na preprečevanju mučenja in drugega krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja. Leta 2015 so se s Svetom Evrope oziroma Beneško komisijo in Programom Združenih narodov za razvoj izvajali projekti za pomoč ustavnemu oddelku vrhovnega sodišča Kirgiške republike ter izboljšanje kakovosti in učinkovitosti ustavnega sodstva. EU v Kirgiški republiki v okviru obsežnega projekta, ki ga financira, obravnava vprašanja v zvezi z upravljanjem sodstva, bojem proti korupciji in dobrim upravljanjem.

Tadžikistan

EU je leta 2015 zlasti pozivala k svobodi izražanja, neoviranemu dostopu do informacij in svobodi na medmrežju ter podpirala civilno družbo.

Na splošno se je stanje človekovih pravic poslabšalo v drugi polovici leta, ko so začele veljati pomembne omejitve za dejavnosti političnih strank in nevladnih organizacij. Po nasilnih spopadih ob koncu poletja je bila prepovedana ena od glavnih opozicijskih strank v zadnjih dveh desetletjih, stranka islamske renesanse Tadžikistana, ki je bila označena za teroristično organizacijo, njeni voditelji pa aretirani. EU je 1. oktobra 2015 v javni izjavi prepoved stranke islamske renesanse označila kot nadaljnje omejevanje pluralizma v državi in pozvala k ohranitvi temeljnih svoboščin v Tadžikistanu. Opazovalci so med letom tudi poročali o vse bolj težavnem delu nevladnih organizacij.

EU in Tadžikistan sta junija 2015 imela sedmi letni dialog o človekovih pravicah, ki je prvič potekal v Bruslju. Razpravljali so o več različnih vprašanjih, vključno z volitvami, svobodo izražanja, pravicami žensk, mučenjem, svobodo veroizpovedi in razmerami v civilni družbi. EU je pozdravila delo varuha človekovih pravic in tadžikistanske oblasti pozvala, naj dodatno okrepijo institucionalni okvir, vključno z načrtovano uvedbo varuha pravic otrok. Sprejetje državnega programa o preprečevanju nasilja v družini je prav tako označila za pozitiven korak. EU je pozdravila prizadevanja Tadžikistana na področju preprečevanja mučenja, a poudarila, da je treba okrepiti boj proti nekaznovanju. Izrazila je zaskrbljenost zaradi poročil o pritiskih na neodvisne novinarje, pozvala tadžikistanske oblasti, naj prenehajo blokirati spletne strani z novicami in družbenih medijev, ter spodbudila izvajanje priporočil, sprejetih na seminarju civilne družbe EU-Tadžikistan v Dušnabeju leta 2014, na katerem je bil poudarek na svobodi izražanja. EU je izrazila obžalovanje zaradi ugotovljenih pomanjkljivosti na parlamentarnih volitvah marca 2015. Zaskrbljena je bila zaradi zakonodajnih predlogov, ki bi organizacijam civilne družbe nalagali nove zahteve.

Človekove pravice so bile obravnavane tudi na letnem srečanju odbora za sodelovanje med EU in Tadžikistanom junija 2015, kjer so se zlasti posvetili vprašanju v zvezi s svobodo izražanja in svobodo združevanja ter dostopom do sodstva in pravno državo.

Izvedenih je bilo več projektov v okviru EIDHR, tudi projekti za spodbujanje preprečevanja mučenja, varstvo človekovih pravic tadžikistanskih delavcev migrantov in njihovih družin, izboljšanje socialno-ekonomskih in kulturnih pravic zapornikov in nekdanjih zapornikov v Tadžikistanu ter zagotavljanje hitrega odziva na nujne in takojšnje pravne potrebe beguncev in prosilcev za azil.

Turkmenistan

EU se je v zvezi s človekovimi pravicami v Turkmenistanu leta 2015 posvetila zlasti razmeram v zaporih, preprečevanju mučenja, pravosodni reformi, svobodi izražanja in svobodi združevanja, dostopu do informacij, verski svobodi, svobodi gibanja in položaju zagovornikov človekovih pravic.

Med letom je Turkmenistan še naprej izredno omejeval svobodo izražanja in svobodo tiska, novinarji pa so bili izpostavljeni nadlegovanju in aretacijam. Dostop prebivalstva do informacij je še vedno zelo omejen, saj so mednarodne spletne strani še naprej blokirane, kar je v nasprotju z zakonom o medmrežju iz leta 2014, poročajo pa tudi o odstranjevanju satelitskih krožnikov z domovanj prebivalcev. Veljajo pretirane omejitve za verske skupine in njihova registracija je ovirana. Skupine za človekove pravice so med letom opozarjale na samovoljne razlastitve premoženja in množična rušenja v Ašhabatu.

V okviru letnega dialoga o človekovih pravicah med EU in Turkmenistanom junija 2015 v Ašhabatu in drugih dvostranskih razprav je EU ponovno izrazila zaskrbljenost zaradi teh in drugih hudih kršitev človekovih pravic v državi, turkmenske oblasti pozvala, naj dajo informacije o primerih prisilnih izginotij, ter se zavzela za sprejetje nacionalnega akcijskega načrta za človekove pravice.

Medtem ko so razmere glede človekovih pravic v Turkmenistanu še vedno zelo zaskrbljujoče, je prišlo leta 2015 do nekaj pozitivnih premikov. EU je pozdravila dejstvo, da so turkmenske oblasti diplomatom ZDA, EU in ZN omogočile obisk ženskega zapora v Dašoguzu septembra 2015, ter spodbudila Turkmenistan k organizaciji nadaljnjih obiskov drugih centrov za pridržanje.

Turkmenistan je sprejel akcijski načrt za enakost spolov za obdobje 2015–2020, ki vključuje kazalnike za spremljanje njegovega izvajanja, ter napovedal revizijo ustave, da bi uvedli funkcijo varuha človekovih pravic in okrepili sodno varstvo človekovih pravic. V tem okviru je bila iz platforme EU za krepitev pravne države zagotovljena podpora za specifična vprašanja s tem v zvezi, kot je institucija varuha človekovih pravic in vloga lokalne vlade. EU je pozdravila sodelovanje namestnika zunanjega ministra Turkmenistana na srečanju OVSE v Varšavi o uresničevanju človeške razsežnosti leta 2015 ter turkmensko vlado spodbujala, naj razmisli o tem, da bi izdala povabilo za posebne postopke ZN.

Redno se je posvetovala z organizacijami civilne družbe v Turkmenistanu in z zagovorniki človekovih pravic v izgnanstvu ter mednarodnimi nevladnimi organizacijami za človekove pravice, ki se ukvarjajo s Turkmenistanom. Na srečanjih z vlado je Turkmenistan spodbujala, naj odpravi ovire za ustanavljanje neodvisnih organizacij civilne družbe in dovoli delo mednarodnih nevladnih organizacij v državi.

Uzbekistan

Med prednostnimi nalogami EU na področju človekovih pravic v Uzbekistanu so še naprej preprečevanje mučenja, pravice otrok, spodbujanje spoštovanja načela pravne države, podpiranje razvoja civilne družbe in spodbujanje svobode izražanja. EU zlasti spodbuja in podpira uzbekistansko vlado pri reševanju nekaterih zelo resnih težav na področju človekovih pravic v državi, tudi v zvezi z ravnanjem s priporniki ter omejitvami državljanskih in političnih pravic, ter pri spoštovanju mednarodnih obveznosti.

EU je še naprej sodelovala v razpravah o človekovih pravicah in demokraciji z Uzbekistanom ob različnih priložnostih, vključno s srečanjem Sveta za sodelovanje (maja) in srečanjem Odbora za sodelovanje (decembra). Na letnem dialogu o človekovih pravicah, ki je potekal novembra v Taškentu, so odprto razpravljali o različnih področjih, vključno s pravicami delavcev, svobodo združevanja, svobodo izražanja, versko svobodo ali svobodo prepričanja, razmerami v zaporih, preprečevanjem mučenja in slabega ravnanja ter pravicami žensk.

EU je v okviru rednega političnega dialoga z uzbeškimi oblastmi pozdravila delno odpravo uporabe otroške delovne sile pri obiranju bombaža in napredek, dosežen leta 2015 pri zmanjševanju prisilnega dela odraslih, zlasti z ohranjanjem delujočih izobraževalnih in zdravstvenih storitev v celotnem času obiranja ter organizacijo uspešne kampanje ozaveščanja. EU je Uzbekistan pozvala, naj sprejme dodatne ukrepe za popolno izkoreninjenje prisilnega in obveznega dela ter okrepi in razširi sodelovanje z MOD v zvezi z reformami trga dela in celovitim izvajanjem konvencij MOD, ter pozdravila novembrsko resolucijo uzbekistanske vlade o sodelovanju v triletnem akcijskem načrtu za odpravo prisilnega dela. Poudarila je, da sodelovanje Uzbekistana z MOD kaže na pomen sodelovanja z mednarodno skupnostjo pri obravnavi perečih vprašanj s področja človekovih pravic, in državo pozvala, naj razmisli o sprejetju podobnega pristopa v zvezi z drugimi vprašanji s področja človekovih pravic. Uzbeške oblasti je zlasti odločno pozvala, naj razmislijo o tem, da bi zaprosile za uporabo posebnih postopkov ZN.

Uzbekistan je odločno spodbudila, naj udejanji nacionalni akcijski načrt iz novembra 2014 za izvajanje priporočil, ki jih je sprejel v okviru najnovejšega splošnega rednega pregleda. V tem okviru bi tudi podpisali memorandum o soglasju s Programom Združenih narodov za razvoj in vzpostavili neodvisen nacionalni preventivni mehanizem za spremljanje objektov za pridržanje.

V. Afrika

Afriška unija (AU) – skupna strategija Afrike in EU

Demokratsko upravljanje in človekove pravice so osrednji del našega partnerstva z afriško celino na podlagi skupne strategije Afrike in EU. Na 4. vrhunskem srečanju med Afriko in EU, ki je bilo aprila 2014 v Bruslju, so voditelji držav ali vlad z obeh celin ter predsednika Afriške unije (AU) in Evropske komisije ponovno izrazili zavezanost načelom dobrega upravljanja, demokracije in pravne države. Dogovorili so se tudi, da bodo sodelovali pri zagotavljanju popolnega spoštovanja človekovih pravic, mednarodnega prava in enakosti spolov ter se zoperstavili nekaznovanju in vsem vrstam diskriminacije, rasizma in ksenofobije.

Po vrhunskem srečanju med EU in Afriko so Komisija AU (sektor za politične zadeve) in več partneric, med katerimi so tudi EU in njene države članice, podpisale dogovor o skupnem načrtovanju, s katerim naj bi okrepili podporo delovnemu programu zadevnega sektorja AU, s tem pa tudi sodelovanje na področju demokracije, dobrega upravljanja in človekovih pravic.

Od 1. januarja 2015 so za okrepitev zmogljivosti AU za opazovanje volitev na voljo nepovratna sredstva v višini 6 milijonov EUR, o katerih je bil dogovor sprejet junija 2014, ter tehnična pomoč v višini 0,5 milijona EUR.

Enajsto srečanje v okviru dialoga o človekovih pravicah med AU in EU je bilo 14. novembra 2015 v Kigaliju v Ruandi. Dialog sta vodila komisarka AU za politične zadeve, dr. Aisha L. Abdullahi, in posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis. Strani sta ponovni potrdili svojo zavezanost podpiranju in varstvu človekovih pravic na obeh celinah ter sodelovanju pri učinkovitem izvajanju kontinentalnih in mednarodnih instrumentov o človekovih pravicah na naslednjih področjih: poslovanje in človekove pravice, povezanost Afriške strukture za mir in varnost (APSA) in Afriške strukture za upravljanje (AGA), vključno z opazovalnimi misijami za človekove pravice, ratifikacija mednarodnih in kontinentalnih instrumentov o človekovih pravicah na nacionalni ravni, opazovanje volitev, politika tranzicijske pravičnosti, svoboda izražanja in svoboda združevanja. AU in EU sta se poleg tega dogovorili, da bosta v okviru Afriškega leta človekovih pravic s posebnim poudarkom na pravicah žensk (2016) skupaj organizirali dialog na visoki ravni o podpiranju in varstvu človekovih pravic v Afriki. Pred uradnim dialogom je bil organiziran seminar za civilno družbo, na katerem so se zbrali predstavniki iz Afrike in Evrope, sredstva zanj pa so bila zagotovljena iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR).

EU je prav tako povečala podporo afriškemu sistemu za človekove pravice in Afriški strukturi za upravljanje, za kar je namenila približno 2,3 milijona neposredne podpore iz Evropskega razvojnega sklada (ERS), del česar je bilo temeljno financiranje v višini 1,8 milijona EUR za vseafriški parlament in Afriško sodišče za človekove pravice in pravice ljudstev, ter podporo za NVO v višini 1,5 milijona EUR, namenjeno regionalnim mehanizmom v okviru EIDHR, pri čemer se je posvetila zlasti delu posebne poročevalke za zagovornike človekovih pravic, posebne poročevalke za svobodo izražanja in obveščenost ter posebne poročevalke o pravicah žensk, ki delujejo v okviru Afriške komisije o človekovih pravicah in pravicah ljudstev, ter Delovne skupine za odpravo smrtnih kazni (tri odločitve o dodelitvi neposredne pomoči so bile podpisane decembra 2015). S sredstvi EIDHR je financiran tudi sedanji projekt v vrednosti 1,2 milijona EUR za večjo varnost in okrepljene dejavnosti zagovornikov človekovih pravic na vseafriški ravni.

Del vseafriškega programa je tudi večletni okvirni program za obdobje 2014–2017, iz katerega je 48,5 milijona EUR (11,43 % celotnih finančnih sredstev) namenjenih podpori prednostnega področja 2 iz načrta za skupno strategijo Afrike in EU, v katerem je glavni poudarek na demokraciji, dobrem upravljanju in človekovih pravicah.

EU je leta 2015 odobrila različne programe na tem področju in dodelila 10 milijonov EUR za okrepitev afriškega sistema za človekove pravice, da se bo lahko spoprijel z diskriminacijo in kršitvami človekovih pravic. Ta projekt je del širšega pristopa k upravljanju in človekovim pravicam v okviru vseevropskega programa in zajema podporo za opazovanje volitev in organizacije civilne družbe ter morebitno prihodnjo podporo za javno upravo in ukrepe za preprečevanje korupcije. Odobren je bil tudi projekt v vrednosti 5 milijonov EUR v podporo mednarodnim prizadevanjem za odpravo prakse pohabljanja ženskih spolnih organov. Pri tem je največ pozornosti namenjene prizadevanjem za odpravo te prakse ter pomoči dekletom in ženskam, ki trpijo za njenimi posledicami. Vseafriški program tako vključuje reformo zakonodaje in politik, izobraževanje in dialog v skupnosti, podpiranje spolne in reproduktivne zdravstvene oskrbe in sistemov za zaščito otrok ter prizadevanja za vsedrjavno ozaveščanje za spremembo družbenega odnosa do pohabljanja ženskih spolnih organov. Izveden bo v okviru Sklada Združenih narodov za prebivalstvo (UNFPA) in Sklada Združenih narodov za otroke (UNICEF).

Za okrepitev vloge organizacij civilne družbe v dialogu z afriškimi institucijami ter pri uresničevanju pobud za izboljšanje varnosti, upravljanja, spoštovanja človekovih pravic in enakosti med spoloma je bilo zagotovljenih 20 milijonov EUR. Komisiji AU (sekretariatu) je bilo zagotovljenih 3,4 milijona EUR, večinoma za podporo operacionalizaciji AGA.

Leta 2015 je bila okrepljena tudi izmenjava znanja in izkušenj na področjih, kot so opazovanje volitev, sodelovanje med Evropskim parlamentom in vseevropskim parlamentom ter sodelovanje med Afriškim sodiščem za človekove pravice in pravice ljudstev in Evropskim sodiščem za človekove pravice. Usmeritve partnerstva na tem področju so se določale tudi prek izmenjave osebja med institucijami ter programa za obiskovalce EU.

Angola

Položaj na področju človekovih pravic se je leta 2015 poslabšal, kljub temu da je bilo splošno varstvo človekovih pravic v državi še naprej nadpovprečno glede na stanje na celi afriški celini. Do največjega nazadovanja je prišlo pri svobodi združevanja, zbiranja in izražanja. Vlada je še bolj zatirala politične aktiviste, ki nasprotujejo njej, vladajoči stranki MPLA in dolgemu, 37-letnemu obdobju oblasti predsednika Joséja Eduarda dos Santosa. Medtem ko se gospodarske razmere v državi še naprej slabšajo zaradi dolgega obdobja padanja cen nafte, si oblast prizadevajo povečati nadzor nad organizacijami civilne družbe in političnimi aktivisti ter tako pred splošnimi volitvami, ki bodo predvidoma avgusta 2017, omejujejo možnosti za demokratično delovanje. Vlada še naprej vlaga tožbe zaradi razžalitve zoper novinarje in aktiviste, ki so poleg tega izpostavljeni samovoljnemu odvzemom prostosti, nepoštenim sodnim procesom, grožnjam in ustrahovanju ter nadzoru. Policija naj bi uporabljala prekomerno silo in izvajala samovoljne aretacije, da bi tako preprečila mirne protivladne demonstracije in druga zborovanja.

Sojenje 17 mladim aktivistom, obtoženim „priprave dejanj, ki vodijo do upora,“ in „kovanja zarote proti predsedniku in drugim institucijam“, ki sta opredeljena kot kaznivi dejanji proti varnosti države, je deležno precejšnje pozornosti v družbenih medijih, pri čemer je pogosta kritika uporabljenih sodnih postopkov.

V času pred sojenjem so angolske oblasti sicer ubrale zelo odprt in konstruktiven pristop, predvsem z omogočanjem EU in njenim državam članicam, da obiskujejo pripornike, vendar so nato spremenile odnos in vsaj do zdaj diplomatom ni bilo dovoljeno, da bi spremljali sojenje. Pojavljala so se tudi vprašanja glede dostopa za medije. Delegacija EU se z angolskimi oblastmi še vedno pogaja za dostop, angolska vlada pa je bila s tem vprašanjem soočena tudi med ministrskim srečanjem v okviru projekta „Skupna pot naprej“ novembra 2015 v Luandi. Decembra 2015 je angolsko ustavno sodišče odredilo hišni pripor za aktiviste, kar je izboljšalo njihov položaj.

Drugi dve najopaznejši obravnavi, povezani s človekovimi pravicami, v letu 2015 sta bili sojenji aktivistu iz Cabinde Joséju Marcosu Mavungi ter znanemu novinarju in aktivistu Rafaelu Marquesu de Moraisu. Marcos Mavungo je bil obsojen na šestletno zaporno kazen zaradi „upora proti državi“. Obtožen je bil zaradi sodelovanja pri organizaciji demonstracij in povezanosti s skupino moških, pri katerih naj bi na predvečer demonstracij našli letake in razstrelivo. Predstavnik delegacije EU je odšel v Cabindo, da bi opazoval sojenje Mavungu. Rafael Marques pa je bil po sojenju zaradi razžalitve, za katero je bila povod njegova knjiga *Krvavi diamanti: korupcija in mučenje v Angoli*, obsojen na šestmesečni pogojni zapor. Sojenje so spremljali diplomati iz delegacije EU in držav članic, pa tudi ZDA.

Delegacija EU je imela z angolskimi oblastmi koristen in ploden dialog o teh problematičnih vprašanjih glede človekovih pravic (tudi na ravni ministra za zunanje zadeve in ministra za pravosodje in človekove pravice ter z generalnim tožilcem).

Na področju ekonomskih in socialnih pravic je sedanja kriza, ki jo je povzročilo znižanje cen nafte, znatno prizadela najbolj ranljive sloje prebivalstva. Niso se zmanjšali zgolj prihodki iz gospodarskih dejavnosti, temveč tudi zmožnost vlade, da posreduje.

Delegacija EU ima stalen dialog s predstavniki civilne družbe. Tako je, na primer, s civilno družbo, pa tudi na ministrski ravni obširno razpravljala o novi uredbi o NVO, ki bi lahko omejila dejavnosti organizacij.

V okviru programa za nedržavne subjekte in lokalne organe je bil objavljen razpis za zbiranje predlogov, s čimer naj bi okrepili udeležbo civilne družbe v procesu decentralizacije. Delegacija EU poleg tega pozorno spremlja, kako se uporabljajo neposredna sredstva, ki so bila dodeljena osmim projektom v okviru predhodnih programov za nedržavne akterje in lokalne organe.

Glede proračunskih postavk za človekove pravice je bil organiziran sestanek z ustreznimi člani civilne družbe, na katerem so določili prednostna področja za prihodnji razpis za zbiranje predlogov na področju človekovih pravic. Razpis je bil objavljen januarja 2016 in v njem sta bili določeni naslednji prednostni področji: dostop do sodnega varstva s posebnim poudarkom na laični pravni pomoči prebivalstvu ter podpora ukrepom za državljansko vzgojo pred prihodnjimi volitvami (2017).

Leta 2015 so se izvajali trije programi na temo človekovih pravic v okviru Evropskega razvojnega sklada (ERS). Izvajanje Unicefovega projekta o prijavi rojstev in dostopnosti sodnega varstva za otroke je bilo zadovoljivo. Leta 2015 se je začel izvajati projekt PALOP-TL⁷ o uporabi načel pravne države pri preprečevanju korupcije, pranja denarja in trgovine z nedovoljenimi drogami in boju proti njim,

Evropski parlament (EP) je 10. septembra 2015 sprejel resolucijo o nedavnem stanju na področju človekovih pravic v Angoli, v kateri je pozval k izpustitvi vseh političnih zapornikov in zagovornikov človekovih pravic. V resoluciji je tudi opozoril na vedno večje omejevanje svobode izražanja, združevanja in zbiranja z aretacijami, izkoriščanjem pravosodnega sistema za preprečevanje nasprotovanja, kar dosegajo s kazenskim pregonom posameznikov, ki uresničujejo te pravice, ter z nasiljem, ki ga varnostne sile uporabljajo pri razganjanju mirnih javnih zborovanj. Resolucija je zaradi tona in načina, kako je bila napisana, užalila angolsko vlado, hkrati pa se je zaradi nje začela notranja razprava med političnimi krogi v državi. Angolski parlament je izdal svojo resolucijo (ki je opozicija ni podprla), v kateri je obsodil resolucijo EP. Vladni uradniki in mediji vedno pogosteje govorijo o „tujem vmešavanju“, s čimer pripravljajo teren za motenje volitev leta 2017.

Benin

Stanje na področju človekovih pravic v Beninu je na splošno dobro. Leta 2015 so bile parlamentarne, lokalne in občinske volitve, ki so bile po ocenah opazovalcev skladne z mednarodnimi standardi za demokratične volitve.

Svoboda tiska je precejšnja, čeprav imajo opozicija in nekateri deli družbe bolj omejen dostop do medijev. Svoboda izražanja je zagotovljena z ustavo in zakonodajo, tako da ima prebivalstvo glede tega precejšnjo svobodo.

⁷ s katerim Evropska unija spodbuja sodelovanje jug-jug med šestimi državami s portugalskim jezikom iz skupine afriških, karibskih in pacifiških (AKP) držav, ki so znane tudi kot države PALOP-TL (*Países Africanos de Língua Oficial Portuguesa e Timor-Leste*).

Še naprej pa je zaskrbljujoče stanje na področju otrokovih pravic, zlasti izkoriščanje, zakoreninjenost otroških, zgodnjih in prisilnih porok, marginalizacija in celo detomori otrok, obtoženih t. i. čarovništva, ter pogosti primeri spolnih zlorab v šolah. Glede na svetovni indeks suženjstva za leto 2014 je v Beninu v modernem suženjstvu približno 77 000 ljudi, ki morajo večinoma opravljati gospodinjska dela ali prisilno delo ali pa jih spolno izkoriščajo.

Zaradi pogostega izogibanja davkom so močno prizadete socialne in ekonomske pravice prebivalstva. Stopnja dohodkovne revščine, ki je bila leta 2011 36,2-odstotna, se je v letu 2015 povečala na 40,1 odstotka.⁸ Zaradi slabega in počasnega sodnega sistema ter korupcije v tem sektorju v nekaterih primerih prihaja tudi do samovoljnih pridržanj, predolghih priporov in odrekanja sodnega varstva.

Benin je 15. februarja 2013 sprejel zakon o ustanovitvi Komisije Benina za človekove pravice, ki pa še ne deluje.

EU je imela med letom 2015 redni politični dialog z vlado Benina. V političnem dialogu na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja so bila izpostavljena vprašanja, kot so otrokove pravice (s poudarkom na potrebi po izvajanju zakonika o otrocih), pravice žensk (s poudarkom na izboljšanju slabe politične zastopanosti), priporočila iz splošnega rednega pregleda in ustanovitev beninske komisije za človekove pravice.

Po zaslugi podpore, ki jo EU nudi pri krepitvi pravne države v Beninu, je postala v letu 2015 operativna nacionalna politika za pravosodni sektor. Podpora EU novi zakonodaji je omogočila sprejetje zakonika o otrocih in pripravo novega kazenskega zakonika, ki pa zaenkrat še ni bil sprejet. Nadaljnja pomoč EU za program vlade za izboljšanje razmer v zaporih je prispevala k znatnim izboljšavam, tudi za mladoletnike.

Poleg tega EU v sklopu podpore za decentralizacijo državnih socialnih storitev financira dostop do osnovnih storitev. EU je podpirala tudi krepitev centrov za socialno podporo, da bi lahko povečali socialno pomoč za najranljivejše državljane ter nudili storitve in nasvete ljudem, ki so žrtve kršitve človekovih pravic.

⁸ 2015 EMICoV (*Integrated Modular Survey on Household Living Conditions* – vsestranska modularna raziskava življenjskega standarda gospodinjstev).

Leta 2015 so se EU in njene države članice dogovorile o skupnem načrtu za podpiranje civilne družbe (2014–2017), katerega pomemben del je tudi podpora organizacijam civilne družbe pri omogočanju udeležnosti državljanov, zavzemanju za človekove pravice in dostopnosti osnovnih socialnih storitev za državljane Benina.

Na področju otrokovih pravic se je EU leta 2015 osredotočila na trgovino z otroki, otroke, ki kršijo zakone, boj proti ritualnim ubojem in preprečevanje spolnega zlorabljanja v šoli. Prizadevala si je za okrepitev mreže akterjev, ki skrbijo za varstvo otrokovih pravic in podpirajo njihovo uveljavljanje, ter v ta namen med drugim nudila podporo centrom za zaščito in ponovno vključitev mladoletnikov. Začele so se izvajati dejavnosti usposabljanja in krepitev zmogljivosti, poleg tega je bila vzpostavljena mreža usposobljenih sodnikov. Državni center za alternativno prestajanje kazni za mladoletnike izvaja ukrepe za izboljšanje namestitvenih in rehabilitacijskih storitev ter spoštovanja človekovih pravic.

Ukrepi so bili sprejeti tudi na področju pravic invalidov, pri čemer je bil cilj EU intenzivnejša udeležba v lokalni upravi in dialogu, izboljšanje standardov dostopnosti za invalide ter spodbujanje vključevanja invalidnih otrok v izobraževanje.

Pobude javne diplomacije so bile usmerjene v človekove pravice in beninski mediji so jih dobro pokrivali. Sprejeti so bili predvsem ukrepi glede homofobije, pravic otrok, političnih pravic, nasilja nad ženskami in ritualnih ubojev otrok.

Bocvana

Bocvana ima uzakonjeno smrtno kazen, vse odkar je postala neodvisna leta 1966. V tem času so smrtno kazen izvršili nad 47 obsojenimi kriminalci, zadnjič leta 2013. Pred kratkim so v sodstvu razpravljali o ustavnosti smrtne kazni, vendar pa ni videti, da bi bila širša javnost seznanjena z razpravo o tem vprašanju.

Kar zadeva pravice pripadnikov manjšin, je pozitivno dejstvo, da je vlada po večletnih pravnih bojih z avtohtono skupnostjo San/Barsawa s to skupnostjo očitno ponovno vzpostavila dialog. Vendar pa je učinek težko oceniti, saj rezultati tega dialoga niso javno dostopni. Poleg tega tudi v skupnosti San/Barsawa kljub dialogu še vedno prevladuje občutek marginaliziranosti.

Glede pravic LGBTI ni bilo doseženega nobenega pravega napredka in tudi sodba visokega sodišča iz leta 2014, v skladu s katero se lahko nevladne organizacije LGBTI uradno registrirajo, se še ni začela izvajati. Pritožba, ki jo je vložila vlada, lahko upočasni napredek za več let. V bocvanskem kazenskem zakoniku homoseksualna razmerja veljajo za kazniva dejanja proti moralnosti, zanje pa je predvidena do sedemletna zaporna kazen. Manj kot dve leti pred naslednjim splošnim rednim pregledom ni opaziti večjega napredka glede sprejetih priporočil, od katerih je najnujnejša ustanovitev nacionalne institucije za človekove pravice.

Vendar je treba poudariti, da Bocvana v mednarodnih forumih ohranja odločno držo glede vprašanj človekovih pravic in MKS. Odkar je Bocvana postala članica Sveta za človekove pravice in bila potem leta 2014 ponovno izvoljena za še en dvoletni mandat, so misije EU pri lokalnih organih oblasti izročile potrebne demarše v podporo stališčem EU na 28., 29. in 30. zasedanju Sveta za človekove pravice; poleg tega so bile izročene tudi druge demarše o človekovih pravicah, npr. o zagovornikih človekovih pravic na Tretjem odboru GSZN in o Konvenciji MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok. V nasprotju s številnimi afriškimi državami se Bocvana pri glasovanju v Svetu za človekove pravice in Tretjem odboru GSZN ponavadi uskladi s stališči EU.

Zaskrbljenost zbuja vedno večje napetosti med izvršilno in sodno vejo oblasti, pa tudi znotraj sodstva. Če sodbe višjega sodišča ne ustrezajo izvršilni veji oblasti, jih včasih sploh ne upoštevajo. Novembra sta bila tako kljub jasni sodbi višjega sodišča predana ugandska begunca. Prav tako bo v nasprotju z odločbo sodišča tretji državi verjetno izročenih 10 eritrejskih nogometašev, ki so v Bocvani zaprosili za azil. Leta 2015 so bili zaradi obtožb, da so kljub nastanitvi v vladnih stanovanjih prejeli stanovanjski dodatek, štirje sodniki suspendirani in obtoženi zlorabe položaja (postopek še ni končan). Ti štirje sodniki (zlasti sodnik Key Dingake) so bili znani po tem, da so se v svojih sodbah zavzeli za človekove pravice, ki niso nujno všeč izvršilni veji oblasti, na primer pravico žensk do dedovanja zemlje in zagotavljanje protiretrovirusnih zdravil tujim zapornikom.

Potem ko je kabinet novembra potrdil spremembo zakona o društvih, se pojavlja zaskrbljenost, da bo to še zmanjšalo možnosti za delovanje že tako omejene civilne družbe. Veljal bo za vse organizacije in morda bodo z njegovo selektivno uporabo onemogočili delo organizacijam civilne družbe, kritičnim do vlade, med katerimi so številne evangeličanske cerkve. Zakon določa tudi, da mora biti vsaj 75 % vseh članov Bocvancev, zaradi česar bo morda oteženo delo lokalnih uradov mednarodnih NVO.

Leta 2014 je bila odgovornost za zadeve človekovih pravic, z izjemo vprašanj, povezanih z begunci, prenesena z Ministrstva za obrambo, pravosodje in varstvo na Urad predsednika. Dokler ne bo urad varuha človekovih pravic postal nacionalna institucija za človekove pravice, bodo človekove pravice v pristojnosti Urada predsednika. Bocvana je ena od redkih držav na afriški celini, ki še nima institucije za človekove pravice.

Posebni poročevalec ZN za človekovo pravico do varne pitne vode in sanitarij, Léo Heller, je med obiskom v Bocvani novembra 2015 pozval vlado, naj trenutno hudo sušo izkoristi kot priložnost za pripravo vsestranske strategije o tem, kako bodo med predvidenim vedno hujšim kriznim pomanjkanjem vode zagotavljali dostop do varne pitne vode in sanitarij. Poudaril je, da se zaradi sedanjih sušnih razmer na področju človekovih pravic pojavljajo izredno zaskrbljujoča vprašanja glede kakovosti vode, količine vode in s tem povezanih posledic za zdravje. Najhuje bi lahko bile prizadete podeželske skupnosti in manjšine. Poročilo s končnimi ugotovitvami in priporočili bo predvidoma izdano septembra 2016.

EU kot celota obravnava človekove pravice z Bocvano tudi v političnem dialogu iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja. Med letom 2015 so misije EU nadaljevale redne izmenjave z nekaterimi organizacijami za človekove pravice v državi ter redno razpravljale tudi z drugimi ključnimi partnerji, kot so ZDA (o vprašanjih LGBTI) in ZN (UNICEF, UNAIDS).

Potrebno bi bilo okrepiti lokalne organizacije za človekove pravice, da bi lahko opravljale svoje naloge, in zato prejemajo sredstva iz EIDHR. Leta 2015 je bilo štirim organizacijam dodeljenih 0,6 milijona EUR. Začeli so se izvajati trije projekti v Gaboronu: Mednarodna skupina za pravice manjšin, ki si prizadeva za priznanje manjšin in njihovih pravic; Bocvanska mreža za etiko, pravo in HIV/AIDS (BONELA), ki se ukvarja s spodbujanjem spoštovanja in varstvom človekovih pravic v podeželskih skupnostih in med najbolj ogroženim prebivalstvom (vključno z močno komponento LGBTI), in skupina *Stepping Stones International*, ki si prizadeva za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem. Četrty projekt v okviru EIDHR, ki se izvaja v Maunu, se je začel 10. decembra ob proslavljanju dneva človekovih pravic. S tem projektom, ki ga bodo na območju Bocvane, na katerih vladajo najslabše razmere, izvajali Svet nevladnih organizacij iz Ngamilanda in štiri lokalne NVO, bo poskrbljeno za izobraževanje o človekovih pravicah za lokalne deležnike in skupnosti v regiji, med katerim bodo obravnavali vrsto vprašanj o človekovih pravicah, med drugim pravice avtohtonih prebivalcev, pravice invalidov in pravice otrok. Poleg tega je bil med letom izveden tudi program usposabljanja in spremljanja koncesionarjev EIDHR za spremljanje in ocenjevanje.

Med drugimi dogodki za povečanje zavesti o človekovih pravicah je EU 25. novembra sodelovala na prireditvi ob začetku 16-dnevne kampanje za končanje nasilja nad ženskami. Izjavo, ki jo je dala EU na tem dogodku, je prenašala edina radiotelevizijska organizacija v državi.

Burkina Faso

V preteklem letu so razmere v Burkin Fasu zaznamovali politični dogodki (prehod in vojaški državni udar septembra 2015) in pri prednostnih nalogah EU na področju človekovih pravic v državi, npr. institucionalnem okviru za varstvo človekovih pravic, smrtni kazni, mučenju, razmerah v zaporih in trajanjem sodnih procesov, pravosodnem sistemu, svobodi izražanja, zagovornikih človekovih pravic ter civilni družbi, pravicah žensk in pravicah otrok, je bilo doseženega le malo napredka.

Zakonodajne in predsedniške volitve leta 2015 lahko štejemo za mejnik po težkem letu prehoda, saj se je po njih začelo novo obdobje v zgodovini države, ki ji je v predhodnih 27 letih vladal predsednik Blaise Compaoré. Vstajo oktobra 2014, ki je predsednika prisilila k odhodu, in sledeči prehod so v veliki meri podžgale zahteve po pravičnem sistemu in boljšem življenjskem standardu. Novi predsednik Roch Marc Kaboré, ki je bil izvoljen decembra 2015, in njegova vlada bosta morala odgovoriti na te zahteve ter pri tem tesno sodelovati z mednarodnimi donatorji. EU je poslala misijo za opazovanje volitev, ki so jo različni deležniki pri volitvah pohvalili zaradi pozitivnega prispevka.

Med govorom ob prisegi je predsednik Kaboré jasno povedal, da bodo imeli osrednje mesto v njegovih prizadevanjih socialna pravičnost, vključenost, dobro upravljanje, okrepitev demokracije in svoboda. Delegacija EU bo imela pomembno vlogo pri ugotavljanju, s katerimi ukrepi bo mogoče te prednostne naloge prenesti v konkretne rezultate. EU, ki je glavna donatorka v državi, predseduje sestankom donatorjev ter se tako usklajuje s preostalo donatorsko skupnostjo.

Tranzicijska vlada je že sprejela zakon proti korupciji, okrepila ločitev oblasti (predsednik Burkina Fasa ne bo več predsednik nacionalnega sodnega sveta) ter uvedla ukrepe, ki navadnim državljanom omogočajo, da se neposredno obrnejo na ustavno sodišče. Nadaljnji pomembni korak je bila vključitev organa za nadzor države in preprečevanje korupcije v ustavo.

Največji del delovanja EU na področju človekovih pravic in demokracije v Burkina Fasu je zajet v podpori nacionalni politiki za pravosodje (PAPNJ), ki se je začela izvajati marca 2014, skupni znesek proračuna zanjo pa je 9,5 milijona EUR. Njen glavni cilj je povečati dostopnost pravosodja, ki naj bi tudi bolj varovalo pravice in svoboščine.

EU pozornost namenja tudi zaščiti otrok in je podpisala tri projekte s tremi NVO v skupni vrednosti 3,7 milijona EUR. Projekti se dopolnjujejo, njihov namen pa je zmanjšanje nasilja nad otroci ter vzpostavitev povezanega sistema za zaščito otrok. Prva ocena projekta leta 2015 je bila zelo pozitivna, saj je pristop vzpostavljanja mrež za zaščito otrok inovativen in celovit.

Tudi države članice EU so dejavne na področju človekovih pravic v Burkina Fasu. EU ima v državi velik vpliv in dober sloves, zato so burkinafaške oblasti zanjo zelo dostopne. To se bo verjetno nadaljevalo tudi z novoizvoljeno oblastjo. Glede na dvostransko srečanje med posebnim predstavnikom za Sahel Ángelom Losado in predsednikom Kaboréjem ob prisegi 29. decembra 2015 je verjetno, da bo predsednik Kaboré nadaljeval privilegirano partnerstvo med njegovo državo in EU. EU ima dobre odnose tudi z organizacijami civilne družbe, ki so bile pred in še zlasti med prehodom zelo dejavne.

S popolno prenovo politične krajine v državi in očitno pripravljenostjo novih oblasti za delovanje na področju človekovih pravic je ustvarjena dobra priložnost za odločnejšo obravnavo nekaterih pomembnih vprašanj človekovih pravic kot pred spremembo oblasti.

Burundi

V letu 2015 se je stanje na področju človekovih pravic v Burundiju drastično poslabšalo. Država se kljub napredku, opaženem v zadnjih desetih letih, od aprila 2015 sooča z močno in dolgo politično krizo, ki je povezana z odločitvijo predsednika Pierra Nkurunzize, da bo kandidiral še za tretji mandat.

V teh razmerah je bil leta glavni cilj EU na področju človekovih pravic v Burundiju, da si s političnim dialogom in instrumenti razvojnega sodelovanja še naprej prizadeva za večje varstvo posameznih pravic in temeljnih svoboščin. EU je k temu splošnemu cilju prispevala tudi tako, da je pozornost usmerila v podpiranje in varovanje zagovornikov človekovih pravic in civilne družbe ter boj proti diskriminaciji in pomagala pri reformi pravosodnega sistema. Oblasti je tudi spodbujala, naj raziščejo primere izvensodnih pobojev in mučenja ter odpravijo prakso nekaznovanja.

Med oktobrom 2014 in majem 2015 je imela EU z burundijskimi oblastmi intenziven politični dialog (predviden v členu 8 Sporazuma iz Cotonouja), v katerem je bilo največ pozornosti namenjene političnemu ozračju v Burundiju, zlasti vedno večjim trenjem pred zakonodajnimi in predsedniškimi volitvami poleti 2015. Med obravnavanimi vprašanji so bila: kršitve človekovih pravic; neobstoje neodvisnega sodstva; politično nasilje Imbonerakure, mladinskega krila vladajoče stranke Nacionalni svet za obrambo demokracije – sile za obrambo demokracije; omejevanje državljskih svoboščin in svobode izražanja in združevanja ter grožnje disidentom, tudi članom vladajoče stranke.

Svet je marca 2015 sprejel sklepe o predvolilnem obdobju v Burundiju, v katerih je pozval k vzpostavitvi pogojev za svobodne, vključujoče in pregledne volitve ter k spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ker ustrezni pogoji niso bili vzpostavljeni, se je visoka predstavica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednica Komisije odločila, da 29. junija 2015 odpokliče misijo Evropske unije za opazovanje volitev v Burundiju.

Svet je nato maja, junija in novembra 2015 sprejel sklepe o Burundiju, v katerih je izrazil vedno večjo zaskrbljenost zaradi slabšanja položaja in vedno številčnejših kršitev človekovih pravic.

EU je zaradi teh razmer in kršitev bistvenih elementov Sporazuma iz Cotonouja, tudi spoštovanja demokratičnih načel in pravne države, 26. oktobra poklicala Burundi na posebna posvetovanja, kot so predvidena v členu 96 Sporazuma iz Cotonouja. Splošni cilj tega postopka je spodbuditi Burundi, da se na podlagi načel iz sporazumov iz Aruše zaveže k izvajanju ukrepov v določenem časovnem okviru na ključnih področjih demokracije, človekovih pravic in pravne države, ter poišče vzajemno sprejemljivo rešitev. Namen tega postopka je tudi podpreti prizadevanja Afriške unije, Združenih narodov in Vzhodnoafriške skupnosti, da bi vzpostavile vključujoč mediatorski dialog za rešitev krize.

EU vse od posvetovanj, ki so bila 8. decembra, pripravlja niz ukrepov, tudi ukrepov za razvojno sodelovanje, ki jih bo sprejel Svet, s katerimi bi spodbudili Burundi, naj se zaveže k takemu dialogu, preneha z nasiljem in zavaruje človekove pravice ter nazadnje konsolidira demokracijo in mir. Verjetno bo prekinila neposredno financiranje, ki ga namenja vladi v okviru razvojnega sodelovanja, vendar bo poskrbela za nadaljnje financiranje zaščite prebivalstva, tudi prek humanitarne pomoči.

Svet EU je 1. oktobra 2015 v skladu s sklepi Sveta iz junija 2015 sprejel sankcije proti štirim posameznikom, pri čemer je omejil možnost potovanja in zamrznil sredstva štirih oseb, ki so delovale proti demokraciji ali ovirale iskanje politične rešitve trenutne krize v Burundiju, zlasti z nasilnimi dejanji, represijo ali podžiganjem nasilja ter tudi z dejanji, ki pomenijo hude kršitve človekovih pravic.

V okviru svojih dejavnosti je imela EU skozi vse leto 2015 stalen dialog z zagovorniki človekovih pravic. Zaradi poslabšanja razmer je delegacija prejela 145 prošenj za podelitev nepovratnih sredstev v nizki vrednosti za podporo zagovornikom človekovih pravic (evropski instrument za demokracijo in človekove pravice) in 32 izmed njih je podporo EU tudi prejelo.

EU je iz sredstev EIDHR podprla osem projektov, ki jih izvajajo mednarodne NVO v sodelovanju z nacionalnimi NVO. Prispevek EU v vrednosti 5,2 milijona EUR je usmerjen na naslednja ključna področja: pravice žensk, pravice otrok in mladostnikov ter pravice ranljivih skupin. Leta 2016 bo sveženj dodatnih ukrepov usmerjen na dejavnosti za preprečevanje nasilja nad ženskami in otroki ter varstvo zagovornikov človekovih pravic.

Po zaslugi dejavnih prizadevanja EU je Svet za človekove pravice oktobra 2015 na 30. zasedanju sprejel resolucijo o položaju človekovih pravic v Burundiju. V skladu s to resolucijo bo Burundi v letu 2016 na dnevnem redu vseh rednih zasedanj Sveta, poleg tega bo visoki komisar ZN za človekove pravice marca in junija izdal poročilo, prav tako pa resolucija vsebuje poziv, da bi bil septembra 2016 organiziran interaktivni dialog, pri katerem bi bili prisotni različni deležniki. Po napadu na vojaški štab in protinapadu varnostnih sil je imel Svet za človekove pravice decembra 2015 posebno zasedanje o Burundiju.

Zelenortski otoki

EU je v letu 2015 še naprej sodelovala v rednem dialogu o krepitvi demokracije in človekovih pravic v okviru posebnega partnerstva med EU in Zelenortskimi otoki, Partnerstvo omogoča okrepljen politični dialog o demokraciji, človekovih pravicah, pravni državi in dobrem upravljanju. V akcijskem načrtu za posebno partnerstvo je posebna pozornost namenjena pravicam žensk in otrok, položaju migrantov, boju proti nasilju v družini, izboljšanju pravosodnega sistema, boju proti korupciji ter spodbujanju dobrega upravljanja.

Stanje na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin na Zelenortskih otokih je na splošno še naprej dobro. Država ima stabilne državne institucije, delujočo večstrankarsko parlamentarno demokracijo in neodvisno sodstvo. Cilji EU v njenih odnosih z Zelenortskimi otoki so predvsem podpirati prizadevanja oblasti za večje spoštovanje človekovih pravic na področjih, ki so še vedno zaskrbljujoča, med katerimi so zlasti nasilje na podlagi spolne pripadnosti in diskriminacija ženski ter pravice otrok, tudi zlorabljanje otrok in spolno nasilje nad njimi.

EU je financirala pet projektov, namenjenih podpiranju pravic žensk in povečanju njihovega vpliva, izboljšanju gospodarskega položaja ranljivih skupin, otrok in invalidov ter okrepitvi civilne družbe v državi. Prav tako je podprla nacionalno volilno komisijo pri ozaveščanju državljanov o volitvah leta 2016 (parlamentarne, lokalne in predsedniške) ter prizadevanjih za zmanjšanje števila ljudi, zlasti žensk in mladih, ki se volitev ne udeležijo.

EU je uspešno opravila demaršo o izvajanju člena 4 Konvencije MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok, ki se nanaša na določitev seznama nevarnih del. Nacionalni parlament je seznam soglasno sprejel novembra 2015.

Zelenortski otoki bodo glede nasilja nad ženskami in diskriminacije v naslednjih treh letih izvedli dva glavna načrta v podporo novemu regulativnemu zakonu: tretji nacionalni načrt za enakost in drugi načrt za preprečevanje nasilja na podlagi spolne pripadnosti (2015–2018).

Kamerun

V letu 2015 so bili med prednostnimi nalogami EU na področju človekovih pravic in demokracije v Kamerunu še naprej boj proti mučenju, izboljšanje razmer v zaporih, varstvo zagovornikov človekovih pravic, spodbujanje spoštovanja pravic otrok, zlasti preprečevanje trgovine z otroki, odprava nasilja nad ženskami ter odprava diskriminacije.

Svoje dejavnosti v podporo človekovim pravicam in demokraciji je EU izvajala prek različnih mehanizmov, tudi političnega dialoga na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja. Na sestanku o upravljanju, ki sta ga EU in Kamerun v okviru dialoga imela 16. januarja 2015, je Kamerun predstavil dejavnosti za izpolnitev svojih obveznosti, med drugim na področju človekovih pravic, demokratizacije, pravne države in preprečevanja korupcije. Ta razprava je bila priložnost za EU, da opozori na potrebo po varstvu vseh človekovih pravic, tudi pravice do poštenega sojenja, ter pozove k nadaljnjim reformam volilnega procesa, pravosodnega sistema in mehanizmov za boj proti korupciji. Drugi letni sestanek v okviru dialoga je bil 19. oktobra 2015, glavne teme pa so bile varnost, regionalna vprašanja, gospodarski razvoj in migracije. Kamerun je potrdil svojo odločenost, da se bo boril proti Boko Haramu v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom in pravom človekovih pravic.

EU je tudi med letom 2015 pozivala k odpravi smrtne kazni v Kamerunu in ratifikaciji Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča. Nadaljevala je dialog s civilno družbo in se redno sestajala z zagovorniki človekovih pravic, tudi zagovorniki pravic LGBTI. Predstavniki EU so se udeležili sojenj članom civilne družbe in političnim aktivistom.

V letu 2015 je bila glavna pozornost v okviru EIDHR namenjena boju proti trgovini z ljudmi, preprečevanju spolnega izkoriščanja otrok, prenehanju uporabe prisilnega dela v tradicionalnih družbah (lamidi) v severnem Kamerunu ter odpravi nasilja nad ženskami. V državi je nujno utrditi demokracijo, zato je bil februarja 2015 v okviru EIDHR objavljen razpis v vrednosti 1,9 milijona EUR za zbiranje predlogov za okrepitev političnega dialoga, podpiranje participativne demokracije in spodbujanje široke udeležbe na volitvah. EU je na 104. mednarodni konferenci dela sodelovala pri preverjanju, ali Kamerun izpolnjuje Konvencijo MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok.

EU je prav tako še naprej nudila finančno podporo projektom NVO za okolje in upravljanje naravnih virov. Tema nekaterih projektov, financiranih iz instrumenta za nedržavne akterje, so bile pravice lokalnega prebivalstva in ranljivih skupin na območjih z rudarskimi dejavnostmi, naložbami v živilskopredelovalnem sektorju in/ali infrastrukturnimi gradbenimi projekti (tudi pravica do nadomestila, zaščita pred nezakonitim razseljevanjem, obveznost posvetovanja z lokalnim prebivalstvom in pravica do varnega okolja).

Srednjeafriška republika

Evropska unija si je v letu 2015 še naprej prizadevala za izboljšanje stanja na področju človekovih pravic v Srednjeafriški republiki, pri čemer se je osredotočila na redni dialog s prehodnimi oblastmi, podporo pa je črpala iz več različnih instrumentov EU. Prehodna oblast je izrazila globoko zaskrbljenost nad stanjem človekovih pravic v državi. V končnih priporočilih foruma iz Banguija (4.–11. maj 2015) je bilo poudarjeno, da je treba odpraviti prakso nekaznovanja, kar je ključno za spraven proces v Srednjeafriški republiki. V Banguiju so 5. maja voditelji 10 oboroženih skupin podpisali sporazum o takojšnji in brezpogojni izpustitvi otrok iz svojih oboroženih skupin. Do konca maja so oborožene skupine v Bambariju izpustile 300 otrok; skupaj z drugimi izpustitvami je bilo tako od maja osvobojenih 645 otrok.

Na dejavnosti, ki so jih v Srednjeafriški republiki izvajale EU in njene države članice, so močno vplivale vedno slabše varnostne razmere v glavnem mestu in po vsej državi, pa tudi vprašanje beguncev (katerih število je ocenjeno na 450 000) in notranje razseljenih oseb (število ocenjeno na 430 000), med drugim v Banguiju. ZN so svoje prvo javno poročilo o človekovih pravicah za obdobje od septembra 2014 do maja 2015 objavili decembra 2015. Ugotovili so, da je med tem obdobjem konflikt sicer postal manj obsežen in hud, vendar pa so po vsej državi nedržavne oborožene skupine, med drugim milice anti-balaka in pripadniki nekdanje uporniške skupine Seleka, v manjšem obsegu pa tudi država še naprej hudo kršile mednarodne človekove pravice in mednarodno humanitarno pravo. To nasilje najbolj prizadeva notranje razseljene osebe.

V negotovih političnih in varnostnih razmerah, ki so zaznamovale celotno prehodno obdobje v Srednjeafriški republiki v letih 2014 in 2015, so EU in njene države članice ostale glavne partnerice tamkajšnjih oblasti.

V tematski postavki EIDHR je portfelj za tri projekte v skupni vrednosti 1,2 milijona EUR. Podpora je namenjena prizadevanjem srednjeafriških oblasti za odpravo prakse nekaznovanja in okrepitvi usposabljanja pravosodnega osebja.

EU poleg tega podporo v vrednosti 20,9 milijona EUR namenja Unicefovi pobudi na področju šolstva v Srednjeafriški republiki. S projektom naj bi okrepili osnovno šolstvo ter poskrbeli za začasno oskrbo do 1000 otrok, izpuščenih iz oboroženih skupin in lokalnih milic.

EU podpira Srednjeafriško republiko pri odpravljanju prakse nekaznovanja in prenovi pravosodnega in kazenskopravnega sistema. V okviru projekta RESEJEP (sanacija pravosodnega in policijskega sektorja) daje EU precejšnjo finančno podporo (15 milijonov EUR) pravosodnemu ministrstvu. S temi sredstvi so med drugim financirali sanacijo zaporov Ngaraghi in Bimbo v Banguiju.

V okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru se je maja 2015 začel izvajati projekt v vrednosti 1 milijon EUR v podporo Uradu visokega komisarja za človekove pravice, ki je namenjen predvsem preprečevanju kršitev človekovih pravic in krepitvi zmogljivosti lokalnih NVO za človekove pravice.

Čad

Glavni cilji EU v zvezi s spodbujanjem spoštovanja človekovih pravic v Čadu so bili tudi v letu 2015 reforma pravosodnega sistema, reforma varnostnih sil, spodbujanje spoštovanja pravic otrok in žensk, uveljavljanje demokracije, boj proti smrtni kazni ter povečanje vloge civilne družbe. EU je izvajala različne dejavnosti, od političnega dialoga do tehničnega sodelovanja, zlasti prek ERS, instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru ter EIDHR.

Srečanje v okviru političnega dialoga iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja januarja 2015 je bilo priložnost za EU, da opozori na več vprašanj človekovih pravic, kot so reforma pravosodja, razmere v zaporih in sojenje nekdanjemu čadskemu predsedniku Hissènu Habréju. EU se je skozi vse leto dejavno ukvarjala tudi s posameznimi zadevami.

Novembra 2014 se je začel izvajati projekt čadskih organizacij za človekove pravice, financiran iz EIDHR, s katerim podpirajo čadske odvetnike v sodnem postopku proti Hissènu Habréju.

Delegacija EU je pozorno spremljala postopek, ki se je začel decembra 2014 in v katerem je bilo 20 varnostnikov iz obdobja Habréjevega predsedovanja obsojenih za umore, mučenje, ugrabitve in samovoljno odvezemanje prostosti. Sodišče je sedem moških, med njimi Saleha Younousa, nekdanjega vodjo direktorata za dokumentacijo in varnost, in Mahamata Djibrina, ki ga je čadska komisija za resnico iz leta 1992 opisala kot enega od „najbolj strah zbujujočih mučiteljev v Čadu“, obsodilo na dosmrtno zaporno kazen. V Čadu so bila organizirana srečanja za seznanitev s sojenjem Habréju, ki so bila financirana iz instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru.

Pri projektu reforme policije se trenutno izvajata pogodbi z NVO za izboljšanje odnosov med varnostnimi silami in prebivalstvom, kar naj bi dosegli z usposabljanjem varnostnih sil, komuniciranjem in vzpostavitvijo lokalnih forumov, na katerih bodo lahko varnostne sile, civilna družba in lokalne oblasti razpravljale o varnostnih zadevah. Projekt reforme policije je namenjen tudi izobraževanju varnostnih sil o etiki. V okviru tega projekta je bila opravljena tudi študija, v kateri so ocenili pogoje za oblikovanje opazovalne skupine o etiki domačih varnostnih sil in kaznivih dejanjih. Študija je pokazala, da so vse strani zainteresirane za oblikovanje take strukture.

V letu 2015 so bili v okviru EIDHR izbrani trije projekti za varstvo in spodbujanje spoštovanja pravic otrok in žensk v skupni vrednosti 1 milijon EUR. Namen 36-mesečnega projekta, ki se bo izvajal z organizacijo ACORD, je zmanjšanje števila porok otrok v osrednjem Čadu. V okviru 24-mesečnega projekta, ki ga izvaja lokalna organizacija *Union des femmes pour la Paix* (Zveza žensk za mir) naj bi nudili pravno svetovanje ženskam v južnem mestu Moundou. Tretji projekt, ki ga izvajajo *Avocats Sans Frontières France* (Odvetniki brez meja, Francija), je namenjen zagotavljanju pravnega svetovanja za otroke in ženske, ki so zaprti v mestih N'Djamena, Abéché in Koumra.

Tudi francosko veleposlaništvo je prek posebnega instrumenta *Fonds social de développement* (Socialno-razvojni sklad) še naprej podpiralo NVO, ki branijo pravice žensk in otrok. Leta 2015 so izbrali šest lokalnih NVO: CONA-CIAF (odpravljanje pohabljanja ženskih spolovil), LTDH (boj proti zgodnjim porokam), AECPEM in MUDESOFIT (nasilje v šolah), CAASFFA (zaščita deklic migrantk) in AFJT (ženske na vodilnih položajih).

EU s projektom podpore dobremu upravljanju spodbuja doslednejše prijavljanje rojstev v Čadu. Unicef, ACORD in RAPS Mandoul na treh pilotnih območjih izvajajo tri projekte za ozaveščanje ljudi o prijavljanju otrok in usposabljanje javnih uslužbencev v ta namen.

Delegacija EU je pozorno spremljala priprave na volitve, ki bodo v letih 2016 in 2017. Čadska liga za človekove pravice je dobila triletni projekt v vrednosti 475 000 EUR za kampanje ozaveščanja in usposabljanje nacionalnih opazovalcev. Francosko veleposlaništvo je poleg tega financiralo šestmesečni projekt (ki se je začel oktobra 2015) za spodbujanje mladih, da gredo na volitve.

Pri reformi pravosodja se je program pomoči za reformo pravosodja končal leta 2014 in Evropska unija je začela pripravljati nov program z ministrstvom za pravosodje in drugimi glavnimi deležniki. Projekt *Avocats Sans Frontières Belgique* (Pravniki brez meja, Belgija) za povečanje znanja Čadovcev o sodnih postopkih se še vedno izvaja.

EU je poleg tega tesno sodelovala z lokalnimi organizacijami za človekove pravice in organizirala več srečanj s civilno družbo.

Unija Komori

V svojih odnosih z Unijo Komori si EU prizadeva za naslednje cilje na področju človekovih pravic in demokracije: spodbujanje spoštovanja človekovih pravic, demokracije in načela pravne države s posebnim poudarkom na volilnih postopkih, pravosodju in boju proti korupciji ter pravicah žensk in otrok.

EU je s Komori še naprej razpravljala o človekovih pravicah in demokraciji na različnih ravneh, med drugim med pogostimi misijami na visoki ravni, rednim političnim dialogom in v okviru razvojnega sodelovanja. Poleg tega je v okrepljenem političnem dialogu, ki ga ima s komorskimi organi v okviru stalne pomoči pri pripravi volitev, nenehno pozivala k svobodnim, preglednim in verodostojnim volilnim postopkom na podlagi nedavno revidirane pravne podlage in strukturiranih posvetovanj z deležniki. Z zakonodajnimi reformami in obsežnimi kampanjami za ozaveščanje spodbujajo tudi bolj uravnoteženo zastopanost spolov v volilnih institucijah in pri političnem udejstvovanju.

Potem ko je bila prenovljena zakonodajna in izvršilna oblast v Uniji in na otokih ter so bile izvedene sploh prve volitve v občinske svete, bi lahko volilni cikel 2014–2016 potrdil, da država napreduje proti demokraciji, narodni enotnosti in razvoju, ali pa povečal nevarnost povratka h kronični nestabilnosti, separatizmu in revščini.

Druge pomembne zadeve, o katerih je EU v letu 2015 zavzela stališče, se nanašajo predvsem na pravosodni sistem. EU v skladu s prednostnimi nalogami iz nove nacionalne razvojne strategije za obdobje 2015–2019 trenutno podpira pripravo reforme pravosodnega sektorja, s katero naj bi povečali njegovo neodvisnost, poštenost, učinkovitost, pravičnost in dostopnost. V okviru 11. ERS je zagotovljena znatna podpora EU za izvajanje te reforme.

Sprejetje skupnega načrta EU in Francije za sodelovanje EU s civilno družbo v letih 2014–2017, ki dobiva finančna sredstva iz proračunskih postavk za program za nedržavne akterje in lokalne organe ter EIDHR, je prispevalo k intenzivnejšemu dialogu med EU in organizacijami civilne družbe. Trenutno se v okviru programa za nedržavne akterje in lokalne organe izvaja pet projektov, za obdobje 2016–2017 pa so načrtovani dodatni razpisi za zbiranje predlogov v okviru tega programa in EIDHR. Francija namerava v letu 2016 nameniti dodatna sredstva za podpiranje človekovih pravic na Komorih.

Republika Kongo

Leta 2015 je EU na področju človekovih pravic in demokracije prednostno obravnavala boj proti mučenju, izboljšanje razmer v zaporih, dobro delovanje sodnega sistema ter spodbujanje spoštovanja in varstvo pravic ranljivih skupin.

V času referendumu o spremembi ustave, ki je bil 25. oktobra, so bile močno omejene temeljne človekove pravice, kot sta svoboda združevanja in svoboda izražanja. Opozicijskim strankam je bilo prepovedano, da bi po 20. oktobru organizirale politična zborovanja. Kljub temu je bilo nekaj demonstracij in na nekaterih od njih je prišlo do nasilja, na kar so varnostne sile odgovorile s prekomerno silo. Ubitih je bilo več ljudi, številni so bili ranjeni. Dva opozicijska voditelja sta bila več kot teden dni v hišnem priporu. Vsi radijski in televizijski programi so bili posvečeni vladajoči stranki in njeni kampanji. Med 20. oktobrom in začetkom novembra je bilo prekinjeno oddajanje mednarodne radijske postaje RFI, pa tudi mobilni internet in pošiljanje besedilnih sporočil. Neodvisni radijski postaji so zaplenili opremo ter uničili prostore, lastniku pa so zagrozili s smrtjo. Drugi novinarji so poročali, da so nanje pritiskali, naj ne objavljajo dejstev o nemirih, do katerih je prihajalo v Brazzavillu in Pointe Noiru.

Med političnim dialogom iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja, ki je bil 20. oktobra, so obravnavali tudi vprašanje človekovih pravic. EU je poudarila, da mora Republika Kongo izpolniti svoje obveznosti iz mednarodnih pogodb, tudi prepoved mučenja, ter omogočiti dostop do vseh zapornikov. Izmenjana so bila tudi mnenja o primernih načinih izvajanja priporočil iz splošnega rednega pregleda, ki jih je Republika Kongo sprejela (164 od 171) oktobra 2013. Kljub tem razpravam je bilo na splošno z Republiko Kongo mogoče doseči le malo napredka v dialogu o človekovih pravicah in demokraciji. Trenutno opažamo kršitve temeljnih človekovih pravic pridržanih oseb, avtohtonih prebivalcev, otrok in žensk. Oblasti niso odgovorile na pozive po preiskavi in kazenskem pregonu v domnevnih primerih zlorab in mučenja, ki so jih zagrešile kongovske varnostne sile, prav tako niso dovolile, da bi NVO za človekove pravice spremljale in obiskale centre za pridržanje. Zakoniki in nova zakonodaja, ki jo sprejema Republika Kongo, so vedno bolj neskladni z mednarodnimi pogodbami.

EU je prek številnih formalnih in neformalnih kanalov vodila dialog s kongovskimi organizacijami civilne družbe, v katerem so izmenjevali mnenja in razpravljali o ključnih problematičnih vprašanjih, povezanih s človekovimi pravicami. Na letnem srečanju EU z zagovorniki človekovih pravic 17. avgusta so se EU iskreno zahvalili za podpiranje spoštovanja človekovih pravic in varstvo zagovornikov človekovih pravic. Posebej je bila poudarjena zaskrbljenost zaradi človekovih pravic migrantov, ki so bili v postopku izгона iz Konga. Poleg tega je bilo kot prednostno področje določeno izvajanje zakona in akcijskega načrta o pravicah avtohtonih prebivalcev.

Evropska unija podpora za uveljavljanje človekovih pravic v Kongu zagotavlja prek EIDHR. Po objavi razpisa za zbiranje predlogov sredi leta 2015 (proračun v višini 700 000 EUR) so bili izbrani trije projekti na področju boja proti samovoljnemu pridržanju in mučenju ter varstva in spoštovanja pravic otrok v nevarnosti in njihovih družin. Drugi razpis za zbiranje predlogov v okviru EIDHR je načrtovan v prvi polovici leta 2016. Na podlagi razpisa za zbiranje predlogov, namenjenega organizacijam civilne družbe in lokalnim organom, so financirani tudi drugi projekti na področju pravic žensk in otrok.

EU poleg tega prek svojega projekta PAREDA podpira krepitev pravne države v Kongu. Trenutno v drugi fazi s proračunom v višini 920 000 iz ERS pomaga ministrstvu za pravosodje pri daljnosežni in dolgo pričakovani reviziji nacionalnih zakonikov. Poleg tega je iz PAREDA zagotovljena pomoč za ratifikacijo ključnih pogodb o človekovih pravicah in njihovo vključitev v kongovski pravni sistem, s čimer bi izboljšali pravno varnost, okrepili vlogo sodišč in vsem zagotovili ustrezen dostop do sodišč. Vzpostavitev nacionalne komisije, zadolžene za posodobitev zakonikov, septembra 2015 in sledeča predstavitev zakonikov, ki so jih revidirali mednarodni strokovnjaki v okviru programa PAREDA, v novembru sta bila ključna trenutka posodabljanja pravnega sistema v Republiki Kongo.

Slonokoščena obala

Področja človekovih pravic, ki jih EU v Slonokoščeni obali še naprej obravnava prednostno, so pravica do varnosti, pravičnosti in pravne države; boj proti praksi nekaznovanja in sprava; podpiranje demokracije; varstvo zagovornikov človekovih pravic ter pravice žensk in otrok, zlasti ukrepi za preprečevanje spolnega nasilja nad ženskami in dela otrok.

Slonokoščena obala je leta 2015 z mirnimi in nenasilnimi predsedniškimi volitvami ter volilnim procesom, ki je bil po ocenah opazovalcev skladen z mednarodnimi standardi za demokratične volitve, naredila pomemben korak. EU je poslala strokovno misijo za volitve, ki je analizirala celoten proces, tudi posodobitev volilnega seznama.

Kljub znatnemu izboljšanju položaja na področju človekovih pravic v primerjavi s prejšnjim desetletjem in še zlasti po povolilni krizi leta 2010 je na tem področju še vedno več hujših pomanjkljivosti. Država je ukleščena v etnično-geografske delitve, poleg tega pa še vedno ni bilo napredka pri spravi po politični krizi iz leta 2010.

Predsednik Ouattara je po ponovni izvolitvi oktobra 2015 napovedal, da si bo še naprej prizadeval za izpolnitev prednostnih nalog sprave, socialne kohezije in nepristranskega sodstva, in v letu 2015 je bilo na teh področjih res doseženo veliko. Za politični dialog in spravo je bila v letu 2015 ustanovljena nacionalna komisija za spravo in odškodnine žrtvam (CONARIV), ki naj bi žrtvam povolilne krize iz leta 2010 zagotovila odškodnino. Napredek je bil dosežen tudi v pravosodnem sistemu, saj je bila marca 2015 odpravljena smrtna kazen, v notranjo zakonodajo pa je bil prenesen tudi Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča (MKS). Predsednik Ouattara je zavrnil nalog MKS za prijetje in Simone Gbagbo ni predal Haagu, saj je menil, da ji morajo soditi v Slonokoščeni obali. Proti Simone Gbagbo in njenim podpornikom so se že začeli prvi nacionalni kazenski pregoni. Nacionalna preiskovalna komisija je dosegla napredek pri nadaljnjih preiskavah na obeh straneh. Vendar pa je napredek v pravosodju precej počasen pri izplačevanju odškodnin žrtvam, zagotavljanju neodvisnosti sodstva, dostopnosti sodnega sistema in odpravljanju prakse nekaznovanja. Zaskrbljenost zbuja tudi razmere pri samovoljnem in/ali dolgem zadrževanju v zaporih in priporih.

Proces razoroževanja, demobilizacije in ponovnega vključevanja v družbo se je končal leta 2015. Vendar je treba še izboljšati reformo varnostnega sektorja, zlasti v zahodnem in osrednjem delu države in Abidžanu, pa tudi v povezavi s postopnim umikom mirovne misije ZN v tej državi (ONUCI).

Vlada je med letom sprejela politike za odpravo dela otrok in trgovine z ljudmi. Kljub temu da je bilo doseženega nekaj napredka, je socialna varnost posameznikov še vedno nizka in dostop do osnovnih storitev za številne državljane Slonokoščene obale ostaja velik izziv. Močno zaskrbljujoča je tudi neenakopravnost spolov in spolno nasilje v državi. Med pomembnimi izzivi za stabilnost v nekaterih delih države so tudi občutljiva vprašanja lastništva zemlje, narodnosti in migracij/priseljevanja.

EU je med rednimi političnimi stiki in v političnem dialogu iz člena 8 (Sporazuma iz Cotonouja) organe oblasti Slonokoščene obale opozarjala na vprašanja človekovih pravic. Zadnji politični dialog iz člena 8 junija 2015 je bil med veleposlaniki EU in ministrom za zunanje zadeve, prisotni pa so bili tudi številni ministri oziroma ministrstva (notranje zadeve, pravosodje in človekove pravice ter gospodarstvo). EU nadaljuje stalni dialog s političnimi strankami vseh usmeritev in organizacijami civilne družbe in nevladnimi organizacijami.

Reforma varnostnega sektorja ter podpora za okrepitev pravosodja in povečanje njegove dostopnosti, ki sta bili financirani iz 10. ERS, sta bili osrednja tema posebnih sestankov v okviru dialoga in v okviru razvojne pomoči EU, tako kot tudi ponovno vključevanje nekdanjih borcev v družbo, ki je bilo financirano iz instrumenta za stabilnost. Iz EIDHR je EU zagotovila podporo nevladnim organizacijam, dejavnim pri preprečevanju konfliktov v zahodnem delu države in na občutljivih mestnih območjih. Iz tega instrumenta je financirala tudi prizadevanja civilne družbe za odpravo prakse nekaznovanja in uvedbo nepristranskega sodstva ter pobude za tranzicijsko pravičnost. Iz EIDHR so bili financirani tudi projekti za pomoč ženskam, ki so bile žrtve spolnega nasilja, ter povečanje zmogljivosti civilne družbe za prispevanje k spravi v državi. Civilna družba je še naprej dobivala podporo iz 10. ERS za projekt spodbujanja lokalnega upravljanja.

Demokratska republika Kongo

Položaj na področju človekovih pravic v Demokratični republiki Kongo in zlasti na vzhodu države je vedno bolj zaskrbljujoč. Ker niso bile organizirane lokalne in deželne volitve in ker prihaja do zamud pri razpisu zakonodajnih in predsedniških volitev, so razmere vedno bolj resne in napete, tako da je stanje na področju svobode in varnosti civilne družbe in politične opozicije zaskrbljujoče.

Na vzhodu DR Kongo je še vedno aktivnih veliko oboroženih skupin, vojska (FARDC) in mirovne sile ZN (MONUSCO) pa predvsem zaradi omejenega operativnega sodelovanja kljub omejenemu uspehu niso dobile pričakovanega zagona. Poveljniki oboroženih skupin so odgovorni za številne vojne zločine in hude zlorabe civilnega prebivalstva, zlasti ugrabitve in spolno nasilje. Tudi FARDC krši človekove pravice in prekomerno uporablja silo. Tako oborožene skupine kot FARDC se še naprej povezane z nezakonitim izkoriščanjem naravnih virov.

Zaradi beguncev iz več sosednjih držav – nazadnje iz Burundija – in velikega števila notranje razseljenih oseb v vzhodnih deželah ter omejenih zmogljivosti in pomanjkanja varnosti so humanitarne razmere zapletene in nepredvidljive.

Septembra je bilo več voditeljev političnih strank iz vladajoče koalicije, t. i. skupina G7, izgnanih iz vlade, ker so nasprotovali poskusom predsednika, da bi podaljšal svoje vladanje še za tretji mandat. V EU so nato prišla poročila o zastraševanju članov opozicije in njihovih družin. Od takrat je prišlo do fizičnih groženj novinarjem, prekinitve nekaterih radijskih in televizijskih oddaj, motenj radijskih signalov postaje RFI ter dolgotrajnega onemogočanja dostopa do mobilnega interneta in storitev besedilnih sporočil (SMS). EU je oktobra v izjavi z zaskrbljenostjo opozorila na podatke, ki jih je objavil skupni urad ZN za človekove pravice (UNJHRO) v DR Kongo in iz katerih je razvidno, da se je zlasti v Kinšasi in Gomi znatno povečalo število kršitev človekovih pravic, ki med drugim zajemajo človeške žrtve, poškodbe, aretacije in plenjenja. Pred kratkim se je povečalo tudi število samovoljnih pridržanj s strani obveščevalnih služb.

EU je večkrat pozvala k vzpostavitvi mirnega političnega ozračja, mirnim razpravam, varovanju svobode izražanja, spoštovanju človekovih pravic, pravne države in pravic opozicije, spoštovanju ustave DR Kongo ter odprtemu političnemu prostoru ter zagotovitvi neodvisnega in nepristranskega sodstva. Poleg tega je dejavno podpirala posebne dejavnosti lokalnih nedržavnih akterjev, financiranih iz Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR). Nekatere od dejavnosti iz leta 2015 so: podpiranje organizacij žensk v regiji Kivus; financiranje pobud za spodbujanje državljanske vzgoje, osredotočene na človekove pravice, pred bližnjimi volitvami; financiranje več dejavnosti na ravni skupnosti za preprečevanje konfliktov; zavzemanje za pravičnost za ženske in otroke, ki so bili žrtve spolnega nasilja, in pomoč osebam, ki so utrpele mučenje in druge zlorabe. Svet ZN za človekove pravice je 2. oktobra 2015 soglasno sprejel resolucijo o razmerah v DR Kongo.

V državi je bilo zaznanih nekaj pozitivnih premikov. DR Kongo je, na primer, septembra ratificirala Konvencijo o pravicah invalidov in njen izbirni protokol.

Omeniti je treba tudi pomembne dogodke iz leta 2015, kot so splošna konferenca o stanju v sodstvu, imenovanje odbora za človekove pravice in ustanovitev ustavnega sodišča.

EU si s programi sodelovanja še naprej prizadeva za izboljšanje pravnega okvira za volitve in spodbuja izobraževanje o volitvah. Prav tako podpira pobude, ki spodbujajo krepitev civilne družbe, podpirajo državljansko vzgojo ter pomagajo žrtvam kršitev človekovih pravic in podpirajo preiskave primerov spolnega nasilja. V okviru tega vsestranskega pristopa se EU ni obotavljala, da bi v izjavah, govorih, na delavnicah ter z uradnimi in neuradnimi ukrepi opozarjala na problematična vprašanja ter spodbujala vlado DR Kongo, da zagotovi spoštovanje vseh človekovih pravic po vsej državi.

Džibuti

Stanje na področju človekovih pravic v Džibutiju se v letu 2015 na splošno ni izboljšalo in zagovorniki človekovih pravic in nasprotniki vlade so bili še vedno izpostavljeni zastraševanju, zlasti v obdobju pred zadnjimi predsedniškimi volitvami. Čeprav je opozicija, potem ko je z vlado decembra 2014 podpisala okvirni sporazum o političnih reformah, dobila nekaj manevrskega prostora za organizacijo javnih zborovanj ter dostop do državnih medijev, se je to končalo, ko je v pogajanjih prišlo do zastoja pri vprašanju neodvisne volilne komisije. Odločitev, s katero je vlada ob koncu novembra 2015 razglasila „izredne varnostne razmere“ le nekaj mesecev pred predsedniškimi volitvami, napovedanimi za april 2016, ne bo pripomogla k izboljšanju položaja na področju človekovih pravic. V državi je 21. decembra prišlo do nasilnih spopadov med varnostnimi silami in pripadniki opozicije, ki so prizadeli tudi člane civilne družbe in terjali več smrtnih žrtev. Prekomerna nasilnost policije in drugih varnostnih sil ter obsežna praksa nekaznovanja zaradi zlorab in mučenja so še naprej vzrok za močno zaskrbljenost.

Na začetku leta 2015 sta EU in Francija dali javni izjavi, v katerih sta kot pozitivni korak pozdravili sprejetje okvirnega sporazuma o političnih reformah decembra 2014 in poudarili, da ga je treba v celoti izvajati. EU je to sporočilo ponovila, ko se je februarja 2015 srečala z vlado v okviru političnega dialoga iz člena 8. EU se je med letom še naprej redno sestajala tudi z opozicijskimi strankami in zagovorniki človekovih pravic. Zaradi poslabšanja političnih razmer v Džibutiju ob koncu leta 2015, ki ga je zaznamoval nasilen spopad med vlado in opozicijo, je EU dala javno izjavo, v kateri je zahtevala pojasnila za dogodke ter sojenje osebam, ki so zagrešile zlorabe, hkrati pa je vlado in opozicijo pozvala, da začneta izvajati okvirni sporazum iz leta 2014.

Delegacija EU upravlja več projektov organizacij civilne družbe v Džibutiju, zlasti o pravicah žensk, odpornosti podeželskih skupnosti in pravicah invalidov. Glavna prednostna naloga EU v Džibutiju je okrepitev civilne družbe, zato je začela proces vzpostavljanja bolj strukturiranega dialoga z organizacijami civilne družbe v državi. Leta 2015 so se začeli izvajati trije projekti EU o odpornosti, v katerih ima pomembno vlogo civilna družba, ter dva projekta o pravicah žensk in projekt o vključitvi invalidov v gospodarstvo, katerih skupna vrednost je 1,8 milijona EUR.

Poleg tega je v nacionalnem okvirnem programu za Džibuti v okviru 11. ERS 8 milijonov EUR namenjenih za civilno družbo, decentralizacijo in enakopravnost spolov.

Leta 2015 je bilo izvedenih tudi nekaj diplomatskih aktivnosti o človekovih pravicah. Aprila je bila ministru za zunanje zadeve in mednarodno sodelovanje izročena demarša v podporo ratifikaciji Pogodbe o trgovini z orožjem, oktobra 2015 pa še demarša v podporo prednostnim nalogam in pobudam EU v Tretjem odboru GSZN.

Ekvatorialna Gvineja

EU je še naprej zaskrbljena nad splošnim stanjem človekovih pravic v Ekvatorialni Gvineji, saj v letošnjem letu ni bilo opaznega napredka, kljub nekaterim rahlim spodbudnim znakom iz leta 2014. Glavne prednostne naloge EU na področju človekovih pravic v Ekvatorialni Gvineji zato ostajajo nespremenjene: uzakonitev moratorija na smrtno kazen, večja svoboda izražanja in združevanja, pravi politični pluralizem in podpora civilni družbi. Kljub nekaterim izboljšavam so bile razmere v zaporih leta 2015 še vedno težavne.

V letu 2015 pri demokratizaciji Ekvatorialne Gvineje ni prišlo do opaznega napredka. Ukrepi, o katerih so se na okrogli mizi (za katero se je EU zavzemala) novembra 2014 dogovorile vlada in opozicijske stranke, se skorajda niso izvajali. Vendar pa sta postali zakoniti še dve politični stranki *Unión de Centro Derecha* (Unija desne sredine) in *Ciudadanos por la Innovación en Guinea Ecuatorial* (Državljeni za inovacije v Ekvatorialni Gvineji), tako da je sedaj v državi 15 zakonitih političnih strank. Poleg tega ni bila izvedena nobena pomembnejša reforma volilne zakonodaje, predstavnike opozicije, združene v forumu *Frente de Oposición Democrática* (Fronta demokratične opozicije), ustanovljenem marca 2015, pa so še naprej šikanirali in ustrahovali. EU bo pred predsedniškimi volitvami, ki naj bi bile leta 2016, izkoristila vsako priložnost, da pozove k smiselnemu dialogu z vsemi opozicijskimi strankami.

Tudi pri izvajanju priporočil iz drugega pregleda v okviru splošnega rednega pregleda ZN, ki so jih organi Ekvatorialne Gvineje sprejeli leta 2014, v letu 2015 ni prišlo do napredka. EU in njene države članice so podpirale civilno družbo pri pripravah na ta proces in še naprej pozorno spremljajo izvajanje priporočil, pa čeprav pri tem ni doseženega nikakršnega napredka.

Kar zadeva smrtno kazen, ni bilo v letu 2015 nobene usmrtitve, potem ko je bil leta 2014 sprejet moratorij.

Kljub težavam so EU in njene države članice, kolikor je bilo mogoče, na različnih ravneh razpravljale z organi Ekvatorialne Gvineje o človekovih pravicah in demokraciji, tudi o posameznikih, ki so bili samovoljno pridržani. O preganjanju oporečnikov, samovoljnih pridržanih in svobodi govora, pa tudi o posameznih zadevah, je bilo zastavljenih več poslanskih vprašanj.

Pozitivno pa je, da država prvič prejema sredstva iz EIDHR. Leta 2015 je bil objavljen razpis za zbiranje predlogov, v katerem je bilo predvidenih 300 000 EUR podpore za civilno družbo in zagovornike človekovih pravic. Tako je bila decembra 2015 z NVO iz Ekvatorialne Gvineje sklenjena pogodba za projekt z naslovom „*Incidencia de la sociedad civil en su fortalecimiento y en la promoción de los derechos humanos en Guinea Ecuatorial*“.

Eritreja

Stanje človekovih pravic v Eritreji je tudi v letu 2015 še vedno močno zaskrbljujoče.

Notranjepolitični manevrski prostor za neodvisne politične stranke, sindikate in dejavno udejstvovanje civilne družbe je izredno omejen. Vlada še naprej ne dovoli, da bi v državo prišli posebna poročevalka ZN za človekove pravice in preiskovalna komisija o človekovih pravicah v Eritreji.

Preiskovalna komisija je junija 2015 objavila prvo poročilo z ugotovitvijo, da so bile in so v Eritreji pod okriljem vlade sistematično, obširno in hudo kršene človekove pravice. Po tem poročilu je Svet za človekove pravice preiskovalno komisijo zadolžil za nadaljnje preiskave, tudi primerov, ko bi kršitve lahko predstavljale zločine proti človeštvu. Rezultati te preiskave bodo predstavljeni junija 2016.

Vendar pa je vlada pokazala nekaj pripravljenosti, da bi okrepila svoje sodelovanje z mednarodno skupnostjo glede vprašanj človekovih pravic, trgovine in tihotapljenja. Izrazila je zlasti pripravljenost za napredek pri nekaterih priporočilih, danih med procesom splošnega rednega pregleda, prav tako pa dejavno sodeluje v kartumskem procesu o migracijah, v katerem je tudi članica usmerjevalnega odbora. Element človekovih pravic, ki je del izvajanja priporočil iz splošnega rednega pregleda (ki jih je vlada sprejela), je vključen tudi v nacionalni okvirni program EU iz 11. nacionalnega okvirnega programa (2014–2020), projekt izvedbe teh projektov pa je v pripravi. Vlada je v letu 2015 napovedala, da bo zmanjšala trenutno neomejen rok služenja državljanov Eritreje v nacionalni vojski na 18 mesecev, čeprav je od tega pozneje odstopila. EU je tudi v letu 2015 Eritrejo opozarjala na njene obveznosti na področju človekovih pravic v skladu z mednarodnim in notranjim pravom. Eritrejsko vlado je v okviru političnega dialoga, pa tudi v uradnih in neuradnih pogovorih pozivala, naj sprejme konkretne ukrepe za izboljšanje stanja na področju človekovih pravic.

V aprilu je bil opravljen sestanek o migracijah v okviru političnega dialoga iz člena 8, na katerem so največ pozornosti namenili temeljnim vzrokom, trgovini z ljudmi in tihotapljenju ter regionalnemu in mednarodnemu sodelovanju, dialog v novembru 2015 pa je bil posvečen človekovim pravicam in migracijam. Pri tem se je EU državi zahvalila za sodelovanje v procesu splošnega rednega pregleda ter se odločno zavezala, da bo sodelovala z Eritrejo pri ključnih vidikih človekovih pravic, hkrati pa izrazila zaskrbljenost nad splošnim stanjem na področju človekovih pravic ter poudarila, da je glede človekovih pravic treba doseči konkreten napredek in pokazati predanost.

EU je v letu 2015 poleg tega oblasti še naprej opozarjala na zaskrbljujoče vprašanje migracij in trgovine z ljudmi v Afriškem rogu. Zlasti delegacija EU je zelo dejavno sodelovala pri pripravi udeležbe Eritreje na vrhu v Valetti ter še naprej podpirala konkretne dejavnosti eritrejske vlade v kartumskem procesu.

Med letom je bila izvedena tudi diplomatska kampanja o človekovih pravicah. Marca 2015 je bila ministru za delo in socialne zadeve izročena demarša, s katero naj bi spodbudili pripravo sodobnih seznamov nevarnih oblik dela v skladu s Konvencijo MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok, oktobra in novembra 2015 pa je bilo vladi izročenih več demarš v podporo prednostnim nalogam in pobudam EU v okviru Tretjega odbora Generalne skupščine ZN.

Posebna finančna podpora na področju človekovih pravic je trenutno namenjena za osem projektov v okviru programa EIDHR in 12 projektov v okviru programa za organizacije civilne družbe in lokalne organe, ki se nanašajo na različna vprašanja, kot so pravice delavcev, pravice žensk in otrok ter pravice invalidov.

Etiopija

Svoboda izražanja in zbiranja je bila tudi v letu 2015 v Etiopiji problematična in skozi vse leto so izvajali aretacije kritikov vlade, tudi članov opozicijskih strank in novinarjev, zlasti na podlagi razglasa o boju proti terorizmu. Pred sodišči je vedno več zadev o terorizmu, tako da je trenutno v obravnavi 40 zadev, obtoženih pa je 280 ljudi. Delegacija EU je pozorno spremljala položaj in opazovala nekaj sojenj. EU in njene države članice poleg tega z vlado razpravljajo o državljanskih in političnih pravicah v političnem dialogu iz člena 8, tudi na najvišji politični ravni.

V marcu 2015 je bilo na poti na sestanek NVO o prehranski suverenosti in zemljiških pravicah aretiranih sedem aktivistov za zemljiške pravice in trije izmed njih so bili kasneje obtoženi na podlagi razglasa o boju proti terorizmu. Več deset ljudi je bilo aretiranih tudi zaradi spopadov s policijo, do katerih je prišlo na uradnih zborovanjih proti Islamski državi, ki so bila organizirana 22. aprila po ubojih etiopskih kristjanov v Libiji. Med aretiranimi so bili vsaj trije aktivni člani strank, ki so bili nato obsojeni na dvomesečne do triinpolletne zaporne kazni.

Ministrstvo za pravosodje je julija 2015, le nekaj dni pred obiskom predsednika ZDA Baracka Obame, umaknilo obtožbe zaradi terorizma proti petim blogerjem in novinarjem iz bloggerskega združenja Zone 9 ter le kratek čas pred iztekom kazni izpustilo Reyot Alemu, novinarko, ki je bila zaradi podobnih obtožb obsojena na pet let zapor. Oktobra so bili nato oproščeni še štirje člani skupine Zone 9. Vendar pa je mogoče, da bo po pritožbi tožilstva o zadevi presoјalo vrhovno sodišče, poleg tega pa je en član skupine še vedno obtožen na podlagi kazenskega zakonika.

V še enem tipičnem sojenju je bilo 18 članov muslimanskega razsodiščnega odbora obsojenih na visoke zaporne kazni od sedem do 22 let zaradi njihove vloge v muslimanskih protestih, vendar jih je bilo nekaj izpuščenih septembra v okviru vsakoletnih novoletnih pomilostitev.

Splošne volitve v Etiopiji so bile 24. maja 2015, pri čemer so bile predvolilne dejavnosti močno nadzorovane, prostor za politično delovanje pa je bil omejen. EU ni bila povabljen, naj opazuje volitve; uradna govorka visoke predstavnice/podpredsednice je 27. maja izdala izjavo o volitvah, v kateri je opozorila na omejene možnosti za odprto razpravo ter na negativne posledice, ki jih je to na splošno imelo za volitve. Edina mednarodna misija za opazovanje volitev, ki jo je poslala AU, je ugotovila, da so bile volitve „mirne in verodostojne“. Vendar pa je misija AU izpostavila pomanjkljivosti glede preglednosti; poleg tega je bilo na volilni dan začasno pridržanih več kot 100 opozicijskih opazovalcev. Vladajoča stranka in njeni zavezniki so na koncu dobili 82 odstotkov glasov in vsa mesta v parlamentu. Tudi po volitvah so se nadaljevale aretacije članov politične opozicije in po navedbah opozicije je bilo sedem dejavnih članov ubitih iz političnih razlogov.

Vlada Etiopije trenutno pripravlja nov nacionalni akcijski načrt za človekove pravice za obdobje 2016–2018, pa tudi etiopska komisija za človekove pravice je še naprej opazovala položaj na področju človekovih pravic. Komisija je s podporo več donatorjev preverila vidike človekovih pravic med volitvami, vendar poročilo še ni bilo izdano. Zaradi imenovanja nekdanjega namestnika nacionalne volilne komisije Etiopije za novega glavnega komisarja se porajajo dvomi o zmožnosti komisije, da bi neodvisno nadzirala izvršno oblast. Etiopija je avgusta 2015 sprejela nov zakon o trgovini z ljudmi, ki pa ima nekaj pomanjkljivosti s stališča človekovih pravic: uvedba smrtne kazni ter možnosti prenosa dokaznega bremena na obtožene.

Skrbi zaradi človekovih pravic je povzročilo tudi več sporov in nasilnih spopadov. Na območju Gonderja naj bi zaradi napetosti med Amhari in Hemanti novembra in decembra življenje izgubilo več sto ljudi, zaradi požara v zaporu in kasnejših nemirov pa je po uradnih podatkih umrlo najmanj 17 zapornikov in prebivalcev, čeprav več virov poroča o večjem številu smrtnih žrtev. Obsežni študentski in kmečki protesti v 150 mestih v Oromiji – ki so bili povezani zlasti z načrtom za razširitev Adis Abebe – so ponovno izbruhnili decembra in povzročili obsežne nemire ter smrt do 100 ljudi. Še vedno je težko dobiti točne informacije, saj je le malo neodvisnih virov, do konfliktnih območij pa tudi ni dostopa. Uradna govorka visoke predstavnice/podpredsednice je 23. decembra izdala izjavo o spopadih.

Visoka predstavnica/podpredsednica Federica Mogherini je 20. oktobra 2015 obiskala Adis Abebo, kjer se je srečala z etiopskimi voditelji, tudi predsednikom vlade, ter predstavniki civilne družbe. Civilna družba ima v Etiopiji le malo možnosti za delovanje, zato je razpravljala o vprašanjih človekovih pravic in načinih, na katere bi EU lahko pomagala.

Gabon

EU se v okviru svojih ciljev na področju človekovih pravic in demokracije v Gabonu posveča razmeram v zaporih, „obrednim“ zločinom, pravicam žensk in trgovini z ljudmi, tudi otroki. Pred predsedniškimi in zakonodajnimi volitvami leta 2016 so zaskrbljenost zbujala tudi vprašanja glede preglednosti volilnega postopka in možnosti vključevanja vanj. Širok krog civilne družbe je zahteval izvedbo volilnih reform, tudi popoln in integriran biometrični sistem. Učinkovitost pravosodnega sistema je omejena zaradi nezadostnih finančnih in človeških virov (na primer v sodni medicini) ter korupcije. Pod vprašaj sta bili postavljeni pravica do pravnega varstva in pravica do življenja, kot je razvidno iz pridržanja nekdanjega ministra Serga Maurica Mabiliale ter primera mladega študenta Bruna Mjboulouje Mbkege, ki naj bi bil ubit med protestom opozicije 20. decembra 2014. Po teh dogodkih je EU izdala lokalno izjavo, v kateri je obžalovala nasilje in smrt mladega študenta ter pozvala vse strani, naj se obvladujejo, oblasti pa, da takoj opravijo preiskavo; poleg tega je pozvala k odprtemu in konstruktivnemu političnemu dialogu.

Posebnega letnega dialoga o človekovih pravicah z vsemi organi oblasti ni bilo, vendar pa so EU in njene države članice v različnih sestavah in na različnih ravneh razpravljale z Gabonom o človekovih pravicah in demokraciji. Junija 2015 je bil z gabonskimi oblastmi opravljen politični dialog iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja. Strani sta se zavezali, da se bosta od leta 2016 v okviru dialoga srečali dvakrat letno in naslednje srečanje je bilo predvideno za začetek leta 2016.

EU je tudi leta 2015 sodelovala z Gabonom kot članom Sveta ZN za človekove pravice. Poleg tega so EU in njene države članice gabonskim oblastem izročile več priložnostnih demarš ter izvedle nekaj dejavnosti za ozaveščanje. EU je še okrepila sodelovanje in usklajevanje stališč z Gabonom, predvsem med pripravami na zasedanja Tretjega odbora Generalne skupščine Združenih narodov ter pri večstranskih zadevah v skupnem interesu.

Glede ratifikacije mednarodnih instrumentov o človekovih pravicah je Gabon leta 2015 predložil več poročil in razpravljal o njih, med drugim o Konvenciji o pravicah invalidov, Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju ter Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk. Ustrezni organi trenutno preverjajo postopek ratifikacije Mednarodne konvencije o varstvu pravic delavcev migrantov in članov njihovih družin ter Afriške listine o demokraciji, volitvah in upravljanju.

Gabon je v letu 2015 začel medresorska posvetovanja za pripravo na tretji redni pregled, ki bo predvidoma proti koncu leta 2016 ali na začetku leta 2017.

Delegacija EU je nadaljevala redni dialog s civilno družbo in organizacijami za človekove pravice in se sestala s predstavniki ustreznih uradnih teles, namreč generalnega direktorata za človekove pravice in nacionalne komisije za človekove pravice. EU in njene države članice so v letu 2015 pripravile načrt za sodelovanje s civilno družbo v Gabonu.

Kar zadeva finančno sodelovanje, država prejema sredstva iz EIDHR. Leta 2015 je bil na podlagi programa pomoči za posamezne države objavljen razpis za zbiranje predlogov in sklenjene so bile pogodbe za dodelitev 600 000 EUR.

Gambija

EU je še vedno resno zaskrbljena nad razmerami na področju človekovih pravic in pravne države v Gambiji. Leta 2015 je pozornost še vedno prednostno namenjala svobodi medijev, smrtni kazni, nasilju nad ženskami, upoštevanju mednarodnih mehanizmov za človekove pravice, razmeram v zaporih, podpori zagovornikom človekovih pravic, nediskriminaciji in pravni državi. V težavnih političnih razmerah je EU te prednostne naloge še naprej izvajala skupaj z državami članicami, ki imajo predstavništva v ali akreditirana pri Gambiji. Junija 2015 se je ponovno začel politični dialog iz člena 8, ki ga je Gambija prekinila novembra 2014. Vprašanja človekovih pravic so bila skozi vse leto izpostavljena v uradnem političnem dialogu in/ali v diplomatskih stikih z gambijskimi oblastmi.

EU je v letu 2015 izrazila zaskrbljenost nad veljavno zakonodajo o svobodi izražanja, ki jo je mogoče razlagati na več načinov in zlorabljati, pa tudi zaradi aretacij in poročil o zastraševanju novinarjev in zagovornikov človekovih pravic. Delegacija EU v Banjulu je imela redna kosila z novinarji, na katerih so bila s povabljenimi predstavniki lokalnih medijev neuradno izmenjana mnenja. Poleg tega bo EU podprla izboljšanje medijskega okolja tudi v okviru projekta Unesca, ki je financiran iz Evropskega razvojnega sklada (870 000 EUR). EU je nadalje podpirala tudi civilno družbo in zagovornike človekovih pravic v državi, med drugim s podporo lokalnim NVO.

Med negativnimi trendi v letu 2015 je uvedba višjih finančnih in logističnih pragov za kandidate na volitvah in politične stranke. Zaradi tega so dvomi o obstoju enakih pogojev za vse pred prihajajočimi predsedniškimi in zakonodajnimi volitvami v letih 2016 oziroma 2017 še močnejši. Verska svoboda je bila na splošno zadovoljiva, zaskrbljenost pa je povzročil predsednik Jammeh, ki je razglasil Gambijo za islamsko republiko.

Na področju pravic žensk je bil opazen napredek dosežen z napovedjo predsednika Jammeha novembra 2015, da bo prepovedano pohabljanje ženskih spolnih organov, ki je bila nato uzakonjena na začetku leta 2016. K temu pomembnemu koraku je prispevalo nenehno predhodno lobiranje lokalnih združenj in mednarodnih akterjev, tudi EU. Izvajati so se začeli trije projekti, ki jih financira EU in so posvečeni pravicam žensk in izboljšanju njihovega gospodarskega položaja (800 000 EUR).

Drugi splošni redni pregled za Gambijo, h kateremu je prispevala tudi EU, je bil izveden novembra 2014. Delovna skupina za splošni redni pregled je izpostavila več hudih pomanjkljivosti na področju državljanskih in političnih pravic, zlasti pri svobodi izražanja in zbiranja, priznala pa je tudi, da je bil dosežen napredek na področju pravic žensk, izobraževanja in zdravstva. Vlada Gambije je v svojem odgovoru iz marca 2015 sprejela večino priporočil iz poročila o pravicah žensk, tudi glede pohabljanja ženskih spolovil, pravic otrok, pravic invalidov, zdravja, izobraževanja in usposabljanja, beguncev, nacionalne komisije za človekove pravice, izpolnjevanja obveznosti ZN za poročanje, izboljšanja pravosodja in njegove neodvisnosti, socialnega varstva in razvoja. Zavrnila pa je vsa priporočila iz splošnega rednega pregleda za odpravo ali omejitev smrtne kazni. S priporočili o svobodi izražanja „se je seznanila“ ali jih je sprejela „v skladu z zakoni Gambije“.

Pozitivno pa je bilo, da je Gambija junija 2015 pristopila k mednarodni konvenciji o pravicah invalidov in njenemu izbirnemu protokolu, vendar pa še vedno ni ratificirala več pomembnih mednarodnih konvencij, zlasti tistih o mučenju in prisilnih izginotjih.

Na začetku leta sta posebna poročevalca ZN za usmrčitve, izvršene po izvensodnih, skrajšanih in samovoljnih postopkih, ter o mučenju in drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kaznih ali ravnanju objavila poročili o misiji v Gambiji iz novembra 2014. V obeh poročilih so bile izpostavljene hude pomanjkljivosti in gambijske oblasti so ju zavrnil. Misija je bila delno prekinjena, saj posebna poročevalca nista dobila dovoljenja za dostop do celega glavnega zapora, kar je bilo v nasprotju s predhodno dogovorjenimi pogoji misije. EU je večkrat pozvala gambijsko vlado, naj ponovno povabi posebna poročevalca.

Julija je predsednik pomilostil približno 300 zapornikov. Poleg tega so gambijski uradniki obiskali Nigerijo, da bi preučili delovanje komisije za človekove pravice v tej državi in nato podobno komisijo ustanovili tudi v Gambiji. Vendar pa kljub temu, da so večkrat poročali o napredku, in kljub nenehnemu lobiranju EU, ustrezna zakonodaja še ni bila sprejeta.

Predsednik je v letu 2015 potrdil svoje nasprotovanje LGBTI in veljavna ostajata tako zakon proti „nenaravnemu vedenju“ kot sprememba o „poudarjeni homoseksualnosti“. EU je še naprej izražala zaskrbljenost v uradnem političnem dialogu in diplomatskih stikih.

Po neuspelem poskusu državnega udara 30. decembra 2014 je EU izdala lokalno izjavo, v kateri je obsodila napad in se zavzela za spoštovanje načel pravne države pri obravnavi pridržanih oseb. Še naprej prihaja do zastraševanj in groženj, tudi samovoljnih aretacij in nezakoniti pridržanj, ki presegajo 72-urno ustavno omejitev, zanje pa je večinoma odgovorna nacionalna obveščevalna agencija. EU je v dialogu iz člena 8 izrazila zaskrbljenost zaradi nezakonitih aretacij in primerov pridržanja, ki presegajo ustavno omejitev. Neodvisnost pravosodja je še vedno vprašljiva, med drugim zaradi pogostih odpoklicev in imenovanj sodnikov. Trenutno se izvaja dolgoročna tehnična pomoč za dostop do sodnega varstva in pravno izobraževanje (2 689 850 EUR), ki je financirana iz Evropskega razvojnega sklada in v okviru katere se izvajajo dejavnosti na področju dostopa do sodnega varstva, pravnega izobraževanja, raziskav in usposabljanja ter vodenja zadev.

Gana

Po ocenah organizacije *Freedom House* je položaj na področju človekovih pravic v Gani precej dober, z oceno 37/40 za politične pravice in 47/60 za državljanske svoboščine. Vendar pa ganska zakonodaja še vedno predvideva smrtno kazen, kljub temu da od leta 1993 ni bil usmrčen noben zapornik (večino smrtnih kazni spremenijo v doživljenski zapor). Prav tako je v Gani homoseksualnost še vedno nezakonita, vendar se ta zakon le redko uveljavlja.

V političnem dialogu iz člena 8, ki sta ga Gana in EU ob sopredsedovanju predsednika Gane Johna Dramanija Mahame opravili junija 2015, so obravnavali širok nabor vprašanj s področja človekovih pravic. EU in Gana sta izpostavili skupno zavezanost demokratičnim procesom in spoštovanju človekovih pravic ter posebej poudarili, da morajo biti volitve novembra 2016 vključujoče, pregledne in verodostojne, s čimer bo dodatno potrjena že uveljavljena demokratična naravnost Gane. Strani sta se strinjali, da bo imela pomembno vlogo v tem procesu volilna komisija.

Korupcija postaja vedno bolj zaskrbljujoča. V pripravljalnem sestanku z organizacijami civilne družbe, ki ga je EU organizirala maja 2015, da bi ugotovila, katera vprašanja bi bilo treba vključiti v politični dialog, je bila korupcija uvrščena med najbolj zaskrbljujoče probleme. Na to vprašanje so opozorili v dialogu, v katerem pa je EU izrazila tudi zadovoljstvo, da je vlada sprejela nacionalni akcijski načrt za preprečevanje korupcije, ter napovedala, da bo podprla njegovo izvajanje. EU je maja 2015 pozdravila sprejetje in objavo akcijskega načrta za odpravo nepravilnosti pri plačah. Zaradi tega in zaradi pozitivne ocene pogojev za plače je EU spet začela namenjati proračunsko podporo Gani. Vendar pa je treba vložiti še veliko dela v kazenski pregon odgovornih za korupcijo na vseh ravneh. Velikim besedam, ki jih v Gani namenjajo tej zadevi, ne sledijo tudi odločna dejanja.

Eno od glavnih vprašanja na področju človekovih pravic, ki so ga obravnavali leta 2015, je bil tudi dostop do odgovornega, poštenega in učinkovitega pravosodnega sistema. Veliko pozornost javnosti je zbudil dokumentarec o primerih korupcije med sodniki, ki je bil javnosti prikazan septembra v Akri. Zaradi tega škandala se je začela nacionalna razprava o postopku imenovanja sodnikov, pa tudi splošnejša razprava o reformi pravosodnega sektorja. To zadevo pa tudi predhodne podobne primere korupcije trenutno preiskujejo.

Osrednji del številnih projektov in razprav EU v Gani je bilo letos tudi načelo enakosti spolov. Ministrstvo za enakost spolov, otroke in socialno varstvo je dokončalo predlog zakona o enakopravnosti pri zaposlovanju, ki bo poslan vladi v preučitev. Upati je, da bo ta zakon po sprejetju prispeval k popravi družbenega, kulturnega in gospodarskega neravnovesja ter neravnovesja v izobrazbi ter spodbudil enakopravnost med spoloma v Gani. Medtem je ministrstvo leta 2015 začelo izvajati nacionalno politiko za enakopravnost spolov, s katero naj bi vprašanje enakopravnosti spolov vključilo v nacionalne razvojne procese. Glavni namen politike je izboljšanje socialnih, pravnih, državljanskih, političnih, gospodarskih in družbeno-kulturnih razmer za ljudi v Gani, zlasti za ženske, otroke, ranljive ljudi in ljudi s posebnimi potrebami, kot so invalidi in marginalizirane osebe.

EU je še naprej spodbujala spoštovanje človekovih pravic v okviru razvojnega sodelovanja. Tako je zagotovila 12 milijonov EUR podpore za neodvisne vladne institucije, vključene v volilne postopke (kot so volilna komisija, nacionalna komisija za medije in nacionalna komisija za državljansko vzgojo), pobude za večjo vlogo žensk in mladih ter organizacije civilne družbe, ki spodbujajo državljansko vzgojo in izobraževanje volivcev.

Iz EIDHR je financiranih več dejavnosti za spodbujanje spoštovanja in varstvo pravic otrok v državi, ki se izvajajo v partnerstvu z organizacijami civilne družbe. Te dejavnosti potekajo v tesnem sodelovanju z Unicefom.

Dne 16. oktobra 2015 je bil organiziran forum z organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi, na katerem so prisotne seznanili s tematskim programom EU za organizacije civilne družbe in lokalne organe ter jih prosili za informacije za pripravo smernic za razpis za zbiranje predlogov, ki bo objavljen v letu 2016.

Gvineja

Podobno kot v letu 2014 se je Gvineja tudi v letu 2015 soočala z izzivi na področju človekovih pravic in pravne države v razmerah, ki so jih zaznamovale politične napetosti ter zdravstveno in gospodarsko okrevanje po eboli, do katerega bi moralo priti že pred časom. EU je na področju človekovih pravic delovala prek rednega dialoga z organi oblasti in javne diplomacije ter tehnične in finančne pomoči.

Alpha Condé (stranka RPG), prvi demokratično izvoljeni predsednik (decembra 2010) po zaporedju avtoritarnih režimov in državnih udarov, je bil ponovno izvoljen v prvem krogu predsedniških volitev 11. oktobra. Med septembrom in novembrom 2015 je bila nameščena misija EU za opazovanje volitev, ki je opazovala postopke. Volitve so kljub nasilnim incidentom pred dnevom glasovanja, ki naj bi po poročilih terjali 11 smrtnih žrtev, potekale v sorazmerno mirnih razmerah in udeležba je bila visoka. Vendar pa so predsedniške volitve zaznamovale logistične in organizacijske težave ter nepregledno delovanje volilne komisije, nezadostna nepristranskost uprave ter neenake možnosti strank in kandidatov za dostop do javnih medijev. Kljub šibkim institucijam, počasnim reformam in majhnim zmogljivostim države za opravljanje osnovnih storitev za prebivalstvo je bilo leta 2015 manj uličnih demonstracij kot ob parlamentarnih volitvah leta 2013. Po nasilnih spopadih med aktivisti opozicije in varnostnimi silami v aprilu in maju 2015 ter opozicijskem bojkotu parlamentarnih zasedanj med aprilom in julijem sta konec junija opozicija in vladajoča koalicija ponovno vzpostavili politični dialog ter ob dejavni podpori mednarodne skupnosti (tudi EU) dosegli dogovor.

Kot dokaz, da se praksa nekaznovanja odpravlja, je Alpha Condé po ponovni izvolitvi odstavil ministra in več visokih uradnikov zaradi neustreznega ravnanja. Poleg tega je vrhovnih sodniški svet leta 2015 sankcioniral pet sodnikov zaradi neprimerne vedenja.

Varnostne sile so pri vzpostavljanju javnega reda prekomerno uporabljale silo, vendar je bilo leta 2015 manj smrtnih žrtev kot v volilnem letu 2013, kar nakazuje, da se je taktika varnostnih sil izboljšala. Po več kot petih letih se še vedno nadaljuje notranja preiskava masakra podpornikov opozicije na zborovanju v Conakryju septembra 2009, ki so ga večinoma zagrešili člani častne predsedniške straže. V letu 2015 je nacionalni senat sodnikov, ki preiskujejo masaker, dosegel nekaj napredka, saj je opravil razgovore z žrtvami in vložil obtožnice proti več kot ducat ljudem. Tudi sedanji minister za pravosodje se je zavezal, da bo zagotovil, da bo v letu 2016 v postopku prišlo do napredka.

Kljub temu napredku pri odpravljanju prakse nekaznovanosti pa varnostne sile in drugi uradniki še vedno ne odgovarjajo za zagrešene hude zlorabe. Ob podpori mednarodne skupnosti (tudi EU) se izvajajo daljnosežne reforme pravosodnega in varnostnega sektorja. Ob strokovni pomoči EU se v skladu z mednarodnimi standardi revidira več ključnih pravnih besedil (kazenski zakonik, zakon o kazenskem postopku, zakon o služenju vojaškega roka, civilni zakonik in zakonik o otrocih). Kar zadeva razmere v zaporih, se je popravni sektor leta 2015 znašel v kritičnem položaju, saj je bilo več uspešnih pobegov ali poskusov pobega iz zapora, pri čemer je prišlo do spopadov med zaporniki in varnostnimi silami. Dostop do sodnega varstva še vedno ni enak za vse, prav tako je še vedno prisotna praksa nekaznovanja, zapori so prenatrpani, sodni postopki pa dolgotrajni, zato državljani Gvineje ne zaupajo pravosodnemu sistemu. Vendar pa je bil avgusta 2015 sprejet zakon o racionalizaciji organizacije porotnih sodišč in pospešitvi sodnih postopkov, čeprav je to reformo težko izvajati zaradi pomanjkanja sredstev in usposobljenega osebja. Nevladne organizacije so v okviru tematskih programov, ki jih financira EU, še naprej izvajale različne projekte na področju okrepitve vloge žensk ter pravic žensk in otrok.

Še naprej sta močno zaskrbljujoča nasilje nad otroci in zelo razširjena praksa pohabljanja ženskih spolnih organov. Na splošno pa spoštujejo svobodo govora, ki je določena v ustavi Gvineje. Glede na poročila prihaja do rednih spopadov, povezanih s spori med različnimi vejami islama, in vlada je v svoj delovni program vključila tudi islamistični terorizem. Pred kratkim je odredila tudi zaprtje mošeje zaradi varnosti letališča, začela pa se je tudi razprava o prepovedi zagrinjal za cel obraz; predsednik Condé bi rad to vprašanje uredil na regionalni ravni v okviru Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (ECOWAS). Začasna nacionalna komisija za spravo, ki je bila ustanovljena leta 2011, vendar ni bila učinkovita, je leta 2015 poskusno začela ponovno delati, a ni dosegla opaznega napredka.

Drugi splošni redni pregled za Gvinejo je bil opravljen januarja 2015 in Gvineja je sprejela 179 priporočil, s 15 pa „se je seznanila“. Ministru za človekove pravice še ni uspelo, da bi ta priporočila vključil v nacionalno politiko o človekovih pravicah, ki jo bo mogoče sprejeti šele po opravljenih lokalnih, regionalnih in nacionalnih posvetovanjih.

EU je tudi v letu 2015 nudila tehnično in finančno podporo Gvineji ter se pri tem usklajevala z Združenimi narodi in drugimi mednarodnimi deležniki. Svoje glavne dejavnosti na področju človekovih pravic je v letu 2015 usmerila v podporo organizaciji predsedniških volitev, pomoč pri reformi pravosodnega sektorja in odpravljanje prakse nekaznovanja ter reformo kazenskega sistema. V podporo je vključila tudi reformo varnostnega sektorja, podporo civilni zaščiti in gozdnim čuvajem (deveti ERS), financiranje krepitve zmogljivosti in dejavnosti za vzpostavljanje miru za civilno družbo in medije ter podporo za krepitev vloge žensk in drugih ranljivih skupin.

Gvineja Bissau

Stanje na področju človekovih pravic v Gvineji Bissau se je v letu 2015 izboljšalo. Vendar obstajajo poročila o mučenju in drugih oblikah slabega ravnanja ter smrtih med policijskim pridržanjem. Med glavnimi cilji EU na področju demokracije in človekovih pravic v tej državi so podpiranje prizadevanj vlade za okrepitev demokratične stabilnosti in pravne države, odpravljanje revščine in večje spoštovanje človekovih pravic. EU je v marcu 2014 odpravila omejitve pri razvojnem sodelovanju z Gvinejo Bissauom, potem ko so bile v državi izvedene volitve in ponovno vzpostavljen ustavni red. V istem mesecu je v sodelovanju z vlado Gvineje Bissaua in programom UNDP v Bruslju organizirala donatorsko konferenco v podporo nacionalni razvojni strategiji za obdobje 2015–2025 in petletnemu operativnemu programu „Terra Ranka“, del katerega je steber za utrditev demokracije, pravne države in spoštovanja človekovih pravic.

Politični dialog iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja z Gvinejo Bissauom se je ponovno začel leta 2015 in 7. julija je bil v Bissauu sestanek s tedanjim predsednikom vlade, med katerim so, podobno kot pri vseh drugih rednih dvostranskih stikih na ravni delegacije in centrale, obravnavali človekove pravice, pravno državo in odpravljanje prakse nekaznovanja.

Politično dogajanje od avgusta 2015 je dokaz, da je v Gvineji Bissauu eden največjih problemov še vedno spoštovanje načel pravne države.

EU je v letu 2015 nadalje zagotavljala finančno podporo za projekte, financirane iz ERS in EIDHR. Ti projekti so bili namenjeni krepitvi zmogljivosti civilne družbe na področju človekovih pravic, podpiranju preprečevanja nasilja na podlagi spolne pripadnosti in krepitve vloge žensk, spodbujanju spoštovanja pravic otrok, izboljšanju razmer v zaporih ter splošnemu ozaveščanju o človekovih pravicah z organizacijo različnih dejavnosti.

Kenija

Na splošno so bili v Keniji na področju človekovih pravic na nekaterih področjih sprejeti omejeni ukrepi v pravo smer, medtem ko se je na drugih položaj poslabšal. Nezagotovljena varnost in pristop vlade s prijemi trde roke k preprečevanju terorizma sta še naprej razlog za resno zaskrbljenost. Kenijska nacionalna komisija za človekove pravice je poročala o več izginotjih ali izvensodnih usmrtitvah, nezakonitih pridržanjih, mučenju in drugih kršitvah človekovih pravic. Še vedno se zatirajo tudi pravice LGBTI, saj je homoseksualnost še naprej zakonsko prepovedana, čeprav se kazenski pregon dejansko ne izvaja. Kenija še ni odpravila smrtne kazni in sodišča te kazni še vedno izrekajo.

Podobno kot v prejšnjih letih se je EU v Keniji posvečala široki paleti vprašanj s področja človekovih pravic, zlasti glede podpore izvajanju ustave iz leta 2010, odpravljanja prakse nekaznovanja, preprečevanja izvensodnih usmrtitev in zaščite zagovornikov človekovih pravic.

Z ustavo iz leta 2010 je bil vzpostavljen decentralizirani sistem, v katerem sta zakonodajna in izvršna oblast razdeljeni na 47 upravnih okrajev. EU ta proces podpira. Vendar pa ostaja nekaj ustavnih izzivov, na primer izvajanje „pravila o dvotretjinski zastopanosti spolov“. EU je posebno prednost namenila podpiranju izvajanja ustave in to vprašanje obravnavala v političnem dialogu in prek javne diplomacije. V letu 2015 je bilo to vprašanje tudi tema več projektov razvojnega sodelovanja, poleg tega pa je EU pred kratkim izbrala šest projektov civilne družbe, ki naj bi prispevali k uveljavljanju pravila o dvotretjinski zastopanosti spolov na lokalni ravni pred volitvami leta 2017, in sicer s preprečevanjem in prijavljanjem diskriminacije žensk pri določanju kandidatov strank.

Predsednik Kenyatta, podpredsednik William Ruto in njuni podporniki so močno nasprotovali MKS, da bi to odpravilo obtožnico, vloženo proti podpredsedniku Rutu. EU je v zasebnih sporočilih vladi in pomembnim akterjem poudarjala, kako pomembno je neprekinjeno sodelovanje Kenije z MKS v skladu z Rimskim statutom. Praksa nekaznovanja je v Keniji še vedno problematična, saj politiki, varnostne sile in visoki uradniki le redko odgovarjajo za svoja dejanja. EU je v dialogu z vlado opozarjala na izvensodne usmrtitve.

Poleg tega so številni zagovorniki človekovih pravic pogosto izpostavljeni grožnjam, zastraševanju in nadzoru, pa tudi kriminalizaciji in blatenju. Delegacija in države članice EU so podpirale organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic, ki se zavzemajo za končanje prakse nekaznovanja, kot so kenijska nacionalna komisija za človekove pravice in neodvisna medicinsko-pravna enota. Nizozemska je še naprej kontaktna točka EU za to vprašanje ter predseduje mesečnim sestankom skupine zagovornikov človekovih pravic, na katerih sodelujejo države članice, mednarodne partnerke (ZDA, Kanada, Norveška, Švica) in organizacije civilne družbe, dejavne na tem področju.

EU ima redni dialog o človekovih tudi s civilno družbo.

Postopek rednega splošnega pregleda za Kenijo je bil opravljen januarja 2015. Kenija je podprla večino priporočil, tudi tiste o nacionalnih instrumentih za človekove pravice, izvensodnih usmrtitvah, enakopravnosti spolov, pravicah otrok ter zagotavljanju skladnosti z mednarodnim pravom in boju proti terorizmu. Zavrnila pa je priporočila o ratifikaciji različnih mednarodnih konvencij, odpravi smrtne kazni, kazenskih sankcijah za prekrške medijev, legalizaciji splava in dekriminalizaciji istospolnih razmerij.

Glede boja proti terorizmu je treba poudariti, da je treba kljub izpolnjevanju splošno sprejetih norm za varstvo človekovih pravic pri zoperstavljanju skrajnim oblikam radikalizacije in terorju uporabiti vsa načela pravne države.

Lesoto

Število kršitev človekovih pravic je v letu 2015 naraslo. Nestabilne razmere, ki so sledile domnevemu državnemu udaru v avgustu 2014, so načele pravno državo. Med kršitvami človekovih pravic so primeri mučenja, krutega, nehumanega ali ponižujočega obravnavanja ali kaznovanja, izvensodne usmrtitve, dolgotrajni pripori v predkazenskem postopku in dolge zamude v sodnih postopkih. Naraslo je tudi število smrtnih groženj zoper odvetnike, deležnike iz civilne družbe in druge posameznike, zmanjšana pa so bile tudi svoboda izražanja in možnosti za delovanje civilne družbe. Nasilje nad ženskami in otroki je v tej državi še vedno velik problem.

Kljub navedenemu so kazalniki za upravljanje, pravno državo in človekove pravice v Lesotu glede na celinske in regionalne standarde še vedno sorazmerno zadovoljivi.

Institucije za upravljanje, kot so urad varuha človekovih pravic, direktorat za vprašanja korupcije in gospodarskega kriminala ter generalni revizor, delujejo. Vendar pa je javna uprava neučinkovita in izrazito spolitizirana, z neenotno sposobnostjo upravljanja, pogosta je tudi korupcija. Preprečevanje korupcije je bila prednostna naloga nekdanjega predsednika vlade, za sedanjo vlado pa se zdi, da ji posveča manj pozornosti. V teku je več sodnih postopkov, tudi proti ministrom.

Nacionalna komisija za človekove pravice, ki bi morala biti oblikovana že pred časom, še vedno ni bila ustanovljena. Vendar pa je bil v letu 2015 v razpravo v državnem zboru predložen predlog zakona, ki naj bi zagotovil operativnost te komisije, in o njem naj bi kmalu glasovali.

Za sorazmerno šibek pravosodni sektor so značilna notranja rivalstva in zadeve se dosledno rešujejo prepočasi. Leta 2014 je bila za vrhovno sodnico Lesota imenovana sodnica Majara. Upati je, da ji bo uspelo izvesti potrebne reforme in prepričati sodstvo, da uporablja sistem upravljanja zadev, za katerega je EU zagotovila precejšnjo podporo za izgradnjo zmogljivosti. Sedanji predsednik pritožbenega sodišča, sodnik Mosito, je deležen ostre kritike sedanjega predsednika vlade in širijo se govorice, da bo morda odpuščen, zamenjal pa naj bi ga sporen posameznik.

Na področju smrtne kazni se kažejo zaskrbljujoči trendi. Smrtne kazni so avtomatično predložene pritožbenemu sodišču, kjer so sodniki, ki so bili tradicionalno iz Južne Afrike, kazni spremenili v dosmrtni zapor. Vendar se to spreminja, saj sodniki večinoma ne prihajajo več iz Južne Afrike.

Lesotska sedem-strankarska koalicijska vlada, ki je bila oblikovana po izrednih volitvah februarja 2015, se je skozi vse leto soočala z velikimi izzivi, ki so bili povezani zlasti z ubojem nekdanjega poveljnika varnostnih sil Lesota, generala Mahaa. Posledično je Južnoafriška razvojna skupnost (SADC) julija 2015 odločila, da bo ustanovila preiskovalno komisijo, ki bo preiskala okoliščine, v katerih je bil ustreljen poveljnik Mahao, domnevni načrtovani upor v varnostnih silah Lesota, domnevno ugrabitev nekdanjih pripadnikov varnostnih sil ter domnevne uboje nekaterih članov opozicije. Preiskovalno komisijo SADC je pri delu oviralo nezadostno sodelovanje tako pri č iz vojske kot vlade. Varnostne sile Lesota so istočasno vzpostavile vojaško sodišče in niso upoštevale odločbe višjega sodišča, naj izpustijo vojaške zapornike, ki naj bi pričali pred preiskovalno komisijo, kar je nadalje otežilo njeno delo. Voditelji opozicijskih strank so od maja v pregnanstvu v sosednji Južni Afriki, po lastnih navedbah zaradi skrbi za osebno varnost, opozicijski poslanci pa trenutno bojkotirajo zasedanja.

V letu 2015 je EU podporo za sektor upravljanja namenjala predvsem za pravosodje, socialno varstvo, zlasti ranljivih otrok, vodenje javnih financ, civilno družbo in človekove pravice. EU je iz EIDHR financirala tudi pobude o preprečevanju nezakonite trgovine in nasilju na podlagi spolne pripadnosti. Poleg tega podpira projekt vključevanja vprašanja spolov v prevladujočo usmeritev in pravičnosti med spoloma, s katerim naj bi oblastem pomagali, da dosežejo napredek pri zagotavljanju enakopravnosti spolov v državi. V okviru ERS skupaj z Unicefom zagotavlja tehnično pomoč ministrstvu za socialni razvoj pri uveljavljanju pravic ranljivih skupin otrok.

V upravnem sektorju se je treba spoprijeti z več pomembnimi izzivi in med drugim zagotoviti, da bodo institucije za upravljanje učinkoviteje varovale svoje prerogative, ustanoviti delujočo nacionalno komisijo za človekove pravice, zagotoviti učinkovito izvajanje sodnih postopkov, izvesti reformo javne uprave (in odpraviti spolitiziranost vojske), odpraviti diskriminacijo žensk, izboljšati sisteme socialnega varstva in vzpostaviti pravni okvir za učinkovito in svobodno delovanje civilne družbe.

Liberija

V Liberiji se EU na področju človekovih pravic prednostno zavzema za uradno odpravo smrtna kazni ter uveljavljanje in varstvo pravic žensk in otrok, zagotavlja pa tudi podporo civilni družbi in njenim prizadevanjem za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic. Med njenimi posebnimi cilji so zagotavljanje dostopa do zdravstva in izobraževanja za ženske in otroke, zmanjševanje vseh vrst izkoriščanja ter odpravljanje nasilja na podlagi spolne pripadnosti in umrljivosti nosečnic in porodnic. Skrb zbujajo razmere v zaporih ter veliko število priprtih v predkazenskem postopku, kar je odraz širših sistemskih pomanjkljivosti v kazenskopravnem sistemu. V celotnem javnem sektorju so prisotni problemi z odgovornostjo in preglednostjo.

EU je tudi leta 2015 dejavno obravnavala vprašanja človekovih pravic, med drugim v uradnem političnem dialogu med EU in Liberijo. Prav tako si je prizadevala, da bi, tudi prek medijev, prispevala k javni razpravi o vprašanjih kot sta smrtna kazen in nasilje na podlagi spolne pripadnosti. Tako EU kot države članice so nudile praktično podporo pri obravnavanju problematičnih vprašanj s področja človekovih pravic, pri čemer so se posebni projekti izvajali na področju pravic žensk, pravic otrok in pravosodja. Maja 2015 je bil opravljen drugi splošni redni pregled za Liberijo v Svetu Združenih narodov za človekove pravice. Liberiji so izrekli priznanje za prizadevanja pri obvladovanju ebole in napredek pri mirnem političnem prehodu v zadnjih letih.

Vlada Liberije se strinja s številnimi od teh vprašanj ter sprejema ukrepe za njihovo izboljšanje, čeprav je poudarila tudi, da je treba upoštevati domače mnenje o vprašanjih, kot so pravice LGBTI in smrtna kazen. Na številnih področjih so prizadevanja za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti, tudi glede ekonomskih in socialnih pravic, omejena zaradi pomanjkanja sredstev in zmogljivosti.

Liberija je izbruh ebole v veliki meri obvladala do začetka leta 2015 in izredne razmere, razglašene avgusta 2015, se niso ponovile. Senatorske volitve decembra 2014 so bile pozitiven dokaz zavezanosti demokraciji in dolžnemu postopanju, kljub temu da so potekale v zahtevnih razmerah, ponovno odprtje šol februarja 2015 pa je zaznamovalo konec obsežnih omejitev, ki so imele neposredne posledice za človekove pravice.

Kljub temu se je med izbruhom ebole jasno pokazala omejena sposobnost vlade za zadovoljevanje osnovnih potreb državljanov, na dan pa je prišlo tudi stalno nezaupanje med prebivalstvom in vladajočimi elitami. Vzrok za to nezaupanje je pomanjkanje preglednosti in odgovornosti ter razširjena korupcija na vseh ravneh javnih služb, pa tudi na višjih ravneh izvršne, zakonodajne in sodne oblasti.

S sredstvi EU se v okviru EIDHR v Liberiji trenutno izvaja več projektov na področju dostopnosti sodnega varstva za ženske in dekleta, nasilja na podlagi spolne pripadnosti in škodljivih tradicionalnih običajev, tudi pohabljanja ženskih spolnih organov. Liberijsko nacionalno društvo Rdečega križa prek danskega Rdečega križa izvaja skupnostno pobudo za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic in enakopravnosti spolov na podeželju ter dejavnosti za izboljšanje sposobnosti Rdečega križa pri prizadevanjih za enakopravnost spolov ter odpravljanje diskriminacije in ranljivosti zaradi spolne pripadnosti v podeželskih skupnostih v okrajih Lofa, Bong in Nimba. Zaradi epidemije ebole je bil projekt prekinjen do maja 2015.

V letu 2015 so bili izbrani novi projekti, v okviru katerih se bodo dejavnosti začele izvajati v letu 2016; med njimi so projekti o pravni državi in dobrem upravljanju ob boljši preglednosti in dostopnosti informacij v varnostnem in pravosodnem sektorju.

EU je prek pobude „AWARE: zahodnoafriški odziv na ebolo“ podporo prednostno namenila liberijskemu šolstvu. Med ključnimi cilji EU je zagotoviti dostop do čiste vode v šolah v Liberiji ter pritegniti skupnosti, da bodo skrbele za in pravilno uporabljale zagotovljeno opremo in pripomočke. S projektom organizacije *Save the Children*, ki je bil financiran iz Evropskega instrumenta za stabilnost, so podprli participacijo otrok in mladostnikov ter poklicno usposabljanje.

Madagaskar

Glavne prednostne naloge za Madagaskar v letu 2015 so bile uveljavljanje temeljnih svoboščin, uveljavljanje pravic žensk in otrok ter odprava nasilja, spoštovanje človekovih pravic v javni upravi in pravosodju ter podpora civilni družbi in zagovornikom človekovih pravic.

V letu 2015 sta bila dva kroga dialoga iz člena 8 na predsedniški ravni, v katerih so na splošno obravnavali nedelovanje sodnega sistema ter posebno pozornost namenili učinkovitemu preprečevanju korupcije in trgovine s palisandri, obstoječim težavam pri svobodi izražanja in novemu zakonu o komunikacijah, o katerem bodo glasovali julija 2016. Med drugimi obravnavanimi zadevami so bile kršitve človekovih pravic in nezakonite usmrtitve, ki so jih na jugu države zagrešile varnostne sile med bojem proti oboroženim razbojnikom (*Dahalo*), nadzor nad lokalnimi skupnostmi, ki nasprotujejo nekaznovanosti teh razbojnikov, ter nesodelovanje civilne družbe pri določanju in izvajanju politik javnega sektorja.

Občinske volitve leta 2015 so bile pregledne in mirne, z zadovoljivo udeležbo (50 %), zmagala pa je stranka predsednika. V okviru trenutnih prizadevanj za stabilizacijo so bile 29. decembra izvedene senatorske volitve, v letu 2016 pa bodo regionalne volitve.

EU posebno pozornost posveča vedno novim poskusom, da bi nevtralizirali (od zgoraj s strani skorumpiranega pravosodnega sistema) ali si prilastili (od spodaj s strani političnih strank) delo protikorupcijske preiskovalne agencije BIANCO (ki prejema podporo iz programa v okviru 11. ERS za izboljšanje uprave za državljane) ter ravnanju s pričami v specifičnih zadevah o korupciji (npr. Armand Marozafy in Patrick Zakariasy). Prav tako zelo pozorno spremlja trende v korupciji, trgovini z orožjem in kršenju človekovih pravic prebivalstva, ki ga izvajajo oborožene sile v operacijah proti kraji živine, ter izvaja misije na terenu, da bi ocenila te trende. Predsednik Madagaskarja obravnava vprašanje kraje govedi (ukradenih je bilo na deset tisoče zebujev) kot odkrito razbojništvo in organizirani kriminal, ki ima posledice za gospodarstvo in varnost države ter je hkrati vzrok za posamezne primere kršenja človekovih pravic. Po njegovem mnenju lahko ta položaj trajno popravi samo daljnosežna reforma varnostnega in pravosodnega sektorja.

Dialog s civilno družbo je bil v letu 2015 posvečen predvsem korupciji in kršitvam človekovih pravic, pozornost pa je bila namenjena tudi decentralizaciji moči (občinske volitve julija 2015) in podpori, ki bo potrebna v ta namen. Obisk predsednika Rajaonarimampianine v Bruslju v novembru 2015 je bil priložnost za evropske institucije, da so izrazile zaskrbljenost nad zakoreninjeno korupcijo in počasnimi reformami upravljanja v državi, zaradi česar imajo ljudje manj možnosti, da bi izkoristili demokracijo.

Države članice EU so se s počasnim napredovanjem, ki ga v tej državi dosežajo na področju človekovih pravic, seznanile na treh sejah Delovne skupine za Afriko (COAFR), posvečenih Madagaskarju.

Madagaskar se je na začetku leta 2015 zavezal, da bo sprejel vsa priporočila iz splošnega rednega pregleda Sveta ZN za človekove pravice ter marca 2015 pravno ukinil smrtno kazen (ki je nikoli ni izvajal). V proračunu so že predvidena sredstva za še eno pomembno priporočilo, namreč ustanovitev neodvisnega nacionalnega sveta za človekove pravice, ki bo predvidoma uresničena v letu 2016. Svet je na splošno izrazil priznanje Madagaskarju, ker je začel uvajati nekatere izboljšave na področju človekovih pravic kljub težavam, s katerimi se je soočal pri premagovanju politične krize.

EU je v skladu s svojimi štirimi strateškimi prednostnimi nalogami na področju človekovih pravic leta 2015 še naprej zagotavljala podporo za državljansko vzgojo in izobraževanje volivcev na Madagaskarju, spodbujala uveljavljanje pravic otrok v okviru nacionalnega programa za lažji dostop do izobraževanja ter skrbela za zaščito otrok pred spolnim turizmom in prostitucijo, trgovino z ljudmi in izkoriščanjem za gospodinjska dela. EU je poskušala tudi izboljšati razmere med pridržanjem mladoletnikov ter spodbujala spoštovanje človekovih pravic z usposabljanjem in podporo za ekonomsko in socialno emancipacijo najranljivejših oseb na urbanih območjih. Med drugimi pomembnimi področji so bila izobraževanje volivcev za občinske volitve, zagotavljanje, da uradniki v javni upravi in pravosodju spoštujejo človekove pravice, ter podpora za pravne poklice. Financirani so bili tudi projekti za izboljšanje razmer v zaporih in ponovno vključevanje zapornikov v družbo.

Vodja delegacije EU je 10. decembra ob dnevu človekovih pravic z organizacijami civilne družbe z Madagaskarja podpisal šest novih projektov z navedenih področij; nadaljnjih osem projektov bo podpisanih na začetku leta 2016. Poseben poudarek je bil dan podpiranju ranljivih skupin pri uveljavljanju njihovih ekonomskih pravic.

Malavi

Leta 2015 se je EU v svojih odnosih z Malavijem na področju človekovih pravic posvečala predvsem ciljem glede političnih pravic in demokratičnega upravljanja ter pravic ranljivih skupin.

Na splošno je položaj na področju človekovih pravic v državi v letu 2015 ostal precej stabilen, glavni izzivi pa so bili še vedno povezani z enakopravnostjo spolov, nasiljem nad ženskami in otroki, visokim deležem porok otrok, diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti, razmerami v zaporih ter ekonomskimi in socialnimi pravicami. Poleg tega so leta 2015 zaskrbljenost zbujala poročila o nasilju nad albinami in njihovih ubojih.

EU je z Malavijem še naprej razpravljala o človekovih pravicah in demokraciji v različnih sestavah, tudi v političnem dialogu in v rednih stikih z malavijsko komisijo za človekove pravice, ter se pri tem usklajevala z državami članicami EU.

EU je zagotavljala podporo procesu volilne podpore, v katerem se spoprijemajo z izzivi v volilnem sistemu in pri organiziranju volitev, del česar je bilo tudi ukrepanje po misiji za opazovanje volitev leta 2014.

Na lokalni ravni je EU nadalje podpirala prizadevanja nacionalne pobude za državljansko vzgojo (NICE), katerih glavni namen je bila okrepitev glasu državljanov (tudi skupin v neprivilegiranem položaju), s čimer naj bi izboljšali preglednost, odgovornost in odzivnost nosilcev odgovornosti in ponudnikov storitev.

Maja 2015 je bil v okviru mehanizma za splošni redni pregled – tudi s podporo EU – opravljen pregled, kako Malavi upošteva človekove pravice. Po pregledu je vlada sprejela 132 priporočil, 41 pa jih je zavrnila. Večina zavrnjenih priporočil se je nanašala na smrtno kazen in vprašanja LGBTI.

V okviru finančnega sodelovanja je Malavi prejemal podporo EU za izboljšanje zmogljivosti malavijske komisije za človekove pravice in posledično za doslednejše spoštovanje človekovih pravic v državi. Leta 2015 je bila pomoč zagotovljena predvsem za spremljanje izvajanja zakonodaje, povezane s človekovimi pravicami, ter okrepitev institucionalnega okvira za zapore.

EU je poleg tega podpirala preiskave na kraju samem ter pristop k proračunski analizi, v katerem so upošteevane človekove pravice.

EU v partnerstvu s Skladom Združenih narodov za prebivalstvo v okviru projekta za enakost spolov in večjo vlogo žensk ter v okviru manjših pobud z lokalnimi nevladnimi organizacijami prav tako še naprej podpira program za enakost spolov. Z lobiranjem v okviru programa za enakost spolov in večjo vlogo žensko so prispevali k temu, da je bil dokončan in v parlamentu sprejet nov zakon o porokah, razvezah in družinskih razmerjih, ki določa kot zakonito starost za poroko 18 let.

EU in njene države članice so še naprej podpirale organizacije civilne družbe, ki so se zavzemale za pravice pripadnikov manjšin in ranljivih skupin, tudi LGBTI in invalidov. V projektih v podporo boljšim sistemom za zaščito otrok se ukvarjajo tudi z vprašanjem pravic otrok.

Mali

V Maliju smo bili leta 2015 priča dvema pomembnima dogodkoma, namreč podpisu sporazuma za mir in spravo v Maliju s strani usklajevalne koalicije oboroženih skupin 15. maja in 20. junija ter zmanjšanju varnosti in povečanju terorističnih dejavnosti po vsej državi in njihovi nevarni razširitvi proti jugu.

V sklepih Sveta za zunanje zadeve z dne 9. februarja je bila ponovno poudarjena zaveza EU, da bo podprla Mali na poti proti razvoju, miru, spravi in stabilnosti. Pri tem je ključnega pomena, da malijska vlada doseže napredek na področju upravljanja, demokracije, pravne države, reforme pravosodja in varnostnega sektorja ter odpravljanja prakse nekaznovanja. Cilj prizadevanj za stabilizacijo mora biti varnost za prebivalstvo, zlasti ženske in otroke.

Nedavno imenovani posebni predstavnik EU za Sahel, Ángel Losada, je med prvim uradnim obiskom v Bamaku 17. in 18. decembra poudaril pomen Malija za EU, pa tudi pomen spoštovanja človekovih pravic in varnostnih vprašanj.

Komisar EU za humanitarno pomoč in krizno upravljanje Hristos Stilianides je Mali obiskal 17. februarja ter s predsednikom Keïto govoril o vprašanjih pomanjkanja hrane in podhranjenosti otrok, s katerima se soočajo prebivalci Malija.

Na področju demokracije si EU prednostno prizadeva za okrepitev malijske države in njene prisotnosti na terenu, zlasti na severu. Ta cilj izpolnjuje z zagotavljanjem podpore malijskim oblastem pri organiziranju svobodnih in preglednih volitev, zagotavljanju enakopravnosti spolov, dobrem upravljanju (tudi pri preprečevanju korupcije in nezakonitega bogatenja), reformi pravosodja ter modernizaciji in profesionalizaciji varnostnih sil Malija z reformo varnostnega sektorja.

Človekove pravice so vključene v vse vidike te podpore, saj je spoštovanje in uveljavljanje temeljnih pravic edini način za trajno dokončanje sedanje krize, utrditev državnih struktur in izboljšanje storitev.

EU ima pomembno vlogo v procesu po mirovnem sporazumu in sedaj predseduje pododboru Odbora za ukrepanje po sporazumu (*Comité de suivi de l'Accord*), pristojnem za socialno-ekonomski razvoj. Zavezanost miru in stabilnosti izkazuje tudi z dejavnim prispevanjem k političnemu dialogu o človekovih pravicah, v katerem se politično posvetujejo in pogajajo malijske oblasti, civilna družba in oborožene skupine. Tudi misiji v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), tj. misija EU za usposabljanje in misija EU za krepitev zmogljivosti v Maliju (EUCAP Sahel Mali), sta v svoje usposabljanje vključili module o človekovih pravicah.

Petnajst članov komisije za resnico, pravico in spravo je bilo imenovanih 14. oktobra 2015, vendar komisija še ne deluje.

Z decembrsko uveljavitvijo zakona, v katerem so določene spolne kvote za izvoljene in imenovane javne uradnike, se je začelo novo obdobje enakopravnosti spolov v malijskem javnem sektorju.

EU je v letu 2015 na operativni ravni izvedla več dejavnosti za spodbujanje spoštovanja in varstvo človekovih pravic. V okviru EIDHR je bilo z nepovratnimi sredstvi za nujno pomoč omogočeno, da so bili zagovornik človekovih pravic in njegova družina začasno premeščeni na varno izven države.

Druge pobude v okviru EIDHR so bile namenjene vprašanjem, kot so otroci z ulice, pravice zapornikov ter podpiranje civilne družbe pri spremljanju kršitev človekovih pravic.

Nacionalna komisija za človekove pravice je za dvoletno obdobje prejela precejšnja nepovratna sredstva v višini 250 000 EUR za dejavnosti in reformo na področju zakonodaje. Poleg tega so bile leta 2015 podpisane štiri pogodbe za visoka nepovratna sredstva v skupni vrednosti 1 500 000 EUR na področju prisilnih porok, zlorab in izkoriščanja otrok ter spodbujanja odgovornega državljanstva med mladimi (predvsem na severu).

Delegacija EU v Bamaku in države članice EU so še naprej prispevale k projektu podpore za volitve (PAPEM). Upravne volitve, ki so bile leta 2015 prestavljene, naj bi bile v letu 2016. V letu 2015 so bile dejavnosti v okviru projekta PAPEM posvečene štetju prebivalstva za urad z registrom prebivalstva, da bi tako izboljšali možnosti za izvedbo svobodnih, reprezentativnih in preglednih demokratičnih volitev.

Posebna sredstva iz 10. ERS so bila dodeljena za reformo pravosodja, ki jo podpira EU. S programom naj bi zagotovili strukturno pomoč za izboljšanje razmer v centrih za pridržanje ter pristop k reformi pravosodja na več ravneh.

Mavretanija

EU se je v Mavretaniji še naprej posvečala naslednjim prednostnim nalogam na področju človekovih pravic: izboljšanju sodnega sistema, boju proti suženjstvu, diskriminaciji na podlagi etnične in spolne pripadnosti, statusu nevladnih organizacij, odpravi smrtne kazni ter boju proti mučenju, slabemu ravnanju in prisilnim izginotjem. Posebno pozornost je namenjala tudi etničnim spopadom in svobodi izražanja (vere).

V letu 2015 so bili na zakonodajnem področju sprejeti pomembni zakoni: z enim je bilo mučenje in drugo nečloveško ali kruto ravnanje kriminalizirano kot zločin proti človeštvu, z drugim pa je bil vzpostavljen nacionalni preventivni mehanizem za preprečevanje mučenja in slabega ravnanja. Sprejet je bil nov zakon proti suženjstvu, ki je nadomestil zakon iz leta 2007 ter podvojil najvišjo zaporno kazen za kaznivo dejanje zasužnjevanja z 10 na 20 let. Končno je bila tudi organizacijam civilne družbe (vendar le tistim, ki izpolnjujejo niz meril) priznana pravica, da se kot civilne stranke pritožijo na sodišču v imenu žrtev. Določena je tudi brezplačna pravna pomoč za žrtve ter pravica do odškodnine.

Zaskrbljujoče je, da je svet ministrov sprejel predlog zakona o društvih brez predhodnega javnega posvetovanja s civilno družbo; v predlogu je ohranjen trenutni sistem, v skladu s katerim je treba najprej pridobiti dovoljenje, ministrstvo za notranje zadeve pa ima diskrecijo pri odločanju o NVO in političnih strankah.

Kljub zakonodajnemu in institucionalnemu napredku, ki je bil v zadnjih letih dosežen zlasti s sprejetem mednarodnih konvencij, je mednarodna skupnost še naprej izražala resno zaskrbljenost na več področjih in opozarjala, da se zakonodaja dejansko ne izvaja. Med trajnimi problemi so vladni nadzor nad sodstvom, praksa nekaznovanja in pomanjkanje odgovornosti, grobo ravnanje uradnikov organov kazenskega pregona, omejevanje svobode zbiranja, nasilje nad ženskami, poroke otrok ter zgodnje in prisiljene poroke, rasna in etnična diskriminacija ter delo otrok. Odpraviti je treba tudi nečloveške razmere v zaporih, samovoljna pridržanja in dolgotrajni pripor v predkazenskem postopku.

Odbor MOD o uporabi standardov je junija 2015 preverjal, kako Mavretanija izpolnjuje konvencijo o prisilnem delu ter pri tem največ pozornosti namenil trajnemu problemu suženjstva.

Splošni redni pregled ZN o človekovih pravicah v Mavretaniji je bil opravljen novembra 2015 v Ženevi. Večina priporočil se je nanašala na odpravo trajne uporabe suženjskega dela, trgovine z ljudmi in mučenja, odpravo smrtne kazni, preprečevanje pohabljanja ženskih spolnih organov, zagotavljanje večje vloge žensk, varstvo pravic žensk in otrok ter ratifikacijo več ključnih instrumentov o človekovih pravicah.

Ena od glavnih osi dejavnosti delegacije EU v Mavretaniji je redni dialog EU z oblastmi in zagovorniki človekovih pravic. EU je imela leta 2015 dve uradni srečanja z zagovorniki človekovih pravic, človekove pravice pa so obravnavali tudi na dveh sestankih z vlado v okviru političnega dialoga iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja.

EU je zagotovila podporo za pripravo novega zakona o preprečevanju vseh oblik nasilja nad ženskami, vendar je pri njegovi predložitvi parlamentu prišlo do zakasnitve. Delegacija EU je večkrat opozorila, kako pomembno je sprejeti ta zakon. Prav tako se je zavzemala za boljše sojenje mladoletnikom, zlasti za uporabo drugih možnosti namesto zapiranja mladoletnikov skupaj z odraslimi.

Posebej pomembni sta bili naslednji zadevi in EU je o njiju izdala lokalni izjavi: zastoj v sodnem postopku proti Šejku Uldu Mohamedu Uldu M'Kheitiru, do katerega je prišlo na pritožbeni stopnji po izrečeni smrti kazni zaradi krive vere ob koncu leta 2014, ter obsodba voditeljev gibanja za odpravo suženjstva *Initiative de Resurgence du Mouvement Abolitionniste*, Birama Ulda Dah Abeida in Brahima Bilala Ramdaneja, na dvoletno zaporno kazen zaradi udeležbe na demonstracijah proti suženjstvu in odvzemanju zemlje, za katere ni bila pridobljena odobritev.

V letu 2015 so bili v okviru EIDHR izvedeni trije novi projekti o ključnih strateških prednostnih nalogah, kot so preprečevanje nasilja nad mladimi strežnicami, izboljšanje gospodarskega položaja nekdanjih sužnjev ter podpora za mirno sobivanje med skupnostmi in reševanje zemljiških sporov.

Republika Mauritius

Cilji na področju človekovih pravic in demokracije, ki jih ima EU v odnosih z Republiko Mauritius, so nadaljnje zavzemanje za spoštovanje človekovih pravic, demokracijo in pravno državo, posebno pozornost pa posveča tudi nasilju na podlagi spolne pripadnosti in nasilju nad otroki. EU je z Republiko Mauritius še naprej razpravljala o demokraciji in človekovih pravicah na različnih ravneh, tudi v okviru političnega dialoga in razvojnega sodelovanja. Pojavilo se je več primerov korupcije, kar je zbudilo zaskrbljenost nad upravljanjem v državi. Preglednost in dobro upravljanje sta ključni prednostni nalogi vlade. Vendar pa je opozicija nekatere ukrepe vlade označila za politično maščevanje. Zaskrbljujoče je, da je Mauritius v letnem poročilu zunanjega ministrstva ZDA o trgovini z ljudmi za leto 2015 nazadoval v drugo skupino na seznamu držav, ki jih je treba opazovati.

EU je v aprilu 2015 Mauritiusu izročila demaršo, naj pristopi k pogodbi ZN o trgovini z orožjem, kar je Mauritius naredil julija 2015. Vlada Mauritiusa je oktobra 2015 deponirala svojo listino o pristopu h Konvenciji o kasetnem strelivu. EU je prav tako izročila demaršo o prednostnih nalogah EU v Tretjem odboru ZN.

EU je ob mednarodnem dnevu proti smrtni kazni izdala izjave visoke predstavnice/podpredsednice. Med letom je poleg tega okrepila dialog z organizacijami civilne družbe s sodelovanjem pri kampanjah o pravicah žensk, ki jih je tudi finančno podprla, da bi tako spodbudila odzivanje države na nasilje na podlagi spolne pripadnosti, pa tudi ozavestila o tem problemu ter uvedla javni dialog.

V okviru finančnega sodelovanja Republika Mauritius prejema sredstva iz tematske proračunske vrstice EU za podporo nedržavnim akterjem. Po razpisu za zbiranje predlogov v letu 2013 delegacija EU izvaja štiri pogodbe z nevladnimi organizacijami, dejavnimi na področju pravic otrok in žensk.

V letu 2015 je Mauritius iz EIDHR prejel finančna sredstva v višini 0,1 milijona EUR, s katerimi bo financirano izvajanje ukrepov od leta 2016. Program uporabe teh sredstev bo določen po posvetovanju z zagovorniki človekovih pravic in drugimi ustreznimi deležniki. Poleg tega je EU še naprej zagotavljala finančno podporo Republiki Mauritius v programu proračunske podpore v višini 86 milijonov EUR. Dva kazalnika iz tega programa se nanašata na spodbujanje zdravja nosečnic in porodnic ter zmanjšanje umrljivosti otrok.

Mozambik

Politične napetosti in lokalizirani oboroženi spopadi, do katerih je prišlo po volitvah oktobra 2014, so se v letu 2015 nadaljevali. To je še dodatno otežilo proces demokratizacije in sprave ter ustvarilo okolje, v katerem so kršitve človekovih pravic zelo verjetne, kljub nekaterim pozitivnim ukrepom, ki so jih mozambiške oblasti sprejele na nekaterih področjih.

Misija EU za opazovanje volitev je Mozambik ponovno obiskala februarja in izdala končno poročilo s ključnimi priporočili za prihodnje volitve. EU je poleg tega nadalje podpirala organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo s človekovimi pravicami, državljansko vzgojo, svobodo obveščanja in demokracijo, pa tudi parlament. Kar zadeva države članice, je Portugalska organizirala izmenjavo obiskov med mozambiškim in portugalskim parlamentom, Finska pa je podprla raziskavo o demokratizaciji lokalnih univerz.

Kar zadeva pravno državo, je junija 2015 začel veljati revidiran kazenski zakonik, s katerim so legalizirali splav, iz njega pa so odstranili obsodbe zaradi „nenaravnih dejanj“, kar so na splošno razlagali kot dekriminalizacijo homoseksualnosti. V zakoniku je poenostavljenih več kazenskih postopkov, skrajšan pripor v predkazenskem postopku, predvidene pa so tudi nezaporne kazni.

EU in več držav članic so podpirale krepitev zmogljivosti v pravosodju. EU je zagotovila podporo za javno tožilstvo, urad za preprečevanje korupcije in vrhovno sodišče. Portugalska je uredila sodelovanje med generalnimi tožilci, Nemčija pa je podporo namenila decentralizaciji pravosodnega sistema, varuhu človekovih pravic in odboru za etiko. EU, Italija in Švedska so podporo zagotovile tudi pobudam za izboljšanje dostopnosti vključujočega pravosodnega sistema.

Na področju svobode izražanja je Mozambik v letu 2015 izgubil šest mest na svetovnem indeksu svobode tiska (85/180). Vendar pa je sprejel zakon o dostopu do informacij; pred tem je bila na tem področju velika praznina. EU in zlasti Švedska sta podpirali prizadevanja civilne družbe, da bi prispevala k temu zakonu in njegovemu urejanju; skupaj z državami članicami skupine G14 je imela redni dialog z vlado, naj vključi pravico do obveščenosti v okvir za ocenjevanje uspešnosti podpore iz splošnega proračuna. EU je poleg tega razširjanje informacij spodbujala tudi s podporo nacionalnega foruma za radie skupnosti.

Marca je bil izveden atentat na Gillesa Cistaca, profesorja ustavnega prava, znanega po pravnih mnenjih o ustavnosti predloga gibanja RENAMO o avtonomnih deželah. Avgusta je bil ustreljen novinar Paulo Machava, vendar motivi še niso razjasnjeni. Preiskava umorov še ni dala rezultatov in EU to zadevo, pa tudi umor sodnika Silice iz leta 2014, še naprej pozorno spremlja.

Avgusta so na odmevnem sojenju zaradi razžalitve obravnavali poznanega akademika Carlosa Nuna Casela-Branca, ki je ne Facebooku kritiziral nekdanjega predsednika Guebuzo, ter novinarja Fernanda Mbazeja, ki je besedilo objavil. Oba sta bila oproščena. Vendar se je tožilstvo na sodbo pritožilo. Sojenje je opazovalo več držav članic.

Izvedene so bile tudi dejavnosti v podporo svobodi združevanja ter organizacijam in forumom civilne družbe, ki so zahtevali notranjo odgovornost, ter ustanavljanju sindikatov.

EU in več drža članic podpira tudi dejavnosti za enakopravnost spolov in večjo vlogo žensk, s posebnim poudarkom na preprečevanju nasilja na podlagi spolne pripadnosti in porok otrok. Skoraj 50 % mozambiških deklic se še vedno poroči, preden dopolnijo 18 let. Poroke otrok so nezakonite, vendar po zakonu niso kaznive. Decembra je vlada sprejela nacionalno strategijo za preprečevanje in odpravo porok otrok. Med drugimi področji, na katerih je bila dejavna EU, so dostop do izobraževanja, udeležnost žensk v politiki in pravna pomoč. EU in več držav članic nudijo podporo dejavnostim NVO, sindikatov in vlade, ki so namenjene ozaveščanju o pravicah otrok in mogočih zlorabah ter hkrati omogočajo dostop do izobraževanja in socialnih storitev.

Drugi redni splošni pregled Mozambika bo 19. januarja 2016. Medtem ko je vlada v poročilu kot glavne izzive izpostavila razmere v zaporih in prenatrpanost zaporov, pa je bilo poročilo organizacij civilne družbe osredotočeno na področja, kot so dostop do sodnega varstva, spolne manjšine, pravice skupnosti in svoboda izražanja. Od zadnjega splošnega rednega pregleda iz leta 2011 je Mozambik sprejel ukrepe, s katerimi je dodatno okrepil okvir na področju človekovih pravic; tako je na primer ratificiral Opcijski protokol h Konvenciji proti mučenju in sprejel zakon o dostopu do informacij. Vendar pa še ni izpolnil zaveze glede ratifikacije Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter Fakultativnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljskih in političnih pravicah. Prav tako ni dal odprtih vabil za posebne postopke Sveta za človekove pravice. Še naprej prihaja do poročil o samovoljnih pridržanjih, prekomerni uporabi sile ter celo ubojih s stani policije, kar nakazuje, da priporočila za obravnavo teh vprašanj morda niso bila zadovoljivo upoštevana. Posebni poročevalec za usmrčitve, izvršene po izvensodnih, skrajšanih in samovoljnih postopkih, že od leta 2008 čaka na odgovor vlade o obisku.

Med letom 2015 so bila razlog za zaskrbljenost tudi poročila o preganjanju albinov (ubijajo jih za rituale črne magije) v nekaterih delih države. Vlada je imenovala odbor za ukrepe za zaščito albinov, načrtovane so tudi kampanje ozaveščanja javnosti o albinizmu.

Namibija

Namibija ima napreden pravni okvir za varstvo človekovih pravic in je pristopila k večini mednarodnih konvencij na to temo. Je tudi ena od redkih držav, ki so sprejele akcijski načrt za človekove pravice. Uresničila je veliko priporočil iz splošnega rednega pregleda in priznava glavne pomanjkljivosti glede položaja LGBTI. Vendar nezadovoljivo uresničuje ekonomske in socialne pravice. Med splošnim rednim pregledom leta 2011 so bile izpostavljene glavne pomanjkljivosti pri dostopu do sodnega varstva, razmerah v centrih za pridržanje, varstvu manjšin (zlasti ljudstva San) in nasilju na podlagi spolne pripadnosti.

Država je dobro uvrščena na Indeksu svobode tiska ter Indeksu fundacije Ibrahim o afriškem upravljanju. V zadnjem letu se je v Namibiji znatno povečala udeležенost žensk v politiki. Vendar pa so ključni izzivi v Namibiji še vedno brezposelnost, revščina in neenakost, ki vplivajo tudi na položaj na področju človekovih pravic v državi⁹. Te družbenogospodarske razmere ter zlorabe drog in alkohola, nizka izobrazbena raven in določeni vedenjski vzorci ustvarjajo okolje, v katerem je stopnja nasilja nad ženskami in otroki precejšnja.

S sprejetjem težko pričakovanega zakona o skrbi za otroke in njihovo varstvo v marcu 2015 je bil narejen pozitiven korak za pravice otrok. Veljati naj bi začel v letu 2016. EU in njene države članice bodo pozorno spremljale, kako se bo izvajal. Nedavna kampanja glede vseh oblik nasilja nad otroki in ženskami, ki jo je EU 16. novembra 2016 imela pri vladi, je pokazala, da se Namibija dobro zaveda teh problemov. Razprave so bile v glavnem posvečene porokam otrok ter zgodnjim in prisilnim porokam, ki so v zakonodaji Namibije kriminalizirane že vse od njene neodvisnosti. Kljub temu še vedno prihaja do nasilja nad otroki v avtohtonih skupnostih (zlasti pri ljudstvu San).

Na področju človekovih pravic je izziv še vedno izdajanje rojstnih listov, ki so avtomatično izdani v bolnišnicah, tako da jih tisti, ki so rojeni doma ali na odročnih območjih, ne prejmejo.

Nova vlada je v letu 2015 naredila nekaj pomembnih korakov za avtohtona ljudstva. Za namestnika ministra za marginalizirane skupnosti v uradi predsednika je bil imenovan pripadnik ljudstva San, ki naj bi se posebej posvetil položaju ljudstva San in drugih marginaliziranih skupnosti. Urad varuha človekovih pravic je junija 2015 dokončal belo knjigo o pravicah marginaliziranih skupnosti. Varuh človekovih pravic se je zavzemal tudi za vključitev pravic marginaliziranih skupnosti v nacionalni akcijski načrt za človekove pravice za obdobje 2015–2019.

⁹ Revnega ali zelo revnega je 29 % namibijskega prebivalstva, Ginijev količnik je 0,58, stopnja brezposelnosti pa 33,8 %.

Sodba v postopku zaradi izdaje iz Kaprivija je bila končno izrečena septembra 2015. To sojenje zaradi secesijskega oboroženega napada v kaprivskem pasu, ki je bilo najdaljši sodni postopek v Namibiji, je bilo več let črna pika za Namibijo na področju človekovih pravic in v namibijski pravni zgodovini nima vzporednic, saj še v nobeni zadevi ni bilo toliko obtožencev, proti katerim je bilo skupaj vloženih 278 obtožb, postopek pa je trajal skoraj 12 let. V postopku je bilo 35 ljudi, obtoženih hude izdaje, umora in poskusa umora, oproščenih, 30 ljudi pa je bilo obsojenih za ta kazniva dejanja. Oproščeni so zaradi 12 let, ki so jih preživeli v zaporu, začeli civilni postopek proti državi zaradi nezakonitega pridržanja.

V letu 2015 so EU in njene države članice poleg izročanja demarš o zadevah, povezanih s človekovimi pravicami, tudi podpirale dejavnosti Namibije za preprečevanje mučenja, krepitev parlamenta, enakopravnost spolov, pravice otrok, avtohtone prebivalce ter krepitev zmogljivosti NVO in tistih, ki so bili dejavni na področju človekovih pravic. Delovna skupina EU za človekove pravice se redno sestaja in razpravlja o demokraciji in človekovih pravicah. Evropska unija je leta 2015 financirala program za izboljšanje delovanja in večjo notranjo odgovornost parlamenta, da bi tako podprla njegovo sodelovanje v razvojnem programu Namibije. EU poleg tega podpira projekt za okrepitev prispevanja civilne družbe k trajnostnemu razvoju in socialno-ekonomski pravičnosti v Namibiji. Tretji program EU v Namibiji je namenjen pomoči vladi, predvsem ministrstvu za izobraževanje, pri zagotavljanju poštenega dostopa do kakovostnega izobraževanja in učinkovitem zagotavljanju storitev na nižjih stopnjah izobraževanja ter zmanjšanje neenakosti pri dostopu do in kakovosti šolanja z načrtovanjem na podlagi potreb. EU iz Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) in tematske proračunske postavke za civilno družbo in lokalne organe podpira tudi namibijske in evropske NVO pri izvajanju več projektov na naslednjih področjih: dostop do sodnega varstva, volitve in izobraževanje volivcev, nasilje na podlagi spolne pripadnosti, osiroteli in ranljivi otroci, tudi otroci s prizadetim sluhom, ranljivi najstniki, tudi tisti s HIV/aidso; vprašanja LGBTI ter spodbujanje decentralizacije.

Niger

Na področju človekovih pravic v letu 2015 ni bilo doseženega napredka, kljub temu da si je vlada za to prizadevala. Glavni vzrok za to so zakoreninjene institucionalne pomanjkljivosti in slabe varnostne razmere, ki ovirajo strukturne reforme in uveljavljanje mednarodnih človekovih pravic. Niger je poleg tega ena od glavnih prehodnih držav med Zahodno Afriko in Evropo, zato se mora ukvarjati tudi z neregularnimi migracijami in s tem povezano trgovino, pa tudi s povratniki in migranti, ki so jih prestregli v drugih državah.

Razmere so še hujše zaradi vedno večje prisotnosti Boko Harama na jugovzhodu, kjer ta vsakodnevno napada civilno prebivalstvo in varnostne sile. Varnostne sile, ki niso vedno pripravljene spoštovati mednarodne norme, so tudi v boju proti Boko Haramu kršile človekove pravice. Ta nepripravljenost varnostnih sil je razvidna tudi iz tega, kako se odzivajo na množično razseljevanje in odvzemajo prostost stotinam ljudi, tudi otrokom, zagovornikom človekovih pravic in novinarjem.

Zaradi varnostnih razmer, izrednih razmer, ki so bile razglašene v regiji Diffa, ter napetega ozračja pred volitvami (predsedniške in zakonodajne volitve so bile februarja 2016) so varnostne strukture tudi zlorabljale svoj položaj, zlasti glede svobode izražanja, zbiranja in tiska. Med nasilnimi demonstracijami proti časopisu Charlie Hebdo januarja 2015 so bile uničene številne krščanske cerkve in premoženje, več deset ljudi pa je umrlo. Kljub hitremu odzivu vlade to nenadno povečanje nasilja kaže, da je vera vedno bolj prisotna v družbeno-gospodarskem življenju v državi ter da so se radikalna prepričanja močno razširila. Poleg tega je konec leta zaznamovalo obvestilo o spodletelem udaru, ki je še en znak, da je politično ozračje napeto.

V Nigru se še vedno pojavljata diskriminacija in nasilje nad ženskami. Nigrske oblasti se sicer zavedajo posledic nenadzorovane demografske rasti, vendar se soočajo tudi z velikim pomenom tradicije in tako ne morejo doseči napredka pri omogočanju boljše izobrazbe žensk. To je jasno dokazala nezmožnost državnega zbora, da bi pri družinskem zakoniku dosegli napredek o vprašanju porok otrok ter zgodnjih in prisilnih porok, pa tudi dejstvo, da ni bilo mogoče umakniti pridržka Nigra h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

EU se na področju človekovih pravic v Nigru prednostno posveča spoštovanju demokratičnih načel in pravne države, okrepitvi pravosodnega sistema, predvsem dostopnosti sodnega varstva in razmeram v zaporih, ter varstvu pravic žensk in otrok. Te prednostne naloge so načrtane v specifičnih pobudah, kot sta akcijski načrt za enakost spolov ter načrt sodelovanja s civilno družbo. Sestanki v okviru političnega dialoga iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja bistveno pomagajo EU pri opozarjanju vlade na problematična vprašanja s področja človekovih pravic. Delegacija EU v Niameyu je bila v stikih z nigrskimi oblastmi tudi med pripravami na splošni redni pregled ZN o človekovih pravicah, ki bo opravljen januarja 2016.

Treba je opozoriti tudi na več dejavnosti iz leta 2015. Ob mednarodnem dnevu človekovih pravic je delegacija EU v Niameyu izvedla pobudi za preprečevanje vseh oblik nasilja nad ženskami in otroki, s poudarkom na porokah otrok ter zgodnjih in prisilnih porokah ter pohabljanju ženskih spolnih organov. V okviru EIDHR so bili odobreni štirje novi projekti za izboljšanje razmer v zaporih, tudi razmer, v katerih živijo zaprti mladoletniki, in preprečevanje porok otrok. V okviru misije EUCAP Sahel Niger še naprej izobražujejo nigrske varnostne sile in nekatere deležnike iz pravosodja o pravilnem izvajanju protiteroristične zakonodaje, da bo popolnoma skladna z mednarodnim pravom človekovih pravic in humanitarnim pravom, kazenskem pravu in varstvu žrtev in ranljivih skupin, kot so ženske, otroci in begunci.

Nigerija

EU je svoje delovanje na področju človekovih pravic v Nigeriji v letu 2015 usmerila predvsem v področja, ki so bila to leto prednostna, kot so predsedniške volitve, stalno delovanje Boko Harama, reforma varnostnega in pravosodnega sektorja, odprava smrtne kazni in pravice otrok.

Splošne volitve leta 2015 so bile zgodovinske, saj je opozicija zmagala prvič po prehodu izpod vojaške vladavine leta 1999, oblast pa je bila predana mirno. Prebivalci Nigerije so dokazali, da so zavezani demokraciji in postavili vzor za druge afriške države. Vendar je treba opozoriti, da so zelo konkurenčne volitve zaznamovali tudi nasilje, zlorabe mandatov in poskusi manipulacije. Nasilje, povezano z volitvami, je terjalo 160 življenj. EU je poslala misijo za opazovanje volitev, ki so jo različni deležniki pri volitvah pohvalili zaradi pozitivnega prispevka k utrditvi demokracije v Nigeriji.

Novi predsednik Muhammadu Buhari, ki je funkcijo prevzel konec maja, je poudaril, da je nova vlada zavezana človekovim pravicam, zlasti v povezavi z bojem proti nasilnemu delovanju Boko Harama, med katerim so tudi v letu 2015 hudo kršili človekove pravice in mednarodno pravo. Kljub temu da so oborožene sile Nigerije in sosednjih držav napredovale in zasedle večino območij, ki so bila pod nadzorom Boko Harama, so uporniki še naprej napadali civiliste z bombnimi in samomorilskimi napadi ter jih morili, mučili, posiljevali, prisiljevali v poroke in novačili otroke vojake ter uničevali šole in premoženje. V napadih Boko Harama je v letu 2015 umrlo več kot 3600 civilistov. Teroristična skupina je napade razširila tudi na sosednje Čad, Niger in Kamerun ter tako ogrožala mir in varnost v regiji. V smislu humanitarnih posledic je kriza, ki jo povzroča to nasilje, najhitreje rastoča v Afriki, saj je število notranje razseljenih oseb ocenjeno na 2,2 milijona, več kot 190 000 Nigerijcev pa je zbežalo v sosednje države.

Nigerijska vojska je uporništvu še naprej zatirala s trdo roko. Amnesty International v poročilu iz junija 2015 navaja, da je nigerijska vojska nezakonito ubila več kot 1200 ljudi, 7000 moških in fantov pa je umrlo med vojaškim pridržanjem. V poročilu so pozvali k preiskavi vojnih zločinov, ki naj bi jih zagrešili nigerijski visoki častniki. Močno zaskrbljujoče so tudi navedbe, da je nigerijska vojska decembra 2015 v mestu Zaria v državi Kaduna zagrešila množični pobjo več sto šiitskih protestnikov, pripadnikov skupine Islamic Movement of Nigeria. Nigerijska vojska je bila deležna hudih kritik tudi po nasilnih spopadih, do katerih je prišlo decembra 2015 v severnem mestu Zaria v državi Kaduna, zaradi česar je uradna govorka ESZD v izjavi pozvala k temeljiti preiskavi, s katero naj bi odkrili odgovorne in jih pripeljali pred sodišče. Glede na poznejše poročilo, ki ga je aprila 2016 izdal Amnesty International, je bilo po spopadih med člani skupine Islamic Movement of Nigeria in nigerijsko vojsko ubitih več kot 350 ljudi.

V Nigeriji je bilo še naprej problematično tudi nasilje nad otroki. Glede na rezultate nigerijske raziskave o nasilju nad otroki je 60 % nigerijskih otrok, mlajših od 18 let, izpostavljenih fizičnemu, čustvenemu ali spolnemu nasilju. Ta raziskava, ki jo je podprla EU in je bila objavljena leta 2015, je bila prva tovrstna raziskava v Zahodni Afriki. V letnem poročilu generalnega sekretarja ZN o otrocih v oboroženih spopadih je bil Boko Haram uvrščen na seznam subjektov, ki novačijo in izkoriščajo otroke, jih pobijajo ali pohablajo, posiljujejo ali nad njimi izvajajo druge oblike spolnega nasilja ali napadajo šole in/ali bolnišnice.

V zakonodaji je bilo doseženega nekaj napredka, saj je bilo, preden je nekdanji predsednik Goodluck Jonathan maja 2015 predal oblast, uveljavljenih več obetajočih zakonov, med drugim zakon o kazenskem pravosodju, ki zagotavlja vsestranski okvir za reformo tega sektorja, ter zakon o prepovedi nasilja nad osebami, v katerem je obravnavano nasilje nad ženskami in dekleti. Obravnava predlogov zakonov o prepovedi mučenja in invalidih v nacionalnem zboru je že v poznejši fazi.

Ker je bila nova vlada imenovana in vzpostavljena šele 11. novembra, v letu 2015 ni bilo mogoče organizirati uradnega ministrskega dialoga med EU in Nigerijo ali dialoga med EU in Nigerijo o človekovih pravicah. Vendar pa se je lokalna delovna skupina EU za človekove pravice redno sestajala in povabila več zagovornikov človekovih pravic in ljudi, ki se poklicno ukvarjajo s človekovimi pravicami, da bi tako vzdrževala sodelovanje s civilno družbo.

EU in njene države članice so v letu 2015 začele izvajati tudi več dejavnosti, tako lokalno kot v osrednjih institucijah, s katerimi so si prizadevale za nadaljnji napredek na področju človekovih pravic in demokracije. Svet za zunanje zadeve je 9. februarja objavil sklepe o uporništvu Boko Harama, poleg tega pa je bilo objavljenih tudi več izjav visoke predstavnice/podpredsednice in njene govorke o volitvah, smrtonosnih napadih Boko Harama in pomilostitvi zapornika, ki je čakal na izvršitev smrtne kazni. Evropski parlament je imel v letu 2015 dve nujni razpravi o Nigeriji: januarja je razpravljal o grozodejstvih na severu Nigerije, oktobra pa o hudem položaju otrok, ki so izpostavljeni stalnemu nasilnemu uporništvu. V okviru EIDHR se je začel nov projekt, v okviru katerega spodbujajo sprejetje predloga zakona o moratoriju na smrtno kazen ter nadaljujejo strateške kampanje za odpravo smrtne kazni ter poleg tega nudijo brezplačno pravno pomoč zapornikom, ki čakajo na izvršitev smrtne kazni ali ki bi lahko bili obsojeni na tako kazen. Poleg tega so se v letu 2015 v okviru EIDHR začeli še štirje drugi projekti o pravicah otrok. Nigerijskemu ministrstvu za zunanje zadeve so bile izročene demarše v podporo prednostnim nalogam in pobudam EU, zlasti tistim za 29. zasedanje Sveta za človekove pravice. Francija in delegacija EU sta mednarodni dan človekovih pravic obeležili z organizacijo prireditve o nasilju nad ženskami in dekleti, na katerem je bil prikazan film „*The Man Who Mends Women*“, na njej pa je kot ena od govornikov dejavno sodelovala tudi dobitnica nagrade Saharova Hauwa Ibrahim.

Ruanda

Najbolj pozitiven dogodek v letu 2015 je bilo uradno deponiranje listine o ratifikaciji Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju 1. julija 2015 (veljati je začel 30. julija 2015). Kljub temu da je treba še uvesti nacionalni preventivni mehanizem, je ratifikacija opcijskega protokola pomembna uradna zaveza Ruande, da bo omogočila uradni mednarodni nadzor ter tako preprečevala kršitve človekovih pravic, kot je mučenje.

Kot je bilo ugotovljeno med splošnim rednim pregledom države v letu 2015, so izzivi na področju človekovih pravic še naprej prisotni pri svobodi izražanja, svobodi medijev, razvoju civilne družbe, svobodi združevanja in drugih področjih, povezanih s političnimi pravicami. Zakon o medijih iz leta 2013 je še treba začeti pravilno izvajati, tako da bo za upravljanje odgovoren predvsem neodvisni organ in ne vlada. Svoboda izražanja bi bila še večja, če bi z zakonodajo – pa tudi vlada pri njenem izvajanju – poskušali zaščititi pravice posameznika in ne omejevati in nadzorovati izražanja.

Upravni okvir za nevladne organizacije je kljub pretekli reformi in prizadevanjem vlade, da bi izboljšala preglednost, preveč obremenjujoč in ovira razvoj živahne nacionalne civilne družbe, ki bi bila sposobna prispevati k političnemu dialogu, nudenju storitev in ustvarjanju novih delovnih mest. Leta 2015 je bilo več primerov, ko se organizacije civilne družbe niso mogle registrirati.

EU je tudi v letu 2015 obravnavala človekove pravice z vlado, organizacijami civilne družbe, zagovorniki človekovih pravic in drugimi deležniki v okviru političnega dialoga in operativnih dejavnosti. Leta 2015 je bilo v političnem dialogu (člen 8 Sporazuma iz Cotonouja med EU in AKP), ki je še naprej glavna platforma za sodelovanje z vlado na tem področju, največ pozornosti posvečene reviziji ustave v Ruandi ter vprašanjem medijev in svobode izražanja ter civilne družbe in svobode združevanja ter drugim vprašanjem na področju človekovih pravic. EU in vlada Ruande sta se dogovorili, da se bosta v letu 2016 v sodelovanju bolj usmerili v izvajanje priporočil iz splošnega rednega pregleda iz leta 2015.

Poleg političnega dialoga iz člena 8 je EU z ustreznimi vladnimi ministri obravnavala tudi posebna vprašanja s področja človekovih pravic, kot so mediji in zadeve, povezane s pridržanji. Posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis je leta 2015 obiskal Ruando zaradi dialoga o človekovih pravicah med EU in AU ter izkoristil priložnost, da je Ruando pozval, naj postane država članica Mednarodnega kazenskega sodišča ter zagotovi več možnosti za svobodno izražanje in svobodne medije. EU je izdala lokalni izjavi o svobodi izražanja (ob svetovnem dnevu svobode tiska marca 2015) in bolj specifično izjavo o svobodi medijev junija 2015, potem ko je bilo za nedoločen čas prekinjeno oddajanje BBC v Kinyarwandi.

Na nevladni ravni je imela EU mesečne sestanke z zagovorniki človekovih pravic o temah, kot so splošni redni pregled, svoboda združevanja in vprašanja, povezana s pridržanjem, ter priložnostna srečanja z drugimi predstavniki organizacij civilne družbe. Glede na novo pripravljene načrt EU za sodelovanje s civilno družbo naj bi taki sestanki postali bolj strukturirani.

Pri operativnih dejavnostih je EU zagotovila finančno podporo *Ligue des droits de la personne dans la région des Grands Lacs* (liga za pravice oseb na območju Velikih jezer) za pripravo vzporednega poročila za splošni redni pregled ter objavila razpis za zbiranje predlogov v podporo civilni družbi in organizacijam za človekove pravice. Namen razpisa za podporo civilni družbi so bili proračunska preglednost in udeležенost državljanov pri spremljanju izvajanja politik, krepitev zmogljivosti radijskih postaj skupnosti in povečanje prostega pretoka informacij med vlado in drugimi deležniki. Na področju človekovih pravic pa je bil razpis usmerjen v sodelovanje državljanov v demokratičnih in volilnih postopkih, pravice zapornikov, tudi dostop do pravne pomoči v kazenskoopravnem sistemu, ter ukrepe, ki bi jih bilo mogoče uporabiti namesto pripora v predkazenskem postopku in po obravnavi. EU in veleposlaništva držav članic so podprla tudi več projektov za okrepitev zmogljivosti medijske komisije Ruande kot samoreglativnega organa, s čimer bi okrepili tudi medije, podpiranje radijskih prenosov razprav o političnih vprašanjih ter podpiranje lokalnih radijskih postaj, ki aktivirajo državljane.

São Tomé in Príncipe

Med prednostnimi nalogami EU na področju človekovih pravic in demokracije v São Tomé in Príncipeju so ratifikacija mednarodnih pogodb o človekovih pravicah, podporni ukrepi za pravosodni sistem, odprava slabega ravnanja policijskih sil, prizadevanja za boj proti korupciji ter ozaveščanje o potrebi po odpravi diskriminacije. Vlada je leta 2015 sprejela več pozitivnih ukrepov, da bi dosegla napredek glede teh vprašanj. Tako je, na primer, 5. novembra 2015 São Tomé in Príncipe ratificiral Konvencijo ZN o pravicah invalidov. EU je ob tem pomembnem dogodku dala lokalno izjavo.

Drugi splošni redni pregled za São Tomé in Príncipe je bilo opravljen oktobra 2015. V njem je bilo izraženo priznanje za napredek od predhodnega splošnega rednega pregleda iz leta 2011 ter poziv državi, naj ratificira še več instrumentov o človekovih pravicah.

V zadnjih letih je v São Tomé in Príncipeju prihajalo do pogostih menjav na oblasti, saj so bile zaporedne vlade v povprečju zamenjane po dveh letih namesto po štiriletnem mandatu. Videti je, da se bo ta trend ustavil po volitvah leta 2014, po katerih je na oblast prišla vlada, ki jo podpira večina v državnem zboru (60 %). Pri tem je treba opozoriti, da je po letu 1990 je to druga vlada z večinsko podporo v državnem zboru. Ta politična stabilnost bi lahko predstavljala pozitivno priložnost za vlado, da se loti zadev, ki so jih dolgo zanemarjali, kot je ustanovitev nacionalne institucije za človekove pravice v skladu s Pariškimi načeli in boljše varstvo človekovih pravic žensk in otrok.

Država je iz EIDHR dobila 150 000 EUR. V prvi polovici leta 2015 je bil objavljen razpis za zbiranje predlogov s poudarkom na odpravljanju diskriminacije na podlagi spolne pripadnosti in večji udeležbi žensk v družbenem, gospodarskem in javnem življenju. Decembra 2015 je bila podpisana pogodba z lokalno NVO, katere projekt bo dopolnil pobudo za preprečevanje nasilja na podlagi spolne pripadnosti, ki se že izvaja.

Senegal

Položaj na področju človekovih pravic v Senegalu je na splošno dober. Vendar pa je zaskrbljujoče stanje glede pravic žensk, otrok in LGBTI. V letu 2015 je EU v okviru javne diplomacije in razvojnega sodelovanja izvajala dejavnosti na teh področjih, pozornost pa je namenjala tudi praksi nekaznovanja ter svobodi združevanja in izražanja ter podpirala mirovni proces. Ta prednostna področja so obravnavali tudi v političnem dialogu in na posebnih sestankih z resornimi ministrstvi in organizacijami civilne družbe.

Družinska, kazenska in delovna zakonodaja je še vedno diskriminacijska do žensk in omejuje njihove možnosti za uveljavljanje socialnih in ekonomskih pravic. Zlasti na podeželju je še vedno problematičen dostop do zdravstva (tudi možnosti za varen splav), izobraževanja, dela, zemlje, posojil in sodnega varstva. Še vedno je pogosto spolno nasilje nad ženskami, tudi škodljive prakse, kot sta pohabljanje ženskih spolnih organov in zgodnje poroke. Zaščitni ukrepi, predvsem zakon o enaki zastopanosti spolov in preprečevanje pohabljanja ženskih organov, se še vedno slabo izvajajo. Oblasti so pokazale pripravljenost, da sprejmejo zakon, ki bi dopuščal splav v omejenem številu primerov.

Položaj beraških otrok (*talibés*), ki obiskujejo koranske šole (*daaras*), se je v letu 2015 poslabšal. Kljub več nasilnim smrtim teh otrok kazenskega pregona skoraj ni bilo. Z osnutkom zakona iz 2013, s katerim naj bi uredili in posodobili šole *daaras*, se še vedno ne dogaja nič. Si pa vlada vedno bolj prizadeva za obnovitev teh šol in izboljšanje kakovosti poučevanja.

EU je na potrebo po izvajanju obstoječih zakonov in priporočil glede pravic žensk in otrok opozorila junija med političnim dialogom iz člena 8. Delegacija EU je mednarodni dan žensk leta 2015 obeležila tako, da je sodelovala na okrogli mizi o vlogi medijev pri spodbujanju enakopravnosti spolov, ki so jo organizirale lokalne NVO. Poleg tega je opravila tudi demaršo o nasilju nad ženskami in otroki, s posebnim poudarkom na porokah otrok, zgodnjih in prisilnih porokah ter pohabljanju ženskih spolnih organov. V okviru razvojnega sodelovanja je bilo zagotovljenih 2,4 milijona EUR za okrepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe za varstvo in podpiranje pravic otrok in ozaveščanje o njih.

Kar zadeva odpravljanje prakse nekaznovanja, se je v Dakarju pred izrednim afriškim senatom začelo zgodovinsko sojenje nekdanjemu čadskemu predsedniku Hissènu Habréju za vojne zločine, zločine proti človečnosti in mučenje.

Na nacionalni ravni pa je vrhovno sodišče potrdilo šestletno zaporno kazen in visoko globo za nezakonito obogatitev, ki jo je posebno protikorupcijsko sodišče (*Cour de repression de l'enrichissement illicite*) naložilo Karimu Wadeu (sinu nekdanjega predsednika Abdoulaya Wadea in nekdanjemu ministru). Zaradi kritike, ki so jo izrekli ZN in več organizacij civilne družbe glede tega, kako protikorupcijsko sodišče spoštuje mednarodne sodne standarde, ter njegove zakonitosti in legitimnosti, je vlada najavila, da namerava ustanoviti pritožbeno sodišče.

Vlada je v letu 2015 okrepila prizadevanja za skrajšanje pripora v predkazenskem postopku in izboljšanje razmer v zaporih s projekti izgradnje novih zaporov in usposabljanja zaporniškega osebja. Predlog zakona, ki vključuje pravico do dostopa do odvetnika v civilnopravnih zadevah, je v obravnavni.

EU je k odpravljanju prakse nekaznovanja prispevala z dejanji, kot so sodelovanje v usmerjevalnem odboru za sojenje Hissène Habréju, finančna pomoč za okrepitev delovanja pravne države v Senegalu (sodišča, zapor, usposabljanje, ozaveščanje) ter financiranje krepitev zmogljivosti senegalskega računskega sodišča. Poleg tega je namenila več kot 400 000 EUR podpore nacionalnemu uradu za preprečevanje korupcije in pranja denarja za usposabljanje, ozaveščanje, obveščanje in preiskave.

Predsednik Macky Sall je leta 2015 večkrat podprl kriminalizacijo homoseksualnosti. Na splošno so LGBTI v Senegalu še vedno izpostavljeni diskriminaciji, nadlegovanju in stigmatizaciji. Zaradi razširjene homofobije, preveč vnetih pripadnikov policijskih sil ter pogosto konzervativnega sodstva so bili homoseksualni moški obsojeni pogostejše in na strožje kazni. Poleg tega so za sodne postopke zaradi istospolnih razmerij značilne različne kršitve osnovnih procesnih jamstev, uporaba nizkih dokaznih pragov in javno obrekovanje. Med drugimi zaskrbljujočimi trendi so tudi vedno manjša pripravljenost organizacij za človekove pravice, da bi javno branile pravice LGBTI, ter vedno bolj homofobna retorika in dejanja islamskih NVO.

Na splošno so se razmere v regiji Casamance, za katero je značilen dolgotrajen separatističen konflikt manjših razsežnosti, med letom izboljšale. Mirovni proces je nestabilen, vendar so mu oblasti zavezane. EU je mirovni proces podprla s 3-milijonskim programom v okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru. Poleg tega je še naprej podpirala razvoj regije Casamance in iz Evropskega razvojnega sklada v ta namen dodelila skupno 35 milijonov.

Z novo predsedniško uredbo je bil poostren nadzor nad NVO, saj so opredeljene predvsem kot ponudnice storitev, katerih proračuni in delovanje morajo biti vnaprej odobreni glede na vladne razvojne politike. EU in več držav članic so potrdile načrt za sodelovanje s senegalskimi organizacijami civilne družbe. Načrt je namenjen spodbujanju dialoga in konstruktivnih odnosov med senegalsko oblastjo in temi organizacijami ter okrepitvi njihovih zmogljivosti.

Kar zadeva svobodo tiska, so bili novinarji podobno kot v prejšnjih letih večkrat pridržani zaradi novinarskih prekrškov in nato izpuščeni. Predsednik Sall je umaknil svojo podporo osnutku zakona o tisku, s katerim bi bili taki prekrški dekriminalizirani, in obravnava tega predloga v parlamentu miruje.

Republika Sejšeli

EU se v svojih odnosih z Republiko Sejšeli na področju človekovih pravic in demokracije posveča ciljem, kot so konsolidacija procesa volilne reforme, nadaljnje ukrepanje po izvedenem splošnem rednem pregledu in podpora prenosu mednarodnih konvenciji in pogodb v nacionalno zakonodajo.

Predsedniške volitve decembra 2015 so dokazale visoko raven demokratične zrelosti Sejšelov. Bile so mirne, urejene in preglede, za izvolitev se je potegovalo šest kandidatov, kar je več kot kdajkoli prej.

EU je s Sejšeli še naprej razpravljala o demokraciji in človekovih pravicah v različnih sestavah, tudi v političnem dialogu iz člena 8 Sporazuma iz Cotonouja, ki je bil opravljen julija 2015.

EU je večkrat pozvala k izboljšanju demokratičnega okolja ter pri tem poseben poudarek namenjala konsolidaciji procesa volilne reforme in spremembi pravnih določb, da bodo zagotovljeni večja svoboda združevanja, svoboda izražanja in svoboda tiska, nediskriminacija žensk in varstvo otrokovih pravic.

Sierra Leone

V Sierri Leone je bil od konca državljanske vojne na področju človekovih pravic dosežen hvalevreden napredek. Vendar pa so še vedno prisotni precejšnji izzivi. Med cilji EU na področju človekovih pravic so odprava smrtne kazni, enakost spolov, večja vloga žensk, izvajanje zakonodaje o preprečevanju otroškega dela in izkoriščanja, zmanjšanje revščine ter boljši dostop do sodnega in zdravstvenega varstva ter izobraževanja. Nadaljnjo pozornost je treba namenjati tudi pravicam ljudi, prizadetih zaradi obsežnega zakupa zemljišč in ekstraktivne industrije. EU je v okviru članstva Sierre Leone v Svetu za človekove pravice tamkajšnjo vlado opozarjala na vprašanja človekovih pravic in še naprej podpirala projekte, namenjene spodbujanju spoštovanja temeljnih pravic v državi.

V letu 2015 je bila na področju človekovih pravic pozornost v veliki meri namenjena izbruhu ebole. Država se je morala nanj odzvati s precejšnjimi finančnimi in človeškimi viri, poleg tega pa naj bi imel tudi negativne posledice za ekonomske in socialne pravice. Vendar pa izredne razmere, ki so nastale zaradi ebole, in zelo široka pooblastila, ki jih je dobila izvršna veja oblasti, niso povzročile dodatnega kršenja človekovih pravic, z izjemo nekaterih lokaliziranih primerov.

Država je tudi v tretjem letu svojega članstva v Svetu ZN za človekove pravice ohranila konstruktivno vlogo. Zadnji splošni redni pregled za Sierro Leone je bil opravljen leta 2011 in država se pripravlja na naslednjega, ki bo januarja 2016. Vlada je sprejela 126 od 129 priporočil; seznanila se je s tremi priporočili glede spolne usmerjenosti in razmerjih.

Parlament je 2. julija 2015 ratificiral Protokol k Afriški listini o človekovih pravicah in pravicah ljudstev o pravicah žensk v Afriki, na splošno poznan kot Protokol iz Maputa. Med razpravo v parlamentu so vlada in predstavniki parlamenta opozorili, da ni namere za takojšno uvedbo sprememb glede škodljivih tradicionalnih praks, kot je pohabljanje ženskih spolnih organov. Treba bi bilo začeti izvajati strožje zakone in izboljšati dostop do sodišč za žrtve spolnega nasilja in nasilja na podlagi spolne pripadnosti. NVO so organizirale kampanje za prenehanje prakse pohabljanja spolnih organov deklet, mlajših od 18 let.

Komisija Sierra Leone za človekove pravice je ob podpori Združenega kraljestva in Irske predstavila svoje poročilo na 57. zasedanju Afriške komisiji za človekove pravice in pravice ljudstev 5. novembra 2015 v Banjulu. Sierra Leona je prvič izpolnila zahteve iz Afriške listine, odkar jo je Organizacija afriške enotnosti sprejela 27. junija 1981.

Razprava o zakonu o kazenskem postopku, ki so ga večkrat napovedali, v parlamentu dobro napreduje, vendar zakon še ni bil uveljavljen. V skladu s tem zakonom bo lahko vrhovni sodnik izdajal uredbe o politikah – npr. o varščini in kaznih – ter zmanjšal sodne zaostanke ter število ljudi v priporu.

Razžalitve, klevetanje in uporništva iz zakona o javnem redu (1965) so še vedno razlog za aretacije in pridržanja novinarjev. Položaj radijskega novinarja Davida Baryoha, ki je bil večkrat aretiran in pridržan in kateremu so oblasti odvzele potni list, še vedno ni razrešen. Pred višjim sodiščem v Freetownu je začel postopek proti odločitvi Neodvisne medijske komisije, da za nedoločen čas prekine radijski program „Monolog“.

Ministrstvo za finance in gospodarski razvoj je začelo leto 2015 pripravljati novo politiko za NVO, ki pa zbuja zaskrbljenost, da bo zaradi prekomernih administrativnih zahtev, ki neprimerno obremenjujejo organizacije civilne družbe in v praksi omejujejo njihovo sposobnost delovanja, uveden strožji nadzor nad delovanjem organizacij civilne družbe v Sierra Leone. V prizadevanjih, da bi razrešili nekatera od teh vprašanj, je bilo pri vladi opravljeno lobiranje, s katerim naj bi zagotovili, da bi bila civilna družba bolj vključena v postopek priprave politike. Ta proces še vedno poteka.

Človekove pravice so skupaj s posebnimi ukrepi za podporo enakopravnosti spolov in izobraževanju, ki pomembno prispevajo k zmanjšanju revščine, del nacionalnega programa za blaginjo (za obdobje 2013–2018), ki ga je vlada začela izvajati julija 2013. EU ta proces podpira, prek zbirnega sklada v okviru UNDP pa podpira tudi proces revizije ustave za bolj vključujočo demokracijo, večjo socialno kohezijo, instrument za preprečevanje konfliktov in boljše varstvo človekovih pravic. Zaradi ebole je bil rok, do katerega mora nacionalni odbor za revizijo ustave predložiti poročilo, prestavljen na marec 2016, referendum pa bo predvidoma izveden jeseni 2017.

EU v okviru političnega dialoga in prek medijev še naprej podpira otrokove pravice, pri čemer opozarja zlasti na vprašanje porok otrok ter zgodnjih in prisilnih porok ter pravico do izobraževanja/izobraževanje deklet. Ministrstvo za šolstvo, znanost in tehnologijo še naprej izvaja politiko prepovedovanja nosečim dekletom, da bi se udeleževala osrednjega izobraževanja in opravljala državne izpite. Leta 2015 je bil s podporo Irske in Združenega kraljestva uveden premostitveni projekt, ki naj bi nosečim dekletom omogočil nadaljnje šolanje, nadaljuje pa se tudi lobiranje za odpravo prepovedi. Delegacija EU prek projekta o pravicah otrok krepi zmogljivosti koalicije Sierre Leone za otrokove pravice in mreže za otroke za spodbujanje in spremljanje uveljavljanja in varstva otrokovih pravic na nacionalni in okrajni ravni.

EU v okviru trenutnega projekta za uskladitev zakonov o delu z mednarodno priznanimi temeljnimi pravicami delavcev spodbuja tudi „dostojno delo in socialni dialog“. Projekt je tesno povezan z nedavnimi vladnimi strategijami za ustvarjanje delovnih mest za ženske in mlade ter za njihove pravice do zaposlitve, kot so določene v programu za blaginjo.

Somalija

Somalija počasi okreva po večdesetletnem konfliktu in anarhiji, položaj na področju človekovih pravic pa je še naprej izredno problematičen. Kljub poskusom, da bi izboljšali razmere, je v letu 2015 še naprej prihajalo do obsežnih kršitev človekovih pravic, tudi do izvensodnih usmrtitev, nasilja nad ženskami in otroki, trgovine z otroki, napadov na novinarje in svobodo izražanja, samovoljnih pridržanj ter uporabe smrtne kazni. Varnostne razmere so še vedno nestabilne, čeprav so si somalijske oblasti in somalijska nacionalna vojska ob podpori misije Afriške unije v Somaliji (AMISOM) še naprej prizadevale, da bi premagale uporniško gibanje Al Šabab ter čim bolj omejile obsežne kršitve človekovih pravic, ki so jih večinoma pripisovali teroristični organizaciji Al Šabab. Na splošno bodo razmere na področju človekovih pravic ostale tesno povezane s političnim dogajanjem in varnostnimi razmerami v državi.

Skupini za človekove pravice sta v letu 2015 predsedovali Švedska in Danska. Poleg EU in njenih držav članic v delovni skupini sodelujejo tudi Norveška, Švica in ZDA. Delovna skupina za človekove pravice je skozi vse leto 2015 sodelovala s predstavniki iz Somalije in mednarodnimi partnerji. Junija 2015 je organizirala skupne sestanke v Mogadišu, da bi razpravljala s partnerji in z njimi dajala skupna sporočila. Ob dnevu človekovih pravic 10. decembra 2015 je izdala tudi izjavo za javnost.

EU se je v okviru prizadevanj, da bi dosegla splošni cilj in izboljšala dostop do vključujočih, pravičnih in odgovornih oblik varovanja in zaščite za vse Somalce, v letu 2015 posvečala predvsem pravni državi, dostopu do sodnega varstva in boju proti praksi nekaznovanja, s čimer je prispevala k spodbudnejšemu okolju za spoštovanje človekovih pravic. Del tega so bili uporaba mobilnih sodišč, zagotavljanje pravne pomoči, tradicionalno reševanje sporov, usposabljanje policije in zaporniškega osebja, ponovno vzpostavljanje sodne infrastrukture ter javna in zasebna diplomacija. Prizadevala si je tudi za svobodo govora in svobodo medijev, na primer s podpiranjem pridržanih novinarjev.

EU je v skladu s strategijo za človekove pravice v tej državi med glavnimi podporniki procesa demokratizacije v Puntlandu in Somalilandu, s katero naj bi povečali učinkovitost in odgovornost državnih institucij. Poleg tega dejavno pomaga zagotoviti, da bi bile volitve v Somalilandu, ki bodo predvidoma marca 2017, verodostojne in vključujoče, in v ta namen financira registracijo volivcev in nudi tehnično podporo.

Skupaj z ZN je tudi v ospredju prizadevanj za verodostojen in bolj vključujoč volilni proces, v katerem naj bi leta 2016 izvolili nov parlament in predsednika. Del teh prizadevanj je skrb, da bodo somalijske oblasti izpolnile svojo zavezo in 30 odstotkov sedežev v obeh domih parlamenta rezervirale za ženske. Jasno je, da volitve po načelu „en človek en glas“ leta 2016 ne bodo izvedljive, vendar pa se bo volilno telo med procesom v tem letu razširilo, kar naj bi leta 2020 pomagalo zagotoviti volitve po načelu „en človek en glas“.

Zaradi trajajočega konflikta je bilo v letu 2015 več primerov, v katerih je bilo veliko žrtev med civilnim prebivalstvom, vendar pa je bila zlasti po zaslugi EU v okviru misije AMISOM ustanovljena Skupina za sledenje, analizo in odzivanje v zvezi s civilnimi žrtvami. EU si je v okviru podpore pravicam otrok še naprej prizadevala za preprečevanje trgovine z otroki, ter pri tem svoje delovanje usmerila predvsem k lokalnim organom, oblikovalcem politik, policiji, uradnikom za priseljevanje ter prizadetim skupnostim. Poleg tega je v okviru svojih dejavnosti za preprečevanje nasilja nad otroki in prekinitev hudega kršenja človekovih pravic še naprej podpirala akcijske načrte somalijske vlada za prenehanje novačenja in uporabe otrok vojakov ter ubijanja in pohabljanja otrok.

Somalija je januarja 2015 ratificirala Konvencijo o otrokovih pravicah, ki jo je podpisala že leta 2002. Listina je bila deponirana pri ZN oktobra 2015.

Zaradi poročila organizacije Human Rights Watch iz septembra 2014 o spolnih zlorabah, ki so jih v Somaliji zagrešile sile AMISOM, je EU, na primer, pozornost namenila tudi nasilju in spolnemu nasilju nad ženskami, ter bila ob tem v tesnih stikih z AU in izdala več demarš.

Zaradi visoke podpore smrtni kazni je v Somaliji težko zagovarjati njeno odpravo. EU je skozi vse leto 2015 ostala načelna glede smrtne kazni v Somaliji. Vodje misij EU so izrekli javno kritiko, ko so v Somalilandu marca 2015 končali dejanski večletni moratorij na uporabo smrtne kazni. V letu 2015 v Somalilandu ni bila izvedena nobena usmrtitev več. Zagovornik človekovih pravic iz Somalilanda Guled Jama je nasprotoval usmrtitvam in bil posledično zaprt. Zanj so pri somalijskih organih posredovale delegacija EU pa tudi več držav članic, tako da je bil izpuščen. EU je iz sklada EIDHR za nujne primere omogočila njegovo evakuacijo iz Somalije, tako da je lahko okreval v Evropi, poleg tega pa je lahko v več glavnih mestih EU izvedel svojo kampanjo in lobiral.

Voditelji misij EU so ob svetovnem in evropskem dnevu boja proti smrtni kazni izdali izjavo za javnost o smrtni kazni v Somaliji, v kateri so pozornost namenili tudi dolžnemu pravnemu postopanju, uporabi vojaških sodišč in zavezam iz zadnjega splošnega rednega pregleda iz leta 2011, v skladu s katerimi bi bilo treba uvesti moratorij na smrtno kazen.

Postopek splošnega rednega pregleda bo v Somaliji spet izveden v letu 2016 in Zvezna vlada Somalije se nanj že konstruktivno pripravlja.

V letu 2015 je delegacija EU prek EIDHR sklenila pogodbe za nov niz ukrepov, ki se bodo začeli izvajati v letu 2016 in so osredotočeni posebej na povezavo med človekovimi pravicami in varnostjo. Eden od glavnih ciljev je vzpostavitev boljše povezave med zagovorniki in organizacijami za človekove pravice ter vlado, tudi policijo, pravnimi delavci in sodstvom, ter tako zagotoviti visokokakovostne in odgovorne storitve za varovanje in zaščito žrtev spolnega nasilja in nasilja na podlagi spolne pripadnosti ter upoštevanje njihovih pravic, s čimer bo prekinjena družbena praksa nekaznovanja storilcev teh kaznivih dejanj.

Južna Afrika

V Južni Afriki so človekove pravice zagotovljene in temeljne politične svoboščine zavarovane z impresivno in napredno ustavo. Demokratične institucije na splošno dobro delujejo in v državi je uveden tudi sistem nadzora in ravnotežja. Delovanje sodstva je neodvisno, mediji in civilna družba pa imajo možnosti za svobodno izražanje.

Žal pa kljub velikopoteznemu južnoafriškemu zakonodajnemu okviru in prizadevanjem vlade številne od teh pravic ostajajo le na papirju. Južna Afrika se mora spoprijemati s težko dediščino razlikovanja in diskriminacije, ki mnogo kje še vedno ni bila razrešena, ter z gospodarskimi izzivi in nezadostnimi zmogljivostmi, zaradi česar nimajo vsi enakih priložnosti in pojavljajo se napetosti in nasilne reakcije, ki imajo nesorazmeren učinke na ženske in dekleta.

V celoviti podpori, ki jo EU in njene države članice tradicionalno namenjajo uveljavljanju in varstvu človekovih pravic v Južni Afriki, so združeni strokovna in finančna pomoč, javne kampanje in politični dialog. Finančna pomoč je zagotovljena predvsem iz Evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) in instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja. Delegacija EU in države članice o vprašanih človekovih pravicah izvajajo tudi dejavnosti javne diplomacije v različnih sestavah in z različnimi sogovorniki, podporo pa izražajo tudi v rednih stikih, javnih zavezah in dialogih. Podpora parlamentarnim institucijam ter učinkovito sodelovanje z javnimi institucijami (npr. javnim tožilcem, komisijo za človekove pravice in komisijo za enakopravnost spolov) in vladnimi organi (npr. ministrstvom za pravosodje in ustavni razvoj) imata že dolgo zgodovino. Odnosi s civilno družbo so redni, vsestranski in plodni, ter zajemajo vse od sodelovanja pri izvajanju dejavnosti, ki jih financira EU, na lokalni pa tudi nacionalni ravni do posvetovanj in strukturiranega dialoga.

Dober primer iskrene in neposredne razprave, ki prispeva k medsebojnemu zaupanju in boljšemu razumevanju stališč obeh strani, je bil tretji letni dialog med EU in Južno Afriko o človekovih pravicah, ki je bil 11. decembra 2015 v Pretorii in mu je sopredsedoval PPEU za človekove pravice Stavros Lambrinidis. Po tem dialogu je Južna Afrika svoj glas proti resoluciji GSZN o zagovornikih človekovih pravic spremenila v glas podpore. Strinjala se je tudi, da bo pred naslednjim dialogom preučila možnost so-organizacije skupne prireditve z EU o mučenju, da bo okrepila sodelovanja z EU v Ženevi in New Yorku ter izboljšala svoj pristop k sodelovanju s civilno družbo. Posebni predstavnik EU je s sogovorniki razpravljal tudi o tem, kako pomembno je, da EU, pa tudi širša Afrika podpreta delo Mednarodnega kazenskega sodišča. Pred tretjim dialogom med Južno Afriko in EU o človekovih pravicah se je posebni predstavnik EU za človekove pravice javno, pa tudi na zaprtih sejah večkrat sestal z organizacijami civilne družbe, pravniki za človekove pravice in južnoafriško javnostjo.

Leta 2015 so se odnosi z organizacijami civilne družbe okrepili, k čemur je prispeval načrt EU za sodelovanje s civilno družbo v Južni Afriki, v katerem je delegacija EU v Južni Afriki določila, da je treba nadalje podpreti glas civilne družbe v ključnih političnih procesih, tudi tistih, ki so podlaga za strateško partnerstvo med EU in Južno Afriko. Načrt je bil pripravljen po seminarju organizacij civilne družbe proti koncu leta 2014, na katerem so se zbrali deležniki in Južne Afrike in EU ter pripravili priporočila na več področjih, povezanih s človekovimi pravicami, kot so policijsko nadzorovanje migracij, rasizem, ksenofobija, afrofobija, enakopravnost spolov in nediskriminacija, pravice otrok, pravice invalidov ter možnost delovanja civilne družbe. Ta seminar je zagotovil platformo za razpravo o aktualnih vprašanjih človekovih pravic in boljšem varstvu in uveljavljanju človekovih pravic na obeh geografskih območjih.

Dejavnosti na področju človekovih pravic so v letu 2015 potekale na različne načine. Med njimi so bile podpora projektov organizacij civilne družbe, financirana iz dvostranskih programov instrumenta za razvojno sodelovanje (pravosodje, izobraževanje, zdravje) in EIDHR, pa tudi več dogodkov, ki so jih organizirali delegacija EU v okviru dejavnosti javne diplomacije (kot so prireditve EU „*Inspiring Thinkers*“ ter proslave ob dnevu Evrope) ali partnerji EU v okviru kulturnih prireditev (npr. filmski festival treh celin) ali pa so jih izvedli prejemniki sredstev EU za projekte ali južnoafriška ministrstva, s katerimi sodelujejo delegacija EU in nekatere države članice EU. Leta 2015 so na teh dogodkih obravnavali predvsem pravice invalidov, enakopravnost spolov in nasilje na podlagi spolne pripadnosti, pravice LGBTI, migracije in ksenofobijo.

Poleg tega je delegacija EU ob mednarodnem dnevu človekovih pravic, ki je bil tudi zadnji od 16 dni aktivizma proti nasilju na podlagi spolne pripadnosti, organizirala tudi okroglo mizo o storitvah za ženske, ki so žrtve nasilja. Soorganizator je bil skupni sklad za vprašanja spolov, ki podpira organizacije civilne družbe, ki v Južni Afriki obravnavajo vprašanje nasilje na podlagi spolne pripadnosti. Predstavniki organizacij civilne družbe, ki nudijo storitve za ženske (zatočišča, svetovanje in krizne centre za pomoč žrtvam posilstva), in predstavniki južnoafriške vlade so opredelili ključne izzive pri pridobivanju sredstev za te storitve, in izrazili pričakovanje, da se bo razprava nadaljevala prihodnje leto.

EU je 14. junija izdala izjavo o obisku predsednika Al Baširja v Južni Afriki, kjer naj bi se udeležil vrha Afriške unije, v kateri je Južno Afriko pozvala, naj deluje v skladu s Resolucijo Varnostnega sveta ZN 1593 in izvrši zaporne naloge za vse obtožence MKS, ki so v državi. To vprašanje so obravnavali tudi med tretjim dialogom o človekovih pravicah z Južno Afriko.

Južni Sudan

Konflikt, ki se je začel sredi decembra 2013 med strujama, ki podpirata predsednika Salvo Kiira oziroma podpredsednika Rieka Macharja, se je nadaljeval tudi v letu 2015. Zaradi njega je med aprilom in junijem ponovno prišlo do intenzivnih bojov, nato pa je bil 26. avgusta 2015 podpisan sporazum o končanju konflikta v Republiki Južni Sudan, ki pa ga strani izvajata izredno počasi. Prehodna vlada narodne enotnosti, ki bi morala v skladu s sporazumom svoje dolžnosti prevzeti novembra, do konca leta še ni bila oblikovana.

Premirje je bilo večkrat kršeno in na predhodno mirnih območjih, zlasti v Ekvatoriji, so se pojavili novi konflikti, ki so se nato zlili z osrednjim konfliktom.

V konfliktu je življenje izgubilo več tisoč ljudi, čeprav natančnega števila smrtnih žrtev ni mogoče določiti. Afriška unija je ustanovila komisijo za preiskavo o Južnem Sudanu, ki naj bi raziskala zadeve, povezane s krizo, tudi kršitve človekovih pravic. Komisija je v poročilu, objavljenem oktobra 2015, ugotovila, da je mogoče utemeljeno domnevati, da so bili med konfliktom v različnih delih Južnega Sudana storjeni zločini, kot so umori, iztrebljanje, neselektivni uboji civilistov, uboji vojakov izven boja, mučenje (tudi prisilni kanibalizem), posilstva, preganjanje zaradi političnih razlogov, prisilni nabor otrok vojakov ter nečloveško in ponižujoče ravnanje. Prav tako so obstajali razlogi za domnevo, da so bili ti zločini razširjeni in sistematični. Največ grozodejstev je bilo zagrešenih proti civilistom, ki v konfliktu niso bili udeleženi. Ocenjeno je, da naj bi bilo med konfliktom rekrutiranih približno 16 000 otrok. Komisija je opozorila, da so bile zagrešene kršitve izredno brutalne, ter pri tem navedla poročila o zažiganju ljudi v prostorih za bogoslužje in bolnišnicah, množičnih pobojih, skupinskih posilstvih žensk vseh starosti in o osebah, ki jih niso preprosto ustrelili, temveč najprej pretepli in nato prisilili, da so skočile v ogenj. Komisija je opozorila, da bi lahko bili to zločini proti človeštvu ali vojni zločini, ter pozvala k nadaljnjim preiskavam, da bi ugotovili odgovornost posameznikov. V poglavju V sporazuma o končanju konflikta je predvidena vzpostavitev mehanizma za prehodno pravosodje, del česar bi bilo tudi mešano sodišče za preiskavo in pregon posameznikov, odgovornih za kršitve mednarodnega prava. Notranje razseljenih je bilo približno 1,66 milijona Južnih Sudancev, 645 000 ljudi pa je zatočišče poiskalo v sosednjih državah. Komisija AU v poročilu ugotavlja, da so notranje razseljene osebe pogosto zvabili iz taborišč za zaščito civilistov in jih nato ubili, posilili ali pretepli, pri čemer je bil namen teh napadov širjenje strahu med notranje razseljenimi osebami.

Ocenjuje se, da je leta 2015 približno 4,6 milijona Južnih Sudancev živelo v razmerah, v katerih je prevladovala izrazito negotova preskrba s hrano, in potrebovalo humanitarno pomoč.

Več kot 245 000 otrok, mlajših od pet let, naj bi bilo hudo podhranjenih. Vojskujoče se strani so pogosto ovirale dostavo mednarodne humanitarne pomoči. Tako vladne kot opozicijske sile so plenile pisarne agencij za pomoč in trge ter uničevale infrastrukturo, s čimer so ovirale prizadevanja za pomoč. Poročali so o več napadih na bolnišnice in klinike.

Južnosudanski organi oblasti, zlasti nacionalna varnostna služba, so močno omejili svobodo izražanja. Varnostne sile so zastraševale in samovoljno odvzemale prostost novinarjem, prepovedovale časopise in radijske postaje prisilile, da so nehale oddajati. Ustrahovale so tudi aktiviste iz civilne družbe. Decembra 2015 so nacionalne varnostne sile v mestu Wau aretirale 13 aktivistov, ki so vladne sile obtoževali nasilja nad civilisti, ter jih obtožile zavezništva z uporniki in „javnega sramotenja“ vlade države. Sprejet je bil zakon o nacionalnih varnostnih silah, s katerim so častniki dobili izredne pristojnosti za nadzor, aretacije in pridržanja, pa tudi široko imuniteto, vendar njem niso določene tudi ustrezne pravice do dolžnega pravnega postopanja.

Južni Sudan je aprila pristopil h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah, Konvenciji ZN proti mučenju in njenemu Opcijskemu protokolu ter Konvenciji Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in njenemu Opcijskemu protokolu.

EU je dejavno podpirala prizadevanja za sklenitev in izvajanje sporazuma o končanju spora, pri čemer je zlasti zagotovila podporo za ustanovitev različnih upravnih organov, predvidenih v sporazumu, tudi mehanizma za prehodno pravosodje. Za vojaške voditelje, ki so ogrožali mirovni proces, je uvedla prepoved potovanja in zamrznila njihova sredstva, še vedno pa velja tudi embargo na orožje, ki je bil uveden julija 2011. Svet Evropske unije je oktobra 2015 sprejel sklepe, v katerih je izrazil pretresenost nad grozljivimi kršitvami človekovih pravic v Južnem Sudanu ter pozval k preiskavi odgovornosti. EU se je zavzela za prednostno uvedbo mehanizmov prehodnega pravosodja ter sojenje odgovornim za kršenje človekovih pravic. Kršitve človekovih pravic v Južnem Sudanu je obsodila tudi v vrsti izjav, ki jih je dala med letom. V Svetu ZN za človekove pravice se je zavzela za imenovanje pooblaščenca za Južni Sudan ter spodbujala tesno sodelovanje med AU in ZN. Poleg tega je nudila praktično in finančno podporo posameznim zagovornikom človekovih pravic iz Južnega Sudana.

Sudan

Med letom 2015 ni bilo opaziti splošnega napredka na področju človekovih pravic v Sudanu, na nekaterih področjih pa je prišlo do poslabšanja. Konflikti v Darfurju, Južnem Kardofanu in ob Modrem Nilu so se nadaljevali. V takšnem političnem okolju volitve leta 2015 niso mogle biti verodostojne in predsednik Al Bašir je ostal na položaju še za en mandat. Državni akterji ter milice in uporniki, ki jih podpira vlada, so nekaznovano zagrešili hude kršitve človekovih pravic, brez vsakršnega upoštevanja začasne ustave Sudana iz leta 2005, njegovih mednarodnih zavez ali priporočil, predstavljenih Svetu za človekove pravice. Nenehno je prihajalo do težav pri dostavi humanitarne pomoči, napadov na civiliste, tudi neselektivnih zračnih napadov in uporabe taktike požgane zemlje, nasilja na podlagi spolne pripadnosti, izvensodnih usmrtitev in samovoljnih pridržanj. Dogajanje v Sudanu je bilo še naprej povezano s splošnim pomanjkanjem odgovornosti.

V letu 2015 si je EU še naprej prednostno prizadevala za mir in človekove pravice. EU je predvsem s pomočjo posebnega predstavnika EU za Afriški rog Alexandra Rondosa podpirala prizadevanja za celovito in vključujočo politično rešitev v Sudanu. Politično in finančno je podprla mediacijo pod vodstvom predsednika Mbekija v okviru izvedbene skupine Afriške unije na visoki ravni za Sudan in Južni Sudan. Menila je, da je položaj na področju človekovih pravic v Sudanu tako slab, da ga mora Svet ZN za človekove pravice stalno spremljati, zato je podprla podaljšanje mandata neodvisnega strokovnjaka za Sudan ter si hkrati močno prizadevala, da bi imel popoln dostop do vseh območij v državi. Dialoga o človekovih pravicah med EU in vlado v letu 2015 sicer ni bilo mogoče organizirati, vendar je EU še naprej podpirala krepitev zmogljivosti nacionalnih institucij za človekove pravice ter kot predsedujoča mednarodnemu forumu partnerjev za človekove pravice spodbujala mednarodno usklajevanje glede vprašanj človekovih pravic. Redno je imela tudi dialog s civilno družbo.

EU se je v kontekstu nacionalnega dialoga in volitev zavzemala tudi za svobodo izražanja in svobodo medijev. Izdala je več izjav, v katerih je vlado pozivala, naj spoštuje svobodo izražanja, mirnega zbiranja in medijev, izpusti pridržane osebe in jim omogoči pošteno sojenje ter verodostojno preišče kršitve človekovih pravic, med katerimi je prišlo do smrti, poškodb in materialne škode. Stalno je spremljala sodne postopke proti več političnim osebnostim in aktivistom ter bila prek tihe diplomacije dejavna v več posameznih primerih kršitev človekovih pravic političnih aktivistov. Iz tematskega programa EIDHR je podprla več projektov za državljansko vzgojo in izobraževanje o človekovih pravicah ter svobodo tiska.

Delegacija EU je bila še posebej zaskrbljena zaradi pridržanja dveh južnosudanskih duhovnikov v Sudanu in je opazovala njuno zaslišanje ter vprašanje obravnavala na politični ravni v dialogih s sudanskimi oblastmi, da bi tako poslala močno politično sporočilo o pomenu, ki ga EU pripisuje svobodi vere in prepričanja, svobodi izražanja in pravici do poštenega sojenja.

EU je pozornost še naprej posvečala katastrofalnim razmeram v Darfurju. Večkrat je izrazila zaskrbljenost zaradi nenehnih bojov in obsežnega razseljevanja civilistov v Darfurju ter svarila pred odhodom UNAMID, do katerega ne sme priti, dokler ne bodo izpolnjena določena merila, zlasti dokler ne bo politične rešitve za konflikte v Darfurju, večje varnosti in ureditve za civiliste in notranje razseljene osebe.

Delegacija EU je organizirala tudi več javnih prireditev v podporo človekovim pravicam ter se prek razvojnih projektov in v lokalnih dialogih z nacionalnimi in mednarodnimi partnerji zavzemala za pravice žensk in otrok v Sudanu.

EU iz EIDHR in tematskih programov za nedržavne akterje in lokalne organe prav tako podpira več organizacij za človekove pravice in organizacij civilne družbe, da bi izboljšale svoje zmogljivosti in sposobnost lobiranja ter usklajevanje in povezovanje, hkrati pa spodbuja oblikovanje ugodnejšega okolja za organizacije civilne družbe.

Svazi

Tretje poglavje nacionalne ustave, sprejete leta 2005, je „zakon o pravicah“, s katerim je zagotovljeno spoštovanje in uveljavljanje temeljnih pravic in svoboščin. Vendar pa v državi še vedno obstaja zaskrbljenost, da specifični zakoni omejujejo državljane pri popolnem uveljavljanju teh pravic. Politične stranke lahko svobodno delujejo, vendar ne morejo sodelovati pri oblikovanju vlade, saj so ljudje izvoljeni v parlament na podlagi svojih zaslug. Z zakonom o javnem redu iz leta 1988 je bila policijskemu komisarju podeljena pravica do sankcioniranja javnega zbiranja, kar negativno učinkuje na svobodo zbiranja in združevanja.

Ustrahovanje in aretacije političnih voditeljev so se nadaljevale tudi v letu 2015 na podlagi zakona o preprečevanju terorizma iz leta 2008, ki ga mnogi razumejo kot instrument, ki ga oblasti izkoriščajo za zatiranje nasprotujočih glasov v državi. Pritožbeno sodišče je po tretjem vloženem predlogu za izpustitev proti varščini iz pripora izpustilo Maria Masuka, predsednika gibanja PUDEMU (demokratsko gibanje združenega ljudstva), in Maxwella Dlaminiya, generalnega sekretarja SWAYOCO (kongres svazijske mladine), potem ko sta bila več kot 12 mesecev zaprta brez možnosti plačila varščine. V Svaziju velja dejanski moratorij na smrtno kazen in zadnja usmrtitev je bila izvedena leta 1983. Poleg tega Svazi med zasedanjem ZN leta 2015 prvič ni nasprotoval resoluciji o moratoriju na smrtno kazen.

Zdi se, da ratificiranje konvencij in protokolov o človekovih pravicah za državo ni problematično. Izziv pa je izvajanje konvencij, kot je Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, kar dokazuje dejstvo, da so ženske v socialnoekonomskih in političnih dejavnostih v državi še vedno v manjšini.

Tudi dostop do sodnega varstva je v državi še vedno izziv zaradi visokih stroškov. Poleg tega je bila pred razrešitvijo vrhovnega sodnika v maju 2015 vprašljiva tudi neodvisnost sodstva, saj so se pojavljale resne obtožbe, da so zadeve prišle na sodišče šele potem, ko sta jih obravnavala in o njih odločila nekdanji vrhovni sodnik in nekdanji pravosodni minister.

V letu 2014 sta bili omejeni svoboda izražanja in svoboda medijev, potem ko sta bila aretirana urednik revije Bheki Makhubu in pravnik za človekove pravice Thulani Maseko. Ker sta mirno uveljavljala svojo pravico do svobodnega izražanja, sta bila obsojena zaradi nespoštovanja sodišča. Evropski parlament je 21. maja 2015 sprejel resolucijo o Svaziju, v kateri je po aretaciji obeh obtožencev izrazil zaskrbljenost zaradi hudih kršitev človekovih pravic. Vrhovno sodišče Svazija je junija 2015 odredilo, da je treba Thulanija Maseka in Bhekija Makhuba izpustiti, potem ko sta prestala 15 mesecev od dvoletne zaporne kazni.

Zaradi resolucije Evropskega parlamenta o tej zadevi je bil Svazi deležen večje mednarodne pozornosti, poleg tega pa je bilo razkrito tudi negativno stanje na področju človekovih pravic v tej državi.

Na 104. mednarodni konferenci dela so odločili, da bo Svazi ostal v „posebnem odstavku“ (kar pomeni, da bo pod budnim nadzorom MOD) zaradi doslednega neizpolnjevanja Konvencije MOD št. 87 o sindikalni svobodi in varstvu sindikalnih pravic.

Svazi je bil 1. januarja 2015 dejansko izključen iz trgovinskega programa ZDA v okviru zakona o afriški rasti in priložnostih zaradi problemov glede pravic delavcev.

Delegacije EU je leta 2015 v sodelovanju z drugimi deležniki izvedla več dejavnosti za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic v Svaziju. S svazijskimi oblastmi je o človekovih pravicah in demokraciji še naprej razpravljala v političnem dialogu iz člena 8. Poleg tega je izrazila zaskrbljenost zaradi novega zakona o javnih službah iz leta 2015, ki vsebuje regresivne določbe o politični pripadnosti javnih uslužbencev.

EU nudi finančno pomoč organizacijam civilne družbe iz več finančnih instrumentov, kot so EIDHR, tematske proračunske postavke za organizacije civilne družbe in lokalne organe ter ERS za projekte, ki obravnavajo vprašanja, kot so kulturne pravice, pravice otrok in žensk, dostop do sodnega varstva in informacij. S financiranjem usposabljanja organizacij civilne družbe za pogajanje, komuniciranje in diplomacijo je podprla tudi politično reformo in volilni sistem. Organizacije civilne družbe so s podporo EU pripravile vzporedno poročilo o položaju na področju človekovih pravic v državi. V poročilu je predlaganih nekaj priporočil, kako bi lahko odpravili problematična vprašanja s področja človekovih pravic. V državi je še vedno veliko nasilja nad ženskami in otroki, zato je EU leta 2015 podprla več pobud za izboljšanje položaja žensk, poleg tega pa je dala nekaj pobud za uveljavitev zakona o spolnih kaznivih dejanjih in nasilju v družini.

Tanzanija

Priprave Tanzanije na splošne volitve oktobra 2015 so predstavljale specifičen kontekst, v katerem je EU spremljala človekove pravice, prav tako pa so v ospredje vedno bolj prihajale politične pravice. Med glavnimi političnimi nalogami EU so bili ohranjanje možnosti za politično delovanje, vključujoč volilni postopek, svoboda medijev ter pravica do obveščenosti in pravica do združevanja.

V letu 2015 Tanzanija in EU nista imeli političnega dialoga, ki je ključni element dvostranskih odnosov na podlagi člena 8 Sporazuma iz Cotonouja za razpravo o človekovih pravicah in pravni državi. Se je pa EU o človekovih pravicah redno posvetovala z nacionalnimi deležniki, kot so komisija za človekove pravice in dobro upravljanje, politične stranke in civilna družba, tudi koalicija zagovornikov človekovih pravic.

EU je podporo za priprave na volitve namenjala prek zbirnega sklada UNDP, Projekta za krepitev demokracije. Zagotavljala je finančno in tehnično pomoč nacionalni volilni komisiji in volilni komisiji Zanzibarja ter spodbujala pravne in institucionalne reforme na področju volitev, pa tudi državljansko vzgojo in izobraževanje volivcev. Poleg tega je spremljala postopek biometrične registracije volivcev ter na splošne volitve oktobra 2015 poslala misijo za opazovanje celotnih volitev, ki jo je vodila evropska poslanka Judith Sargentini. Pred volitvami na Zanzibaru se je začel izvajati projekt za preprečevanje konfliktov in mediacijo, pri katerem so sodelovali vsi zadevni volilni deležniki. Delegacija EU in države članice EU so nekaj dni po volilnem dnevu izdale lokalno izjavo, v kateri so izrazile zaskrbljenost nad odločitvijo predsednika zanzibarske volilne komisije, da razveljavi volitve na Zanzibaru, zlasti zato, ker so vsi mednarodni opazovalci pozitivno ocenili postopek volitev. V izjavi so poleg tega pozvale zanzibarsko volilno komisijo, naj nadaljuje in dokonča štetje glasov in objavi rezultate glasovanja, vse deležnike pa, naj skušajo nasprotovanja prednostno razrešiti s konstruktivnim dialogom in ohranijo demokratične in gospodarske pridobitve, dosežene z dolgoletnimi prizadevanji.

EU je glede svobode medijev na začetku leta 2015 zaradi prekinitve izdajanja znanega tednika *The East Africa* izdala lokalno izjavo, v kateri je poudarila pomen varovanja svobode izražanja, pravico do obveščenosti ter potrebo po pošteni in uravnoteženi zakonodaji o medijih. Vodja delegacije je imel ob svetovnem dnevu svobode tiska govor, ki ga je povzelo veliko medijev. Po volitvah je EU skupaj s somišljeniki izdala lokalno izjavo, v kateri so opozorili na posledice novega zakona o kibernetiki kriminaliteti, ki so jih pokazale kršitve človekovih pravic domačih opazovalcev. Proti koncu leta je bil organiziran forum z medijskimi deležniki, na katerem so razpravljali o vlogah in odgovornostih medijev v družbenem in političnem življenju.

EU je še naprej pozorno spremljala zemljiške spore v Tanzaniji, zlasti kadar so vplivali na možnosti za preživetje in pridobljene običajne pravice pašniških skupnosti. Evropski parlament je marca v resoluciji obsodil kršitve temeljnih človekovih pravic lokalnih podeželskih skupnosti, njihovo nezakonito razseljevanje ter uničevanje njihovih domov in tradicionalnega načina življenja. Oblasti je pozval, naj uveljavijo in izvajajo učinkovito zemljiško politiko in zagotovijo primerne mehanizme za reševanje sporov.

Na začetku leta 2015 so se začeli izvajati projekti s finančno podporo EU, ki obravnavajo škodljive tradicionalne običaje. V enem od projektov so se ukvarjali s porokami otrok in pohabljanjem ženskih spolnih organov, drugi pa je bil posvečen pravicam starejših žensk, saj prihaja do napadov nanje zaradi obtožb o čarovništvu. V letu 2015 se je v Tanzaniji še naprej izvajal vsestranski portfelj dejavnosti za pravice otrok in žensk in večjo vlogo žensk, ki jih financira EU.

Delegacija EU je junija ob mednarodnem dnevu ozaveščanju o albinizmu izdala izjavo za javnost, v kateri je ponovno izrazila globoko zaskrbljenost zaradi diskriminacije in nasilja, ki so jima izpostavljene osebe z albinizmom, ter poudarila, da je treba ljudi izobraziti in jim razložiti, da so miti o albinizmu neresnični in zavajajoči ter da pomenijo kršitev človekovih pravic, so nezakoniti in so na splošno v nasprotju s pojmom človečnosti.

V okviru lobiranja proti smrtni kazni so voditelji misij EU oktobra ob svetovnem dnevu boja proti smrtni kazni obiskali zapor, v katerem so tudi zaporniki, ki čakajo na izvršitev smrtne kazni, ter z vlado in deležniki na področju človekovih pravic izmenjali mnenja ter pozdravili nadaljnji moratorij na smrtno kazen v Tanzaniji in se zavzeli za njeno odpravo.

Poleg tega je delegacija EU decembra ob dnevu človekovih pravic v dveh dnevnikih z veliko naklado objavila sporočilo v angleščini in kisvahilskem jeziku o tem, kako pomembno je, da Tanzanijci uveljavljajo svoje pravice in svoboščine.

Togo

Glede položaja na področju človekovih pravic v Togu v letu 2015 lahko izpostavimo tri glavne elemente. Prvič, med predsedniškimi volitvami aprila 2015 ni bilo nasilnih incidentov ali problemov glede človekovih pravic. Drugič, sprejet je bil nov kazenski zakonik, ki vsebuje različne določbe, s katerimi je bil dosežen napredek na področjih, kot sta kriminalizacija mučenja, nezakonite trgovine z migranti in trgovine z vsemi ljudmi (ne samo otroki) ter ureditev glede diskriminacije žensk in bolnikov z aidsom ter pohabljanja ženskih spolnih organov. Tretjič, velik izziv so še vedno predstavljali praksa nekaznovanja, pretirana uporaba sile in pomanjkanje zaupanja v policijo in sodstvo, kar je jasno razvidno iz dejstva, da so varnostne sile med demonstracijami ubile več kot ducat ljudi.

Na splošno reforme in njihovo izvajanje le počasi prinašajo konkretne izboljšave za življenjski standard državljanov Toga. Še naprej so bile problematične slabe razmere v zaporih in zlorabljanje preventivnega pridržanja.

Med dejavnostmi EU na področju človekovih pravic v Togu v letu 2015 so bili redni dialog z organi oblasti, voditelji in organizacijami civilne družbe, javna diplomacija ter strokovna in finančna pomoč, usmerjene pa so bile predvsem v krepitev civilne družbe in podpiranje prizadevanj za nacionalno spravo, reformo pravosodja in varnostnega sektorja ter preprečevanje konfliktov ob volitvah. EU je na položaj na področju človekovih pravic v Togu opozarjala med rednim političnim dialogom, med drugim med uradnim sestankom v okviru političnega dialoga novembra 2015.

EU je tudi v letu 2015 delo usmerila v uresničevanje priporočil komisije za resnico, pravičnosti in spravo, podpiranje civilne družbe in krepitev lokalnih organov, čemur je namenila zlasti projekt Pascrena za podporo civilni družbi in nacionalni spravi (*Projet d'appui à la société civile et à la reconciliation nationale*) v okviru EIDHR. V zadnjih mesecih leta 2015 je EU dosegla napredek pri pripravi novega programa za utrditev države in začela izvajati program v podporo posodobitvi pravosodja. Izvaja tudi dejavnosti za povečanje zmogljivosti varnostnih sil ter večjo profesionalizacijo in usklajenost njihovih delovnih metod s človekovimi pravicami; podprla bo tudi projekt ustanovitve nove policijske akademije.

Uganda

Pred predsedniškimi in parlamentarnimi volitvami, predvidenimi v letu 2016, je EU še naprej pozivala ugandske oblasti, naj uresničijo priporočila, ki jih je leta 2011 dala misija EU za opazovanje volitev. Obžalovala je, da v zakonu o (spremenjeni) ustavi, s katerim naj bi po prvotnih pričakovanjih znatno reformirali volilni sistem, niso upoštevali konstruktivnih priporočil medstrankarske organizacije za dialog, v kateri so sodelovale vse ugandske politične stranke z vsaj enim poslanskim sedežem, ali misije za opazovanje volitev. Odločila se je, da bo misijo poslala tudi na volitve leta 2016.

Vprašanje svobode združevanja in zbiranja je bilo problematično tudi v letu 2015. EU je bila zaskrbljena, ker bi bile s prvim osnutkom zakona o nevladnih organizacijah, ki ga je obravnaval parlament, regulativnim organom podeljene prevelike pristojnosti za nadzor dejavnosti civilne družbe. Ugandske organe oblasti je intenzivno opozarjala na problematična vprašanja ter predložila več pisnih pripomb parlamentarnemu odboru za obrambo in notranje zadeve, ki je bil odgovoren za preučitev zakona. S spremembami, ki jih je naredil odbor, je bilo odstranjenih nekaj najbolj omejujočih določb, vendar sprejeti zakon nevladnim organizacijam še vedno nalaga nejasne in široke obveznosti, ki bi lahko ovirale njihovo delovanje. EU bo pozorno spremljala izvajanje zakona, tudi besedilo uredb za njegovo uveljavitev.

Zakon o skrbi za javni red iz leta 2013 so uporabili kot podlago za preprečitev več političnih zborovanj, ki so jih organizirale opozicijske stranke. Sporno je bilo predvsem vprašanje, ali morajo po pravilni razlagi zakona organizatorji političnih zborovanj vedno pridobiti dovoljenje policije pred zborovanjem. EU je spodbujala policijo in opozicijske stranke, naj najdejo skupno razlago zakona, ki bo omogočala mirna politična zborovanja.

EU je 24. aprila 2015 razpravljala o človekovih pravicah s predsednikom Musevenijem med dialogom iz člena 8, med katerim so obravnavali volilni postopek, svobodo združevanja, enakopravnost spolov, odgovornost policije in preprečevanje mučenja.

S sprejetjem zakona o preprečevanju in prepovedi mučenja leta 2012 je bil zagotovljen celovit pravni okvir za preprečevanje mučenja v Ugandi. EU je še naprej podpirala njegovo izvajanje, na primer z zagotovitvijo njegovega prevoda v lokalne jezike, kar je omogočilo seznanjanje javnosti z njegovo vsebino. Zagotovila je tudi podporo afriškemu centru za zdravljenje in rehabilitacijo žrtev mučenja ter ugandski komisiji za človekove pravice za preiskave obtožb o mučenju. Ugandske oblasti je pozivala naj čim prej ratificirajo Opcijski protokol h Konvenciji proti mučenju.

EU je izražala zadovoljstvo nad dejanskim moratorijem na smrtno kazen, hkrati pa je ugandske oblasti še naprej pozivala, naj zakonsko odpravijo smrtno kazen.

EU se je skupaj z lokalnimi parterji iz civilne družbe zavzemala za pravice žensk in otrok. Predvsem je pomagala ugandskemu parlamentarnemu združenju žensk pri organizaciji parlamentarnega zasedanja žensk v juliju 2015, podprla skupni projekt civilne družbe in ministrstva za vprašanje spolov, delo in socialni razvoj proti nasilju na podlagi spolne pripadnosti ter sodelovala v nacionalnem forumu o položaju ugandskih otrok.

EU je še naprej podpirala delo ugandske komisije za človekove pravice; tako je, na primer, tej komisiji in komisiji za enake možnosti pomagala pri spremljanju dostopa do zdravstvenih storitev v Ugandi ter delovnih pogojev v industriji, rudnikih in ribiških skupnostih. Aprila 2015 je izrazila zaskrbljenost, ker je imela ugandska komisija za človekove pravice samo še dva komisarja in je bila brez predsednika, ter pozvala k novim imenovanjem.

EU je januarja 2015 pozdravila predajo Dominica Ongwena, domnevnega brigadnega poveljnika Gospodove odporiške vojske, in njegovo izročitev Mednarodnemu kazenskemu sodišču, kjer mu bodo sodili zaradi zločinov proti človeštvu in vojnih zločinov.

Leta 2015 je letno nagrado EU za zagovornike človekovih pravic za Ugando prejel dr. Livingstone Sewanyana, ustanovitelj in izvršni direktor Fundacije za človekove pravice.

Zambija

Nadomestne predsedniške volitve januarja 2015 so bile na splošno ocenjene kot svobodne in demokratične. Sicer še vedno obstaja nekaj medijev, ki so kritični do vlade, vendar pa splošne volitve, ki bodo avgusta 2016, in posledično omejen mandat nove vlade stranke Patriotske fronte že vplivajo na svobodo tiska in izražanja. Minister za obveščanje in oddajanje redno javno grozi medijskim hišam, zaradi česar prihaja do samocenzure v državnih (pa tudi nekaterih zasebnih) medijih. Leta 2015 so aretirali in ustrahovali novinarja glavnega neodvisnega časnika *The Post*, medtem ko je zambijska davčna uprava poskušala popolnoma prekiniti njegovo izdajanje zaradi davčnih obveznosti. Osebe, povezane s stranko Patriotske fronte, so grozile radijem skupnosti, ker so v njihovih programih nastopali predstavniki opozicije. Zaradi norčevanja iz predsednika je bil pridržan in kazensko preganjan pevec Pilato, ki pa je bil nato izpuščen.

EU in njene države članice so zaskrbljene, da bi se lahko kršitve političnih in državljanskih pravic pred volitvami leta 2016 še okrepile. V Zambiji še vedno prihaja do korupcije in političnega nasilja (npr. hitre pomilostitve nekdanjih politikov po zapornih kaznih, nasilni posegi pripadnikov strank med nadomestnimi parlamentarnimi volitvami, napadi na voditelje opozicije in njihovo kratkotrajno pridržanje/aretacije na podlagi zakona o javnem redu), čeprav so ta področja v primerjavi z drugimi državami v regiji manj problematična. Prehod k e-upravi v Zambiji je bil ocenjen kot pozitiven ukrep v boju proti korupciji in pri zagotavljanju večje preglednosti.

Visoki vladni predstavniki in tradicionalni voditelji na papirju sicer politično podpirajo pravice žensk in otrok, tudi preprečevanje porok otrok ter zgodnjih in prisilnih porok, vendar pa so te zaveze omejene, kar dokazuje tudi politično motivirana pomilostitev podpornika Patriotske fronte, pevca Generala Kanena, ki je prestajal kazen zaradi spolnih odnosov z mladoletno osebo, ter njegovo poznejše imenovanje za ambasadorja Zambije za preprečevanje nasilja na podlagi spolne pripadnosti. Vedno več je nasilja na podlagi spolne pripadnosti, vendar je tako mogoče tudi zaradi doslednejšega prijavljanja. Posledica dramatičnega poslabšanja gospodarskega okolja v letu 2015 bi lahko zlasti v revnejših skupnostih bilo še bolj sovražno okolje do žensk in otrok.

EU je pozdravila predsedniško pomilostitev, s katero je bilo več kot 330 smrtnih kazni spremenjenih v dosmrtni zapor. V Zambiji velja dejanski moratorij na smrtno kazen in od leta 1997 ni bilo nobene usmrtitve. Vendar so razmere v prenatrpanih zaporih v državi predvsem za ženske, otroke, ki so v zaporu z materami, in druge ranljive skupine še naprej zelo slabe. Po drugi strani pa je mogoče opaziti vedno več politične podpore spremenjenemu pristopu v zambijskem zapornem sistemu, tako da bi namesto izključno kazenskih ukrepov začeli uporabljati tudi korektivne.

Vprašanje priznavanja pravic LGBTI je v Zambiji še vedno problematično, kar dokazujejo tudi obsodba transseksualne ženske, ki ji sedaj grozi do 15 let zapore, ter stalne kolumne proti LGBTI v državnem časopisu. Vendar pa je zambijsko višje sodišče potrdilo oprostitev zagovornika pravic LGBT Paula Kasonkomone in njegovo pravico do svobodnega izražanja, nižja sodišča pa so v obdobju enega leta v treh zadevah LGBTI oprostila moške, ki so bili obtoženi spolnih odnosov z drugimi moškimi.

Zimbabve

Položaj na področju človekovih pravic v Zimbabveju je še naprej stabilen, a krhek. V primerjavi z najhujšim obdobjem nasilja ob volitvah leta 2008 je bilo število hudih kršitev človekovih pravic še vedno sorazmerno nizko, vendar pa je bilo tudi nekaj zaskrbljujočih dogodkov.

Močno zaskrbljujoče je dejstvo, da zimbabvejski organi ne napredujejo pri preiskavi ugrabitve zagovornika človekovih pravic, Itaia Dzamare. Borca za demokracijo Itaia Dzamaro so marca 2015 ugrabili neidentificirani moški. Višje sodišče je izdalo nalog, da morata minister za notranje zadeve in generalni komisar policije narediti vse, da najdeta pogrešanega aktivista, in tesno sodelovati z njegovimi odvetniki. Vendar še vedno ni znano, kje je in kaj se je z njim zgodilo. Evropski parlament je svojo zaskrbljenost izrazil 19. maja 2015, delegacija EU pa je lokalne izjave izdala 11. marca, 9. aprila, 9. maja, 9. junija, 7. julija, 7. avgusta in 9. septembra 2015 ter še naprej podpira zahteve civilne družbe prek družbenih medijev, da je treba zadevo razjasniti.

EU je po več primerih nasilja v strankah in med njimi 17. novembra izdala lokalno izjavo, v kateri je izrazila zaskrbljenost ter pozvala vse stranke, naj spoštujejo demokratična načela. Dogajanje ob nadomestnih volitvah je bilo skozi vse leto 2015 večinoma nenasilno, čeprav je v okrožju Hurungwe West 10. junija pred volitvami in takoj po njih prišlo do ustrahovanja in političnega nasilja.

Še naprej velja represivna zakonodaja (zakon o javnem redu in varnosti, zakon o dostopu do informacij in varstvu zasebnosti). Med poletjem so v Harareju in drugih mestih izvedli obsežne akcije proti prodajalcem brez licenc, ki niso delovali na krajih, določenih za to dejavnost, pri čemer je civilna družba kritizirala policijo zaradi prekomerne uporabe sile. Vendar obstajajo znaki, da se v primeru zagovornikov človekovih pravic na splošno spoštuje ustavna določba, da morajo biti priporniki izpuščeni v 48 urah, če proti njim ni vložena obtožnica.

Odkar je bila leta 2013 sprejeta nova, napredna ustava, je bilo z njo usklajenih 10 zakonov. V različnih fazah parlamentarne obravnave so trije pomembni predlogi zakonov (tudi predlog zakona o spremembi splošnih zakonov, s katerim bo spremenjen volilni zakon). Predlog zakona o komisiji za vprašanje spolov mora potrditi še predsednik. Medresorska delovna skupina, ki ji predseduje ministrstvo za pravosodje (ob podpori delegacije EU), pripravlja dvaindvajset predlogov zakonov.

Vendar je še naprej problematično spoštovanje načel pravne države, med drugim pri nadaljnjih zasegih zemlje in obravnavi prebivalcev neformalnih urbanih naselij in notranje razseljenih oseb.

Kljub tem problematičnim vprašanjem pa je na nekateri področjih opaziti spodbuden napredek glede človekovih pravic. Obstaja nekaj znakov, da sodstvo postaja neodvisno, tudi v nekaterih odmevnih zadevah zasedbe zemlje, vendar pa sodne odločbe niso vedno izvršene. Obstajajo tudi prizadevanja za operacionalizacijo neodvisnih ustavnih komisij. Predsednik Mugabe je junija imenoval člane komisije za vprašanje spolov, decembra pa člane nacionalne komisije za mir in spravo. Tudi komisija za človekove pravice postaja vedno bolj operativna. Vendar pa morajo te ključne komisije postati bolj neodvisne in dobiti več sredstev.

Civilna družba ima sorazmerno veliko možnosti za delovanje. Vlada vedno tesneje sodeluje z nekaterimi organizacijami civilne družbe, tudi na ravni lokalne vlade na področju socialnih in ekonomskih pravic. Organizacije civilne družbe so lahko celo leto neomejeno opazovale nadomestne volitve.

Distribucija zasebnih tiskanih medijev v Zimbabveju je sicer omejena (večinoma na urbana območja), vendar so ti mediji na splošno svobodni in novinarji so večinoma lahko kritični do vlade. Še vedno pa je težko raziskovalno novinarstvo za razkrivanje korupcije. Država omejuje svobodo radijskih signalov, zlasti na podeželskih območjih, kjer so glavni vir informacij. Dostop do družbenih medijev se širi in je do zdaj neoviran.

Že deset let velja dejanski moratorij na izvajanje smrtne kazni. V letu 2015 ni bila podpisana izvršitev nobene smrtne obsodbe.

VI. Arabski polotok

Bahrajn

Štiri leta po ponovnem izbruhu nemirov v Bahrajnu je EU v letu 2015 še naprej pozorno spremljala dogajanje v tej državi in po potrebi na različne načine izražala zaskrbljenost zaradi notranjih razmer na področju človekovih pravic, pa tudi zadovoljstvo s pozitivnimi reformami ter nudila podporo za boljše varstvo človekovih pravic.

EU je vse strani vztrajno pozivala, naj si konstruktivno prizadevajo za resnično narodno spravo in dialog, mirno in brez postavljanja predpogojev. Pozdravila je nekatere pobude bahrajnske vlade – med drugim izvajanje priporočil bahrajnske neodvisne preiskovalne komisije – in pozorno spremljala delo novo ustanovljenih institucij, kot so policijski varuh človekovih pravic za ministrstvo za notranje zadeve, nacionalna institucija za človekove pravice, posebna preiskovalna enota ter komisija za pravice zapornikov in pripornikov. Razmere za dejansko in trajno spravo še niso bile vzpostavljene in zanje bo potrebno nadaljnje delo. EU je vse Bahrajnčane vztrajno pozivala, naj z uporabo novih institucij poskrbijo, da bo mogoče doseči resnične izboljšave na področju človekovih pravic v državi, tudi na podlagi jasnih priporočil iz poročil, ki sta jih predložila nacionalna institucija za človekove pravice in varuh človekovih pravic.

EU je v pogovorih z bahrajnskimi oblastmi dosledno načenjala vprašanje človekovih pravic v kraljevini, obenem pa izražala podporo že potekajočim reformnim ukrepom. Z različnimi uradnimi in neuradnimi pobudami je skušala vplivati na bahrajnske oblasti v zvezi s številnimi aretacijami uglednih posameznikov, ki so ostro kritizirali bahrajnske ali savdske oblasti. EU je izrazila zaskrbljenost zaradi kratenja svobode tiska in svobode izražanja v zvezi z začasno prepovedjo izhajanja vodilnega časopisa Al Wasat, ki je bila hitro preklicana.

VP/PP in uradniki ESZD so dali vrsto izjav za javnost ter bili v rednih neposrednih stikih z bahrajnskimi političnimi akterji in aktivisti. Posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis je imel maja 2015 na svojem drugem obisku Bahrajna številna posvetovanja z oblastmi, opozicijskimi političnimi organizacijami, nacionalnimi organi za človekove pravice in akterji civilne družbe, večinoma s poudarkom na narodni spravi in razmerah na področju človekovih pravic. Ob tej priložnosti je znova poudaril, da je EU pripravljena podpirati Bahrajn pri izvajanju mednarodnih zavez in priporočil iz splošnega rednega pregleda, zlasti kar zadeva vprašanja prevzemanja odgovornosti in slabega ravnanja v priporu.

EU je še naprej spodbujala vsa politična združenja k sodelovanju v nacionalnem dialogu za reforme in narodno spravo ter k nedvoumnemu zavračanju nasilja, obenem pa pozvala oblasti, naj upoštevajo opozicijo in razmislijo o ukrepih za krepitev zaupanja, med drugim tudi o izpustitvi miroljubnih aktivistov.

Devetnajst držav članic EU je 14. septembra v Ženevi podprlo skupno izjavo o Uradu visokega komisarja za človekove pravice (OHCHR) in razmerah na področju človekovih pravic v Bahrajnu pod točko 2.

Kuvajt

Med glavnimi vprašanji, ki jih je EU v letu 2015 načenjala v pogovorih s kuvajtskimi oblastmi, so bili položaj bidunov (prebivalcev brez državljanstva), smrtna kazen, svoboda izražanja ter položaj tujih delavcev in delavcev v gospodinjstvu.

EU je pozdravila sprejetje dveh zakonov, ki urejata pravice delavcev v gospodinjstvu. V novi zakonodaji so jasno opredeljene pravice in obveznosti delavcev v gospodinjstvu. Oba zakona uvajata nekatere pozitivne spremembe in EU bo še naprej spremljala njuno izvajanje in mehanizme za uveljavljanje.

EU je v stikih s kuvajtskimi oblastmi izrazila zaskrbljenost zaradi številnih aretacij zagovornikov človekovih pravic, ki so nenasilno uveljavljali svoje pravice do svobode izražanja, združevanja in zbiranja. Obenem je tudi ponovno poudarila, da odločno nasprotuje smrtni kazni v vseh primerih in v vseh okoliščinah, ter Kuvajt pozvala, naj znova uvede dejanski moratorij za uporabo smrtne kazni.

Številne države članice EU so januarja 2015 sodelovale pri pregledu Kuvajta v okviru delovne skupine za splošni redni pregled pri Svetu ZN za človekove pravice. EU spodbuja kuvajtske oblasti k izvajanju priporočil iz tega pregleda, kar bo še naprej spremljala.

EU pozorno spremlja položaj oseb brez državljanstva v Kuvajtu, saj to vprašanje še vedno ni dokončno rešeno.

Prav tako je opozorila na vprašanje pravic delavcev migrantov, zlasti pravice do izobraževanja v državnih šolah.

Oman

Na splošno ima Oman enega najvišjih standardov človekovih pravic v regiji ter velja za miroljubno in relativno strpno državo, vendar je nekaj vprašanj s področja človekovih pravic še vedno problematičnih, zlasti glede svobode izražanja.

EU je bila zaskrbljena zaradi več sodnih procesov proti aktivistom, ki so protestirali ali izražali mnjenja na družbenih medijih, vendar je bila seznanjena, da je bila večina obtožencev v teh zadevah oproščena. EU je pozorno spremljala več posameznih primerov, med drugim zadeve Ismaeela al-Meqbalija, Helala al-Alawija, Saeeda Jadada in Hassana al-Bashama.

EU je pozdravila obisk, na katerega je septembra 2014 prišel Maina Kiai, posebni poročevalec ZN za pravico do mirnega zbiranja in združevanja. V poročilu o svojem obisku za Svet ZN za človekove pravice je posebni poročevalec Kiai izjavil, da v Omanu pravica do mirnega združevanja „v praksi praktično ne obstaja“, ter Omanu dal priporočila glede pravic do svobodnega združevanja in zbiranja.

Še en razlog za zaskrbljenost EU je bila diskriminacija delavcev, napotenih na delo iz tujine, pri izvajanju delovne zakonodaje v praksi, pa tudi njihov splošni status in položaj. EU je bila v stikih z oblastmi v Omanu glede položaja tujih delavcev in trgovine z ljudmi. Poleg tega žrtve nasilja v družini niso dovolj zaščitene, ženske pa so diskriminirane.

Katar

EU in njene države članice so posebno pozornost posvetile zlasti svobodi izražanja in razvoju neodvisnih medijev, prizadevanjem za okrepitev civilne družbe z bolj liberalno zakonodajo o svobodi združevanja in pobudami civilne družbe, podpori zagovornikom človekovih pravic, pravicam žensk ter izboljšanju delovnih in življenjskih razmer delavcev migrantov.

Razmere delavcev migrantov so pozornost EU pritegnile po poročanju o neizplačanih plačah, pomanjkljivostih na področju varnosti in zdravja pri delu, neustreznih bivalnih pogojih in neodgovornih agencijah za zaposlovanje v državah, od koder prihajajo delavci, v kontekstu svetovnega prvenstva v nogometu 2022. EU je kot pomemben korak na tem področju pozdravila nov zakon, ki je bil uveden konec oktobra in naj bi se začel izvajati najpozneje decembra 2016, ter obenem pozvala katarske oblasti k nadaljnji reformi sistema sponzorstev (kafala) in njegovi nadomestitvi s sistemom, ki temelji na pogodbah.

Prav tako je bila pri MOD proti Katarju vložena pritožba v skladu s členom 26 Ustave MOD zaradi kršitve Konvencije 81 MOD o delovni inšpekciji in Konvencije 29 o prisilnem delu. Dne 12. novembra je na srečanju upravnega odbora MOD potekala tristranska razprava, na kateri je Katar ponovno zatrdil, da je pripravljen sodelovati z mednarodnimi organi in MOD, zlasti za izboljšanje pravic migrantov. EU je v skupni izjavi Katar pozvala k tesnemu sodelovanju z MOD.

Saudova Arabija

EU je v pogovorih s savdskimi oblastmi načejala vprašanja v zvezi s človekovimi pravicami v kraljevini in obenem izražala podporo reformnim ukrepom. Med najbolj zaskrbljujočimi vprašanji so bili sistem moškega skrbništva in pravice žensk, smrtna kazen, reforma sodstva, svoboda izražanja, verska strpnost ter diskriminacija in pravice tujih delavcev.

EU je dala več izjav za javnost in v tesnem sodelovanju s svojimi državami članicami in podobno mislečimi partnerji skušala z različnimi uradnimi in neuradnimi pobudami vplivati na savdske oblasti v zvezi z več sodnimi primeri, povezanimi s človekovimi pravicami; v teh pobudah je izrazila zaskrbljenost zlasti glede primerov več aktivistov, kot sta Raif Badawi in Ali Al Nimr. Evropski parlament je v nujni resoluciji, sprejeti februarja 2015, pozval k takojšnji in brezpogojni izpustitvi Raifa Badawija in odločno obsodil kazen z javnim bičanjem, ki so mu jo naložile savdske oblasti, ter pozval k razveljavitvi njegove obsodbe in kazni, vključno s prepovedjo potovanja. Evropski parlament je Raifu Badawiju tudi podelil nagrado Saharova za svobodo misli, ki jo je 18. decembra v njegovem imenu prevzela njegova žena Ensaf Haidar, saj je Badawi še vedno zaprt.

Delegacija Evropske unije je v tesnem sodelovanju z veleposlaništvu držav članic Evropske unije decembra podelila skupno nagrado Chaillot za promocijo človekovih pravic na območju Zalivskega sveta za sodelovanje v letu 2015 pobudi Baladi in kulturnemu forumu v Thulathi. Posebna nagrada Chaillot za življenjske dosežke je bila podeljena Ibrahimu al-Mugaiteebu kot priznanje in spodbuda za njegova prizadevanja in delo v zvezi s promocijo in varstvom človekovih pravic v Saudovi Arabiji.

EU je bila v rednih stikih tudi s civilnodružbenimi organizacijami in zagovorniki človekovih pravic ter je ustrezne organe večkrat opozorila na zaskrbljujoče primere. Delegacija EU ima od leta 2013 dovoljenje, da lahko njeni diplomati spremljajo javna sojenja (Saudova Arabija je decembra 2015 sprejela zakon o NVO).

EU je prek delegacije Evropske unije savdskim oblastem pred vsakim zasedanjem Sveta za človekove pravice in Tretjega odbora GSZN predstavila prednostne naloge in pobude EU.

Evropski parlament je februarja obiskal Saudovo Arabijo v okviru medparlamentarnega srečanja Evropskega parlamenta in posvetovalnega sveta Majlis Ash-Shura.

Evropski parlament je 8. oktobra sprejel resolucijo, v kateri je Saudovo Arabijo odločno pozval, naj prekliče usmrnitev Alija Mohammeda Al Nimra in uvede moratorij za smrtno kazen.

Delegacija Evropske unije je 10. decembra 2015 v tesnem sodelovanju z nekaterimi veleposlaništvu evropskih držav članic in savdskimi oblastmi organizirala okroglo mizo o nasilju proti ženskam in otrokom v Saudovi Arabiji. Dogodek je bil del diplomatskih prizadevanj EU s splošnim poudarkom na vseh oblikah nasilja proti otrokom in ženskami.

EU je 12. decembra pozdravila lokalne volitve v Saudovi Arabiji, na katerih so lahko sploh prvič volili in bili izvoljeni tako moški kot ženske, kar je bil pomemben mejnik za krepitev vloge žensk v državi.

EU se strinja z nekaterimi pomisleki strokovnjakov ZN s področja človekovih pravic v zvezi s protiterorističnimi ukrepi, da so ti morda zastavljeni preširoko in bi lahko vplivali na delo zagovornikov človekovih pravic in spletnih političnih aktivistov, ki ni povezano s terorizmom.

Združeni arabski emirati

EU je v tesnem sodelovanju z veleposlaništvu držav članic EU še naprej aktivno spremljala razmere na področju človekovih pravic v Združenih arabskih emiratih.

Združeni arabski emirati so bili oktobra 2015 v Ženevi znova izvoljeni v Svet za človekove pravice. EU je posebno pozornost namenila prostovoljnim zaobljubam in zavezam, ki jih je ta država dala za obdobje 2016–2018.

Četrty in peti sestanek dvostranske strokovne delovne skupine za človekove pravice med EU in Združenimi arabskimi emirati sta potekala maja oziroma novembra. Obravnavani so bili vsi različni razlogi za zaskrbljenost EU, med drugim tudi smrtna kazen, svoboda izražanja, prisilna izginotja, migracije in zaposlovanje ter nasilje v družini.

Združeni arabski emirati so se pri glasovanju o resoluciji ZN o moratoriju za uporabo smrtne kazni na 69. zasedanju Generalne skupščine ZN vzdržali. Čeprav Združeni arabski emirati upoštevajo minimalne standarde Ekonomskega in socialnega sveta ZN in redko izvajajo smrtno kazen, je bila julija 2015 državljanka Združenih arabskih emiratov usmrčena zaradi umora Američanke/Romunke v nakupovalnem središču. Domneve, da bo ta usmrtitev pomenila vsesplošno ponovno uvedbo smrtne kazni v državi, ni mogoče uradno potrditi. Predsednik Khalifa je januarja 2014 kot rešitev v skladu s šeriatskim pravom (plačilo za prelito kri) preklical vse skorajšnje usmrtitve v primerih umorov, kar bi lahko razumeli kot *de facto* moratorij na smrtno kazen.

Združeni arabski emirati so v sodelovanju z državami izvora dokazali, da zavzeto poskušajo omejiti zlorabe pri zaposlovanju delavcev migrantov. Bistveno je, da se delavcem zagotovi pravica do izbire delodajalcev. Minister za delo Združenih arabskih emiratov je 29. septembra 2015 napovedal nov odlok, ki ureja delovna razmerja; veljati naj bi začel 1. januarja 2016. Te določbe nedvomno predstavljajo napredek pri varstvu delavcev migrantov v Združenih arabskih emiratih. V praksi to pomeni, da so namenjene predvsem preprečevanju, da bi se prvotne ponudbe za zaposlitev nadomestile z drugačnimi, za delavce manj ugodnimi končnimi pogodbami o delu, in zagotavljanju možnosti delavcem, da zamenjajo delodajalca v Združenih arabskih emiratih, ne da bi se morali vrniti v svojo državo izvora.

Oblasti Združenih arabskih emirátov so še naprej strogo omejevale svobodo izražanja in združevanja, zlasti v primerih, ko je bila vlada deležna ostrih kritik in se je pozivalo k demokratičnim reformam. Med letom so večkrat uporabili zakon Združenih arabskih emirátov o kibernetiki kriminaliteti iz leta 2012, ki določa, da „lahko vsaka oblika zlorabe računalnika/pametne naprave ali elektronskega omrežja/sistema privede do obsodbe na dosmrtno zaporno kazen in/ali globo v vrednosti od 50 000 do 3 milijonov AED“.

Nagrado Fundacije Martina Ennalsa za zagovornike človekovih pravic za leto 2015 je prejel državlján Združenih arabskih emirátov Ahmed Mansour. Ker mu je vlada Združenih arabskih emirátov prepovedala potovati, se ni mogel udeležiti slovesnosti ob podelitvi v Ženevi.

Skozi celo leto je prihajalo do opozoril o domnevnih prisilnih izginotjih, med drugim dr. Nasserja Bin Ghaitha, emiratskega ekonomista in akademika, ki naj bi ga 18. avgusta aretirali, odvedli na neznano lokacijo ter skoraj osem mesecev zadrževali v osamitvi.

Na tretjih volitvah v zvezni nacionalni svet 3. oktobra je bil elektorski zbor dvakrat večji kot na volitvah leta 2011 in udeležba je bila številčnejša, kar je znak vse večjega zanimanja državljanov za volilni proces. Prvič v zgodovini Zaliva je bila za vodjo državnega zbora imenovana ženska, Amal al-Qubaisi.

Jemen

V središču prizadevanj EU v Jemnu so bile človekove pravice in demokracija. Konferenca za nacionalni dialog ter njeni rezultati, ki so vplivali na proces oblikovanja ustave, so ustvarili vtis, da usmerjajo Jemen k novi oživitvi človekovih pravic in demokratičnemu procesu ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava.

Vendar pa se je na začetku leta 2015 smer sprva obetavne tranzicije spremenila zaradi več dejavnikov, potrem kot so združene sile Hutijev in privržencev Saleha septembra 2014 zasedle Sano in velika območja države ter je prišlo do vedno večjega brezvladja in izzivov pri upravljanju. Marca 2015 je v Jemnu na prošnjo predsednika Hadija posredovala vojaška koalicija pod vodstvom Saudove Arabije, tako da bi lahko oblast ponovno prevzela jemenska zakonita vlada ter bi se hutijske sile in sile, zveste Salehu, umaknile, hkrati pa potekajo tudi prizadevanja za vzpostavitev miru pod okriljem ZN. Trenutni konflikt v Jemnu bi lahko postal dolgotrajna vojna, ki bi lahko povzročila nadaljnji razpad države, ozemeljsko razdrobljenost in sektaško nasilje, verjetna posledica tega pa bi bila, da bi državljani izgubili več osnovnih človekovih pravic.

Veliko jemenskih institucij v Sani trenutno še deluje, vendar niso več v celoti pod nadzorom zakonite vlade, zaradi česar je mednarodno sodelovanje na področju človekovih pravic zelo oteženo, delo pa je izredno težko tudi na jugu države. V takšnih razmerah so osnovne človekove pravice, vključno s pravico do življenja, Jemencev ogrožene predvsem zaradi samega konflikta, ki ovira tudi delo humanitarnih organizacij in zagovornikov človekovih pravic. ZN in organizacije za človekove pravice so obsodile pogoste kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava s strani vseh strani v konfliktu.

Posledice slabih humanitarnih razmer, zlasti zmanjšano prehransko varnost in pomanjkanje osnovnih socialnih storitev, bodo najverjetneje občutile tudi poznejše generacije. Poleg tega je raven uničenja tolikšna, da bo napredovanje Jemna h gospodarski rasti in razvoju izreden izziv, saj je rast prebivalstva 3,1-odstotna, 70 % prebivalcev pa je mlajših od 35 let.

Delegacija EU podpira prizadevanja posebnega odposlanca ZN in njegove ekipe, da bi Jemen ponovno vzpostavil politični proces in prekinil oboroženi konflikt. EU je tudi pozvala vse strani, naj spoštujejo načela človekovih pravic in mednarodnega prava. VP/PP Federica Mogherini in komisar za humanitarno pomoč in krizno upravljanje Hristos Stilianides sta v izjavah opozorila med drugim tudi na napade na civiliste in dostop humanitarne pomoči. Delegacija EU je lobirala tudi pri Hutijih in privržencih Saleha, da bi spremenila njihovo delovanje, ki je v nasprotju z demokratičnimi načeli, mednarodnimi človekovimi pravicami in humanitarnim pravom (izpustitev političnih zapornikov, zaščita novinarjev itd.), obenem pa je obravnavala vprašanja svobode veroizpovedi ali prepričanja. Vendar pa se kršitve človekovih pravic, tudi pridržanja novinarjev in usmerjeni napadi na civilna območja, nadaljujejo.

EU je na 30. zasedanju Sveta za človekove pravice podprla prizadevanja Nizozemske za sprejem osnutka resolucije o Jemnu pod točko 10 (tehnično sodelovanje). Glavna tema te resolucije je bil neodvisen in nepristranski mehanizem za preiskovanje kršitev človekovih pravic v sedanjem konfliktu, kar bi bilo v skladu s poročilom OHCHR o tej zadevi. Svet ZN za človekove pravice pa je 2. oktobra 2015 sprejel skupno resolucijo jemenske vlade in Saudove Arabije o tehnični pomoči in krepitvi zmogljivosti za Jemen na področju človekovih pravic, v kateri so določeni pogoji za nacionalno preiskovalno komisijo, za katero EU pričakuje, da bo pri svojem delu neodvisna. EU je izrazila zaskrbljenost zaradi poslabšanja razmer na področju človekovih pravic v Jemnu ter zakonite oblasti pozvala, naj zagotovijo, da domnevne kršitve ne bodo ostale nekaznovane. EU je ponovno podprla ustno poročilo visokega komisarja na 31. zasedanju Sveta; predvidoma naj bi bilo na 33. zasedanju Sveta za človekove pravice predstavljeno celovito pisno poročilo.

EU še naprej spodbuja Jemen, naj pristopi k Pogodbi o trgovini z orožjem, saj so bila v tej državi – eni od najmanj razvitih arabskih držav – javna sredstva v času večdesetletne vladavine nekdanjega predsednika Saleha preusmerjena na prekomerno oboroževanje, kar še naprej podžiga trenutni konflikt. Jemen se bo v zvezi s tem moral lotiti korenite reforme varnostnega sektorja, če želi spremeniti prihodnost razvoja in s tem izboljšati ekonomske in socialne pravice svojih državljanov. EU si bo še naprej prizadevala pomagati pri civilnem vidiku reforme varnostnega sektorja. Namen projekta, načrtovanega leta 2015 v okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru, je bil prispevek k reformi policije z vzpostavitvijo pilotne policijske postaje v Sani, kar je bil primer pristopa, temelječega na človekovih pravicah, k lokalnemu policijskemu nadzoru. Načrt tega in povezanih projektov se bo lahko uporabil po umiritvi konflikta.

EU je obenem še naprej podpirala številne organizacije civilne družbe v tej državi, ki kljub velikim oviram nadaljujejo delo na področju človekovih pravic in mediacije, da bi zavarovali krhko družbeno strukturo Jemna. Decembra 2015 se je v sodelovanju z Unicefom začel projekt o zaščiti otrok v oboroženih spopadih. Različni podporni mehanizmi EU so se skozi celo leto 2015 uporabljali za neposredno pomoč zagovornikom človekovih pravic v stiski. Nekatere jemenske organizacije civilne družbe so kljub temu, da so bili številni projekti začasno prekinjeni, obseg temeljnih dejavnosti pa zmanjšan, dejavno spremljale kršitve človekovih pravic na izbranih področjih (npr. v zvezi s civilnimi žrtvami, prisilnimi izginotji ali ocenjevanjem škode) ali si prizadevale za izboljšanje pravne varnosti, postopkov prijetja in razmer v zaporih, tudi za ženske in dekleta.

EU je v okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru pomagala pri mehanizmu ZN za preverjanje in inšpekcijske preglede, da bi bil pretok trgovskih izdelkov v Jemen – državo, ki je skoraj popolnoma odvisna od uvoza osnovnega blaga in živil – kar se da nemoten. Namen mehanizma ZN za preverjanje in inšpekcijske preglede je zagotoviti, da sta trgovski tovor in humanitarna pomoč, ki vstopata v jemenske teritorialne vode, v skladu z zahtevami iz RVSZN 2216. V okviru trenutne podpore EU za reformo sektorja civilne varnosti je tudi Ženevski center za demokratični nadzor nad oboroženimi silami prejel finančna sredstva iz tega mehanizma, da pripravi prihodnje projekte v tem sektorju. Poleg tega so bila na podlagi razpisa za zbiranje predlogov „Podpora akterjem civilne družbe v državi pri preprečevanju konfliktov, vzpostavljanju miru in pripravljenosti na krizne razmere v Jemnu“, financiranega iz navedenega mehanizma, dodeljena sredstva projektu za „lokalna prizadevanja za mir“ in projektu „ženske in otroci v oboroženih spopadih“.

Delegacija EU je svoje dejavnosti zagovorništva in javne diplomacije usmerila tudi v krepitev vloge žensk ter proti prevladujoči praksi prezgodnjih porok v Jemnu, pri čemer je organizirala prikaz nagrajenega filma „Ime mi je Nojoom, stara sem deset let in ločena“ ter s tem povezano fotografsko razstavo, ki je promovirala jemenske fotografije. Film je v Parizu in Bruslju pritegnil skoraj tisočglavo občinstvo, za začetek leta 2016 pa so bili načrtovani tudi dogodki v Bruslju (festival „*Elles tournent*“) in New Yorku, s katerimi naj bi razmere v Jemnu povezali s svetovnimi kampanjami.

Iran

Kljub zagotovilom predsednika Rouhanija, da bodo imele državljanske svoboščine v času njegove vlade večjo veljavo, je bil napredek leta 2015 skromen. Težave so se nadaljevale, saj se je povečalo število usmrtitev, zmanjšale so se možnosti za svobodno in pravično sojenje ter kršile so se svoboda izražanja, veroizpovedi in prepričanja in pravice žensk.

Glavni cilj stikov EU z Iranom v letu 2015 je bil še naprej iskanje rešitve za jedrsko vprašanje. Obenem pa se je EU neprekinjeno ukvarjala z zaskrbljujočimi vprašanji v zvezi s človekovimi pravicami v Iranu, pri čemer je uporabljala uradne in neuradne, dvostranske in večstranske pristope. EU je dala izjave o več posameznih primerih, na primer v zvezi s skorajšnjimi usmrtitvami mladoletnih prestopnikov, in ponovno poudarila, da je zaskrbljena zaradi velikega števila usmrtitev v Iranu, zlasti za kazniva dejanja, kot so tista, povezana z drogami, ki se po mednarodnem pravu na področju človekovih pravic ne uvrščajo med najtežja hudodelstva. Prav tako je pozvala iransko vlado, naj ne uporablja smrtnih kazni.

Glede na poročila, da je bilo v letu 2015 izvršenih 765 usmrtitev (po razpoložljivih podatkih je bilo leta 2014 izvedenih 482 usmrtitev, leta 2013 pa 500), je bila uporaba smrtne kazni eno glavnih vprašanj s področja človekovih pravic.

VP/PP EU Federica Mogherini se je med svojim prvim obiskom v Teheranu 28. julija 2015 odločno zavzela za izboljšanje razmer na področju človekovih pravic.

Evropski parlament je še naprej zavzeto spremljal razmere na področju človekovih pravic v Iranu. Junija 2015 je Iran obiskala delegacija Odbora Evropskega parlamenta za zunanje zadeve, ki jo je vodil Elmar Brok, oktobra 2015 pa predsednik Evropskega parlamenta Martin Schulz.

Drugi splošni redni pregled za Iran je bil opravljen marca 2015 med 28. zasedanjem Sveta za človekove pravice. EU je sodelovala v postopku in izrazila zadovoljstvo, ko je Iran sprejel 130 (od 291) priporočil. Na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku je EU ponovno podprla resolucijo, ki jo je predlagala Kanada in s katero je OZN obsodila razmere na področju človekovih pravic v Iranu.

Z mehanizmi nadzora standardov MOD so bile preučene kršitve sindikalne svobode v Iranu, pri čemer je bilo opozorjeno na hude in nujne primere.

Irak

Irak se spopada s kritičnimi razmerami na področju človekovih pravic zaradi množičnih zlorab s strani Daiša, okrepljenega sektaškega nasilja in težkih razmer, s katerimi se soočajo etnične in verske manjšine. V državi vladajo izredne humanitarne razmere, saj je notranje razseljenih oseb 3,2 milijona, pomoč pa potrebuje 8,7 milijona Iračanov.

EU si je skozi celo leto močno prizadevala najti politično rešitev konflikta v Iraku z odpravljanjem temeljnih vzrokov zanj. Podpirala je predsednika vlade Al Abadija pri izvajanju programa reform za odpravo zelo razširjene korupcije in slabo delujočih javnih služb. Pozvala je vlado, naj upošteva vse dele iraške družbe in pospeši proces narodne sprave.

Svet za zunanje zadeve je 16. marca 2015 sprejel regionalno strategijo EU za Sirijo in Irak ter za odziv na grožnjo skupine ISIL/Daiš, s katero želi doseči trajen mir, stabilnost in varnost v regiji. V strategiji so določene smernice za ukrepanje EU in držav članic na terenu, tudi na področjih v zvezi s človekovimi pravicami, na primer glede pravne države, političnega vključevanja, lokalnega upravljanja, boja proti korupciji, reforme sodstva ter podpore za zagotavljanje osnovnih storitev in gospodarskega razvoja. Ministri za zunanje zadeve so v sklepih Sveta z dne 14. decembra 2015 odločno obsodili nenehne očitne, sistematične in obsežne kršitve človekovih pravic s strani Daiša ter se zavzeli za to, da storilci odgovarjajo za svoja dejanja. EU je tudi jasno poudarila, da mora ostati boj proti Daišu skladen s človekovimi pravicami.

Pododbor za človekove pravice in demokracijo se je v okviru sporazuma med EU in Irakom o partnerstvu in sodelovanju, podpisanega maja 2012, aprila 2015 v Bagdadu drugič sestel, da bi razpravljali o trgovini z jazidskimi ženskami in otroki, uporabi mučenja in izsiljenih priznanjih ter svobodi medijev. Poudarjeno je bilo, da je bil dosežen določen napredek v zvezi s spremljanjem zaporov in sposobnostjo iraške policije za obravnavanje primerov nasilja v družini, zlasti z zaposlovanjem policistk.

Evropski parlament je sprejel več resolucij, v katerih je obsodil delovanje Daiša in izrazil zaskrbljenost zaradi humanitarnih razmer ter pravic pripadnikov manjšin v Iraku. Šesto srečanje med Evropskim in iraškim parlamentom je potekalo decembra 2015 v Bruslju.

Na lokalni ravni je delegacija EU v Iraku vodila in organizirala mesečna srečanja delovne skupine za človekove pravice v sestavi EU+ (države članice EU ter podobno misleče države in ZN), platformo za redne dejavnosti ozaveščanja in reden dialog z iraškimi vladnimi uradniki, poslanci, političnimi akterji, nevladnimi organizacijami in organizacijami civilne družbe. Delegacija EU in veleposlaništva držav članic EU so februarja 2015 dale izjavo o izvajanju Resolucije VSZN 1325 o ženskah, miru in varnosti. Novembra 2015 je bila zaradi političnega zastoja v regiji in množičnih demonstracij nudena pomoč lokalnim političnim strankam v Kurdistanu. Sprejetih je bilo več ukrepov v zvezi z mučenjem, tudi glede policije, in v zvezi s smrtno kaznijo, vključno z apeliranjem vodje delegacije na predsednika republike. Leta 2015 so bile v kurdski regiji Iraka usmrčene tri osebe, kar je pomenilo konec *de facto* moratorija za smrtno kazen, ki je veljal od leta 2008. Viri iz zvezne vlade navajajo, da je bilo leta 2015 na smrt obsojenih 37/38 oseb.

Delegacija EU je novembra 2015 posredovala v zvezi s spornim členom zakona o nacionalni osebni izkaznici, s katerim se krši svoboda veroizpovedi ali prepričanja nemuslimanskih skupin. EU je poleg tega ponovno pozvala Irak, naj podpiše Statut Mednarodnega kazenskega sodišča, izbirna protokola h Konvenciji ZN proti mučenju in h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter drugi izbirni protokol k ženevskim konvencijam. Delegacija EU je prispevala k pripravi stališč EU v delovni skupini za splošni redni pregled v zvezi z Irakom.

Irak prejema pomoč v okviru več projektov, ki jih financira EU, v zvezi s človekovimi pravicami, pravno državo, izobraževanjem in podporo lokalnim oblastem. Približno 15 % iraškega večletnega okvirnega programa za obdobje 2014–2017 je namenjenih projektom v zvezi s človekovimi pravicami. S tekočimi projekti se nudi podpora sektorju kazenskega sodstva, pomaga se krepiti zmogljivost neodvisne komisije za človekove pravice na visoki ravni in skuša se utrditi regionalno in lokalno upravljanje. Iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice se trenutno financira usposabljanje za organizacije civilne družbe, učitelje in univerzitetne profesorje za pripravo delavnic o človekovih pravicah, verski strpnosti, nediskriminaciji in krepitev enakopravnosti spolov.

EU je humanitarne partnerje v Iraku leta 2015 podprla s 104,65 milijona EUR za pomoč težko dosegljivim območjem glede na konkretne potrebe. Delovanje humanitarne diplomacije je bilo usmerjeno v obsojanje vsesplošnih kršitev mednarodnega humanitarnega prava s strani vseh strani v konfliktu. V zvezi s tem je evropski komisar za humanitarno pomoč in civilno zaščito Hristos Stilianides dvakrat obiskal Irak.

VII. AZIJA

Afganistan

EU je v letu 2015 sodelovala z afganistansko vlado, parlamentom, civilno družbo in mednarodno skupnostjo ter državami članicami, da bi povečala spoštovanje človekovih pravic in ozaveščenost o njih. Ključna problematična področja so bila še vedno pravice žensk in otrok, civilna družba in zagovorniki človekovih pravic, mučenje in zlorabe, svoboda izražanja, veroizpovedi in/ali prepričanja, smrtna kazen in sodno varstvo.

Prvi lokalni dialog med Afganistanom in EU o človekovih pravicah je potekal 15. junija 2015 in je bil posvečen vprašanjem v zvezi s pravicami žensk in otrok, mučenjem in slabim ravnanjem, sodnim varstvom, svobodo izražanja ter socialno ranljivimi osebami in/ali invalidi. Na tej podlagi je 1. decembra 2015 potekalo srečanje z vlado.

EU je še naprej podpirala utrjevanje mednarodnih, regionalnih in nacionalnih okvirov za varstvo in promocijo človekovih pravic v Afganistanu. Ohranila je vodilno vlogo v političnem dialogu, tudi v zvezi z okvirom samozadostnosti na podlagi vzajemne odgovornosti (*Self-Reliance through Mutual Accountability Framework*). Ta okvir je bil dogovorjen septembra 2015 in je osredotočen na ključne reforme na področjih, kot so upravljanje, pravna država in človekove pravice, vključno s pravicami žensk, odprava nasilja nad ženskami ter izvajanje RVSZN 1325 o ženskah, miru in varnosti. Tudi otrokove pravice so bile visoko na dnevnem redu političnega dialoga.

EU se je še naprej zavzemala za imenovanje generalnega državnega pravobranilca do konca leta 2015 in reformo pravosodnega sektorja do konca leta 2016. Zavzemala se je tudi za to, da bi bila na mesto sodnika na vrhovnem sodišču imenovana ženska, vendar je parlament kandidatko zavrnil.

EU je poudarila, da mora afganistanska vlada pokazati politično zavezanost in podporo afganistanski neodvisni komisiji za človekove pravice.

Da bi se spodbudilo izvajanje nacionalnega akcijskega načrta za ženske, mir in varnost (RVSN 1325), ki ga je vlada začela izvajati 30. junija 2015, sta EU in veleposlaništvo Finske skupaj z afganistansko vlado 20. septembra 2015 organizirala konferenco o izvajanju nacionalnega akcijskega načrta 1325.

EU je leta 2015 dala več javnih izjav v odziv na hude kršitve človekovih pravic. Večkrat je izrazila zaskrbljenost zaradi številnih civilnih žrtev terorističnih napadov, oboroženih spopadov in negotovih varnostnih razmer. Marca je v izjavi za javnost obsodila dogodek v Kabulu, ko je jezna množica okrutno ubila mlado žensko. Na območjih pod nadzorom talibanov je bilo leta 2015 do smrti kamenjanih pet žensk, kar je EU obsodila v svojih izjavah.

EU je celo leto še naprej podpirala javne prireditve za promocijo človekovih pravic in pravic žensk, tudi tako, da je finančno podpirala in spodbujala razprave, javne predstavitve, dogodke in govore.

Potem ko so talibani neposredno grozili novinarjem, je EU uvedla srečanja z novinarji, ki na temo svobode medijev in varnosti novinarjev potekajo vsaka dva meseca.

EU je bila še vedno glavna donatorka v Afganistanu, kjer se je z različnimi instrumenti in tematskimi programi zavzemala za človekove pravice. Delegacija EU je izvršila 23 pogodb v podporo civilni družbi, človekovim pravicam, krepitvi vloge žensk, medijem in socialnemu varstvu. Zasnove so bili projekti za podporo vlogi civilne družbe pri promociji človekovih pravic in demokratične reforme; za oblikovanje bolj spodbudnega okolja za vključevanje afganistanskih žensk v javno življenje; za krepitev politične participacije in zaščite pravic za marginalizirane notranje razseljene osebe v urbanih okoljih; za poučenost mladinskih voditeljev o državljskih vprašanjih, človekovih pravicah in vprašanjih spolov; za podporo zagovornikov človekovih pravic; za ublažitev in preprečevanje nasilja nad ženskami in dekleti v družini ter za zagotovitev politične podpore, dostopa do poklicnega usposabljanja, krepitve zmogljivosti in psihosocialnega svetovanja.

EU je leta 2015 v okviru podpornih shem za posamezne države iz instrumenta EIDHR podelila dve novi nepovratni pomoči, namenjeni predvsem spremljanju razmer na področju človekovih pravic in poročanju o njih, krepitvi zmogljivosti v medijih, med drugim tudi v raziskovalnem novinarstvu, in spodbujanju večje vloge žensk v političnem in civilnem življenju ter spoštovanja pravic žensk, in sicer v sodelovanju z verskimi voditelji in muli. Zagotovila je tudi izredno nepovratno pomoč v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice v podporo zagovornikom človekovih pravic in pravic žensk, ki so bili po talibanskem zavzetju Kunduza evakuirani iz tega mesta.

EUPOL tesno sodeluje z ministrstvom za notranje zadeve in mu strateško svetuje pri nalogah in pristojnostih, pri čemer glavno pozornost namenja načrtom za izvedbo strategije za policistke. Konkretno to pomeni, da bi bila v skladu z načrti vzpostavljena odbor za spremljanje nadlegovanja in spolnih zlorab policistk v afganistanski državni policiji ter ločena komisija za spremljanje opravljanja dolžnosti afganistanske državne policije in kršitev človekovih pravic s strani osebja afganistanske državne policije ter za poročanje o tem. EUPOL je svetoval oddelku za enakost spolov v uradu generalnega državnega pravobranilca ter se pri tem posvečal predvsem krepitvi zmogljivosti na področju človekovih pravic in enakosti spolov. Podpiral je dialog glede memoranduma o soglasju med ministrstvom za notranje zadeve in afganistansko neodvisno komisijo za človekove pravice/uradom policijskega varuha človekovih pravic. Sodeloval je tudi v delovni skupini za reformo kazenskega prava, ki pripravlja osnutek kazenskega zakonika.

Pogajanja o sporazumu o sodelovanju za partnerstvo in razvoj z afganistansko vlado so bila uspešno zaključena in sporazum je bil odobren 1. julija 2015.

Zveza držav jugovzhodne Azije (ASEAN)

Potem ko so voditelji držav in vlad ASEAN leta 2012 sprejeli deklaracijo ASEAN o človekovih pravicah, je medvladna komisija ASEAN za človekove pravice, glavni organ te zveze za človekove pravice, pospešila delo. Na podlagi akcijskega načrta iz Bandar Seri Begawana za utrditev okrepljenega partnerstva med ASEAN in EU v obdobju 2013–2017 sta se dialog in sodelovanje med EU in ASEAN na področju človekovih pravic znatno izboljšala.

EU je na oktobrski enotedenski obisk v Bruselj povabila člane medvladne komisije ASEAN za človekove pravice, komisije ASEAN za spodbujanje spoštovanja in varstvo pravic žensk in otrok, odbora ASEAN za ženske, odbora ASEAN za izvajanje deklaracije ASEAN o varstvu in uveljavljanju pravic delavcev migrantov ter sekretariata ASEAN. Med tem obiskom sta imela EU in ASEAN prvi politični dialog o človekovih pravicah, ki mu je sopredsedoval posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis. Cilj EU je bil okrepitev medsebojnega zaupanja in uvedba rednih dialogov o človekovih pravicah ter izboljšanje dvostranskega in večstranskega sodelovanja, organe ASEAN za človekove pravice pa je spodbujala tudi, naj bolj odprto sodelujejo s civilno družbo in razvijajo varstveno plat svojih mandatov. Med razpravami so potekale tudi konstruktivne izmenjave o politikah v zvezi s temami, kot so družbena odgovornost gospodarskih družb in človekove pravice ter pravice žensk in otrok. Poleg formalnega dialoga je potekala tudi poldnevna delavnica o sodelovanju s civilno družbo, ki jo je vodil posebni predstavnik EU. Medvladna komisija ASEAN za človekove pravice se je imela tudi priložnost sestati z Evropskim parlamentom, nevladnimi organizacijami iz EU in predstavniki podjetij EU, da so razpravljali o družbeni odgovornosti gospodarskih družb. Program se je zaključil z obiski na terenu in sestankih z belgijskimi oblastmi, ki so potekali ves dan.

Bangladeš

Glavne prednostne naloge EU na področju človekovih pravic in demokracije so bile še vedno reforma sodstva, moratorij na smrtno kazen, izvajanje mirovnega sporazuma iz pogorja Čitagong, podpora ljudstvu Rohingja, pravice pripadnikov manjšin, zagovorniki človekovih pravic, pravice žensk in otrok, podpora civilni družbi in uresničevanje pravic delavcev.

V Bangladešu se je leta 2015 demokratični prostor skrčil in stanje na področju civilnih in političnih pravic se je postopoma poslabšalo, med drugim zaradi izvensodnih usmrtitev, prisilnih izginotij ter omejevalnih ukrepov zoper opozicijo in zagovornike človekovih pravic. Vse več je bilo tudi primerov ustrahovanja novinarjev in urednikov, obenem pa so bili sprejeti ukrepi, s katerimi se je slabila sposobnost ekonomskega preživetja nekaterih pomembnih časopisov. V letu 2015 so se pomnožili napadi na svobodo izražanja. Uboji štirih „ateističnih“ blogerjev in enega urednika leta 2015 so dokazali, da država ni imuna na nevarnost naraščajočega verskega ekstremizma. Uboja dveh tujih državljanov sta še dodatno opozorila na slabšanje varnostnih razmer. Po pozitivni plati pa je bil dosežen določen napredek na področju socialnih in ekonomskih pravic.

EU je z Bangladešem nadaljevala dialog o človekovih pravicah in demokraciji na sestankih podskupine za dobro upravljanje, človekove pravice in migracije februarja 2015 in skupnega odbora med EU in Bangladešem novembra 2015. Udeleženci so razpravljali predvsem o varstvu temeljnih demokratičnih pravic, izvensodnih usmrtitvah, prisilnih izginotjih, omejevalnih ukrepih zoper opozicijske aktiviste in zagovornike človekovih pravic, položaju manjšin in avtohtonih prebivalcev ter nasilju nad ženskami in otroki.

EU in njene države članice so redno spremljale razmere na področju človekovih pravic v Bangladešu s pomočjo političnega dialoga, javne diplomacije, razvojne pomoči ter projektov, pri čemer so sodelovale z bangladeškimi predstavniki, se sestajale z zagovorniki človekovih pravic ali organizirale obiske na terenu, da so se seznanile z razmerami na terenu. Vodje misij EU so dali več izjav o primerih nasilja. Prav tako so se 15. januarja 2015 sestali z zunanjim ministrom, da bi mu sporočili svoje obžalovanje zaradi političnega nasilja in posledičnih smrtnih žrtev.

EU je v več izjavah odločno obsodila umore blogerjev, oblasti pa je pozvala, naj izvedejo ustrezne preiskave, na podlagi katerih bodo storilci privedeni pred sodišče. Evropski parlament je 26. novembra 2015 sprejel resolucijo o svobodi izražanja v Bangladešu, v kateri je obsodil napade na posvetne pisatelje, blogerje, verske manjšine ter tuje humanitarne delavce in pozval bangladeške oblasti, naj nemudoma zaustavijo vsakršno nasilje, nadlegovanje, ustrahovanje in cenzuriranje. Uradna govorka VP/PP je 29. septembra 2015 v izjavo obsodila uboj italijanskega humanitarnega delavca ter pozvala k ukrepanju, na podlagi katerega bodo storilci privedeni pred sodišče.

Kar zadeva smrtno kazen, se je v Bangladešu nadaljevalo izvrševanje in izrekanje smrtne kazni. Dne 9. aprila 2015, potem ko je bangladeško vrhovno sodišče potrdilo izrek smrtne kazni Mohameda Kamaruzzamana, je uradna govorka VP/PP dala izjavo, v kateri je obsodila smrtno kazen. Pravni strokovnjaki in predsednik delegacije Evropskega parlamenta za odnose z državami južne Azije so izrazili kritiko zaradi pomanjkanja pravičnosti in preglednosti postopkov.

Zaradi slabega opravljanja nalog volilne komisije pri treh zaporednih volitvah (zadnji primer so bile volitve v mestni svet v Daki in Čitagongu aprila 2015, na katerih so „opazovalci“ EU zabeležili številne nepravilnosti) in v skladu s členom 1 Sporazuma o sodelovanju iz leta 2001, ki določa, da je spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih načel bistvenega pomena, se je EU skupaj z drugimi donatorji odločila ukiniti program v podporo bangladeške volilne komisije.

Sodelovanje v okviru trajnostnega sporazuma se je v letu 2015 nadaljevalo, in sicer so bila prizadevanja usmerjena v izboljšanje pravic delavcev ter zdravja in varnosti pri delu v konfekcijski industriji v Bangladešu. Septembra 2015 so bila objavljena dolgo pričakovana izvedbena pravila za revidirani bangladeški zakon o delovnih razmerjih, inšpekcijski pregledi v tovarnah v konfekcijski industriji pa so se nemoteno nadaljevali. Ta vprašanja so bila obravnavana na konferenci z naslovom „V spomin na Rano Plazo: pot naprej“, ki je potekala aprila 2015 v Evropskem parlamentu. EU je na 104. mednarodni konferenci dela sodelovala pri preverjanju, ali Bangladeš izpolnjuje Konvencijo MOD št. 87 o sindikalni svobodi.

Da bi pospešila izvajanje mirovnega sporazuma iz pogorja Čitagong, je EU financirala dva projekta: projekt za razvoj pogorja Čitagong, ki mu je namenila 24 milijonov EUR, in projekt za izboljšanje osnovnega izobraževanja v tej regiji.

EU je še naprej razvijala dialog s civilnodružbenimi organizacijami in zagovorniki človekovih pravic. V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice je bila zagotovljena nenehna podpora NVO s področja človekovih pravic.

V letu 2015 se je izvajalo približno 35 projektov, ki so se ukvarjali z vprašanji, segajočimi od pravic otrok, žensk in invalidov, pravic manjšin in avtohtonega prebivalstva ter delavskih pravic do krepitve civilne družbe, v skupni vrednosti 210 milijonov EUR. Istega leta je bilo izbranih sedem novih projektov s poudarkom na civilni družbi, ki jim je bilo namenjenih 6,8 milijona EUR. Tudi krepitev demokratičnega upravljanja je ena od prednostnih nalog večletnega okvirnega programa za obdobje 2014–2020.

Butan

Leta 2015 je bila glavna prednostna naloga EU na področju človekovih pravic in demokracije še naprej podpiranje uspešnega in neprekinjenega procesa demokratizacije in modernizacije, zlasti krepitev državljanskih in političnih pravic, spodbujanje dinamične civilne družbe in podpora prizadevanjem butanske vlade na področju boja proti nasilju nad ženskami in otroki. EU je še naprej sodelovala z Butanom za rešitev dolgotrajnega problema nepalsko govorečih butanskih beguncev v Nepalu.

Od zadnjega splošnega rednega pregleda (leta 2014) je Butan obravnaval številna priporočila iz navedenega pregleda, kot so dostop do socialnih storitev (npr. zdravstvo in izobraževanje), izkoreninjanje revščine, odpravljanje nasilja v družini in obravnavanje vprašanj spola ter boj proti korupciji. Butan je sprejel pomembne ukrepe, zlasti za odpravo korupcije in varstvo pravic žensk in otrok. Kljub temu je treba še ratificirati temeljne mednarodne instrumente s področja človekovih pravic in odpraviti nekaj omejevalnih ukrepov v zvezi s svobodo zbiranja in združevanja.

Leta 2015 je EU na različne načine sodelovala z butansko vlado glede vprašanj o človekovih pravicah, zlasti med zadnjim (šestim) bienalnim posvetovanjem v Thimphuju novembra 2015 in na srečanjih s predsednikom vlade in zunanjim ministrom. Problematika je bila obravnavana tudi med prvim obiskom predsednika vlade Tsheringa Tobgaya junija 2015 v Bruslju. Obisk vodij misij EU v Butanu maja 2015 je bil priložnost za obsežno razpravo o napredku demokratizacije z butanskim oblastmi in drugimi zainteresiranimi stranmi.

EU je v okviru večletnega okvirnega programa (2014–2020) podporo namenila predvsem krepitvi civilne družbe in reformi lokalne vlade, da bi utrdila proces decentralizacije ter prenos pristojnosti in virov.

Brunej

Brunej je absolutna monarhija, v kateri že od leta 1963 vladajo izredne razmere. Mešanica vaških „svetov“ in svetovalnih teles, vključno z zakonodajnim svetom, ima omejeno vlogo pri priporočanju in potrjevanju zakonodaje. Brunej na splošno velja za strpno družbo, a se je odločil za konservativno obliko islama, ki jo želi nadalje razviti v okviru malajske islamske monarhije.

Čeprav ustava teoretično varuje versko svobodo, se v praksi izvršujejo različni omejevalni ukrepi. Vlada je leta 2015 nadaljevala dolgoletno politiko promoviranja sultanatske šafijske šole sunitskega islama (uradna državna vera). Decembra so mednarodni viri poročali o pridigah v mošejah, v katerih so muslimanom odsvetovali kakršnokoli povezanost s krščanskimi simboli; obenem pa je na primer čaščenje dovoljeno nemuslimanom v katoliški in anglikanski cerkvi. V samem islamu zakoni in politike določajo omejitve za verske skupine, ki ne pripadajo šafijski šoli. V odlok šeriatskega kazenskega zakonika iz oktobra 2013 so vključene določbe, ki vplivajo na pravno strukturo urejanja verske svobode. Faza I (po kateri so kazni omejene na globe in zapor) je bila uvedena maja 2014. Sodiščem je bilo predloženih malo primerov. V letu 2015 ni bilo nobenih znakov, na podlagi katerih bi lahko sklepali, ali in kdaj naj bi bili uvedeni nadaljnji fazi zakonika.

Brunej je septembra 2015 podpisal Konvencijo ZN proti mučenju, a še ni napovedal, kdaj jo bo ratificiral.

Uvedbo šeriatskega kazenskega prava po fazah je mogoče razumeti kot poskus poglobitve družbene in verske discipline ter ohranitve malajske kulture, tradicije in navad in ne kot poskus kaznovanja ali omejevanja naraščajočega kriminala, ki ga je v Bruneju malo. Namen je ohraniti brunejsko družbo na sedanji stopnji in ohranjati njene „temeljne vrednote“. Kazenski zakonik dopolnjuje obstoječe brunejsko šeriatsko družinsko pravo. Ker fazi II in III zaenkrat še nista uvedeni in ker obstaja le malo podrobnosti o tem, kako se bo šeriatski pravni koncept skladal z obstoječo zakonodajo, je na tej stopnji težko oceniti, kako bi se lahko šeriatsko kazensko pravo izvajalo v prihodnosti.

EU je na dvostranskih srečanjih z brunejskimi oblastmi dosledno opozarjala na vprašanja glede človekovih pravic. Države članice EU so redno pozivala Brunej, naj pristopi k dodatnim temeljnim instrumentom ZN za človekove pravice. Države članice, zastopane v Bruneju, so sodelovale pri dogodkih ob mednarodnem dnevu žensk z namenom ozaveščanja o Konvenciji ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Mjanmar/Burma

V središču odnosov EU z Mjanmarom/Burmo ostajajo človekove pravice in demokracija, zlasti razmere v državi Rakhine, nediskriminacija, svoboda veroizpovedi in prepričanja ter svoboda izražanja.

Dne 8. novembra 2015 se je na zgodovinskih volitvah v Mjanmaru/Burmi pomerilo 91 političnih strank in več kot 6000 kandidatov. Impresivna 69-odstotna volilna udeležba je bila dokaz, da si prebivalci Mjanmara/Burme želijo spremembe. Misija EU za opazovanje volitev, ki jo je vodil podpredsednik Evropskega parlamenta Alexander Graf Lambsdorff, je pripomogla k uspešnemu poteku volitev. 150-članska misija, v kateri je sodelovalo tudi sedem poslancev Evropskega parlamenta, je bila največja mednarodna misija za opazovanje volitev; prisotna je bila v vsej državi in je tesno sodelovala z drugimi mednarodnimi opazovalci. Misija je v predhodni izjavi z dne 10. novembra 2015 poudarila, da so volitve potekale uspešno in da so bila volišča konkurenčna. Vendar pa bi bile za resnično demokratične volitve potrebne nadaljnje pravne reforme in izboljšave postopkov, med drugim tudi sprememba ustave.

Čeprav je Nacionalna liga za demokracijo, ki jo vodi Nobelova nagrajenka za mir Aung San Su Kji, v parlamentu zmagala z absolutno večino in bo imenovala naslednjega predsednika ter oblikovala novo vlado, bo vojska imela 25-odstotkov poslanskih mest, ki ne bodo izvoljena; imela bo pravico do veta in lahko bo imenovala tri ključne ministre v novi administraciji.

Svet za zunanje zadeve je 22. junija 2015 sprejel sklepe o bližnjih volitvah v Mjanmaru/Burmi, da bi vladi dovolj zgodaj sporočil, da EU pričakuje izvedbo verodostojnih, vključujočih in preglednih volitev leta 2015.

V letu 2015 se razmere na področju človekovih pravic niso izboljšale; etnične manjšine, zlasti muslimanska manjšina Rohinga, še vedno nimajo volilne pravice, prav tako so se nadaljevale aretacije in pridržanja političnih aktivistov in zagovornikov človekovih pravic. Čeprav je mednarodna skupnost, vključno z EU, izrazila hudo zaskrbljenost, so oblasti Mjanmara/Burme sprejele štiri zakone o „zaščiti rase in veroizpovedi“. Ti zakoni omejujejo popolno uveljavljanje človekovih pravic za ženske in pripadnike manjšin ter svobodo veroizpovedi in prepričanja in so v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi države na področju človekovih pravic.

Napetosti med skupnostmi, zlasti v državi Rakhine, so ostale nezmanjšane. Približno 140 000 notranje razseljenih oseb, od katerih jih je velika večina pripadnikov manjšine Rohinga, od leta 2012 še vedno biva v zanikrnih taboriščih, kjer nimajo dostopa do osnovnih pravic, kot so pravica do gibanja, dostop do izobraževanja in zdravstvenega varstva ter možnost zaslužka za preživetje. Ljudstvo Rohinga na severu države Rakhine, kjer so večina, se sooča z dodatnimi omejitvami in zlorabami človekovih pravic. Na tisoče pripadnikov ljudstva Rohinga se zaradi sistematčne diskriminacije in marginalizacije vsako leto odloči za močno tvegano pot čez morje v Malezijo preko Tajske, na kateri pogosto postanejo žrtve tihotapcev in trgovcev. Nekateri med njimi postanejo žrtve sodobnega suženjstva, na kar sta opozorila migrantska kriza v Bengalskem zalivu in Andamanskem morju maja 2015 ter suženjski ribolov, ki ga je razkrila Indonezija.

Leta 2015 se je prvič zgodilo, da nekdanji imetniki izkaznic o začasni prijavi, tako imenovani imetniki belih izkaznic, med katerimi so bili tudi pripadniki ljudstva Rohinga in drugih etničnih manjšin, niso mogli voliti ali kandidirati, ker niso imeli državljanstva. Nobena od dveh velikih strank ni predlagala muslimanskih kandidatov zaradi močnega vpliva budističnih skrajnežev med volilno kampanjo. Posledično ne bo imel novi parlament niti enega samega muslimanskega predstavnika. Podžiganje sovraštva in sovražnega govora je bilo še vedno nekaznovano.

V teh razmerah je posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis še naprej sodeloval z državo na področju človekovih pravic. Med drugim dialogom med EU in Mjanmarom/Burmo junija 2015 je obiskal državo Rakhine, da bi se podrobneje seznanil z zapletenimi izzivi, s katerimi se soočata skupnosti Rohingya in Rakhine. Imel je več pomembnih srečanj s številnimi ministri, vodjo Nacionalne lige za demokracijo Aung San Su Kji, civilno družbo, med drugim v okviru tematskega foruma civilne družbe pred dialogom o človekovih pravicah, in verskimi voditelji. Skupaj z vlado in predstavniki različnih skupnosti si je prizadeval za razrešitev vseh glavnih zadev, vključno s segregacijo skupnosti in problemi na področju človekovih pravic, ki jih ta povzroča, državljanstvom, volilnimi pravicami, štirimi zakoni o „zaščiti rase in veroizpovedi“ in vse močnejšim širjenjem sovražnega govora, zlasti zoper muslimane. V okviru dialoga o človekovih pravicah so bila obravnavana številna vprašanja s tega področja, vključno z delavskimi in zemljiškimi pravicami, zaporniki vesti, razmerami v zaporih, nediskriminacijo, ratifikacijo in izvajanjem temeljnih konvencij o človekovih pravicah ter sodelovanjem v večstranskih forumih.

EU je 15. oktobra 2015 kot mednarodna priča podpisala sporazum med vlado Mjanmara/Burme in etničnimi oboroženimi skupinami o premirju po vsej državi. Sporazum predstavlja pomemben korak k miru, varnosti in blaginji ter omogoča začetek nacionalnega političnega dialoga. V izjavi, dani v imenu EU, je VP/PP Federica Mogherini izrazila zadovoljstvo zaradi podpisa sporazuma in se zavzela za vključitev skupin, ki niso podpisnice sporazuma, v naslednji fazi postopka. Odprtost za vključevanje bo bistvena za nacionalno spravo, spoštovanje pravic pripadnikov manjšin in pravičen razvoj za vse. Čeprav so mirovna pogajanja napredovala, so se spopadi med vojsko in nekaterimi oboroženimi etničnimi skupinami, zlasti v državah Shan in Kachin, nadaljevali, kar je povzročilo dodatno razselitev prebivalstva. Obstajajo poročila o spolnem nasilju, prisilnem rekrutiranju in prisilnem delu.

EU se je maja 2015 pridružila pobudi za spodbujanje temeljnih pravic delavcev in delovnih praks v Mjanmaru/Burmi, s čimer je dokazala, da je odločena sodelovati z vlado, MOD in drugimi partnerji (npr. Združenimi državami in Japonsko) glede delavskih pravic in družbene odgovornosti podjetij. Sodelovanje s civilno družbo se je še okrepilo. EU je organizirala forum civilne družbe pred začetkom dialoga o človekovih pravicah, da bi zagotovila informacije o izzivih na področju človekovih pravic v Mjanmaru/Burmi. Dne 16. septembra 2015 je začela izvajati načrt za sodelovanje s civilno družbo. Oblikovane so bile štiri referenčne skupine, ki so zajemale organizacije civilne družbe, predstavnike držav članic EU, mednarodne NVO in druge razvojne partnerje. Srečanja z zagovorniki človekovih pravic so se nadaljevala. EU je opravila in usklajevala redno opazovanje sodnih zaslišanj in sojenj zagovornikom človekovih pravic in aktivistom, med drugim tudi študentom, pridržanim med protesti marca 2015.

EU je v letu 2015 ponovno predložila resolucijo o Mjanmaru/Burmi z vidika človekovih pravic tako v Tretjem odboru Generalne skupščine Združenih narodov kot v Svetu Združenih narodov za človekove pravice. Resolucija je bila v obeh organih sprejeta brez glasovanja.

Splošni redni pregled za Mjanmar/Burmo je bil opravljen 6. novembra 2015.

Mjanmar/Burma je podpisal Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih in se pridružil podpornikom pobude za ratifikacijo Konvencije ZN proti mučenju.

Kambodža

Razmere na področju človekovih pravic so še vedno pomembna prednostna naloga EU v Kambodži. Na začetku leta 2015 je bil dosežen napredek na nekaterih področjih, zlasti z dogovorom o spremembah volilne zakonodaje, ustanovitvi dvostrankarske nacionalne volilne komisije in določenim prizadevanjem vlade glede ozemeljskih sporov. Vendar pa so se v drugem polletju odnosi med glavnima političnima strankama znatno poslabšali; prišlo je do vrste incidentov, ki so bili očitno namenjeni ustrahovanju opozicije ter zmanjšanju njihove svobode izražanja in posledično tudi političnih pravic. Več novih zakonov, ki so bili sprejeti ali so v zaključnih fazah priprave, vzbujajo zaskrbljenost zaradi njihove možne uporabe za omejevanje svobode izražanja in svobode združevanja. Zaskrbljujoča vprašanja glede neodvisnosti sodstva ostajajo nerešena.

Delegacija EU je 9. aprila 2015 dala lokalno izjavo, v kateri je pozdravila imenovanje nove nacionalne volilne komisije. Uradna govorka VP/PP je dala izjavo o sprejetju novega zakona o NVO in združenjih, v kateri je izrazila obžalovanje zaradi nezadostnega predhodnega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi in zaskrbljenost, ker zakon omogoča omejevanje dejavnosti NVO. Delegacija EU je 27. oktobra 2015, potem ko so protestniki pretepli opozicijska poslanca, dala lokalno izjavo, v kateri je pozvala oblasti, naj poskrbijo za to, da bodo storilci odgovarjali za svoja dejanja, in sprejmejo ukrepe za zagotovitev varnosti vseh demokratično izvoljenih predstavnikov.

EU je opravila reden dialog s kamboškimi oblastmi o človekovih pravicah. Delegacija je tudi vzdrževala redne stike z organizacijami civilne družbe, med drugim tudi s predstavniki avtohtonih skupnosti. EU je v sodelovanju z Nemčijo še naprej spodbujala vlado Kambodže k odpravi zamud pri podelitvi pravic do skupnih zemljišč avtohtonim prebivalcem in pozorno spremljala, ali je vpisovanje v zemljiško knjigo odprto za vse. Obiski osebja EU na terenu so bili v letu 2015 posebej posvečeni obravnavi teh tem in priložnost za neposredno usklajevanje z NVO in lokalnim prebivalstvom.

Razdelitev zemlje je pomembna prednostna naloga v odnosih in razpravah EU s kamboško vlado. Delegacija EU je še naprej vztrajala, da je treba zagotoviti transparentnost pri pregledih državnih zemljišč, za katera so bile podeljene koncesije za gospodarsko uporabo zemljišč, prihodnji uporabi zemljišč, za katera so bile koncesije za gospodarsko uporabo že odvzete, ter prizadevanjih za reševanje zemljiških sporov. EU je kraljevi vladi Kambodže zagotovila tehnično pomoč pri zasnovi neodvisnega ocenjevalnega in odškodninskega mehanizma za skupnosti, ki so utrpeli škodo zaradi koncesij za gospodarsko uporabo zemljišč za gojenje sladkornega trsa; vlada se mora o teh zasnovi še dogovoriti.

Sindikalne pravice, nasilje nad delavci in spremembe minimalne plače so bile prednostne teme političnega dialoga. EU imela redne dialoge tudi s poslovnimi združenji (zlasti tistimi v konfekcijski industriji) in malimi vlagatelji o spoštovanju delavskih pravic in dostojnem delu.

EU je na 104. mednarodni konferenci dela sodelovala pri preverjanju, ali Kambodža izpolnjuje Konvencijo MOD št. 182 o najhujših oblikah dela otrok. Z mehanizmi nadzora standardov MOD so bile tudi preučene kršitve sindikalne svobode, pri čemer je bilo opozorjeno na hude in nujne primere.

EU je v letu 2015 še naprej podpirala več NVO, povezanih s človekovimi pravicami, in dodelila nove subvencije v skupni vrednosti milijon EUR, pa tudi nepovratno pomoč štirim zagovornikom človekovih.

EU je prispevala 10 milijonov EUR za proračun za nacionalne in mednarodne komponente izrednih senatov sodišč v Kambodži za obdobje 2015–2016. V letu 2015 je uradno postala članica skupine glavnih donatorjev za navedene izredne senate.

Ljudska republika Kitajska

Tudi v letu 2015 je bil glavni cilj EU doseči, da bi Kitajska ratificirala leta 1998 podpisani Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP), pri čemer je bil srednjeročni cilj spoštovanje določb MPDPP ter kitajske ustave, kazenskega prava in kazenskega procesnega prava. EU je tudi nadaljevala svojo svetovno kampanjo za odpravo smrtne kazni, zlasti ker Kitajska ostaja država z največjim številom usmrtitev, kljub prizadevanjem te države za občutno zmanjšanje števila kaznivih dejanj, ki se lahko kaznujejo s smrtno kaznijo; del teh prizadevanj so bile tudi spremembe kazenskega procesnega prava v letu 2015, na podlagi katerih se je število zadevnih kaznivih dejanj zmanjšalo na 46. Eden od osrednjih vidikov MPDPP – svoboda izražanja na Kitajskem, na spletu in drugod – je še vedno prednostna naloga EU, tako kot tudi razvoj dinamične civilne družbe in dejavni zagovorniki človekovih pravic. Ne nazadnje je EU še naprej spodbujala uveljavljanje vseh človekovih pravic pripadnikov manjšin, zlasti Ujgurev in Tibetancev.

Na splošno so se razmere na področju človekovih pravic še naprej občutno slabšale: julija je prišlo do novega vala aretacij in pridržanj, usmerjenega na približno 300 odvetnikov, aktivistov in članov osebja odvetniških pisarn na področju človekovih pravic, vendar pa bi lahko kot uvod v ta novi izbruh zatiranja razumeli aretacijo znanega kitajskega odvetnika s področja človekovih pravic, Puja Zhiqianga, ki je sodeloval v številnih primerih, povezanih s svobodo tiska, svobodo izražanja in varstvom zagovornikov človekovih pravic, maja 2014. Konec leta je bilo približno 30 odvetnikov še vedno pod „rezidenčnim nadzorom“ – bili so torej pridržani na skritih lokacijah, brez dostopa do pravne pomoči ali obiskov sorodnikov –, kar je vzbudilo močne dvome v izraženo zavezanost Kitajske h krepitvi pravne države.

EU je 20. maja 2015 dala izjavo za javnost o obtožbah zoper Puja Zhiqiang. Decembra 2015 se je v Pekingu končno začel sodni proces zoper Zhiqiang zaradi izjav o družbi, ki jih je objavil na spletu in so bile kritične do vladajoče komunistične stranke; zaradi netenja preprirov in etničnega sovraštva je bil obsojen na triletno zaporno kazen, ki je bila pogojno odložena iz zdravstvenih razlogov.

Leto se je končalo z dejanskim izgonom francoskega novinarja, ki je v francoski reviji objavil kritičen članek o politiki Kitajske v Šindžijangu.

Reforma zakonodaje je potekala pospešeno: sprejeta je bila zakonodaja o državni varnosti in boju proti terorizmu, poleg tega pa je bil predstavljen osnutek zakonodaje o tujih NVO in kibernetiki varnosti; oboje je pomenilo negativne posledice za človekove pravice in prostor, namenjen civilni družbi, pa tudi za poslovno skupnost. EU je sistematično pošiljala pripombe v odziv na javna posvetovanja Kitajske o osnutku zakonodaje, da bi jo odvrnila od poskusa, da bi človekove pravice zakonsko omejevala brez zaščitnih ukrepov in v neskladju z mednarodnimi standardi.

Razmere na območju Tibeta se niso izboljšale in avgusta 2015 je prišlo že do 143. primera samozažiga med Tibetanci (sedem primerov leta 2015) od februarja 2009. Poleg tega so samozažigi še vedno kriminalizirani in vodijo v kolektivno kaznovanje članov družine in skupnosti. V Šindžinjangu je prišlo do več nasilnih spopadov med Ujguri in kitajskimi oblastmi, v katerih je v preteklem letu umrlo več kot 100 ljudi, pri čemer je treba opozoriti, da je zaradi pomanjkanja informacij s strani kitajskih oblasti in pomanjkljivega dostopa novinarjev in diplomatov težko ugotoviti natančno stanje razmer.

Kljub zatrjevanju Kitajske pred Odborom proti mučenju, da je „sprejela učinkovite zakonodajne, upravne, sodne in druge ukrepe za strogo prepoved vseh dejanj mučenja“, je Odbor izrazil resno zaskrbljenost zaradi verodostojnih poročil o mučenju, smrtnih primerih v priporu, samovoljnih pridržanjih in izginotjih Tibetancev, Ujgurov ter Mongolcev, pa tudi zaradi ponavljajočih se poročil o stalni praksi nezakonitega pridržanja v nepriznanih in neuradnih prostorih za priprtje (t. i. črnih ječah) in prisilnem vračanju pobeglih Severnokorejcev.

EU je še naprej na različne načine in na različnih ravneh sodelovala s Kitajsko glede vprašanj o človekovih pravicah. Na junijskem vrhu med EU in Kitajsko je, na primer, predsednik Donald Tusk opozoril na razmere na področju človekovih pravic in na zaključni tiskovni konferenci izjavil, da EU podpira velikopotezen proces reform Kitajske, da si obe strani želita izboljšati sodelovanje na področju človekovih pravic na dvostranski in mednarodni ravni ter da je EU zaskrbljena zaradi ravni svobode izražanja in združevanja, med drugim tudi zaradi položaja pripadnikov manjšin, kot so Tibetanci in Ujguri. Predsednik Donald Tusk je v zvezi s tem pozval Kitajsko, naj ponovno začne konstruktiven dialog s predstavniki dalajlame. Komisarka Cecilia Malmström je na letnem zasedanju Skupnega trgovinskega odbora EU-Kitajska (oktobra 2015) poudarila pomen krepitve pravne države in neodvisnega sodnega sistema, ki odvetnikom omogoča svobodno in neodvisno delo ter podpira delo tujih podjetij in državljanov. Opozorila je na pomen digitalne družbe za podjetja, ki poslujejo na Kitajskem, in pozvala kitajske kolege, naj „si prizadevajo za to, da bo medmrežje orodje za svobodo izražanja in prosto trgovino“.

Posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis je novembra drugič obiskal Kitajsko (Peking, Guangzhou, Šenžen in Hongkong) in se na več kot 30 ločenih srečanjih sestal z visokimi kitajskimi uradniki ter predstavniki kitajske in evropske civilne družbe (vključno z odvetniki, spletnimi novinarji, akademiki, zagovorniki človekovih pravic, ki zastopajo ženske in spolne manjšine, zagovorniki delavskih pravic in uradniki mednarodnih organizacij). Posebni predstavnik je izrazil izrazito zaskrbljenost zaradi naraščajočega zatiranja zagovornikov človekovih pravic in odvetnikov ter smeri poteka zakonodajne reforme, zlasti v zvezi z osnutkom zakona o tujih NVO in drugimi zakoni oziroma osnutki zakonov o nacionalni varnosti in njihovimi negativnimi posledicami za človekove pravice in civilno družbo. Pogovarjal se je tudi o 20. obletnici pekinške deklaracije in osnutku zakona o nasilju v družini, ki je bil končno sprejet decembra 2015, med drugim tudi o nekaterih spremembah, ki jih je predlagala EU, delavskih pravicah, podjetništvu in človekovih pravicah, pravicah pripadnikov verskih in etničnih manjšin, tudi v Tibetu in Šindžijangu, mučenju in smrtni kazni.

34. dialog o človekovih pravicah med EU in Kitajsko je potekal 30. novembra in 1. decembra. Kitajska je še naprej poudarjala, kako uspešno je odpravila revščino in na splošno izboljšala življenjski standard v državi, in izrazila nezadovoljstvo ob zaskrbljujočih vprašanjih EU, podprtih s posamičnimi primeri. Kitajska je izpostavila obvladovanje begunske krize s strani EU in boj proti terorizmu ter izrazila željo po večjem številu projektov sodelovanja z EU na področju človekovih pravic, v katerih bi se med drugim lotevali okoljskih pravic, človekovih pravic žensk ter podjetništva in človekovih pravic.

Uradna govorka VP/PP je v letu 2015 dala sedem izjav o Kitajski: marca o aretaciji in priporu aktivistov za pravice žensk na Kitajskem, aprila o obsodbi novinarja Gaa Yuja, maja o obtožbah zoper odvetnika za človekove pravice Puja Zhiqianga, julija o nedavnih dogodkih v zvezi s človekovimi pravicami, oktobra o trajajočem pridržanju odvetnikov in zagovornikov človekovih pravic ter ravnanju z njihovimi družinskimi člani ter decembra o obsodbi odvetnika za človekove pravice Puja Zhiqianga in o zavrnitvi Kitajske, da bi podaljšala vizum evropski novinarki Ursuli Gauthier.

EU se je razmer na področju človekovih pravic na Kitajskem dotaknila tudi v svojih izjavah ob treh rednih zasedanjih Sveta za človekove pravice (marca, junija in septembra) in na 70. zasedanju Generalne skupščine ZN, da je izrazila zaskrbljenost glede različnih vprašanj.

Hongkong

EU je pozorno spremljala dogajanje v zvezi s splošno volilno pravico na volitvah za glavnega upravitelja leta 2017. Dne 18. junija 2015 je dala izjavo za javnost o političnih reformah v Hongkongu, v kateri je vse strani pozvala k sodelovanju v konstruktivnih razpravah z namenom hitrega nadaljevanja procesa volilne reforme. Še naprej je podpirala civilno družbo v Hongkongu prek rednih stikov z zagovorniki človekovih pravic, NVO in mediji ter z organizacijo seminarjev in delavnic na temo človekovih pravic. Novembra 2015 je posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis prvič obiskal Hongkong in se pogovarjal o zelo različnih temah, med drugim o pravni državi in neodvisnosti sodstva po načelu „ena država, dva sistema“, delavskih pravicah, akademski svobodi in svobodi tiska, socialni neenakosti in enakih možnostih. Proti koncu leta 2015 je v sumljivih okoliščinah izginilo pet založnikov iz Hong Konga, od katerih imata dva državljanstvo EU in sta povezana s hongkonško založniško hišo in knjigarno.

Tajvan

Razmere na področju človekovih pravic so na splošno dobre. Problem ostaja uporaba smrtne kazni, ki jo EU ostro obsoja. Junija je bilo usmrčenih šest oseb, potem ko so usmrčitve izvajali tudi v letih 2014, 2013 in 2012, s čimer je bil prekinjen *de facto* moratorij, ki je trajal od leta 2005 do leta 2010. EU je v izjavi pozvala k takojšnjemu moratoriju na usmrčitve, ki ga je že leta 2013 priporočil odbor mednarodnih strokovnjakov. Še naprej je sodelovala z lokalnimi organi in civilno družbo, da bi bila prizadevanja za ponovno uvedbo moratorija za smrtno kazen z namenom njene uradne odprave res učinkovita. V zvezi s tem je EU prek evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice še naprej podpirala NVO Tajvanska zveza za odpravo smrtne kazni. EU je v rednem dialogu s Tajvanom – letnih posvetovanjih med EU in Tajvanom o netrgovinskih vprašanjih – izrazila zaskrbljenost zaradi smrtne kazni in njene nadaljnje uporabe.

Indija

EU je na področju človekovih pravic v Indiji v letu 2015 prednostno obravnavala varstvo pravic žensk in otrok, preprečevanje mučenja in pravice zagovornikov človekovih pravic. Še vedno sta bila zelo pomembna prizadevanje za moratorij za usmrčitve z namenom odprave smrtne kazni in zavzet boj proti vsem oblikam diskriminacije.

Indija je obsežna in dinamična demokratična družba s trdnim ustavnim in institucionalnim okvirom, katerega namen je varstvo človekovih pravic. Globoko zakoreninjene družbene prakse, ki jih vlada ne more odpraviti samo s pozitivnimi ukrepi, ostajajo temeljni vzrok številnih problemov na področju človekovih pravic v Indiji. Mediji in civilna družba obsežno poročajo o zlorabah in diskriminaciji, ki prizadevajo predvsem „nedotakljive“, ter o nasilju na podlagi spolne pripadnosti in verski nestrpnosti. Svoboda izražanja se na splošno spoštuje. Vrhovno sodišče je marca razveljavilo sporno zakonodajno spremembo, na podlagi katere je bila svoboda izražanja na medmrežju omejena. Strožje izvajanje zakona o urejanju tujih prispevkov, ki je bil spremenjen leta 2010, je približno 13 000 organizacijam civilne družbe omejilo dostop do financiranja iz tujine. V Indiji je najmanj dva milijona organizacij civilne družbe, od tega jih ima približno 42 000 dovoljenje za prejemanje finančnih sredstev iz tujine.

EU je ohranjala dialog z zelo različnimi akterji s področja človekovih pravic, med drugim tudi s predstavniki civilne družbe, vladnimi uradniki in posebnimi institucijami, čeprav ni bilo letnega dialoga o človekovih pravicah. Vodilne politične osebnosti, med drugim tudi državni sekretarji ali ministri, so bile v zadnjem letu udeležene v projektih na področju človekovih pravic, ki jih je podpirala EU. Vprašanja človekovih pravic so bila obravnavana med junijskim obiskom predsednice parlamenta (*Lok Sabha*) v Evropskem parlamentu in marčevskim obiskom delegacije Evropskega parlamenta za odnose z Indijo v New Delhiju.

EU je z namenom uveljavljanja pravic žensk in otrok sodelovala na več dogodkih, zlasti ob mednarodnem dnevu žena in mednarodnem dnevu deklic. Oktobra je v Džajpurju v okviru triletnega projekta, financiranega s strani EU, o spodbujanju enakosti spolov in boju proti diskriminiranju deklic v določenih okrožjih Radžastana, Uttar Pradeša in Jharkhanda potekal dialog z vladnimi uradniki o pobudah v skupnosti.

Po dvoletnem premoru je bila 30. julija 2015 izvršena ena usmrtitev, ko so posameznika obsodili na smrtno kazen zaradi sodelovanja v napadih v Mumbaju leta 1993. Le mesec dni pozneje je indijska pravna komisija predložila svoje poročilo o smrtni kazni, v katerem je predlagala odpravo smrtno kazni v vseh okoliščinah, razen v primeru terorizma in vojne proti državi. V okviru projekta, podprtega iz evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, je bil 10. oktobra organiziran dogodek ob svetovnem dnevu boja proti smrtni kazni.

EU se je zavzemala za izboljšanje položaja zagovornikov človekovih pravic s sodelovanjem z mrežami zagovornikov človekovih pravic, tudi med obiski na terenu (npr. v Manipurju), obravnavo posameznih primerov zagovornikov človekovih pravic in zagotavljanjem pomoči prek mehanizma nujne pomoči za zagovornike človekovih pravic, kadar je bilo v posameznem primeru ugotovljeno, da je pomoč upravičena.

EU je financirala tudi projekt v zvezi s policijskimi reformami v južni Aziji, ki je zajemal dejavnosti, kot je oblikovanje virtualne policijske postaje, inovativnega orodja, ki ga že uporablja akademija za policijsko usposabljanje v Radžastanu.

Številni tekoči projekti, ki jih podpirajo EU in/ali države članice, zadevajo pravice spolov in otrok, pravice invalidov, pravice avtohtonega prebivalstva, trgovino z ljudmi, odpravo smrtnih kazni in svobodo izražanja na spletu in drugje.

EU je v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice objavila lokalni razpis za zbiranje predlogov v vrednosti 1,9 milijona EUR, katerega namen je okrepiti zmogljivosti lokalnih organizacij civilne družbe za uveljavljanje človekovih pravic na podlagi načel enakosti, vključevanja in nediskriminacije. Izbrani projekti obravnavajo predvsem vključevanje marginaliziranih skupnosti, zlasti verskih manjšin, v družbo, vključujoč nadzor, sodno varstvo za obsojence na smrt, zavzemanje za pluralizem in različnost znotraj nacionalnih institucij za človekove pravice ter spodbujanje vključenosti in različnosti na delovnem mestu.

Indonezija

EU je vse leto pozorno spremljala zlasti problematiko svobode veroizpovedi in prepričanja ter varstva pripadnikov manjšinskih skupin. Delegacija EU v Džakarti se je redno sestajala z manjšinskimi skupinami, žrtvami nestrpnosti in organizacijami za človekove pravice, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem. Še naprej je sodelovala z Nahdlatul Ulama, največjo državno muslimansko organizacijo, ki se zavzema za strpnost in pluralizem. Skupaj z univerzo Gadjah Mada v Jogjakarti je organizirala tudi seminar o religiji in njeni prisotnosti v javnosti.

V Indoneziji je bilo v letu 2015 zaradi kaznivih dejanj, povezanih z drogami, usmrčenih 14 ljudi (šest januarja in osem aprila), vključno z 12 tujimi državljani. Najmanj 130 zapornikov je še vedno obsojenih na smrt, približno polovica zaradi kaznivih dejanj, povezanih z drogami. EU je januarja, februarja in aprila v izjavah obsodila usmrčitve. Ohranjala je tesne stike z visokimi uradniki in poudarjala svoje nasprotovanje smrtni kazni ter pozivala indonezijsko vlado, naj zaustavi izvrševanje usmrtitev. V povezavi s svetovnim dnevom boja proti smrtni kazni, ki je 10. oktobra, je delegacija EU v družbenih medijih izvedla kampanjo zoper smrtno kazen.

Vlada avtonomne pokrajine Aceh je napovedala, da se od 23. oktobra v provinci uporablja razširjeni islamski kazenski zakonik (qanun jinayat). Ti lokalni predpisi med drugim kriminalizirajo istospolne odnose in sporazumne spolne odnose zunaj zakonske zveze. Delegacija EU je na srečanjih s centralno vlado in lokalnimi uradniki opozarjala, da je zaskrbljena zaradi možnih posledic novih šeriatskih predpisov za manjšinske skupine, ter oblasti pozvala, naj zavarujejo človekove pravice, tudi pravice pripadnikov manjšin, ne glede na vero, narodnost ali spolno usmerjenost.

EU je podrobno spremljala razvoj dogodkov v provincah Papua in Zahodna Papua ter izrazila zadovoljstvo ob odločitvi predsednika Widodoja, da pomilosti več političnih zapornikov in vsem tujim novinarjem omogoči vstop v Papuo. Nasilje in kršitve človekovih pravic s strani varnostnih služb ter omejitve svobode izražanja v obeh provincah še vedno vzbujajo skrb. Delegacija EU je gostila več srečanj z zagovorniki človekovih pravic iz Papue.

Preprečevanje mučenja ostaja prednostna naloga EU in Indonezije. Delegacija EU si skupaj z Nacionalno komisijo za človekove pravice in Združenjem za preprečevanje mučenja s sedežem v Ženevi prizadeva za okrepitev mehanizmov nadzora. Ob mednarodnem dnevu v podporo žrtvam mučenja je organizirala kampanjo v družbenih medijih.

V zvezi s podjetništvom in človekovimi pravicami je delegacija EU zagotovila podporo Fundaciji za mednarodne standarde poročanja o človekovih pravicah, ki je oblikovala in promovira standarde poročanja o človekovih pravicah za podjetja ter skupaj z županom pripravila Listino o človekovih pravicah za mesto Bandung.

V okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice je bila v letu 2015 zagotovljena podpora 13 projektom, pri katerih gre za zelo raznovrstna vprašanja, med drugim volitve, reševanje konfliktov in mediacijo, svobodo veroizpovedi, podjetništvo in človekove pravice, odgovornost za kršitve človekovih pravic in varstvo ranljivih skupin.

Japonska

EU je na področju človekovih pravic nadaljevala dolgoletno sodelovanje z Japonsko, državo, s katero imamo v mnogih pogledih skupne vrednote in nazore in ki si želi biti obravnavana kot odgovoren svetovni akter. Japonsko bolj kot kdaj koli zanima sodelovanje z EU na področju človekovih pravic. EU in Japonska sta v letu 2015 nadaljevali posvetovanja o človekovih pravicah v okviru skupne zavezanosti spodbujanju spoštovanja človekovih pravic po vsem svetu. Obe sta v okviru ZN še naprej dokazovali, da se zavzemata za človekove pravice, ter dejavno sodelovali pri delu Sveta za človekove pravice in Generalne skupščine ZN, med drugim tudi pri skupno podprti resoluciji o človekovih pravicah v Demokratični ljudski republiki Koreji. Skozi vse leto je napredovalo delo v zvezi s pogajanjem o sporazumu o strateškem partnerstvu med EU in Japonsko o političnem in splošnem sodelovanju ter sodelovanju na drugih področjih, vključno z vidiki človekovih pravic.

Smrtna kazen je bila v letu 2015 še naprej zelo pomembna tema na področju človekovih pravic, saj jo je Japonska kljub pozivom EU za odpravo ali sprejetje moratorija za usmrčitve še vedno uporabljala. V letu 2015 so bile usmrčene tri osebe (ena junija in dve decembra). EU je te usmrčitve javno obsodila. Z japonsko vlado in civilno družbo je še naprej aktivno sodelovala v zvezi z vprašanjem smrtne kazni, in sicer prek političnih izjav, sporočil, objavljenih v družbenih medijih, in srečanj s predstavniki parlamenta (*Diet*) in civilne družbe, da bi spodbudila javno razpravo o smrtni kazni. EU je tudi podprla študijo univerze v Wasedi o smrtni kazni na Japonskem.

Obseg dela EU z Japonsko na področju človekovih pravic se je še povečal: potekale so specifične dejavnosti na področju enakosti spolov; EU je opozorila na vprašanje svobode tiska (po sprejetju nove zakonodaje o državnih skrivnostih) in razmere v zaporih na Japonskem, poglobila pa je tudi ozaveščenost o vprašanjih, povezanih z LGBT, na Japonskem (s skupnimi dejavnostmi v okviru dogodka *Tokyo Rainbow Week*).

V okviru dialoga o industrijski politiki med Evropsko komisijo in Japonsko je 25. in 26. novembra 2015 potekalo drugo zasedanje delovne skupine EU-Japonska za družbeno odgovornost gospodarskih družb. Udeleženci so razpravljali o sodelovanju med Japonsko in EU na področju družbene odgovornosti gospodarskih družb.

Republika Koreja

Spoštovanje splošnih načel človekovih pravic je bistven element okvirnega sporazuma med EU in Republiko Korejo, sklenjenega skupaj s sporazumom o prosti trgovini in s sprejetjem izjave o strateškem partnerstvu leta 2010.

Na vrhu EU-Republika Koreja septembra 2015 so voditelji ponovno poudarili, da sta uveljavljanje in varstvo človekovih pravic bistvena za ohranjanje miru in varnosti ter za doseganje trajnostnega razvoja. Vsi so bili mnjenja, da kompleksne krize in poskusi krčenja prostora za civilno družbo po vsem svetu zahtevajo pozornost in skupna prizadevanja. Zato so se zavezali k nadaljnji krepitvi sodelovanja na področju človekovih pravic.

Republika Koreja je še vedno eden od najbolj podobno mislečih partnerjev EU v okviru forumov ZN za človekove pravice, npr. v Tretjem odboru Generalne skupščine in Svetu za človekove pravice. Odboru za človekove pravice je predložila svoje poročilo o svojem izvajanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah; Odbor je svoje sklepe izdal oktobra 2015. Republika Koreja je bila ponovno izvoljena v Svet za človekove pravice, ki mu bo v letu 2016 predsedovala.

Drugi krog posvetovanj o človekovih pravicah med EU in Republiko Korejo, ki je potekal junija 2015 v Bruslju, je bil priložnost za nadaljnjo krepitev sodelovanja pri mednarodnih prednostnih nalogah za leto 2015. Obe strani sta si zlasti prizadevali, da bi mednarodna skupnost še naprej pozorno spremljala razmere na področju človekovih pravic v Demokratični ljudski republiki Koreji.

EU je v Seulu spremljala napredek pri izvajanju zakonov, ki bi lahko vplivali na vsesplošno okolje za uresničevanje svobode zbiranja in svobode izražanja, pri čemer je opazila, da v južnokorejski demokraciji obstajata širok razpon mnenj in dinamično politično razpravljanje. Izraženi so bili pomisleki glede nezmanjšanega izrekanja zaporne kazni za oporečnike, ki jim vest ne dopušča služenja vojaškega roka (približno 600 moških prestaja 18-mesečno zaporno kazen, ker nočejo opravljati oborožene vojaške službe). Republika Koreja še ni ratificirala temeljnih konvencij, ki zadevajo standarde dela, o sindikalni svobodi in pravici do kolektivnega pogajanja. To vprašanje je obravnavano na srečanjih med EU in Republiko Korejo v okviru nadaljnjega ukrepanja po sporazumu o prosti trgovini med EU in Republiko Korejo. Obe strani sta se v tem okviru dogovorili za skupno sodelovanje pri izvajanju temeljne konvencije, ki zadeva standarde dela, o nediskriminaciji pri zaposlovanju. Na mednarodni konferenci dela so bile preučene težave pri uporabi te konvencije v Republici Koreji.

EU je pozdravila nadaljevanje dolgotrajnega, že 17 let trajajočega *de facto* moratorija za izvrševanje usmrtitev in še naprej spodbujala zakonsko določeno odpravo smrtne kazni. Z zadovoljstvom je sodelovala z organizacijami civilne družbe pri poudarjanju enakih pravic oseb LGBTI na festivalu Pride v središču Seula.

Demokratska ljudska republika Koreja

EU je še vedno zaskrbljena zaradi poročil o hudih in razširjenih zlorabah človekovih pravic v Demokratični ljudski republici Koreji. Večje spoštovanje človekovih pravic v tej državi ostaja ena od glavnih nalog politike EU v odnosu do Demokratične ljudske republike Koreje. V letu 2015 je EU nadaljevala svoja prizadevanja za vključevanje širše mednarodne skupnosti v obravnavo te problematike, in sicer se je udeležila vseh zadevnih pomembnih forumov in tesno sodelovala s svojimi partnerji. Nenehno je opozarjala na problem vračanja državljanov Demokratične ljudske republike Koreje iz drugih držav, zlasti iz tistih, ki imajo skupno mejo z Demokratično ljudsko republiko Korejo, in pozivala k popolnemu spoštovanju načela nevračanja.

EU je skupaj z Japonsko dala pobudo za dve resoluciji v Svetu za človekove pravice in Generalni skupščini ZN, v katerih so se ponovno odražali sklepi in priporočila iz poročila preiskovalne komisije ZN iz leta 2014 ter poročil generalnega sekretarja ZN in posebnega poročevalca. V resolucijah sta bili poudarjeni resnost in nujnost razmer, priporočeno pa je bilo tudi, naj Varnostni svet ZN preuči, ali bi bilo treba na razmere opozoriti Mednarodno kazensko sodišče in uvesti sankcije za tiste, ki naj bi bili najbolj odgovorni za zločine proti človeštvu. Številne države članice EU so si skupaj z drugimi partnerji prizadevale za hitrejšo vključitev točke o razmerah v Demokratični ljudski republiki Koreji na dnevni red Varnostnega sveta ZN, ki je to temo v drugo obravnaval decembra 2015.

EU se je z zadovoljstvom seznanila z začetkom delovanja lokalne podružnice Urada visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice v Seulu. Njen namen je okrepiti spremljanje in beleženje razmer na področju človekovih pravic, da se zagotovi odgovornost, intenzivneje podprejo prizadevanja posebnega poročevalca, povečata sodelovanje in krepitev zmogljivosti vlad vseh zadevnih držav, civilne družbe in drugih zainteresiranih strani ter izpostavijo razmere na področju človekovih pravic v državi.

Kot del svoje politike kritičnega sodelovanja je EU ostajala odprta za dialog z Demokratično ljudsko republiko Korejo. V okviru političnega dialoga med EU in Demokratično ljudsko republiko Korejo junija 2015 so bila obravnavana zaskrbljujoča vprašanja glede človekovih pravic. Posebni predstavnik EU za človekove pravice je še vedno pripravljen obiskati državo, da bi si izmenjali mnenja in da bi se zavzel za konkretne izboljšave na mestu samem, vendar morajo biti izpolnjeni pogoji za konstruktivno sodelovanje. EU je pozdravila nekatere pozitivne premike Demokratične ljudske republike Koreje (na primer ratifikacijo Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah in priprave na predložitev poročila o izvajanju navedene konvencije Odboru za pravice otroka) in jo pozvala, naj naredi še veliko več, med drugim naj v celoti izpolni priporočila iz splošnega rednega pregleda, ki jih je sprejela leta 2014, in sodeluje z mehanizmi ZN za človekove pravice. EU je v sami Demokratični ljudski republici Koreji sodelovala pri številnih projektih, ki se ukvarjajo zlasti z varnostjo hrane, zdravjem, vodo in sanitarnimi razmerami ter koristijo nekaterim najbolj ogroženim ljudem v Demokratični ljudski republici Koreji. Pozdravlja sedanje sodelovanje na teh področjih med oblastmi Demokratične ljudske republike Koreje in mednarodnimi akterji, tudi izvajalskimi partnerji EU.

Laos

V letu 2015 so bile razmere na področju človekovih pravic v Laosu še vedno zapletene. Svoboda izražanja v Laosu dejansko še ni sprejeta kot temeljna pravica. Državne agencije strogo nadzirajo medije in samocenzura novinarjev je vsakdanji pojav. Sprejetje zakona o kibernetiki kriminaliteti je še zaostriło državni nadzor nad „negativno uporabo“ medmrežja in družbenih medijev. Več državljanov je bilo ustraševanih zaradi izražanja svojih stališč po spletu. Tudi svoboda zbiranja in svoboda združevanja se še vedno ne spoštujeta. Civilna družba ne more zakonito ter brez strahu pred ustraševanjem in povračilnimi ukrepi ukrepati v zvezi z vrsto občutljivih vprašanj, ki med drugim zadevajo tudi zemljiške pravice, korupcijo in pravice pripadnikov etničnih manjšin. Država še vedno poskuša upravljati velik del prostora za civilno družbo z „množičnimi organizacijami“, ki so dejansko podaljšek države. Z reformo zakonodajnega in regulativnega okolja za laoske organizacije civilne družbe in mednarodne NVO se njihov prostor delovanja ni razširil; ustraševanje teh organizacij je vsakdanja praksa. Registrira se vse manjše število že tako redkih nacionalnih organizacij civilne družbe.

Smrtna kazen je še vedno zapisana v kazenski zakonik za najhujša kazniva dejanja (npr. nedovoljen promet s prepovedanimi drogami), vendar velja *de facto* moratorij. V okviru pregleda kazenskega zakonika potekajo prizadevanja za manjšo uporabo smrtne kazni. Javne informacije glede uporabe smrtne kazni niso na voljo.

V letu 2015 je bil opravljen drugi splošni redni pregled za Laos. Junija je Laos sprejel 116 od 196 predlaganih priporočil. Večina priporočil v zvezi z državljanskimi in političnimi pravicami je bila zavrženih. Ta priporočila so med drugim zadevala Rimski statut, sodelovanje v posebnih postopkih in z državnimi institucijami za človekove pravice, smrtno kazen, svobodo izražanja/združevanja/zbiranja, civilno družbo in izginotje Sombatha Somphona. EU več kot 1000 dni po nepojasnjem izginotju Sombatha Somphona še naprej izraža globoko zaskrbljenost v zvezi s tem in je zaprosila za dodatna pojasnila v zvezi s preiskavo.

Med razgovori v okviru novembrskega dialoga med EU in Laosom o človekovih pravicah se je Laos strinjal, da bo organiziral srečanje EU in držav članic z vodjo preiskovalne skupine. EU je tudi zahtevala pojasnila o usodi Bounthanha Thammavonga, poljskega državljanca, ki je bil zaradi propagande proti Laosu aretiran 19. junija in nato 25. septembra obsojen na petletno zaporno kazen in plačilo denarne kazni v višini 9,5 milijona LAK. Med razgovori v okviru novembrskega dialoga med EU in Laosom o človekovih pravicah je EU izrazila zaskrbljenost zaradi navedenega primera in neupravičenih omejitev – z vidika mednarodnih obveznosti Laosa – glede dostopa do konzularne pomoči in ustreznega pravnega postopanja.

Malezija

EU in Malezija sta v letu 2015 po skoraj petih letih pogajanj dokončno oblikovali besedilo sporazuma o partnerstvu in sodelovanju. Končna različica besedila zajema 60 členov, ki vključujejo tudi klavzulo o človekovih pravicah, na podlagi katere bo mogoč strukturiran dialog o človekovih pravicah.

Stopnja nadzora nad tiskanimi mediji je v letu 2015 ostala visoka, medtem ko je svoboda izražanja na spletu postala še bolj ogrožena: na podlagi zakona o uporabi so organi poizvedovali o 220 posameznikih, od katerih jih je bilo 11 obtoženih, trije pa so bili obsojeni. Zakon se vse pogosteje uporablja za obvladovanje družbenih medijev. V poostreni različici zakona o uporabi je obseg kazni za nagovarjanje k uporabi močno razširjen.

Vlada je z ustrahovanjem prek vse večje uporabe represivnih zakonov poskušala zatreti nasprotnike. Nov zakon o preprečevanju terorizma dovoljuje pripor za nedoločen čas brez sojenja ali sodne presoje. Številni drugi zakoni omogočajo upravnim komisijam, da podaljšajo obdobje pridržanja, in dovoljujejo uporabo tajnih dokazov in prič. Ti ukrepi pomenijo močno nazadovanje in predstavljajo resno nevarnost za že tako zelo omejeno svobodo izražanja v tej državi.

Malezijski parlament je 3. decembra 2015 tudi sprejel zakon o nacionalnem varnostnem svetu, ki vsebuje široka pooblastila za razglasitev „varnostnih območij“ ter aretacije, pridržanja in zaseg premoženja brez sodnega naloga. Zoper varnostne sile ni mogoče vložiti tožbe ali kako drugače ukrepati. Pojem „nacionalna varnost“ ni jasno opredeljen. Poslanci, odvetniki in aktivisti za človekove pravice so izrazili zaskrbljenost zaradi pomanjkanja posvetovanja in možnosti za zlorabo.

Obsodba dejanskega vodje opozicije Anwarja Ibrahima na pet let zapora na podlagi obtožbe o sodomiji in potek sodnega procesa sta vzbudila resne pomisleke o politično motiviranih vzgibih. Oktobra je Delovna skupina ZN za boj proti samovoljnemu pridržanju ugotovila, da je bila Anwarju Ibrahimu prostost odvzeta samovoljno.

Skupnost LGBTI v Maleziji je še vedno močno diskriminirana; istospolne zveze so kriminalizirane. Oktobra je zvezno sodišče na podlagi formalnosti razveljavilo prejšnjo sodbo pritožbenega sodišča, v skladu s katero je bila kriminalizacija transvestizma neustavna.

Julija je ameriško zunanje ministrstvo v svojem letnem poročilu o trgovini z ljudmi Malezijo na seznamu uradno premestilo v višjo kategorijo 2. Leta 2014 je bila Malezija v kategoriji 3. V poročilu je zapisano, da majsko odkritje več kot 139 grobov v 28 prehodnih taboriščih za pripadnike manjšine Rohingja, ki so bili tudi žrtve trgovine z ljudmi, ni bilo zajeto v poročevalno obdobje.

Delegacija EU je gostila več srečanj z zagovorniki človekovih pravic v celotnem poročevalnem obdobju. Poleg tega so se delegacija EU, države članice EU, podobno misleče države in OHCHR redno srečevali na koordinacijskih sestankih o zagovornikih človekovih pravic. Delegacija EU in države članice EU so se redno udeleževale sodnih obravnav o zadevah v zvezi z uglednimi zagovorniki človekovih pravic, opozarjale vlado na te primere in si prizadevale za njihovo razrešitev na obiskih na visoki ravni.

Uradna govorka VP/PP je 10. februarja 2015 dala izjavo o obtožbi in obsodbi opozicijskega vodje Anwarja Ibrahima, ki sta po mnenju EU vzbujali resne dvome o pravičnem sojenju.

Uradna govorka VP/PP je 17. marca 2015 dala izjavo o pridržanju in preiskavi poslanca Nurula Izzaha, v kateri je poudarila, da so svoboda izražanja, neodvisnost sodstva in pravna država bistveni elementi demokratičnega sistema, ki jih je treba zaščititi.

Uradna govorka VP/PP je 15. aprila 2015 dala izjavo o nedavno sprejeti spremembi zakona o uporabi, v kateri je poudarila, da bi bilo treba ta zakon razveljaviti, kot je bilo napovedano leta 2012, in da bi lahko njegova poostreitev imela posledice za svobodo izražanja, kar se je pokazalo pri nedavnih spornih primerih uporabe zakona.

Maja 2015 je delegacija EU v povezavi s svetovnim dnevom svobode tiska organizirala forum *Journalism Now*, na katerem so sodelovali novinarji, vodstva medijskih hiš, uredniki, politični aktivisti in diplomati. S forumom je bil poudarjen pomen svobode tiska v Maleziji.

Dne 11. in 12. junija sta delegacija EU in veleposlaništvo Francije podprla združenje *Ensemble contre la peine de mort* (Skupaj proti smrtni kazni) in azijsko mrežo za odpravo smrtni kazni pri organizaciji azijskega regionalnega kongresa proti smrtni kazni v Kuala Lumpurju. Dne 17. novembra sta delegacija EU in britansko Ministrstvo za zunanje zadeve in zadeve Commonwealtha podprla pobudo parlamentarcev za globalno ukrepanje pri organizaciji okrogle mize o odpravi obvezne smrtni kazni v Maleziji, ki je potekala v malezijskem parlamentu.

Septembra 2015 je EU je financirala udeležbo malezijskega političnega karikaturista Zunarja na prireditvi o svobodi izražanja, ki jo je v Parizu s podporo EU organizirala pobuda *Cartooning for Peace*.

Decembra je Evropski parlament sprejel resolucijo o Maleziji. V njej je izrazil obžalovanje zaradi poslabšanja razmer na področju človekovih pravic v državi, pozval malezijsko vlado, naj izpusti vse politične zapornike in razveljavi restriktivno zakonodajo, ter EU, naj pospeši svoja prizadevanja za financiranje projektov v Maleziji, tudi v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice.

Dne 23. decembra je delegacija pripravila demaršo, naslovljeno na ministrstvo za zunanje zadeve Malezije, o nasilju nad otroki in ženskami s poudarkom na odpravi porok otrok ter zgodnjih in prisilnih porok in pohabljanja/rezanja ženskih spolovil.

Trenutno se izvaja projekt, financiran v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, „Mreženje za svobodo na spletu in zunaj njega: varovanje svobode informiranja, izražanja in združevanja na medmrežju v Indiji, Maleziji in Pakistanu“. Vodi ga delegacija v New Delhiju, izvaja pa ga *EMPOWER Malaysia* v Maleziji od februarja 2014 do februarja 2017.

Maldivi

Leto 2015 je bilo politično burno leto na Maldivih, ki je imelo negativne posledice za demokracijo in človekove pravice. EU je še naprej izražala resno zaskrbljenost glede pravne države, zlasti zaradi političnega vmešavanja v sodstvo, neustavnega prilagajanja zakonov v politične namene in nenadnih sprememb ustave zaradi utrjevanja izvršilnih pristojnosti.

Za to leto je bilo značilno krčenje prostora za organizacije civilne družbe, ki delujejo na področju demokracije in človekovih pravic, med drugim tudi zaradi zakonskih omejitev (npr. novi predpisi o nevladnih organizacijah) in nadlegovanja s strani organov oblasti. Poglobili so se nekateri problemi, kot so radikalizacija mladih, verski ekstremizem, nasilje na podlagi spolne pripadnosti in politizacija institucij. Še en velik problem za EU so težnje po ponovni uvedbi izvrševanja usmrtitev po več kot 60-letnem moratoriju.

Pregon in dolgotrajni zapor nekdanjega predsednika Našida ter drugih predstavnikov politične opozicije, med katerimi sta tudi nekdanji minister za obrambo Mohamed Nazim in nekdanji podpredsednik Ahmed Adib, sta izzvala kritiko mednarodne in lokalne skupnosti zaradi pomanjkljivega dolžnega pravnega postopanja in postopkovnih nepravilnosti. EU se je na aretacijo in obsodbo nekdanjega predsednika Našida na 13 let zavora zaradi terorizma odzvala z izjavami. Aprila je Evropski parlament sprejel resolucijo, v kateri je pozval k izpustitvi Mohameda Našida. Oktobra je Delovna skupina ZN za boj proti samovoljnemu pridržanju objavila mnenje, v katerem je ugotovila, da je bilo pridržanje Mohameda Našida samovoljno, in se zavzela za njegovo takojšnjo izpustitev.

EU je dala še več izjav, v katerih je izrazila zaskrbljenost zaradi stanja pravne države na Maldivih in obsodila nasilje, ki je izbruhnilo med vsesplošnimi demonstracijami na praznik dela in drugimi protivladnimi protesti v poznejših mesecih.

Vodje misij EU na Šrilanki so se aprila v Maleju sestali z maldivijsko vlado, glavnimi političnimi strankami, predsednikom parlamenta in volilno komisijo. Vodje misij so na vseh sestankih opozarjali na bistvena sporočila EU: pomen demokratičnih načel, kot sta pravna država in varstvo človekovih pravic, poziv k mirnemu in premišljenemu ravnanju vseh strani v napetih razmerah ter poziv k političnemu dialogu za razrešitev političnih vprašanj.

EU in njene države članice so aktivno sodelovale pri drugem splošnem rednem pregledu za Maldive 6. maja. Čeprav je bil opažen napredek na nekaterih področjih, na primer pristop Maldivov k Rimskemu statutu Mednarodnega kazenskega sodišča in sprejetje ukrepov za spodbujanje dostopa do izobraževanja in zdravstvenih storitev, je prevladal splošni občutek, da so se razmere na področju človekovih pravic v državi od zadnjega pregleda pred štirimi leti močno poslabšale. Poleg tega je neodvisnost maldivijske komisije za človekove pravice in njene sposobnost sodelovanja s sistemom ZN za človekove pravice močno ogrozila sodba vrhovnega sodišča v zadevi na lastno pobudo zoper pet članov odbora, ki se je začela obravnavati leta 2014, potem ko je komisija predložila pisni prispevek k splošnemu rednemu pregledu.

EU je novembra dala izjavo, v kateri se je kritično opredelila do 30-dnevnega izrednega stanja, ki ga je razglasil predsednik Abdula Jamin na podlagi povečane nevarnosti za nacionalno varnost zaradi septembrske eksplozije na predsedniškem gliserju in odkritja orožja na dveh različnih koncih države. Izredno stanje je bilo preklicano po šestih dneh, toda v policijskih racijah v zasebnih nepremičninah in dveh televizijskih postajah ter pri aretacijah novinarjev je bil uporabljen odlok, s katerim je bilo omejenih več temeljnih pravic iz ustave.

Evropski parlament je decembra sprejel še eno resolucijo, v kateri je izrazil zaskrbljenost glede „postopnega nižanja demokratičnih standardov in vse močnejših avtoritarnih teženj na Maldivih“. Pozval je vlado, naj nemudoma brezpogojno izpusti na prostost nekdanjega predsednika Mohameda Našida, nekdanjega podpredsednika Ahmeda Adiba ter nekdanja obrambna ministra Tolata Ibrahima in Mohameda Nazima, skupaj s šejkom Imranom Abdulo in drugimi političnimi zaporniki. Pozval je tudi EU, naj članom maldivijske vlade in njihovim glavnim podpornikom v maldivijski poslovni skupnosti zamrzne premoženje in prepove potovanje.

EU in njene države članice so prav tako še naprej sodelovale z vlado Maldivov, Komisijo za človekove pravice, opozicijskimi politiki in civilno družbo.

Mongolija

Mongolija je leta 2015 praznovala 25. obletnico prvih svobodnih in poštenih volitev. V tem obdobju je utrdila demokratični sistem, za katerega sta značilni neodvisnost izvršilne in zakonodajne veje oblasti ter izražena zavezanost nacionalnih organov k večji strokovnosti in neodvisnosti sodstva. Tudi obstoj svobode izražanja in združevanja ter na splošno neovirano delovanje civilne družbe in medijev sta temelj za ohranjanje demokratičnega upravljanja. Na splošno je okolje naklonjeno civilni družbi in se še izboljšuje, nevladne organizacije pa so dejavne in sodelujejo pri oblikovanju politik, saj njihovo delovanje na splošno ni ovirano.

EU in njene države članice so se pri sodelovanju z Mongolijo na področju človekovih pravic osredotočile na vprašanja, kot so spodbujanje pravne države, pomoč pri razvoju civilne družbe, zagotavljanje sredstev za krepitev vloge ranljivih skupin na nacionalni ravni in na oddaljenih območjih ter zagotavljanje dostopa do učinkovitih mehanizmov pravnih sredstev in do javnih storitev, pomembnih za spodbujanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic. Decembra 2015 sta se obe strani dogovorili tudi za začetek dialoga o človekovih pravicah med EU in Mongolijo, katerega cilji so med drugim dvostransko sodelovanje pri vprašanjih skupnega interesa, povezanih s človekovimi pravicami, pravno državo in demokratičnimi načeli, ter izmenjava informacij in najboljših praks za poglobitev spoštovanja človekovih pravic.

V obravnavanem obdobju so se zgodile številne pozitivne spremembe, zlasti dejstvo, da spremenjeni kazenski zakonik, ki ga je mongolski parlament odobril na začetku decembra (in bo začel veljati septembra 2016), izrecno odpravlja smrtno kazen. Ko bo zakonik začel veljati, je upati, da bo prišlo tudi do spremembe opredelitve mučenja v skladu z določbami Konvencije proti mučenju ter vzpostavitve neodvisnega mehanizma za preiskovanje primerov mučenja in slabega ravnanja s strani uslužbencev organov pregona. Te spremembe bi bile vsebinsko skladne s priporočili, ki jih je Mongolija prejela med splošnim rednim pregledom.

Stopnja revščine se je v Mongoliji nenehno zniževala, in sicer s 27,4 % leta 2012 na 21,6 % leta 2014. Toda Mongolija se še naprej sooča s številnimi izzivi. Med drugim bi bilo treba zagotoviti izvajanje politik trajnostnega razvoja na širšem delu države, tudi na območjih jurt (mongolsko ger) v Ulan Batorju; urediti dostop do ustreznega zdravstvenega varstva tudi na oddaljenih območjih; dosledno izvajati pravne določbe v zvezi z varstvom okolja; ukrepati v smeri zmanjšanja posledic onesnaževanja zraka na zdravje državljanov in zagotavljati pomoč invalidom.

Mongolija si prav tako še naprej prizadeva preiskovati in preprečevati korupcijo, ki je še vedno velik problem. Čeprav po večini mednarodnih meritev obsega korupcije ni mogoče sklepati na poslabšanje razmer, se zdi, da se pesimizem Mongolcev zaradi obstoja korupcije in učinek korupcije na volitve v državi povečujeta. Še naprej je široko razširjeno tudi nasilje v družini.

EU je dejavno podpirala in spodbujala prizadevanja Mongolije na mednarodni ravni, zlasti med splošnim rednim pregledom leta 2015. Poleg tega so bila vprašanja človekovih pravic obravnavana v okviru GSP + in v tem kontekstu je bil dosežen pomemben napredek. Mongolija ni le brez pridržkov ratificirala vseh konvencij s področja človekovih pravic, povezanih z GSP+, nedvomen napredek je bil dosežen tudi pri izpolnjevanju obveznosti poročanja v odnosu do organov za spremljanje pogodb in izpolnjevanju zavez. Kot je že bilo povedano, je mongolski parlament decembra 2015 izglasoval spremembe kazenskega zakonika države, med katerimi je bila tudi odprava smrtne kazni.

Države članice so si s številnimi dejavnostmi prizadevale za ohranjanje in krepitev stikov s civilno družbo. Med njimi so bili dogodki in prizadevanja javne diplomacije, namenjeni ozaveščanju o prednostnih nalogah EU: npr. dogodki ob mednarodnem dnevu za odpravo nasilja nad ženskami, okrogla miza o svobodi izražanja ob mednarodnem dnevu za svobodo tiska, konferenca o pravici do zdravja, organizirana z mongolsko civilno družbo, ter dogodek, namenjen predvsem opozarjanju na pravico do zdravega okolja in pomen obravnavanja podnebnih sprememb v okviru priprav na 21. zasedanje pogodbenic konference Združenih narodov o podnebnih spremembah (COP 21).

Nepal

Glavni problemi na področju človekovih pravic, s katerimi se ukvarja Nepal, so politična negotovost in nemir zaradi nesoglasij v procesu oblikovanja ustave (zlasti pri vprašanjih, kot so zastopanost in razmejitve), dolgotrajnost konflikta in prevladujoča kultura nekaznovanja ter revščina in diskriminacija, ki prizadevata znatne dele prebivalstva. EU je v letu 2015 glavno pozornost namenila spremljanju procesa oblikovanja ustave, spodbujanju dostopa do sodnega varstva za žrtve konflikta in popotresni pomoči ter prizadevanjem pri obnovi, tudi s pogodbo o podpori za konsolidacijo države.

Po dolgotrajnem pogajalskem procesu je ustavodajna skupščina Nepala 20. septembra 2015 sprejelo novo ustavo. Nepal je opredeljen kot laična, federativna, večetnična in vključujoča demokratična republika, v kateri ima oblast ljudstvo. Ustava določa pravico do enakosti, nediskriminacijo in pravico ne biti kategoriziran kot nedotakljivi, pa tudi pravico ne biti izkoriščen na podlagi običajev. Uvaja sorazmerno vključujočo zastopanost: ženske ter etnične manjšine in kaste bodo imele ustavne pravice do udeležbe v državnih organih na podlagi načela vključevanja, v zveznem zakonodajnem telesu bodo najmanj eno tretjino sedežev iz vsake politične skupine zasedale ženske, ženska pa bi tudi morala zasedati predsedniško ali podpredsedniško mesto.

Na devetem zasedanju skupnega odbora Nepal-EU so bile obravnavane razmere na področju človekovih pravic v Nepal. Poudarek razprav je bil na nekaznovanju, med drugim tudi nedavnem nasilju v Madheshu, izvensodnih usmrčitvah, samovoljnih pridržanjih in raznanju s priporniki; enakosti spolov, vključno z diskriminatornimi določbami o državljanstvu in razširitvijo trgovine z ljudmi; kastnem razlikovanju; tranzicijski pravičnosti in položaju beguncev.

EU je nadaljevala svoje delo na prednostnih področjih – med drugim v zvezi s spolom, nediskriminacijo in bojem proti nekaznovanju – prek svojih razvojnih programov ter s posebnimi ukrepi na področju človekovih pravic za najbolj ranljive prebivalce. Prek financiranja nepalskega skrbniškega sklada za mir je še naprej podpirala izvajanje nacionalnega akcijskega načrta v zvezi z RVSN 1325 o ženskah, miru in varnosti ter RVSN 1820 o nasilju nad ženskami. Delegacija EU je marca organizirala filmski festival na temo mladina s poudarkom na pravicah otrok in mladih. EU si je s podpiranjem projektov civilne družbe prizadevala za izboljšanje položaja zagovornikov človekovih pravic.

Tematski projekti, financirani prek EIDHR, ter tematske postavke za nedržavne akterje in lokalne organe so pomagali promovirati ekonomske, socialne in kulturne pravice marginaliziranih skupnosti. Krepitev vloge marginaliziranih skupnosti prek spodbujanja k prevzemanju odgovornosti in preglednosti je pripomoglo k večji udeleženi žensk, „nedotakljivih“ in invalidov v postopkih odločanja ter izboljšanju njihovega dostopa do pravnega varstva. Boj proti diskriminatornim praksam, kot je *chhaupadi* (zapiranje žensk v hleve med menstruacijo), ter pomoč otrokom, okuženim z virusom HIV, in prebivalcem revnih mestnih četrti sta pozitivno vplivala na položaj žensk in otrok.

Pakistan

Razmere na področju človekovih pravic v Pakistanu so še vedno izjemno problematične. Čeprav se postopoma vzpostavlja okvir s ključnimi institucijami za človekove pravice, mnoge med njimi svojih mandatov še vedno nimajo povsem zapolnjenih z resnično vsebino in nimajo dovolj osebja, prostorov in opreme za učinkovito delo. Pakistan je sporočil, da je pripravil nacionalni akcijski načrt za človekove pravice, ki naj bi bil kmalu sprejet. Toda EU je v okviru GSP + izrazila globoko zaskrbljenost zaradi pomanjkanja dejanskega napredka na določenih področjih človekovih pravic.

Boj proti terorizmu je ustvaril nove izzive na področju človekovih pravic. Po terorističnem napadu na vojaško šolo v Pešavarju decembra 2014, v katerem je bilo ubitih 148 ljudi, od tega 132 otrok, je vlada potrdila nacionalni akcijski načrt za boj proti terorizmu, preklicala moratorij na smrtno kazen, ki je veljal od leta 2008, in za dve leti razširila pristojnosti vojaških sodišč na civiliste, obtožene terorizma. V letu 2015 je bilo izvršenih več kot 300 usmrtitev. V številnih primerih obstajajo dokazi, ki pričajo o razširjeni uporabi mučenja za izsiljenje priznanja. V več primerih ni mogoče jasno ugotoviti, ali so bili obsojenci stari manj kot 18 let, ko so storil kazniva dejanja, za katera so bili obsojeni. Ker Pakistan nima zanesljivega sistema beleženja rojstev, je pogosto težko oceniti starost osebe. Selektiven prenos civilnih zadev na vojaška sodišča je še en resen razlog za zaskrbljenost, zlasti glede na obveznost, da se zagotovi pošteno sojenje, kot je določeno v členu 14 Mednarodnega pakta o političnih in državljanskih pravicah.

Zaradi splošne poostritve nadzora s strani vlade je bilo vsem mednarodnim NVO naloženo, da morajo izpolnjevati strožje zahteve v zvezi z registracijo.

Druga področja, na katerih so razmere v zadnjem letu ostale še posebej problematične, so neuspešna zaščita manjšin, novinarjev in zagovornikov človekovih pravic ter nadaljevanje izvensodnih ubojev in prisilnih izginotij.

Kar zadeva svobodo veroizpovedi in prepričanja, verske manjšine v Pakistanu živijo v strahu pred pregonom in nasiljem. Šiiti so bili najpogostejša tarča sektaških napadov, že tako težaven položaj kristjanov, ahmadijev in hindujcev je še naprej zbujal skrb. Januarja je bilo v bombnem napadu na šiitsko mošejo ubitih 53 ljudi; marca sta se zgodila napada na cerkvi v bližini Lahoreja, v katerih ni bilo veliko smrtnih žrtev zaradi hitrega odziva varnostnega osebja; maja je blizu Karačija v napadu iz zasede na avtobus s potniki iz Ismailija umrlo 46 ljudi. Vlada je v okviru nacionalnega akcijskega načrta sprejela nekaj ukrepov proti sovražnemu govoru, toda napredek je še vedno omejen.

Uvedeni so bili nekateri ukrepi za okrepitev postopkovnih jamstev pred zlorabo zakona o bogokletstvu. Vrhovno sodišče je razsodilo, da mora država poskrbeti za to, da ni nobena nedolžna oseba primorana ali prisiljena v preiskavo ali sojenje na podlagi napačnih ali v osnovi izmišljenih obtožb glede storitve takega kaznivega dejanja. Razsodilo je tudi, da kritično opredeljevanje do zlorabe zakona o bogokletstvu in pozivanje k uvedbi pravnih jamstev ne pomenita bogokletstva.

Tudi za enakost spolov je bilo, sodeč po poročilih o številnih primerih nasilja in diskriminacije nad ženskami, to leto težavno. Med ženskami iz višjega razreda in ženskami iz nižjih slojev družbe so še vedno ogromne razlike. Tudi razkorak med mestnim in podeželskim delom družbe ostaja velik.

Svoboda izražanja je ogrožena. Medijska podjetja izvajajo samocenzuro in so pogosto ustrahovana. Grožnje in nasilje, ki jih doživljajo novinarji, ter umori novinarjev so najskrajnejši primeri. Pakistan je za novinarje eno od najnevarnejših območij na svetu.

V policiji in sodstvu so še vedno večje pomanjkljivosti, kar v povezavi s smrtno kaznijo pomeni veliko nevarnost nepravilne uporabe pravosodja.

Delegacija Evropskega parlamenta za Južno Azijo je februarja 2015 obiskala Pakistan. Prvo srečanje med EU in Pakistanom na lokalni ravni o vprašanjih človekovih pravic je bilo marca v Islamabadu. Ta lokalni dialog dopolnjuje podskupino za upravljanje in človekove pravice v okviru skupnega odbora EU-Pakistan, ki se je sestala 7. septembra 2015 v Bruslju. Na vseh teh srečanjih so bili obravnavani različni izzivi na področju človekovih pravic, med drugim vprašanje smrtne kazni, položaj verskih manjšin, vojaška sodišča in, širše, učinkovitost izvajanja konvencij o človekovih pravicah, povezanih s shemo GSP +. Svet za zunanje zadeve je v sklepih z julijskega zasedanja Pakistan pozval, naj prednostno obravnava svobodo veroizpovedi ali prepričanja, pravice pripadnikov manjšin, pravice žensk in otrok ter svobodo izražanja, tudi pri novinarjih in zagovornikih človekovih pravic, hkrati pa sprejme nadaljnje ukrepe za njihovo spoštovanje, zaščito in spodbujanje.

EU je izrazila močno zaskrbljenost zaradi preklica moratorija za usmrtitve: dala je več izjav in VP/PP Federica Mogherini je v zvezi s tem pisala Sartaju Azizu, posebnemu svetovalcu predsednika vlade za zunanjo in varnostno politiko. Delegacija EU je ob skrbnem usklajevanju z državami članicami spremljala več posameznih primerov, v katerih bi usmrtitev lahko pomenila kršitev obveznosti Pakistana v zvezi s človekovimi pravicami (usmrtitve mladoletnikov, uporaba mučenja, nespoštovanje pravice do poštenega sojenja).

Redno je spremljala zakonodajni proces, zlasti zakonodajo o NVO in zakon o kibernetiski kriminaliteti v pripravi. EU je tudi opozorila oblasti na specifične kršitve, ki so se dogajale celo leto (vključno s primerom Asie Bibi v zvezi z bogokletstvom; trenutno čaka na pregled sodbe na vrhovnem sodišču).

EU je še naprej zagotavljala pomoč na področju pravne države, pravic žensk in otrok ter svobode veroizpovedi ali prepričanja.

Filipini

Čeprav je splošno stanje človekovih pravic na Filipinih še vedno razlog za zaskrbljenost EU, ni videti, da bi se v letu 2015 znatno poslabšalo. Sporazum o partnerstvu in sodelovanju med EU in Filipini, ki je bil podpisan leta 2012, naj bi začel veljati leta 2016. Ker vsebuje določbo o sodelovanju na področju človekovih pravic, bo odprl institucionalizirano možnost za obravnavanje te problematike v bolj strukturirani obliki.

Največja težava na Filipinih je še vedno kultura nekaznovanja, saj primeri hudih kršitev človekovih pravic, vključno z izvensodnimi uboji in mučenjem, ostajajo v veliki meri nerešeni. Med temi primeri niso le primeri hudih kršitev človekovih pravic iz preteklosti, temveč tudi uboji zagovornikov človekovih pravic in medijskih delavcev, ki so se zgodili v zadnjih letih. Nekaznovanje ima več vzrokov strukturne narave, na primer težaven dostop do sodnega varstva za večino prebivalstva (zlasti za skupine z nizkimi dohodki zaradi visokih stroškov sodnih postopkov in zapletenih pravil za izvajanje predpisov) in velike zamude v pravnih postopkih, zaradi katerih tožniki v mnogih primerih ne doživijo razrešitve primera.

Administracija pod vodstvom Benigna Aquina III si od leta 2010 prizadeva za utrditev državnega pravnega okvira za človekove pravice. Število izvensodnih pobojev in prisilnih izginotij se je v primerjavi s prejšnjo upravo zmanjšalo.

Kljub temu še vedno obstajajo pomanjkljivosti pri odgovornosti, politiki in praksi poveljevanja, saj se zakoni ne izvajajo vedno v celoti, spremljanje pa je nedosledno, zlasti na podežlju. Upravni postopek v vladnih agencijah, zadolženih za preiskovanje in zbiranje dokazov, potrebnih za podkrepitev domnevnih kršitev človekovih pravic, je počasen.

Položaj avtohtonih prebivalcev in zagovornikov človekovih pravic je zaskrbljujoč. Enako velja za vlogo zasebne vojske in paravojaških skupin. Aquinova administracija ni preklicala izvršilne odredbe št. 546, ki jo je podpisala nekdanja predsednica Gloria Macapagal-Arroyo in je pravna podlaga za oblikovanje paravojaških skupin in zasebne vojske. Organizacije za človekove pravice se zavedajo, da imata obstoječe politično vodstvo in uprava namen varovati človekove pravice in privedi kršitelje pred sodišče ter zlasti narediti konec ubojem aktivistov in novinarjev, vendar zahtevajo dejanski napredek na terenu.

Številne kršitve se dogajajo na bolj oddaljenih območjih pod vplivom lokalnih političnih ali poslovnih interesov, zato je treba v tem kontekstu priznati, da je težko zagotoviti izvajanje nacionalnih politik na lokalni ravni.

Kar zadeva stanje ratifikacije in poročanja, so Filipini ratificirali vseh sedem zadevnih konvencij ZN o človekovih pravicah in izpolnjujejo vse obveznosti poročanja, razen v zvezi s poročilom o Odboru za odpravo rasne diskriminacije. Kljub temu obstajajo resne težave pri izvajanju nacionalnih zakonov, povezanih s človekovimi pravicami.

Pohvalno pa je, da kljub izvensodnim ubojem in ozračju nekaznovanja civilna družba na Filipinih na splošno ostaja dinamična.

Pravice žensk se na Filipinih aktivno uveljavljajo, na primer prek filipinske komisije o položaju žensk in z uveljavljanjem temeljne listine svoboščin za ženske.

Zaradi spoštovanja obveznosti poročanja iz konvencij ZN je jasno, da vlada jemlje svoje obveznosti v okviru mehanizma GSP + zelo resno.

EU je v letu 2015 še naprej sodelovala z ustreznimi sogovorniki, med katerimi so bili nacionalna in regionalna komisija za človekove pravice, državni akterji, zagovorniki človekovih pravic in civilna družba. V okviru svojega rednega političnega dialoga s filipinskimi oblastmi je dosledno opazala, da je treba vprašanje nekaznovanja reševati bolj sistematično ter hude kršitelje človekovih pravic privedi pred sodišče.

EU je še naprej zagotavljala finančno podporo prek instrumenta za razvojno sodelovanje in instrumenta za stabilnost na naslednjih področjih: program „Pravica za vse“, namenjen izboljšanju dostopa do pravnega varstva in boju proti nekaznovanju; razvoj zmogljivosti regionalne komisije za človekove pravice in avtonomne regije Mindanao; varstvo ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic s poudarkom na zmanjševanju revščine, človekovem in družbenem razvoju in dobrem upravljanju.

Singapur

V Singapurju je v letu 2015 prišlo do razvoja dogodkov na področju človekovih pravic na več ravneh, toda čeprav si je Singapur prizadeval za uresničitev mednarodnih ciljev na področju človekovih pravic, bi bilo mogoče še marsikaj izboljšati.

EU je v obdobju 2012/2013 pozdravila reformo singapurskega režima obvezne smrtne kazni, po kateri se je samodejno izrekanje smrtne kazni omejilo na naklepni umor, kazniva dejanja, storjena s strelnim orožjem, in trgovino z nezakonitimi drogami nad določenim količinskim pragom. V tem obdobju je še vedno veljal *de facto* moratorij, a so se usmrtitve znova začele izvrševati leta 2014 in se nadaljevale tudi v letu 2015. Informacije o usmrtitvah so omejene le na vsakoletni podatek o skupnem številu usmrtitev, ki ni podrobneje razčlenjen. O nekaterih posebnih primerih s smrtno kaznijo in usmrtitvami poročajo izjave za tisk ali mediji.

Singapursko pritožbeno sodišče je 30. oktobra 2014 potrdilo ustavnost oddelka 377a kazenskega zakonika. Zakon kriminalizira dejanja skrajno nedostojnega vedenja med moškimi, tudi če je sporazumno in v zasebnem okolju. Čeprav singapurska družba ostaja razdvojena pri vprašanjih LGBTI, pa so v zadnjih nekaj letih ugledne javne osebnosti in številni verski voditelji v Singapurju pozivali k sprejemanju članov LGBTI skupnosti, ki živijo med njimi. Mestna država je tudi priča vse množičnejšemu vsakoletnemu praznovanju „Pink Dot“, katerega namen je promocija pravice do ljubezni.

V letu 2015 je bila svoboda izražanja v Singapurju med splošnimi volitvami, ob smrti ustanovnega očeta Leeja Kauana Yewa in ob 50. obletnici neodvisnosti omejevana. Še vedno ni zaključen pomemben primer, povezan s svobodo izražanja. Vodilna člana civilne družbe sta bila oglobljena zaradi izjav, objavljenih na njunih blogih. Njuna primera sta zdaj precedenčna primera za „državljanke interneta“ v Singapurju. Spoznana sta bila za kriva obrekovanja predsednika vlade Leeja Hsiena Loonga oziroma razžalitve sodišča (škandaliziranje sodstva).

Četrty primer je bil primer najstniškega blogerja, ki je bil obsojen zaradi žaljivih pripomb, s katerimi naj bi prizadel čustva kristjanov. Obsojen je bil na štiritedensko zaporno kazen, ki pa je veljala retroaktivno, zato je bil takoj izpuščen. V zvezi z zakonom o varstvu pred nadlegovanjem je bilo v nedavni sodbi v prid obtožencu razsojeno, da vladnega ministrstva v skladu z navedenim zakonom ni mogoče šteti za „osebo“.

Dejavnosti EU na področju človekovih pravic v letu 2015 so obsegale spremljanje in poročanje, pripravo demarš, natančno usklajevanje z državami članicami ter organiziranje srečanj, dialogov in številnih prireditev.

Delegacija EU je v skladu s svojimi pristojnostmi na področju človekovih pravic vodila številne dialoge z uglednimi člani singapurske civilne družbe, v katerih so bila obravnavana vprašanja LGBTI in svoboda izražanja, smrtna kazen in izzivi, s katerimi se sooča civilna družba.

Ob evropskem in svetovnem dnevu boja proti smrtni kazni je EU organizirala okroglo mizo o smrtni kazni v Singapurju. To je bil že drugi tovrsten dogodek v Singapurju, ki je potekal zunaj prostorov delegacije, in sicer na nacionalni univerzi Singapurja. Udeleženci okrogle mize so bili lokalni odvetnik za obrambo v kazenskih zadevah, aktivist proti smrtni kazni in dva profesorja kazenskega prava. Med občinstvom so bili pravni strokovnjaki, akademiki, študentje, diplomati iz podobno mislečih držav in politični svetovalci EU.

Konferenca ob dnevu človekovih pravic leta 2015 je bila posvečena napredku in perspektivam na področju pravic žensk v Singapurju in ASEAN in je imela tri glavna omizja: „Napredek v Singapurju po ratifikaciji Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk pred 20 leti“, „Izzivi na področju pravic žensk v jugovzhodni Aziji“ in „Perspektive na področju pravic žensk v Evropi in Aziji“.

Šrilanka

Zmaga predsednika Maithripale Sirisene z mandatom za program reforme in dobrega upravljanja na predsedniških volitvah januarja 2015 je bila prelomnica za Šrilanko z vseh vidikov, tudi z vidika človekovih pravic. Tako se je znatno izboljšal prostor za dejavnosti civilne družbe in različna mnenja v političnih razpravah.

EU je na povabilo šrilanške vlade zaradi parlamentarnih volitev avgusta 2015 na Šrilanko napotila misijo za opazovanje volitev. Komisija je pohvalno ocenila, da so bile volitve „dobro vodene in da so volivci imeli resnično izbiro med široko paleto političnih možnosti“. Kljub vsemu je podala več priporočil o tem, kako nadalje izboljšati volilni sistem in ga v celoti uskladiti z mednarodnimi standardi. EU je tudi zagotovila 1,2 milijona EUR finančne podpore za domače organizacije za opazovanje volitev, ki so imele na obeh volitvah leta 2015 ključno vlogo kot aktivne opazovalke. Med dejavnostmi, ki so prejele pomoč, so bile izobraževanje volivcev, usposabljanje medijev in opazovanje volitev. Tako je bilo na dan volitev napotenih več kot 15 000 opazovalcev.

V letu 2015 so bili sprejeti pomembni ukrepi za večjo svobodo medijev in odpravo cenzure, čeprav so skupine za človekove pravice in zagovorniki svobode tiska izrazili neodobravanje ob odločitvi predsednika Sirisene za obuditev delovanja medijskega sveta, ki ga je predhodna administracija uporabljala za nadzor medijev in priložnostno za zapiranje in kaznovanje novinarjev.

Pomemben pozitiven korak je bilo sprejetje 19. spremembe ustave, ki omejuje predsedniške pristojnosti in na podlagi katere je bil ustanovljen ustavni svet. Ta svet je ponovno ustanovil več neodvisnih komisij, med drugim tudi Komisijo za človekove pravice, kar je pripomoglo k ponovni vzpostavitvi sistematičnih kontrol in ravnotežja.

V letu 2015 je vlada Šrilanke sodelovala z mehanizmi ZN za človekove pravice. Šrilanka je bila prvič soprodlagateljica resolucije v Svetu ZN za človekove pravice; zavezala se je k vzpostavitvi mehanizmov, potrebnih za preiskovanje in pregon domnevnih kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava med državljansko vojno. V obravnavanem letu sta bila organizirana tudi obiska v okviru posebnih postopkov ZN: obisk posebnega poročevalca za spodbujanje resnice, pravice, odškodnin in jamstev za neponovitev kršitev ter obisk Delovne skupine o prisilnih in neprostovoljnih izginotjih. Šrilanka je decembra podpisala Mednarodno konvencijo o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem in napovedala, da jo namerava ratificirati.

Svet EU za zunanje zadeve je 16. novembra 2015 sprejel sklepe o Šrilanki, v katerih je potrdil precejšen napredek šrilanške vlade. EU je v sklepih tudi izrazila pripravljenost, da še naprej tesno sodeluje z vlado ter jo podpira pri nadaljnjem napredku na področjih, kot so prevzemanje odgovornosti, sprava in človekove pravice.

Kljub pozitivnim težnjam v letu 2015 so bili še vedno zabeleženi primeri uporabe mučenja, spolnega nadlegovanja in izkoriščanja ter uporabe prekomerne sile proti protestnikom s strani policije. Dodaten razlog za zaskrbljenost je bilo tudi ustrahovanje skupin žrtev. Še naprej sta velik izziv prizadevanje za normalizacijo življenja na severu in vzhodu države po konfliktu, ki se je končal pred šestimi leti, z odpravljanjem temeljnih vzrokov preteklega konflikta ter prizadevanje za prevzem odgovornosti in spravo.

Sekretariat za NVO, ki je bil v preteklosti v pristojnosti obrambnega ministrstva, zdaj spada pod ministrstvo za socialni dialog. Toda kljub močni politični volji še vedno ni izvedena prvotno načrtovana reforma in še vedno niso upoštevana priporočila svetovalnega odbora organizacije civilne družbe, zaradi česar je registracija organizacij civilne družbe še vedno zapleten in dolgotrajen proces.

EU je še naprej podpirala civilno družbo v Šrilanki prek EIDHR in proračunskih vrstic v zvezi z lokalnimi organi organizacij civilne družbe. Ti projekti so namenjeni predvsem krepitvi vloge žensk, kar pomeni zagotavljanje podpore za preživetje, podpiranje političnega vodstva, preprečevanje spolnega nasilja in zagotavljanje svetovanja za travme ali druge psihološke motnje, nastale zaradi konfliktov in drugih oblik strukturnega nasilja, ter krepitvi temeljnih pravic in spodbujanju poročanja in sprave, prilagojenih okolju konfliktov.

V okviru proračunskih vrstic v zvezi z lokalnimi organi organizacij civilne družbe je bilo financiranih 17 projektov. Ti projekti so namenjeni predvsem krepitvi vloge organizacij civilne družbe pri izboljševanju gospodarske odpornosti skupnosti, spodbujanju sodelovanja med organizacijami civilne družbe in vladnimi organi za boljše socialne storitve, krepitvi prizadevanj organizacij civilne družbe za izboljšanje življenjskega standarda skupnosti na severu in vzhodu Šrilanke, prizadetih zaradi vojne, oblikovanju vključujoče civilne družbe in upravljanja za trajnostno rast, podpiranju organizacij civilne družbe in lokalnih organov z namenom vključevanja invalidnih otrok v šrilanško družbo ter zagotavljanju resnične udeležbe skupnosti, ki se preživljajo z nasadi, v demokratičnih in upravljavskih procesih.

Tajska

Vsedrжавno vojno stanje, ki je bilo razglašeno 20. maja 2014, je bilo preklicano 1. aprila 2015. Nadomestil ga je odlok št. 3/2015, ki ga je nacionalni svet za mir in red izdal na podlagi oddelka 44 začasne ustave. Odlok je oblastem podeljeval tako rekoč enake pristojnosti, kot so jih imele v času vojnega stanja, tako da je uradna govorka VP/PP izjavila, da nima Tajska zaradi te nadomestitve nič bolj demokratične in odgovorne vlade.

Vojaški organi so po državnem udaru maja 2014 pridržali – običajno za največ sedem dni – več kot 1255 politikov, novinarjev in oseb, ki so jih obtožili nespoštovanja odloka nacionalnega sveta za mir in red, podpiranja odstavljene vlade, nespoštovanja monarhije ali sodelovanja pri protestih in dejavnostih zoper udar. Še posebej zaskrbljujoča je uporaba vojaških sodišč za sojenje civilistom. Civilisti se morajo na vojaških sodiščih zagovarjati zoper obtožbe v zvezi s terorizmom, pa tudi v zvezi z nenasilnimi kaznivimi dejanji, kot je denimo razžalitev kralja (lèse-majesté). Do 30. novembra 2015 je bilo pred vojaška sodišča po vsej državi privedenih najmanj 1629 civilistov.

Ministrstvo za pravosodje je septembra določilo, da bo center za pridržanje osumljenih storitve dejanj, ki ogrožajo nacionalno varnost, v vojašnici. Uporaba vojašnice onemogoča civilni nadzor ter družinam in odvetnikom omejuje dostop. Od septembra sta tam umrla dva pripornika.

Vojaški organi so kazenski pregon oseb, obtoženih za dejanja, ki se v skladu s členom 112 kazenskega zakonika štejejo za lèse-majesté, določili za glavno prednostno nalogo. Po državnem udaru je bilo najmanj 53 oseb obsojenih zaradi storitve takšnega dejanja. Vojaška sodišča so rutinsko izrekala strožje kazni kot civilna sodišča, med drugim so naložila tudi 60-letno zaporno kazen, najvišjo zaporno kazen doslej.

Vojaški organi so redno prepovedovali ali prekinjali javne razprave o stanju na področju političnih in človekovih pravic ter izražanje različnih političnih mnenj z razlogom, da takšni dogodki ogrožajo nacionalno varnost. Vojska je ustrahovala študente, aktiviste, akademike in druge ljudi z osebnimi obiski na domu in/ali delovnem mestu, pogostimi telefonskimi klici ali grožnjami s kazenskim pregonom. Novinarji in politiki so bili po izrekanju kritičnih pripomb o vojaških organih pozvani na zagovor.

Nacionalni svet za mir in red prepoveduje shode več kot pet ljudi. Tem protestnikom se pogosto sodi na vojaških sodiščih, na katerih lahko dobijo do dve leti zapora. Zaradi organizacije ali sodelovanja na javnih shodih je bilo aretiranih najmanj 80 oseb. To tudi preprečuje političnim strankam, da bi se srečevale in oblikovale pritožbe ali predloge reform, ali lokalnim skupnostim, da se organizirano zoperstavijo projektom, ki vplivajo na pravice skupnosti, in protestirajo proti njim.

Druge težave v zvezi s človekovimi pravicami, ki niso povezane z državnim udarom, so še naprej resen razlog za zaskrbljenost. Tajska je bila v letnem poročilu ZDA o trgovini z ljudmi, objavljenem julija 2015, še vedno uvrščena v kategorijo 3. Na Tajskem je približno dva do tri milijone migrantov iz sosednjih držav. Med njimi jih je več deset tisoč žrtev trgovine z ljudmi.

Zlasti delavci migranti so še posebej izpostavljeni zlorabam človekovih pravic, zlasti delavskih pravic. V letu 2015 je bilo objavljenih več poročil, v katerih so bile zabeležene takšne zlorabe v ribiški industriji ter industriji predelave morskih sadežev, perutninski industriji in turizmu.

Na nemirnem skrajnem jugu države vlada še vedno prisilno zbira DNK in prstne odtise tistih, ki so osumljeni sodelovanja v vstaji na skrajnem jugu.

Delegacija EU je leta 2015 tesno sodelovala z zagovorniki človekovih pravic in v svoja prizadevanja vključila ne le države članice EU, temveč tudi podobno misleče države. S svojo široko paleto dejavnosti se je uveljavila kot neomajna zagovornica človekovih pravic, kar skupnost zagovornikov človekovih pravic na Tajskem močno in izrecno ceni. EU je tajske oblasti opozorila na splošno razširjenost prisilnega dela, dela otrok in drugih nesprejemljivih oblik dela na ribiških plovilih v tajski predelovalni industriji z morskimi sadeži, pa tudi na razširjenost trgovine z ljudmi, v zvezi s katero bi bilo treba nemudoma in odločno ukrepati. Za obravnavo navedenega stanja sta bila vzpostavljena dialog med EU in tajskimi oblastmi ter sodelovanje z MOD.

Uradna govorka VP/PP je dala dve izjavi: 2. aprila o nadomestitvi vojnega prava z odlokom št. 3/2015 in 10. julija o tajski deportaciji približno 100 oseb turškega izvora. Vodja delegacije je skupaj z vodji misij EU na Tajskem dal tri izjave: izjavo o pridržanju brez sodnega nadzora in uporabi vojaških sodišč (13. februarja), izjavo o aretacijah 14 študentov na podlagi obtožb, vloženih proti njim zaradi miroljubnega demonstriranja (30. junija), in izjavo, s katero je pozval tajsko vlado k spoštovanju svobode govora in zbiranja in poudaril pomen pravne države ter varstva in uveljavljanja človekovih pravic za stabilnost in napredek (24. septembra).

Delegacija EU se je redno srečevala z zagovorniki človekovih pravic in NVO na dvostranskih sestankih ter sodelovala pri opazovanju sodnih procesov, ki so zadevala vprašanja človekovih pravic. Poleg tega je za države članice EU in podobno misleče države organizirala obiske ranljivih skupnosti na terenu in srečanja z zagovorniki človekovih pravic. Delegacija je tudi organizirala obisk novinarjev na krajih, na katerih so se izvajali projekti, da bi tako razširili ozaveščenost o podpori EU za nedržavne akterje na Tajskem.

Svetovni dan proti smrtni kazni in mednarodni dan človekovih pravic je obeležila z dvema javnima in močno prepoznavnima dogodkoma, h katerima je pritegnila tudi tajsko ministrstva za pravosodje.

Vzhodni Timor

EU je še naprej podpirala Vzhodni Timor pri prizadevanjih za oblikovanje miroljubne družbe in utrditev mlade demokracije. Po oblikovanju šeste ustavne vlade februarja 2015 je EU s političnim dialogom in političnimi srečanji na visoki ravni vzdrževala redne stike z vlado. Vendar pa je bilo sklenjeno, da se tretji okrepljeni politični dialog na podlagi člena 8 sporazuma iz Cotonouja, ki je bil predviden za jesen 2015, preloži na naslednje leto. EU je v tem kontekstu še naprej pozorno spremljala izpolnjevanje obveznosti na področjih, kot so človekove pravice, pravna država, upravljanje in boj proti korupciji, o katerih se je v okviru zadnjega političnega dialoga leta 2014 dogovorila z Vzhodnim Timorjem.

Delegacija EU se podrobno usklajuje z državami članicami, dejavnimi v Vzhodnem Timorju, pa tudi z organizacijami ZN zaradi promocije človekovih pravic in utrjevanja demokracije, zlasti s programi dobrega upravljanja za izboljšanje zmogljivosti v nacionalnem parlamentu ali okrepitev pravosodnega sektorja. Zagotovljena je bila tudi pomoč za vzpostavitev revizijskega senata ter ukrepe za boj proti korupciji, pranju denarja, organiziranemu kriminalu in trgovini s prepovedanimi drogami. Podpore so deležne številne NVO z namenom, da se izboljša dostop do pravnega varstva, zagotovi sodelovanje državljanov pri oblikovanju in spremljanju zemljiške in stanovanjske politike ter se okrepijo mehanizmi za podporo in zaščito otrok in žensk, ki so žrtve nasilja v družini.

Vzhodni Timor je bil v okviru strateškega okvira in akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo vključen v drugo generacijo pilotnega projekta za podporo demokraciji. V letu 2015 je bil dokončan celovit demokratični profil za opredelitev strateških prednostnih nalog, ki bo služil kot osnova za pripravo akcijskega načrta za demokracijo, skladnega z nacionalnim okvirnim programom.

Vietnam

Kljub stalni gospodarski rasti in izboljšanju socialno-ekonomskih razmer za mnoge so bile civilne in politične pravice v Vietnamu v letu 2015 še naprej kršene. Spoštovanje in spodbujanje demokratičnih načel ter človekovih in temeljnih pravic predstavlja bistveni element Sporazuma o partnerstvu in sodelovanju med EU in Vietnamom, podpisanega junija 2012. EU med drugim najbolj skrbijo državljanske in politične pravice, zlasti svoboda izražanja in zbiranja, svoboda medijev, svoboda veroizpovedi ali prepričanja ter uporaba smrtne kazni. Zagovorniki človekovih pravic so še naprej žrtve ustrahovanja, nadlegovanja in aretacij ter so pogosto obsojeni na dolge zaporne kazni; število aretacij se je leta 2015 sicer nekoliko zmanjšalo, zato pa je bilo več primerov nadlegovanja.

Dne 19. januarja 2015 je v Bruslju potekal četrti krog okrepljenega dialoga o človekovih pravicah. Marca 2015 je Vietnam ratificiral Konvencijo ZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju ter Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Leto se je zaključilo s petim krogom okrepljenega dialoga o človekovih pravicah, ki je potekal 15. decembra in v katerem so se zlasti pokazale potencialne možnosti za EU, da podpre pravne reforme, ki so pomembne za izvajanje Konvencije ZN proti mučenju.

EU je v okviru obeh dialogov o človekovih pravicah ter v javnih izjavah in z diskretno diplomacijo odločno pozivala vlado, naj odpravi omejitve svobode izražanja in medijev, zahtevala obiske v zaporu in opazovanje sodnih procesov ter si prizadevala, da bi bilo iz humanitarnih razlogov zaradi slabega zdravstvenega stanja izpuščenih več zaprtih aktivistov. EU je nenehno izražala zaskrbljenost zaradi nadlegovanja, aretacij in obsodb več odvetnikov, aktivistov in blogerjev, večinoma na podlagi določb kazenskega zakonika o nacionalni varnosti, in se večkrat zavzela za izpustitev vseh zaprtih miroljubnih zagovornikov človekovih pravic v državi.

Po napadu na tri zagovornike človekovih pravic v začetku decembra je EU oblastem poslala verbalno noto, v kateri je zahtevala pojasnila in pregon storilcev. EU se je odločno odzvala na aretacijo odvetnika Nguyena Van Daia (ki je bil med omenjenimi napadenimi) 16. decembra, med drugim tudi z izjavo glavne govorke VP/PP 18. decembra.

Pozivi EU (in drugih podobno mislečih držav) k odpravi smrtne kazni v Vietnamu se postopoma vedno bolj upoštevajo, saj se je v revidiranem kazenskem pravu, sprejetem novembra, število kaznivih dejanj, za katera se izreka smrtna kazen, še dodatno zmanjšalo. Toda sporne določbe o nacionalni varnosti še vedno ostajajo v spremenjeni zakonodaji in so bile v nekaterih primerih celo razširjene. Krepitev pravic pripornikov v novih zakonih o pridržanju in kazenskem postopku je pozitiven odgovor na poziv EU k uskladitvi zakonodaje z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic.

Evropska komisija (GD za trgovino) je 12. maja organizirala okroglo mizo, na kateri so predstavniki evropskih institucij ter različnih nevladnih in mednarodnih organizacij z zainteresiranimi akterji EU izmenjali mnenja o trgovini, trajnostnem razvoju in človekovih pravicah v odnosih med EU in Vietnamom.

Evropski parlament je 17. decembra sprejel resolucijo o osnutku sklepa Sveta o sklenitvi Okvirnega sporazuma o obsežnem partnerstvu in sodelovanju med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Socialistično republiko Vietnam na drugi strani v imenu Evropske unije, v kateri je opozoril na številna vprašanja človekovih pravic.

EU se je prav tako večkrat sestala z zagovorniki človekovih pravic in organizacijami civilne družbe. Spremljala je tudi razvoj dogodkov na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja, ki je še vedno razlog za zaskrbljenost. Na žalost se oblasti v letu 2015 na prošnje za obiske pri zadevnih osebah v zaporih niso odzvale pozitivno. EU se je sestala tudi z ministrstvom za javno varnost in izrazila zaskrbljenost zaradi nadlegovanja zagovornikov človekovih pravic in nasilja nad njimi.

Po splošnem rednem pregledu leta 2014 je Vietnam avgusta 2015 predstavil osnutek akcijskega načrta v okviru splošnega rednega pregleda s časovnim razporedom izvajanja 182 sprejetih priporočil (od 227). EU je dejavno sodelovala v procesu splošnega rednega pregleda in nadaljnjega ukrepanja ter Vietnamu ponudila pomoč pri izvajanju časovnega razporeda. Nenehno je spodbujala Vietnam, naj nadalje sodeluje pri posebnih postopkih Sveta ZN za človekove pravice, in Vietnam je v okviru petega dialoga o človekovih pravicah napovedal, da bo v letu 2016 na obisk povabil posebnega poročevalca ZN o pravici do hrane. V zvezi z večstranskimi vprašanji je Vietnam tudi podprl resolucijo Sveta za človekove pravice o spolni usmerjenosti.

Ob obisku predsednika vlade Nguyễna Tána Dũnga v Bruslju je bil podpisan sporazum o financiranju za nov program v pravosodnem sektorju v vrednosti 14 milijonov EUR. Glavni cilj je izboljšati dostop do sodnega varstva za prebivalce Vietnama, s posebnim poudarkom na najbolj ranljivih skupinah (ženske, otroci in etnične manjšine). Program bo v podporo ministrstvu za pravosodje pri izvajanju načrtov za reformo sektorja in organizacijam civilne družbe pri krepitvi njihove vloge pri izboljševanju dostopa do sodnega varstva za revne.

EU je v okviru EIDHR podprla osem projektov, ki zajemajo zelo različna področja, vključno z vprašanji LGBTI, etničnimi manjšinami (s poudarkom na ženskah, otrocih in zemljiških pravicah), versko svobodo ter delavskimi pravicami in odnosi med delodajalci in delojemalci. Enajst projektov, katerim so bila sredstva dodeljena v okviru postavke nedržavni akterji, je namenjenih zlasti okrepitvi zmogljivosti organizacij civilne družbe (na področjih, kot so zdravstveno varstvo, podeželske skupnosti, trajnostno kmetijstvo, delavke migrantke in lokalno upravljanje). EU je iz sredstev za strateški dialog podprla tudi dejavnosti na področju boja proti korupciji, pravic pripadnikov etničnih manjšin, svobode veroizpovedi ali prepričanja, upravljanja in migracij.

VIII. Oceanija

Avstralija

Splošni redni pregled za Avstralijo je bil opravljen 9. novembra 2015. Avstralija je prejela skupaj 290 priporočil. Med drugim je bila pohvaljena za imenovanje posebnega komisarja za človekove pravice ter za prizadevanja za enakost med spoloma in zavzemanje za pravice invalidov. Hkrati pa so mnoge delegacije Avstralijo pozvale, naj pregleda svojo politiko na področju pridržanj in azila, odpravi razlike med avtohtonimi in neavtohtonimi prebivalci in ratificira več ključnih mednarodnih instrumentov s področja človekovih pravic, tudi opcijski protokol h konvenciji proti mučenju.

Nasilje nad ženskami je še vedno problematično; avstralska vlada je napovedala dodatne ukrepe, s katerimi naj bi vzpostavili varno mrežo za ženske in otroke, za katere obstaja veliko tveganje, da bodo izpostavljeni nasilju.

EU se v dialogih (o varnosti, boju proti terorizmu in migracijah) z Avstralijo pogovarja o vprašanjih, povezanih z migracijsko politiko, pa tudi z bojem proti radikalizaciji in terorizmu.

Okvirni sporazum med EU in Avstralijo, parafiran marca 2015, bo zagotovil možnosti za nadaljnjo krepitev dialoga in sodelovanja pri vprašanjih človekovih pravic. EU in Avstralija sta se leta 2015 dogovorili za vzdrževanje rednih uradnih stikov v zvezi z mednarodnimi vprašanji človekovih pravic.

Fidži

Fidži je 17. septembra 2014 organiziral prve demokratične volitve po vojaškem udaru leta 2006. EU je po volitvah ukinila ukrepe na podlagi člena 96 sporazuma o partnerstvu iz Cotonouja in leta 2015 spet nadaljevala razvojno sodelovanje s Fidžijem. Tudi v tem letu je z zagotavljanjem pomoči novemu parlamentu podpirala ponovno vzpostavljanje demokracije na Fidžiju.

Prvi politični dialog na visoki ravni na podlagi člena 8 sporazuma o partnerstvu AKP-EU od ponovne vzpostavitve demokracije na Fidžiju je bil 15. junija 2015 v Suvi in je vključeval tudi razpravo o vprašanjih človekovih pravic. Srečanju sta sopredsedovala predsednik vlade Josaia Voreqe Bainimarama v imenu Fidžija in Edgars Rinkēvičs, latvijski minister za zunanje zadeve, v imenu VP/PP EU Federice Mogherini.

Drugi splošni redni pregled za Fidži je bil opravljen konec oktobra 2014 v okviru Sveta za človekove pravice v Ženevi, delovna skupina pa je svoje končno poročilo objavila marca 2015. Fidži je sprejel 112 priporočil in se seznanil s 26 od skupno 138 priporočil. Svet je obvestil, da 12 priporočil že izvaja.

Fidži je podpisnik vrste mednarodnih konvencij o človekovih pravicah, ni pa še ratificiral Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (ICCPR) niti Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (ICESCR), kljub temu da je sprejel tozadevna priporočila iz splošnega rednega pregleda. Parlament je marca 2015 odobril ratifikacijo Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, vendar pa konvencija še ni bila ratificirana.

MOD je med letom še naprej ocenjevala napredek Fidžija pri usklajevanju njegove zakonodaje s temeljnima konvencijama MOD št. 87 in 98. S spremembo zakona o delovnih razmerjih iz leta 2015 je bil razveljavljen odlok o ključnih nacionalnih panogah, preostale neskladnosti pa bo preučila tristranska misija MOD v začetku leta 2016.

V zvezi z domnevnimi preteklimi primeri mučenja in slabega ravnanja z osumljenci in zaporniki s strani fidžijskih varnostnih sil je bil napredek mešan. Policijski komisar Groenewald je sicer sprejel odločne ukrepe za pospešitev preiskav, vendar je novembra 2015 odstopil zaradi domnevnega vmešavanja vojske. Doseči je treba znaten napredek pri sojenjih v primerih mučenja, da bi poslali jasno sporočilo, da kultura nekaznovanosti ne spada v demokratično družbo.

Znova vzpostavljena komisija za človekove pravice in boj proti diskriminaciji (HRADC) je nadaljevala delo na podlagi restriktivnega odloka iz leta 2009. Imenovanje novih komisarjev spomladi 2015 je bil pozitiven korak v smeri krepitve spoštovanja človekovih pravic na Fidžiju. HRADC je med letom prejel skoraj 300 pritožb, ki so se nanašale na dostop do storitev, na primer do elektrike in vode, na nasilje nad ženskami, podnebne spremembe ter primere domnevnega nasilja in mučenja s strani policije in zapornih paznikov.

Vlada trenutno sodeluje pri številnih kampanjah za ozaveščanje o nasilju nad ženskami in otroki. ZN so poročali, da je bilo 64 % žensk na Fidžiju v svojem življenju žrtev ene od oblik nasilja (kar pa je kljub visoki stopnji še vedno med najnižjimi na območju južnega Tihega oceana). Približno 15 % žensk je navedlo, da so z njimi grdo ravnali med nosečnostjo. Evropski komisar za mednarodno sodelovanje in razvoj Neven Mimica je junija 2015 v Suvi organiziral srečanje o problematiki enakosti spolov s petimi nevladnimi organizacijami in s tem potrdil pomen, ki ga imajo za EU posvetovanja in dialog s civilno družbo.

Fidži je od junija do avgusta leta 2015 gostil kampanjo ZN za svobodo in enakopravnost za območje Tihega oceana, ki je bila namenjena ozaveščanju glede homofobije, transfobije in diskriminacije LGBTI.

EU je leta 2015 še naprej podpirala organizacije civilne družbe in začela izvajati časovni načrt za Fidži za sodelovanje s civilno družbo. Posvetovanja z organizacijami civilne družbe so potekala v okviru priprave programov 11. ERS za Fidži na področju pravosodja in kmetijstva. V obeh sektorjih bodo organizacije civilne družbe sodelovale v rednem dialogu in pri izvajanju posebnih dejavnosti. Pri krepitvi udeležbe državljanov, ki jo EU financira v okviru pobude za Fidži, sodeluje več kot 40 organizacij civilne družbe in lokalnih skupin, ki se zavzemajo za in spodbujajo večjo udeležbo državljanov pri ključnih vprašanjih, na primer odgovornosti in človekovih pravicah, vodstvu, naravnem v spremembi, pravičnem zagotavljanju storitev, nediskriminaciji, odločanju in oblikovanju koalicije.

Do konca leta 2015 je bilo 2,4 milijona EUR (v okviru sredstev EIDHR in NSA) namenjenih šestim novim projektom za krepitev participativne demokracije, katerih cilja sta predvsem ustvariti okolje, ki bo omogočalo sodelovanje organizacij civilne družbe z javnimi organi in tako prispevalo k vključujočemu oblikovanju politik, s čimer bosta izboljšana upravljanje in odgovornost, ter podpreti vlogo organizacij civilne družbe pri spodbujanju demokracije in trajnostnega razvoja s krepitvijo njihovih nadzornih funkcij (tj. spremljanja in poročanja) v podporo ustreznim nacionalnim postopkom.

Majhne pacifiške otoške države – Kiribati, Republika Marshallovi otoki, Federativne države Mikronezije, Nauru, Palau, Tuvalu in Samoa

Leta 2015 je bil opravljen splošni redni pregled za štiri države, in sicer za Republiko Marshallovi otoki, Kiribati, Federativne države Mikronezije in Nauru. Pregled za Samoo in Palau bo opravljen leta 2016.

Republika Marshallovi otoki je marca 2015 ratificirala Konvencijo o pravicah invalidov. Kiribati in Federativne države Mikronezije so oktobra 2015 ratificirali Izbirni protokol h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih, vendar pa ima pacifiška regija predvsem zaradi omejenih zmogljivosti še naprej najnižje število ratificiranih pogodb. Poleg tega imajo pacifiške otoške države že dolgo težave s poročanjem, zahtevanim po pogodbah. Da bi rešili te težave, EU prek regionalnega programskega projekta v višini 1 milijona EUR podpira sekretariat Foruma pacifiških otokov, da bi zvišali stopnjo ratifikacije in izvajanja mednarodnih pogodb o človekovih pravicah med pacifiškimi otoki.

Z izjemo Samoe in Fidžija v nobeni od pacifiških otoških držav ni nacionalnih institucij za človekove pravice, kar zavira varstvo človekovih pravic na nacionalni ravni v tihomorskem območju. Urad varuha človekovih pravic v Samoi je leta 2015 objavil prvo poročilo o stanju človekovih pravic v Samoi. Poročilo priznava potrebo po boljših ukrepih za zagotavljanje enakosti in spoštovanja žensk, otrok, invalidov in zapornikov.

Nasilje nad ženskami in otroki je v tihomorskem območju še vedno velik problem. Države morajo pospešiti izvajanje svojih nacionalnih strategij v zvezi z nasiljem v družini in uveljavljanje tozadevne zakonodaje.

Položaj prosilcev za azil in beguncev v Nauruju je bil še vedno zaskrbljujoč. Pododbor Združenih narodov za preprečevanje mučenja je maja 2015 obiskal Nauru in oblasti pozval, naj ustanovijo neodvisen organ za spremljanje, da bi zagotovili, da država izpolnjuje svoje obveznosti v zvezi z ravnanjem s pridržanimi osebami v skladu z Opcijskim protokolom h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju.

Stanje človekovih pravic v Nauruju je bilo zaskrbljujoče. Naurujska vlada je v začetku maja 2015 sprejela ukrepe za omejitev dostopa do interneta in družbenih medijev, tudi Facebooka. Poleg tega je sprejela spremembe kazenskega zakonika, na podlagi katerih je lahko vsaka pripomba, ki „povzroči čustvene težave“ in „bi lahko ogrozila javni red“, kaznivo dejanje, ki se kaznuje z do sedmimi leti zapora. Večina mednarodnih medijev je spremembo kritizirala kot poskus omejevanja svobode govora. Poleg tega je več opozicijskih poslancev v sodnem postopku, njihovi odvetniki pa so poročali o omejevanju vstopa v državo. Delegacija EU je pozorno spremljala slabšanje političnih razmer in položaja človekovih pravic v Nauruju in je v zvezi s tem junija 2015 dala izjavo. V Nauru je bilo poslanih več misij, da bi ocenile razmere na terenu.

Podnebne spremembe spadajo še naprej med največje izzive za pacifiške otoške države in vplivajo na človekove pravice, pogosto nasilje in diskriminacijo nad ženskami, dostop do zdravstvenega varstva in visoke stopnje šolskega osipa. Tuvalu in Federativne države Mikronezije sta leta 2015 prizadela tropska ciklona Pam oziroma Maysak.

Predstavniki Kiribatija, Nauruja in Tuvaluja so se udeležili delavnice o raziskavah o zaposlovanju v tujini in spodbujanju le-tega; delavnico je financirala Evropska unija v okviru projekta Podnebne spremembe in migracije v Pacifiku.

EU se je prek dialoga z državami in prek različnih finančnih instrumentov zavzemala za človekove pravice, enakost spolov in večjo udeležbo žensk pri odločanju. Predstavniki skupnosti LGBTI iz pacifiških otoških držav so sodelovali na dveh delavnicah, ki jih je julija 2015 v Suvi organizirala delegacija EU za območje Tihega oceana ob začetku kampanje ZN za svobodo in enakopravnost. Delavnici sta bili namenjeni ozaveščanju o mehanizmih spremljanja človekovih pravic ob poudarku na kršitvah pravic na podlagi spolne usmerjenosti, spolne identitete in izražanja ali interseksualnega statusa.

Dvostranska srečanja na različnih ravneh so služila kot platforma za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic in enakosti spolov v tihomorski regiji. Politični dialogi na lokalni ravni so potekali v Nauruju, Palauju, Republiki Marshallovi otoki, Federativnih državah Mikronezije in Kiribati. Evropski komisar za mednarodno sodelovanje in razvoj Neven Mimica je septembra na 46. vrhu Forumu pacifiških otokov v Port Moresbyju z več pacifiškimi voditelji razpravljal o problematiki človekovih pravic. EU prek regionalnega projekta v višini 1 milijona EUR podpira sekretariat Forumu pacifiških otokov, da bi zvišali stopnjo ratifikacije in izvajanja mednarodnih pogodb o človekovih pravicah med pacifiškimi otoki.

Delegacija EU je izročila demarše in izvajala dejavnosti za ozaveščanje, s katerimi je pacifiške otoške države pozvala k podpori pobud EU s področja človekovih pravic in prednostnih nalog na ravni ZN. Oktobra 2015 je delegacija dala izjavo za javnost, v kateri je izrazila zadovoljstvo, da so Kiribati in Federativne države Mikronezije ratificirali Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih.

Nova Zelandija

Novozelandska vlada je na podlagi priporočil iz splošnega rednega pregleda iz leta 2014 sprejela zakonodajo za preprečevanje mučenja in slabega ravnanja (zlasti zakona o ranljivih otrocih) ter kibernetkega ustrahovanja (zakon o škodljivi digitalni komunikaciji). Priznala je, da je treba prednostno obravnavati revščino otrok, nasilje v družini in enakost spolov (razlike v plačah med spoloma, preprečevanje nasilja nad ženskami). Maori so še naprej nesorazmerno zastopani v statistikah glede zapiranja in samomorov med mladimi.

EU in Nova Zelandija sta se še naprej redno posvetovali o človekovih pravicah v mednarodnih forumih, tudi v ZN v New Yorku in Ženevi, ter tesno sodelovali v okviru Varnostnega sveta ZN.

Marca 2015 je bil parafiran partnerski sporazum med EU in Novo Zelandijo o odnosih in sodelovanju, ki bo med drugim zagotovil možnosti za nadaljnjo poglobitev dialoga in intenziviranje sodelovanja pri vprašanjih o človekovih pravicah.

Papua Nova Gvineja

Papua Nova Gvineja ima od začetka samostojnosti leta 1975 demokratični sistem vladanja. Leta 2015 je praznovala štirideseto obletnico neodvisnosti. Pred kratkim je pridobila status države v razvoju z nižjim srednjim prihodkom, saj je v zadnjem desetletju dosegla precejšnjo gospodarsko rast in živahno socialno preobrazbo. Sodstvo v Papui Novi Gvineji je neodvisno, mediji so svobodni, vsi skupaj pa razmeroma dobro delujejo. Ne glede na to pa je ugled države omadeževan zaradi vprašanj upravljanja, preglednosti in človekovih pravic.

Splošno je znano, da je nasilje na podlagi spola še vedno problematično v vseh slojih družbe v državi, zlasti nasilje nad ženskami in otroki ter s čarovništvom povezano mučenje in uboji. Število primerov posilstva in nasilja v intimnih partnerskih odnosih je med najvišjimi na svetu. Vlada je sprejela politike za obravnavanje tega vprašanja, na primer zakon o varstvu družine iz leta 2013, čeprav njegovo izvajanje še vedno šepa, mednarodni razvojni partnerji pa dejavno zagotavljajo podporo in sredstva. Vseeno pa je treba narediti še veliko, da bi dosegli oddaljena območja in spremenili vedenjske vzorce.

Zaradi sprememb kazenskega zakonika, sprejetih maja 2013, se je povečalo število kaznivih dejanj, za katere je predpisana smrtna kazen, na primer izdaja, piratstvo in nasilni poskus piratstva, kar predstavlja zaskrbljujoč korak nazaj na področju človekovih pravic. Leto 2014 so zaznamovale razprave o novih načinih usmrtitve (z električnim tokom, streljanjem, smrtonosno injekcijo z odtegnitvijo kisika ali smrtonosno injekcijo z anestezijo), ki jih je leta 2015 potrdil nacionalni izvršni svet. Moratorij na smrtno kazen kljub temu ni bil prekinjen; zadnja usmrtitev je bila leta 1954. Bolj pohvalno pa je, da je predsednik vlade dal več javnih izjav glede morebitnega pregleda, vendar uradno stališče ostaja nespremenjeno.

Zanesljivi podatki kažejo na precejšen obseg korupcije (na 145. mestu med 177 na indeksu zaznave korupcije iz leta 2014), pomanjkljiv pravni okvir ter pomanjkanje mehanizmov za zagotavljanje odgovornosti in nadzora (na 141. mestu od 189 v poročilu o poslovanju (*Doing Business*) za leto 2015), nezadostno in neučinkovito zagotavljanje storitev (na 158. mestu od 186 na indeksu človekovega razvoja) in nedoseganje razvojnih ciljev tisočletja. Korupcija je endemična in razširjena po celi državi. Vlada na splošno priznava to stanje in je sprejela nekaj pozitivnih protiukrepov.

Nacionalni izvršni svet je julija 2015 potrdil državni premoženjski sklad Papue Nove Gvineje, ki naj bi zagotovil odgovorno upravljanje prihodkov iz rudarstva in nafte. S to obetavno pobudo naj bi zagotovili, da se del prihodkov od rudarstva in nafte daje na stran za prihodnje generacije in makroekonomske stabilnosti. Dividende in prihodki od davkov v rudarstvu in od nafte naj bi v ta novi sklad pritekali od prvega četrtletja leta 2016. Še vedno pa so odprta vprašanja v zvezi s strukturo upravljanja in operacijami sklada.

EU dejavno prispeva k boju proti nasilju nad ženskami prek izobraževanja, ozaveščanja ter zakonodajnih in političnih pobud. Leta 2015 je bil izbran nov projekt v okviru EIDHR, in sicer „Odpravljanje nasilja nad ženskami v Papui Novi Gvineji“ (277 999 EUR), ki ga izvaja organizacija *Voluntary Service Overseas* skupaj z lokalnim partnerjem *Madang Country Women's Association Inc.* Cilj projekta je boljša ozaveščenost glede škodljivih učinkov nasilja na podlagi spola ter spodbujanje spoštovanja pravic žensk in deklet. Prav tako zagotavlja laično pravno svetovanje in pomoč, možnosti pravnega varstva za žrtve nasilja na podlagi spola oziroma za tiste, ki so ga preživele, ter ponovno vključevanje žrtev v skupnost.

Projekta iz okvira EIDHR, ki sta bila izbrana leta 2014, sta se nadaljevala. Prvi projekt je „Vodstvo Papue Nove Gvineje proti nasilju na podlagi spola“ (278 000 EUR, november 2014 – november 2016). Projekt izvaja organizacija *World Vision*, njegov cilj pa je podpora pravicam žensk v Papui Novi Gvineji, pri čemer se usmerja na voditelje in nosilce odločanja na najvišji vladni ravni, v cerkvah, skupnostih in organizacijah civilne družbe. Drugi projekt je „Podpora človekovim pravicam in njihovim zagovornikom tam, kjer so najbolj ogroženi“ (1 080 000 EUR). Nepovratna sredstva so bila decembra 2014 dodeljena Otroškemu skladu Papue Nove Gvineje za 36 mesecev. Cilj projekta je dati večjo vlogo preživelim in zagovornikom človekovih pravic.

EU v zadnjih dveh letih prek projekta „Dostopen parlament“ (288 000 EUR) podpira inovativen pristop k spodbujanju demokracije in upravljanja. S projektom, ki ga izvaja organizacija *Transparency International*, naj bi podprli urad predsednika parlamenta in nacionalni parlament Papue Nove Gvineje pri razvoju podatkov in spletne strani parlamenta ter njegove povezave SMS, s tem pa okrepili povezavo med parlamentom in državljani. Financiranje EU je poteklo decembra 2015. Izvajalska agencija *Transparency International* je na slovesnosti 15. decembra 2015 projekt uradno predala nacionalnemu parlamentu. Urad predsednika parlamenta in nacionalni parlament bosta projekt nadaljevala in ga izvajala z uporabo drugih virov financiranja.

EU z dialogi in izmenjavami dejavno sodeluje tudi pri izboljšanju učinkovitosti evropske javne diplomacije. V Papui Novi Gvineji EU izroča demarše o človekovih pravicah in razvija tesne vezi prek stalnega dialoga z oblastmi in partnerji. Upravljanje, človekove pravice in enakost spolov so vključeni v vse projekte pod vodstvom delegacije.

Salomonovi otoki

Politična nestabilnost na Salomonovih otokih se nadaljuje. Opozicija je oktobra 2015 po domnevnih zlorabah sredstev s strani predsednika vlade vložila še en predlog nezaupnice. Predlog je bil umaknjen po precejšnjih spremembah na ministrskih položajih. Glede na nestabilnost sistema in zadevne interese je mogoče pričakovati še več nestabilnosti, ki bi jo vlada lahko izkoristila za reformo volilnega in političnega okolja.

Vključenost in udeležba žensk v političnem življenju je še naprej zelo majhna. Zakon o integriteti političnih strank, katerega pripravo je EU podprla s tehnično pomočjo, zahteva, da je v skupno število kandidatov posameznih registriranih političnih strank vključeno najmanj 10 % žensk. EU skupaj z drugimi donatorji podpira nadaljnje reforme volilnega zakona in zakona o integriteti političnih strank, da bi odpravili trenutne pomanjkljivosti, zlasti glede vključevanja načela enakosti spolov. Glede na nedavne izjave predsednika vlade naj bi bila ključni element teh reform uvedba začasnih posebnih ukrepov, vendar pa bi politična nestabilnost lahko ogrozila uspešnost reform.

Delegacija EU je zagotavljala pomoč pri volilnih in političnih reformah ter še naprej podpirala boj proti neenakosti med spoloma, med drugim tudi proti nasilju na podlagi spola in krepitev vloge žensk ter boj proti nasilju nad otroki. Leta 2015 je bilo zaključeno načrtovanje programov v okviru 11. ERS za obdobje do leta 2020.

Državo še vedno pesti zelo razširjeno nasilje v družini in na podlagi spola. Stopnja nasilja na podlagi spola nad ženskami in otroki (v starostni skupini od 15 do 49 let) je še vedno visoka (po ocenah 64 % za ženske, ki so v partnerskem odnosu, in 37 % za ženske, ki niso v partnerskem odnosu). Sodstvo se sedaj bolj odločno loteva tega vprašanja. Z zakonom o zaščiti družine iz leta 2014 naj bi uvedli ukrepe za preprečevanje nasilja nad ranljivimi člani družine. Vendar pa tozadevni izvedbeni predpisi še vedno niso dokončno pripravljeni in izvrševanje akta ni zagotovljeno. Zakon je mešanica kazenskega in civilnega prava, saj kriminalizira vedenje v zvezi z nasiljem v družini, po drugi strani pa določa tudi civilne ukrepe za zaščito žrtev.

Vlada Salomonovih otokov je Konvencijo o otrokovih pravicah ratificirala leta 1995 in naj bi predložila svoje drugo in tretje poročilo o izvajanju Konvencije v državi. Osnutka zakona o pravicah otrok in zakona o zaščiti otrok sta že pripravljena, vendar še nista bila sprejeta. Namenjena sta zaščiti žrtev nasilja in njihovi podpori in ne kaznovanju storilcev. Storilci, ki so obsojeni zaradi nasilja nad otroki, se obravnavajo v skladu s kazenskim zakonikom.

Salomonovi otoki so leta 2002 prevzeli sedem obveznosti na področju človekovih pravic v skladu s Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, vendar imajo težave pri izpolnjevanju obveznosti poročanja. Poleg tega država nima strategije izvajanja. Naslednje poročilo naj bi predložila leta 2018. Salomonovi otoki so podpisnik Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča, vendar pa ga še niso ratificirali.

V okviru prihodnjega splošnega rednega pregleda je maja 2015 potekalo državno posvetovanje vladnih uradnikov. Posvetovali so se tudi z organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi. Prvi pregled je bil opravljen leta 2011. Od 115 priporočil jih je vlada sprejela 112. Drugi cikel splošnega rednega pregleda bo predstavljen 25. januarja 2016 v Ženevi.

Po petem političnem dialogu leta 2014 naj bi bil naslednji konec prvega polletja leta 2016, med njim pa se bodo spet ukvarjali s problematiko človekovih pravic.

Salomonovi otoki nimajo formalnih instrumentov za varstvo in obrambo človekovih pravic. Policisti so pogosto slabo usposobljeni in ne poznajo človekovih pravic in ustrezne zakonodaje, civilna družba pa ima kot nadzornica politik le omejen doseg in zmogljivosti v zvezi s temi vprašanji. EU bo leta 2016 vzpostavila program za krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe, da sodelujejo v dialogu o politiki in pri spremljanju ter da učinkovito zagovarjajo vključujočo in trajnostno rast.

Delegacija EU je nadaljevala dialog o korupciji z organizacijami civilne družbe, z varuhom človekovih pravic pa o vprašanjih s področja človekovih pravic. Korupcija ostaja zlasti med politiki na visokih položajih resen problem. EU je poleg tega pozvala k večjemu napredku pri preglednosti vseh javnih izdatkov ter odgovornosti v zvezi z njimi, predvsem v zvezi z razvojnimi sredstvi za volilna okrožja, ki predstavljajo velik del proračuna za razvoj.

Parlamentu bi moralo biti v letu 2015 predloženo poročilo komisije za resnico in spravo, vendar se to ni zgodilo, priporočila pa kljub obljubam vlade še niso bila izvedena.

Delegacija EU je leta 2015 v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) objavila razpis za zbiranje predlogov za podporo pobudam in ukrepom za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem, tudi s preprečevanjem prek kampanj ozaveščanja, s katerimi se spodbuja izobraževanje otrok o vseh oblikah spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja. Med cilji projekta so tudi spodbuditi fizično in/ali psihološko ozdravitev in socialno vključevanje otrok, ki so žrtve zlorab, ter omogočiti odpravo nekaznovanosti za vsa kazniva dejanja spolnega zlorabljanja in izkoriščanja otrok tako, da se storilci obsodijo, kazni za takšna kazniva dejanja pa javno objavijo. Delegacija EU je skupaj z drugimi mednarodnimi organizacijami in akterji še naprej pozorno spremljala izvajanje projektov, ki jih EU financira na področju pravic žensk, nasilja nad ženskami ter krepitev vloge žensk in njihove udeležbe.

Tonga

Zadnji splošni pregled za Tongo je bil opravljen leta 2013. Država je sprejela skupno 66 priporočil, 22 pa jih je zavrnila. Zavrnjena priporočila so se nanašala na odpravo smrtne kazni, podelitev pravic LGBTI, napredek v smeri ratifikacije Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP), odpravo telesnih kazni in ratifikacijo Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW). Tonga je januarja 2013 podaljšala stalno vabilo za obiske v okviru posebnih postopkov ZN, vendar pa do sedaj država še ni bila deležna takšnih obiskov.

Vlada Tonge je marca 2014 organizirala posvetovanje, na katerem so razpravljali o izvajanju neizvedenih priporočil iz splošnega rednega pregleda. Tonga si je po posvetovanju prizadevala za pripravo skupnega temeljnega dokumenta in ustanovitev nacionalnega usklajevalnega odbora za človekove pravice. Posvetovanje je financirala EU.

Tonga je 27. novembra 2014 izvedla druge demokratične volitve. Po prvih volitvah, ki so bile leta 2010, je bilo uvedenih več ustavnih reform, večina sedežev (17 od 26) v parlamentu pa je bila prvič določena s splošnimi volitvami. Predstavniki plemstva izberejo svojih devet poslancev. Še vedno je šibka točka nezadostna udeležba žensk v politiki Tonge. Nobena od 16 ženskih kandidatk ni bila izvoljena za poslanko kljub domačim in mednarodnim prizadevanjem za promocijo ženskih kandidatk med letom.

'Akilisi Pohiva je leta 2015 kot prvi neplemič postal predsednik vlade Tonge. Prisegel je, da bo spodbujal dobro upravljanje, se boril proti korupciji, uvedel volilne reforme ter okrepil pravno državo in varstvo človekovih pravic. Leta 2015 je nova vlada Tonge napovedala, da namerava ratificirati CEDAW. Ta napoved je naletela na močan odpor, zlasti plemstva in katoliške cerkve.

Tonga je leta 2015 gostila prvo konferenco na tihomorskem območju o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti, pri čemer je povezala skupine iz celotnega tihomorskega območja in omogočila izobraževanje aktivistov o mednarodnem pravu o človekovih pravicah, zadnjih mednarodnih dogajanjih in dogovorjenih načelih, na primer načelih iz Jogjakarte.

Predstavniki skupnosti LGBTI iz Tonge so sodelovali na dveh delavnicah, ki jih je julija 2015 v Suvi organizirala delegacija EU za območje Tihega oceana ob začetku kampanje ZN za svobodo in enakopravnost. Delavnici sta bili namenjeni ozaveščanju o mehanizmih spremljanja človekovih pravic ob poudarku na kršitvah pravic na podlagi spolne usmerjenosti, spolne identitete in izražanja ali interseksualnega statusa.

EU prek regionalnega projekta v višini 1 milijona EUR podpira sekretariat Foruma pacifiških otokov, da bi zvišali stopnjo ratifikacije in izvajanja mednarodnih pogodb o človekovih pravicah med pacifiškimi otoki. V okviru tega projekta je *Pacific Regional Rights Resource Team* Sekretariata pacifiške skupnosti izvedel vrsto dejavnosti, da bi Tonga ratificirala CEDAW in pripravila poročilo o izvajanju Konvencije o otrokovih pravicah, ki bi ga morala predložiti že pred časom. V okviru projekta so si prek oddelka za ženske na ministrstvu za notranje zadeve tudi prizadevali, da bi zagotovili tehnično podporo za pripravo strateških načrtov za izvajanje zakona o zaščiti družine (2014) in za revidirano politiko za enakost spolov, pa tudi da bi organizirali več posvetovanj s skupnostjo o varstvu in pravnih sredstvih na podlagi novega zakona. Poleg tega je bil leta 2015 s Tongo podpisan nacionalni okvirni program v okviru 11. ERS, s katerim je zagotovljeno 0,6 milijona EUR za organizacije civilne družbe v Tongi. Z dodatno podporo naj bi zagotovili večjo vključenost organizacij civilne družbe v politični dialog in spremljanje politike.

Republika Vanuátu

Vanuatu je dosegel znaten napredek pri doseganju ciljev iz strategije za človekove pravice za to državo. Vanuatu je pacifiška država, ki je ratificirala največ konvencij ZN. Med pozitivnimi dosežki, ki jih je zabeležila delegacija EU, so pristop h Konvenciji proti mučenju, Rimskemu statutu MKS, Konvenciji o pravicah invalidov in Konvenciji ZN proti korupciji; sprejeti ukrepi za spodbujanje enakosti spolov in udeležbe žensk v občinskih svetih; ustanovitev enot za zaščito družine; politika o neopustitvi tožbe v zvezi s spolnimi kaznivimi dejanji in nasiljem v družini; svobodne in poštene volitve leta 2012 in ustanovitev začasnega nacionalnega odbora za človekove pravice februarja 2013.

A čeprav so pravni okviri, povezani s konvencijami ZN, vzpostavljeni, je njihovo izvajanje v marsičem pomanjkljivo zaradi majhnih zmogljivosti večine javnih institucij.

Sodstvo je v veliki meri neodvisno. Vrhovno sodišče pogosto odloča v sporih med nasprotnimi političnimi strankami/politiki, kar počne z dobro mero neodvisnosti. Vrhovno sodišče Vanuatuja je 9. oktobra 2015 štirinajst poslancev, med njimi predsednika parlamenta, podpredsednika vlade in štiri ministre, spoznalo za krive podkupovanja in korupcije na podlagi kazenskega zakonika in jih obsodilo na tri do štiri leta zapora.

Vanuatu je uspešno opravil pregled v drugem krogu splošnega rednega pregleda v okviru Sveta za človekove pravice in nadalje razvija nacionalni okvir, na podlagi katerega bodo priporočila vključena v vladno načrtovanje in razvojne programe. S tem naj bi zaščitili najbolj ranljive skupine, tj. ženske, otroke in invalide. Vanuatu je začel izvajati nacionalni akcijski načrt za uresničitev priporočil, ki so bila sprejeta junija 2014.

Odobril je ustanovitev nacionalnega odbora za človekove pravice in državni pravni pisarni naročil pripravo osnutka odredbe o imenovanju odbora. Glavne naloge tega odbora so svetovanje vladi o mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah, svetovanje vladi o tem, ali bi Vanuatu moral postati država pogodbenica mednarodne pogodbe o človekovih pravicah, in izvajanje mednarodnih pogodb o človekovih pravicah ter zagotavljanje, da vlada izpolnjuje te pogodbe, ki jih je Vanuatu ratificiral, da bi zagotovili, da se vladni zakoni in politike o človekovih pravicah skladajo z vladnimi mednarodnimi obveznostmi glede človekovih pravic. Odbor sestavlja osem članov, ki predstavljajo urad predsednika vlade, ministrstvo za pravosodje in javne storitve, ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino, ministrstvo za finance in gospodarsko upravljanje, državno pravno pisarno, Vanuatujsko pravno komisijo, civilno družbo in Malvatumaurijski svet poglavarjev, delajo pa v okviru obstoječih mehanizmov za uveljavljanje človekovih pravic ter za opravljanje svojih nalog ustanavljajo ustrezne delovne skupine in pododbore.

Vanuatu še vedno odpravlja posledice najhujše vremenske ujme, ki je bila kadar koli zabeležena v Tihem oceanu. Tropski ciklon Pam je marca 2015 uničil domove in pridelke ter kontaminiral vodo za oskrbo prebivalstva. Prizadevanja za obnovo so še težja zaradi zelo hude suše, ki jo je konec leta povzročil pojav El Niño. Glede na tedensko poročilo Urada ZN za usklajevanje humanitarnih aktivnosti (OCHA) o pojavu El Niño v tihomorski regiji pomoč v hrani dobiva 90 000 oseb v Vanuatuju, zlasti tisti, ki živijo na območjih, prizadetih zaradi tropskega ciklona Pam.

Po trenutnih poročilih ZN in mednarodnih humanitarnih organizacij naj bi se v 39 evakuacijskih centrov v Efateju zateklo približno 4000 ljudi. V glavnem mestu Port Vili je hudo poškodovanih okoli 90 % bivališč. Pojavlja se zaskrbljenost zaradi razmer v evakuacijskih centrih, ki so po poročilih zelo različne, pri čemer so kot resna vprašanja izpostavljene prenatrpanost, zasebnost in varnost. Obstaja visoko tveganje spolnega nasilja nad ženskami in dekleti, saj večina centrov ni osvetljena.

V tretjem okrepljenem političnem dialogu med EU in Vanuatujem, ki je bil 30. oktobra 2014 v Port Vili, je Vanuatu ponovno potrdil svojo nadaljnjo zavezanost temeljnim vrednotam človekovih pravic, pravne države in dobrega upravljanja. EU je pozdravila zavezanost Vanuatuja k napredovanju v okviru programa za človekove pravice in mu čestitala za dobro pripravo na drugi splošni redni pregled. V zvezi s pravno državo je bila zlasti vidna zaveza Vanuatuja, da vzpostavi poseben sodni sistem za mladoletnike. EU verjame, da bodo izvedene nadaljnje pobude za boljše delovanje sodišč v Vanuatuju in nemoteno obravnavo tožb. EU je Vanuatu spodbujala, naj nadaljuje prizadevanja za enakost spolov in krepitev vloge žensk ter se bori proti nasilju na podlagi spola in spolnemu nasilju, pa tudi nasilju nad otroki. Vanuatu je ponovno poudaril svojo zavezanost podpori resolucije VSZN o moratoriju na smrtno kazen.

Zlasti je treba omeniti vlogo sodstva v letošnji politični krizi. Štirinajst poslancev, med njimi šest ministrov, je bilo spoznanih za krive podkupovanja/korupcije, za kar so bili obsojeni na zaporne kazni. Predsednik Lonsdale je 25. novembra 2015 razpustil parlament in za 22. januarja 2016 razpisal splošne volitve. Delegacija EU na Salomonovih otokih bo skupaj z lokalno navzočima državama članicama EU (Francija in Združeno kraljestvo) ter nekaterimi misijami držav, ki niso članice EU (zlasti Avstralija in Nova Zelandija), izvajala diplomatsko opazovanje na terenu.

Kljub zakonu o zaščiti družine iz leta 2008, po katerem je nasilje v družini kaznivo in s katerim so bili vzpostavljeni mehanizmi za zaščito žensk v podeželskih in oddaljenih območjih ter na podlagi katerega je plačilo za nevesto prenehalo veljati za argument obrambe v primerih nasilja v družini, je nasilje nad ženskami in otroki v Vanuatuju še vedno zelo velik problem.

Z nacionalnim akcijskim načrtom za rehabilitacijo v skupnosti za obdobje 2014–2024 nameravajo v dveh letih okrepiti prizadevanja za rehabilitacijo v skupnosti v Vanuatuju. Pregledali naj bi ga leta 2016.

IX. Ameriki

Antigva in Barbuda

Med prednostnimi nalogami EU v zvezi s človekovimi pravicami so za Antigvo in Barbudo pravice žensk in otrok, zlasti pa boj proti nasilju v družini in zlorabam otrok, odpravljanje diskriminacije LGBTI, zelo slabe razmere v zaporih in pretirana uporaba sile organov kazenskega pregona. EU se je v letu 2015 še naprej zavzemala za odpravo smrtne kazni, za katero sicer trenutno velja *de facto* moratorij. V okviru EIDHR je bil objavljen nov razpis za zbiranje predlogov za obravnavanje nasilja v družini. Izvajanje projekta, namenjenega Antigvi ter drugim vzhodnokaribskim državam, se bo začelo leta 2016. Ozaveščanje je potekalo tudi v okviru tretjega odbora GS ZN, tudi na ministrski ravni.

Nasilje nad ženskami, tudi slabo ravnanje z zakonskimi partnerkami, je bilo v letu 2015 še vedno problematično. Zakon sicer prepoveduje nasilje v družini in zanj predvideva kazni, vendar pa nekatere ženske nerade pričajo zoper tiste, ki jih zlorablajo, zaradi strahu pred stigmatizacijo, maščevanjem ali nadaljnjim nasiljem. Resno vprašanje je še naprej tudi slabo ravnanje z otroki, zlasti njihovo zanemarjanje in fizične zlorabe. Med letom so potekale nekatere dejavnosti ozaveščanja javnosti o odkrivanju in preprečevanju zlorab. Prijavljene primere so obravnavala sodišča za družinske zadeve, kar je omogočilo hitrejši začetek kazenskega pregona. Še vedno ni posebne zakonodaje za varstvo LGBTI. Čeprav se pravni predpisi ne izvršujejo strogo, pa so sporazumni spolni odnosi med osebami istega spola za oba spola še vedno nezakoniti. Razmere v zaporih v državi so najverjetneje najslabše na območju vzhodnih Karibov, zanje pa je značilna skrajna prenatrpanost. Junija 2015 je bilo v enem samem zaporu, v katerem naj bi bilo lahko največ 150 zapornikov, 373 zapornikov, od tega 358 moških in 15 žensk.

Konec leta 2015 je zaradi korupcijskega škandala, v katerega je bil vpleten nekdanji veleposlanik Antigve in Barbude pri Združenih narodih John Ashe, prišlo do pozivov k reformi zakonodaje o financiranju kampanj. Leta 2015 so pozornost zbujale tudi nepravilnosti v zvezi z migracijami in korupcijski škandali. Štirinajst sirskih prosilcev za azil je zaprosilo za status begunca, potem ko so bili aretirani in obtoženi, da so del tihotapske verige, česar so bili nato oproščeni. Begunci so bili premeščeni pod nadzor Visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice (UNHCR). Zaradi tega so generalnemu tožilcu odvzeli zadeve s področja priseljevanja.

Argentina

Cilj EU na področju človekovih pravic v okviru njenih odnosov z Argentino je optimalna uporaba instrumentov, ki so na voljo za dvostransko sodelovanje (politični dialog in sodelovanje, ki ga financira EU), tako da se bodo uporabljali čim bolj učinkovito in prilagojeno lokalnim razmeram.

Z ustavno reformo leta 1994 so glavne mednarodne konvencije o človekovih pravicah, ki jih je podpisala Argentina, dobile ustavni status. Vendar pa so nekateri izzivi še vedno prisotni, med drugim razmere v zaporih, nasilje nad ženskami (in posledice za otroke), trgovina z ljudmi in pravice pripadnikov manjšin, zlasti avtohtonih skupnosti. Kljub stalnemu zmanjševanju revščine in nezaposlenosti v zadnjih letih sta še naprej zaskrbljujoča število neformalnih delavcev in socialna neenakost, tveganje zanj pa se še povečuje zaradi trenutne stagnacije gospodarstva.

Projekti EU, ki potekajo, obravnavajo različne izzive, med drugim spodbujanje pravic oseb, okuženih s HIV/bolelih za aidsom, in njihovega dostopa do pravnega varstva, boj proti nekaznovanosti ter vlogo civilne družbe, dostop ranljivih skupin do pravnega varstva in varstvo pravic avtohtonih skupnosti na podeželskih območjih. Izbrani so bili tudi že drugi projekti, katerih poudarek je na nasilju na podlagi spola, institucionalnem nasilju, policijskih praksah, zaporih in pravicah žensk na podeželskih območjih. Redni dialog o človekovih pravicah med EU in Argentino naj bi potekal v začetku leta 2016.

Zveza Bahami

Prednostne naloge EU na področju človekovih pravic za Bahame so usmerjene v odpravo smrtnih kazni, izboljšanje razmer v zaporih, uveljavljanje pravic žensk in varstvo žensk pred nasiljem na podlagi spola ter zagotavljanje pravic priseljencev, zlasti s Haitija. EU se je ukvarjala s temi prednostnimi nalogami in prek rednega političnega dialoga oktobra 2015 zagotovila nadaljnje spremljanje na podlagi splošnega rednega pregleda.

Bahamska vlada namerava v okviru prednostnih nalog iz vladne reforme zakonodaje pristopiti k vsem glavnim instrumentom za človekove pravice. Bahami so septembra 2015 ratificirali Konvencijo ZN o pravicah invalidov in izbirna protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih in glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije. Bahamska vlada je leta 2015 neuspešno kandidirala za članstvo v Svetu ZN za človekove pravice.

Bahamske oblasti ohranjajo smrtno kazen in jo štejejo za učinkovito sredstvo odvracanja od kriminala. Na usmrtitev čaka ena oseba. Sedanja zakonodaja sicer pomeni *de facto* moratorij na smrtno kazen, saj pravica do pritožbe pri državnem svetu zaupnikov Velike Britanije preprečuje izvrševanje smrtnih obsodb. Bahami imajo eno od najvišjih stopenj prijav posilstev na prebivalca, pa tudi nasilje na podlagi spola je očitno zelo razširjeno. Vendar pa je vlada leta 2015 pospešila izvajanje programa za ozaveščanje, da bi bil temu vprašanju na Bahamih dan večji poudarek. Še vedno so zaskrbljujoče razmere v zaporih.

Bahami nimajo celovite ocene in nacionalnega akcijskega načrta za učinkovit boj proti trgovini z ljudmi, restriktivni politiki priseljevanja pa očitajo, da vodi v kriminalizacijo morebitnih žrtev in njihov pospešen izgon. Bahamskega državljanstva ni moglo pridobiti približno 50 000 oseb haitskega porekla, med katerimi je veliko takih, ki so bili rojeni in vzgojeni na Bahamih. Na podlagi strožje politike priseljevanja je bila izvedena vrsta racij, v katerih so bili prijeti in pridržani migranti brez urejenega statusa, med drugim tudi otroci. Zaradi tega je prišlo do reakcij, na katere se je vlada odzvala tako, da je obljubila večjo dostopnost in preglednost ter lokalni pisarni UNHCR omogočila omejen dostop do centrov za pridržanje.

Referendum in parlamentarno glasovanje, ki sta potrebna za sprejetje štirih ustavnih sprememb na področju enakosti spolov, sta bila v letu 2015 zopet preložena. V zvezi z ustanovitvijo nacionalnega urada za človekove pravice v skladu s priporočili iz splošnega rednega pregleda so Bahami v letu 2015 preučevali izkušnje tretjih držav.

Barbados

Med glavne izzive spadajo odprava smrtne kazni, uveljavljanje pravic žensk in otrok, boj proti nasilju v družini in diskriminaciji na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete, izboljšanje razmer v zaporih in krepitev pravosodnega sistema. Pomembna izziva sta še naprej pretirana uporaba sile s strani policije in telesno kaznovanje. Delegacija EU je v dialogu z oblastmi večkrat načela ta vprašanja. V okviru Tretjega odbora GSZN so bile izročene formalne demarše o vprašanih človekovih pravic.

Dialog o smrtni kazni se nadaljuje. Vlada je sprejela ukrepe za spremembo zakona o kaznivih dejanjih zoper osebo in odpravila obvezno smrtno kazen za umor. Osnutek zakonodaje je bil parlamentu predložen 27. januarja 2015, vendar je bil ob koncu leta še vedno v obravnavi. Oktobra 2015 je na usmrnitev čakalo 13 moških.

Policija je poročala o zmanjšanju števila umorov, povezanih z nasiljem v družini. Organi so to zmanjšanje povezali z usposabljanjem policistov o nasilju v družini in enoto za posredovanje v družinskih sporih, ki deluje v okviru policije in je bila s pomočjo EU ustanovljena leta 2013. V zvezi s pravicami žensk in problematiko človekovih pravic na splošno so organi napovedali, da bo v začetku leta 2016 ustanovljen poseben odbor za človekove pravice. Ne glede na to pa so zlorabe in nasilje velik problem za ženske in otroke. Služba za vprašanja spolov je pomanjkanje posebnih informacij in neustreznih mehanizmov zbiranja in presojanja podatkov o primerih nasilja v družini navedla kot največjo oviro za odpravljanje nasilja na podlagi spola. Barbados bo upravičen do nepovratnih sredstev v okviru programa EIDHR za boj proti nasilju v družini, ki se začel izvajati v začetku leta 2016. Uprava za zaščito otrok, ki je pristojna za preiskovanje primerov zlorab otrok ali otroškega dela, naj bi imela premalo osebja. V javnih šolah se še vedno uporablja telesno kaznovanje. Barbadoški minister za notranje zadeve je novembra 2015 izjavil, da bo predlagani novi zakon o pravosodnem sistemu za mladoletnike to prakso popolnoma odpravil.

V civilnem sodstvu je bilo zelo veliko sodnih zaostankov. Karibsko sodišče je oktobra 2015 izreklo sodbo v zadevi, ki se je začela že pred 27 leti, ter kritiko zaradi počasnosti barbadoških sodnih postopkov. Gejevska skupnost je še vedno predmet nadlegovanj in stigmatizacije. Vendar pa v medijih vse več ljudi poziva k odpravi te diskriminacije. Parlament je januarja 2015 sprejel dopolnitve zakona o zaporih, s katerimi je odpravil uporabo telesnega kaznovanja v zaporih.

Belize

Pri prednostnih nalogah EU na področju človekovih pravic za Belize je bil poudarek na skrajšanju dolgotrajnega pripora, odpravi prekomerne uporabe sile s strani varnostnih sil, zatiranju nasilja v družini in diskriminacije žensk ter odpravljanju zlorab otrok. EU je bila še naprej osredotočena na boj proti trgovini z ljudmi in diskriminaciji na podlagi spolne usmerjenosti. Belize ima sicer še vedno predpisano smrtno kazen za umor in vojaška kazniva dejanja, vendar velja za državo, ki je dejansko odpravila smrtno kazen.

Svet ZN za človekove pravice je leta 2013 opravil drugi splošni redni pregled za Belize, EU pa je v letu 2015 Belize spodbujala k izvajanju tozadevnih priporočil. EU je Belize ponovno spodbudila, naj ustanovi nacionalno institucijo za človekove pravice, ga pozvala, naj revidira zakonodajo proti sodomiji, in poudarjala pomen boja proti nasilju na podlagi spola. Poudarila je tudi pomen ratificiranja ključnih instrumentov za človekove pravice in izpolnjevanja zahtev glede poročanja iz instrumentov ZN, ki jih je Belize že ratificiral. EU se je v letu 2015 v skupnih razpravah z glavnimi skupinami civilne družbe in interesnimi skupinami, pa tudi z vlado, še naprej zavzemala za izpostavljanje problematike človekovih pravic in ozaveščanje o njej. Vprašanja človekovih pravic so bila glavna točka dnevnega reda drugega političnega dialoga med EU in Belizejem na podlagi člena 8 sporazuma o partnerstvu iz Cotonouja, ki je bil aprila 2015.

EU je leta 2015 v okviru EIDHR podpisala novo pogodbo z Unicefom, po kateri naj bi ustvarili spodbudno okolje za zaščito otrok pred nasiljem in zlorabami. S tem EU še naprej podpira zelo pomembno partnerstvo z Unicefom za zaščito otrok ter aktiviranje organizacij civilne družbe in rejnikov v Belizeju. EU je skupaj z Unicefom še naprej podpirala *Productive Organisation for Women in Action* (POWA) pri prizadevanjih za krepitev vloge žensk in deklet ter preprečevanje okužbe s HIV in pri boju proti stigmatizaciji in diskriminaciji oseb s HIV.

Bolivija

EU je v svojem sodelovanju in dialogu z Bolivijo na področju človekovih pravic in demokracije usmerjena predvsem na krepitev pravne države in izboljšanje dostopa do pravnega varstva, varstvo in uveljavljanje pravic avtohtonega prebivalstva ter odpravo nasilja nad ženskami in otroki.

Z Bolivijo je v različnih okvirih še naprej razpravljala o človekovih pravicah in demokraciji, med drugim v okviru skupne delovne skupine za demokracijo in človekove pravice, ki se je leta 2015 sestala štirikrat. Med petim dialogom med EU in Bolivijo na visoki ravni so razpravljali tudi o prednostnih nalogah s področja človekovih pravic, pri čemer je EU ponovno poudarila pomen reforme sodstva, vlogo civilne družbe in obveznosti v zvezi z minimalno starostjo za zaposlitev v skladu s konvencijami Mednarodne organizacije dela. EU je poleg tega v okviru splošnega sistema preferencialov (GSP +) spremljala izvajanje konvencij o človekovih pravicah v Boliviji. Bolivija je članica Sveta Združenih narodov za človekove pravice za obdobje 2015–2017, delegacija EU in države članice EU pa so izročile demarše v zvezi z mednarodnimi vprašanji človekovih pravic.

Svet Združenih narodov za človekove pravice je marca 2015 je sprejel izid splošnega rednega pregleda za Bolivijo. Bolivija je sprejela 178 od 193 priporočil in zavrnila 15 priporočil, povezanih z otroškim delom, svobodo izražanja in neodvisnostjo sodstva.

Kar zadeva finančno sodelovanje, je reforma pravosodnega sektorja eno od prednostnih področij dvostranske razvojne pomoči EU za Bolivijo v obdobju 2014–2016. EIDHR je leta 2015 zagotavljal podporo za odpravo nasilja nad ženskami in izboljšanje dostopa do pravnega varstva ob posebnem poudarku na mladostnikih in osebah, ki jim je odvzeta prostost. Konec leta so bili začeti novi projekti, povezani z gospodarskimi, socialnimi in kulturnimi pravicami žensk, starejših in avtohtonih ljudstev, trgovino z ljudmi, dostopom do pravnega varstva in pravicami LGBTI. EU in njene države članice so tudi v letu 2015 nadaljevale pilotne dejavnosti v okviru načrta za ukrepanje v podporo demokraciji, da bi spodbudili večjo usklajenost pri podpori demokracije v Boliviji.

Brazilijska

Brazilijska je dosegla velik napredek, zlasti v zvezi s pravicami starejših, žensk, otrok in LGBTI ter pri izvajanju nacionalnega programa o zagovornikih človekovih pravic. Ne glede na to pa se tam še pojavljajo kršitve človekovih pravic pripadnikov navedenih skupin. Poleg tega so Brazilci afriškega porekla in avtohtoni prebivalci še vedno diskriminirani in izključeni. Posebna poročevalka ZN za vprašanja manjšin je septembra izrazila zaskrbljenost glede pravic pripadnikov manjšin. Poleg tega je posebni poročevalec ZN o mučenju avgusta izrazil zaskrbljenost nad ravnanjem z zaporniki v zaporih in centrih za pridržanje ter grdo ravnanje označil za „endemično“. Po drugi strani je Brazilijska še vedno vodilna pri varstvu državljskih pravic na spletu, saj je sprejela zakon o okviru državljskih pravic za internet, prav tako pa spada v svetovni vrh pri upravljanju interneta.

Leta 2015 je prišlo v Braziliji do velikih institucionalnih sprememb, saj je bil aprila imenovan nov minister za človekove pravice, po reformi ministrstev pa so se oktobra ministrstva za človekove pravice, rasno diskriminacijo in pravice žensk združila v en sam organ. Vendar so glavni problemi ostali še nerešeni. Brazilski pravosodni sistem je pogosto označen za neučinkovitega in dragega, zaradi česar ni prijavljenih veliko kršitev človekovih pravic, med drugim kršitev pravic najbolj ranljivih skupin, na primer žensk, Brazilcev afriškega porekla, otrok in avtohtonih ljudstev. V Braziliji še vedno prihaja do samovoljnih aretacij in pridržanj, pri čemer je ta država še naprej ena od držav z najvišjim indeksom ubojev s strani policije na svetu. V te primere je pogosto vpletena vojaška policija, žrtve pa so pogosto potomci Afričanov.

Predlog za znižanje spodnje starostne meje za kazenskopravno doletnost z 18 na 16 let za nekatera kazniva dejanja je povzročil polemiko. Zemljiške pravice avtohtonih ljudstev so še naprej ogrožene, zlasti s predlagano ustavno reformo, s katero naj bi se pristojnost za potrjevanje in razmejitve avtohtonih zemljišč prenesla z izvršilne veje na kongres. Še vedno je zaskrbljujoče tudi stanje glede zastraševanja avtohtonih voditeljev in novinarjev ter nasilja nad njimi. Med letom je bilo umorjenih več avtohtonih voditeljev zaradi sporov glede zemljišč in novinarjev, ki so poročali o korupciji in organiziranem kriminalu. Odziv pravosodja ni bil vedno ustrezen, kar krepi občutek, da je v državi praksa nekaznovanja. Zaskrbljujoče so tudi prisilne izselitve in preseljevanje v Riu de Janeiru pred olimpijskimi igrami leta 2016.

Peti dialog na visoki ravni med EU in Brazilijo je bil 17. septembra 2015 v Brasilii, sopredsedoval pa mu je posebni predstavnik EU (PPEU) za človekove pravice, Stavros Lambrinidis. Med temami razprav so bili zagovorniki človekovih pravic, pravice avtohtonih ljudstev, preprečevanje mučenja in boj proti njemu, pravice otrok, mladostnikov in mladih, izobraževanje o človekovih pravicah, pravice invalidov in migracije. Dosežen je bil dogovor glede pomena nadaljnjega sodelovanja na področju človekovih pravic, tudi glede svobode izražanja in varnosti novinarjev, mladih in rasne diskriminacije. Vzporedno z dialogom je potekal tudi seminar za civilno družbo, tokrat prvič ob sodelovanju brazilskih visokih vladnih predstavnikov. Obe strani sta se prav tako udeležili skupnega seminarja na visoki ravni o podjetništvu in človekovih pravicah, pri čemer je Brazilija sprejela podporo in strokovno znanje EU pri razvoju nacionalnega akcijskega načrta na tem področju.

EU ima na razpolago več različnih orodij za podporo žensk, otrok, avtohtonih prebivalcev in LGBTI v Braziliji, in sicer na ravni političnega dialoga, pa tudi z uporabo posebnih instrumentov/programov, na primer akcijskega načrta EU o enakosti spolov, EIDHR in sektorskih dialogov. Leta 2015 se je izvajalo več projektov, začeli pa so se tudi novi, na primer 2 milijona EUR vreden projekt za podporo pravicam žensk, 4,3 milijona EUR za pravice otrok, 0,7 milijona EUR za pravice avtohtonih prebivalcev in 0,5 milijonov EUR za pravice LGBTI.

Kanada

Kanada ostaja vneta zagovornica človekovih pravic po vsem svetu ob visokih standardih njihovega varstva in načelnih vrednotah, primerljivih z vrednotami EU. Človekove pravice so tradicionalno glavna tema kanadske zunanje politike. Po pričakovanjih naj bi prehod s konzervativne na liberalno vlado oktobra 2015 privedel do še večjega poudarka na vključevanju človekovih pravic v zunanjih odnosih in spodbujanju multilateralizma.

Vlada je zavezana spoštovanju temeljnih pravic vseh Kanadčanov, če so ogrožene doma ali pa v tujini. Kanada na splošno velja za odločno zagovornico človekovih pravic in pozitiven vzor človekovih pravic za preostanek sveta. V kolikor sploh še obstajajo, zadevajo vprašanja človekovih pravic v Kanadi še naprej v glavnem pravice manjšin, zlasti avtohtonih ljudstev.

Kanada je bila leta 2015 še naprej dejavna pri spodbujanju človekovih pravic v mednarodnih forumih, pa tudi regionalno (zlasti v Severni in Južni Ameriki) in dvostransko, med drugim s svojimi instrumenti razvojne pomoči. Zavzemala se je za svoje prednostne naloge v zvezi s človekovimi pravicami, na primer človekovimi pravicami v Iranu, pravicami žensk in otrok, pravicami LGBTI, svobodo interneta ter pravicami avtohtonih ljudstev. EU in Kanada sta v zvezi z večino teh vprašanj še naprej tesno sodelovali v okviru večstranskih forumov, na primer ZN in OVSE. Letna posvetovanja o človekovih pravicah med EU in Kanado so potekala marca.

Pred splošnimi volitvami oktobra je bilo notranje dogajanje na področju človekovih pravic v Kanadi zelo podobno tistemu iz leta 2014. Ne glede na to pa je julija 2015 prišlo do določenega pozitivnega napredka v zvezi s problematiko avtohtonega prebivalstva z objavo poročila o zapuščini internatskega šolskega sistema, znotraj katerega je v več desetletjih umrlo ali bilo zlorabljenih na tisoče otrok iz avtohtonih skupnosti. Zadnja takšna šola je bila zaprta šele leta 1996. Po drugi strani pa je Odbor ZN za človekove pravice kritiziral protiteroristično zakonodajo konzervativne vlade, ki je začela veljati junija 2015, saj naj ne bi zagotavljala zadostnih jamstev za varstvo pravic avtohtonih ljudstev.

Glavna vprašanja, na katere je Odbor ZN za človekove pravice opozoril v poročilu o šestem splošnem rednem pregledu v Kanadi iz julija 2015, so bila povezana z avtohtonimi ljudstvi na splošno, nasiljem nad ženskami in z vidiki človekovih pravic v zakonu o protiterorizmu. Poročilo o splošnem rednem pregledu je še posebno izpostavilo vprašanje pogrešanih in umorjenih pripadnic avtohtonih skupnosti ter pozvalo k začetku nacionalne preiskave, saj so po navedbah iz poročila te ženske in dekleta nesorazmerno prizadete zaradi nasilja, umorov in izginotij.

Konzervativna vlada, katere mandat se je končal z zveznimi volitvami oktobra 2015, je neprestano kritizirala ZN, da izgublja čas s Kanado, namesto da bi se osredotočila na dejanska krizna žarišča, kjer se po njenem mnenju dogajajo hude kršitve človekovih pravic. Liberalna vlada naj bi se po pričakovanjih drugače lotila teh vprašanj. Liberalna stranka se je zavzemala za večje sodelovanje z „običajnimi“ Kanadčani in skupinami civilne družbe na vseh ravneh, da bi spremenili podobo in ugled Kanade na nacionalni, pa tudi mednarodni ravni, tudi z vidika človekovih pravic. Po novembrskem prevzemu oblasti je vlada potrdila svojo zavezanost oživitvi kanadske vloge v multilateralnih institucijah, tudi z zavzemanjem za človekove pravice ob posebnem poudarku na pravicah žensk in beguncev.

V okviru znatnega političnega preobrata je nova vlada obljubila takojšnje ukrepanje v zvezi z nerešenim vprašanjem skoraj 1200 pogrešanih in umorjenih pripadnic avtohtone skupnosti. Prejšnja vlada je nenehno zavračala samo idejo preiskave in pri tem trdila, da je bila izvedena že vrsta študij o tem vprašanju in da je zato bolje nadalje izvajati reformo kazenskega pravosodja, da bi rešili vprašanja, povezana z nasiljem, zlasti z nasiljem nad ženskami. Predsednik vlade je decembra na srečanju z voditelji petih nacionalnih avtohtonih skupin napovedal začetek postopka za preiskavo o pogrešanih ali umorjenih ženskah in dekletih, pripadnicah avtohtonega prebivalstva. Preiskava naj bi se začela leta 2016.

V zvezi s človekovimi pravicami beguncev je nova vlada zelo pripomogla k reševanju mednarodne begunske in migracijske krize z zavezo, da bo sprejela najmanj 25 000 (financiranih s strani vlade) oziroma še dodatnih 10 000 sirskih beguncev (financiranih zasebno). Prav tako je dodatna sredstva namenila za pospešitev postopkov v zvezi z begunci, tako da je prvih 10 000 beguncev lahko prispelo že pred koncem leta 2015. Z zakonodajnega vidika pa je treba rešiti še nekatera vprašanja, povezana s postopki v zvezi z begunci in dostopom prosilcev do zdravstvenega varstva, do katerih je prišlo zaradi uvedbe zakona o zaščiti kanadskega sistema priseljevanja iz leta 2012.

Čile

Čile je ratificiral vse glavne mednarodne in regionalne konvencije o človekovih pravicah in večino izbirnih protokolov ter pogodbenik Rimskega statuta MKS. Dobro sodeluje z mehanizmi ZN, pošilja redna poročila organom za spremljanje pogodb in Svetu za človekove pravice (v okviru splošnega rednega pregleda) ter vzdržuje stike v okviru posebnih postopkov Sveta za človekove pravice. Čeprav je splošno stanje na področju človekovih pravic v Čilu dobro, so nekatera vprašanja še naprej nerešena, povezana pa so s pomanjkljivostmi v socialnih in ekonomskih pravicah (na primer pri zagotavljanju enakega in kakovostnega izobraževanja za vse), s težavami zaradi neenakosti in diskriminacije (tudi žensk, LGBTI in avtohtonih prebivalcev) ter pomanjkanjem standardiziranih postopkov za ravnanje s pridržanimi osebami.

Vlada, ki je začela mandat leta 2014, je v svoj program vključila vrsto strukturnih reform, s katerimi je pravice državljanov in odpravo neenakosti postavila na prvo mesto. Vladni program za človekove pravice predvideva vzpostavitev novega institucionalnega okvira za človekove pravice, predloge za rešitev t. i. zgodovinskega dolga do avtohtonih ljudstev v Čilu, zaveze glede pravic žensk, široko razpravo za odobritev zakona o istospolnih porokah in sprejetje zakona o spolni identiteti, zaveze glede kršitev človekovih pravic v času vojaške diktature in novo ustavo, utemeljeno na povsem demokratičnem sistemu, ki vključuje popoln in uravnotežen katalog pravic, dolžnosti in jamstev v skladu s pravicami iz načel, deklaracij in konvencij o človekovih pravicah. Zdi se, da so vladni organi odločeni doseči napredek s pomembnimi ukrepi na področju človekovih pravic, a bo treba še počakati, ali bodo res lahko izvedli svoj ambiciozni program glede na to, da se niti vladajoča koalicija Nueva Mayoría ne strinja z nekaterimi predlaganimi ukrepi (na primer splavom ali civilnimi partnerstvi, ki vodijo do istospolnih porok). Leta 2014 se je izteklo članstvo Čila v Svetu za človekove pravice, toda Čile je poudaril, da bo še ostal glasnik soglasja v okviru skupine latinskoameriških in karibskih držav (GRULAC).

Med glavnimi dogodki leta 2015 so bili napoved zakona o ustanovitvi ministrstva za ženske in enakost spolov, kar je bilo sporočeno 8. marca ob mednarodnem dnevu žena; aprilski napoved čilskega dogovora o civilnem partnerstvu, ki uzakonja civilna partnerstva med skupaj živečimi homoseksualnimi ali heteroseksualnimi pari, s čimer je Čile postal sedma južnoameriška država, ki je uveljavila takšna partnerstva, in odobritev zakona s strani kongresa, s katerim je ustanovljen podsekretariat za človekove pravice.

Med letom 2015 so se nadaljevale dejavnosti EU za spodbujanje dialoga o človekovih pravicah in tesno sodelovanje s Čilom na področju človekovih pravic ob poudarku na enakosti spolov, pravicah avtohtonih ljudstev, pravicah LGBTI, ukrepih za ohranitev spomina na vojaško diktaturo med leti 1973–90, v okviru medsektorskih vprašanj pa krepitvi civilne družbe in sodelovanju v mednarodnih forumih. Šesti lokalni dialog med EU in Čilom o človekovih pravicah je bil decembra v Santiagu, na njem pa so razpravljali o vprašanjih mednarodnega sodelovanja, institucijah za človekove pravice, udeležbi civilne družbe, pravicah avtohtonih ljudstev, pravicah žensk in enakosti spolov, pravicah LGBTI, zgodovinskem spominu in perspektivah prihodnjega dela. Pred dialogom je novembra potekalo posvetovanje s civilno družbo, januarja 2016 pa bo organizirano naknadno poročanje civilni družbi.

EU je iz tematskih programov za sodelovanje zagotovila skupno 1 151 000 EUR za podporo projektov na teh področjih. Glavni ukrepi, ki se izvajajo, so med drugim skupni dogovor EU-ZN o ženskah, s katerim se spodbuja enakost spolov v Čilu ob poudarku na vodstvu in udeležbi žensk v politiki, krepitvi njihove vloge v ekonomiji in izkoreninjenju nasilja na podlagi spola; projekt EU-MOVILH/Triángulo, s katerim naj bi okrepili vlogo civilne družbe pri spremljanju stanja pravic LGBTI v Čilu ter izvajanja in učinkovanja zakona o protidiskriminaciji, ter program EU in nacionalnega inštituta za človekove pravice za krepitev delovanja civilne družbe na področju človekovih pravic – program vključuje financiranje mikroprojektov na področju pravic LGBTI, ohranjanja zgodovinskega spomina in pravic avtohtonih ljudstev.

Kolumbija

Zaradi oboroženega konflikta in njegovih povezav s trgovino s prepovedanimi drogami in drugimi oblikami organiziranega kriminala so razmere težke, tudi na področju človekovih pravic. Te okoliščine se odražajo tudi v glavnih vprašanjih in skupinah, na katere se osredotoča delovanje EU v Kolumbiji, in sicer nekaznovanost, zagovorniki človekovih pravic, ženske, mir in varnost, otroci in oboroženi konflikt, etnične skupine in manjšine (avtohtona ljudstva in Kolumbijci afriškega porekla). Glavni problemi so prisilno rekrutiranje otrok, spolno nasilje nad ženskami in dekleti ter grožnje voditeljem lokalnih skupnosti, udeležencem v postopkih vračanja zemljišč in sindikalistom ter napadi nanje. Še naprej prihaja do korupcije in prisilnih izginotij v nekaterih podeželskih območjih. Razmere dodatno otežuje pomanjkanje zanesljivih uradnih statističnih podatkov.

Razmere v Kolumbiji od leta 2004 preiskuje v preliminarinem postopku tožilec Mednarodnega kazenskega sodišča. Urad tožilca je izjavil, da namerava še naprej spremljati in analizirati izvajanje pravnega okvira za mir ter zakonodajno in drugo dogajanje v zvezi s preiskovanjem in pregonom lažno pozitivnih primerov (zunajsodnih usmrtitev).

Obstajajo vzpodbudni znaki, da Kolumbija krepi svoja prizadevanja za boj proti nekaznovanosti. Kongres je junija 2015 odobril zakonodajni akt št. 1/2015, ki spreminja člen 221 ustave o vojaških sodiščih. Zakon se navezuje na mednarodno humanitarno pravo in določa, da so za kazniva dejanja, s katerimi se kršijo človekove pravice in niso bili storjena v notranjem oboroženem konfliktu, pristojna vojaška sodišča.

Kljub nadaljnjim pomislekom glede zmožnosti vlade, da ustrezno zaščiti zagovornike človekovih pravic, so se pojavljali pozitivni znaki, da bodo človekove pravice v središču prizadevanj za vzpostavitev miru – to je vidno med drugim tudi iz nedavne objave letnega poročila o človekovih pravicah in zaveze o vključevanju človekovih pravic v regionalne razvojne načrte. Poleg tega nedavni razvoj dogodkov odraža trend upoštevanja državljskih svoboščin.

Morebitni mirovni sporazum s FARC bo pozitivno vplival na širši program za človekove pravice v Kolumbiji, čeprav bo za celovito rešitev vprašanj, povezanih s človekovimi pravicami, potrebnih več let prizadevanj.

Tehnični dialog o človekovih pravicah med EU in Kolumbijo je bil junija v Bogoti. Dialog je bil pripravljen v tesnem sodelovanju z lokalno navzočimi državami članicami EU, njegov poudarek pa je bil na priložnostih in izzivih na naslednjih področjih: podjetništvo in človekove pravice, enakost spolov, žrtve in nacionalni center za zgodovinski spomin.

Potekala so tudi posvetovanja z organizacijami civilne družbe (ki so organizirane v platformah), ki so prispevale svoja stališča glede programa in vsebine. EU je v okviru dialoga izrazila tudi zaskrbljenost zaradi groženj zagovornikom človekovih pravic ter poudarila pomen preventivnih in preiskovalnih dejavnosti, da bi kazensko preganjali odgovorne za zločine nad njimi. Države članice EU (na dialogu jih je bilo zastopanih 10) so skupaj z delegacijo EU dejavno sodelovale, kar je privedlo do skupnih izhodišč in dejavnosti s kolumbijskimi oblastmi.

EU podpira projekte, povezane s preglednostjo in nekaznovanostjo, otroki in oboroženimi konflikti v ogroženih regijah, ženskami in oboroženimi konflikti v smislu njihove vloge zagovornic miru ter skupnostmi Kolumbijcev afriškega porekla, avtohtonih ljudstev ter mesticev v Chocóju. Prav tako je odobrila projekte v zvezi z vračanjem zemljišč in zagovorniki človekovih pravic.

V letu 2015 je bilo prednostno obravnavano področje podjetništva in človekovih pravic, ki bo uradno vključeno v strategijo za državo od leta 2016 dalje. EU in države članice so pod vodstvom Združenega kraljestva in Nizozemske sodelovale s kolumbijsko vlado v nacionalnem akcijskem načrtu za podjetništvo in človekove pravice, ki je bil skupaj z letnim poročilom o človekovih pravicah začel 9. decembra. Združeno kraljestvo in Nizozemska sta financirala tudi inštitut za človekove pravice in podjetništvo. Ta problematika je prišla v ospredje, ker se v ekstraktivni industriji pogosto pojavljajo kršitve človekovih pravic zaradi poslovnih interesov, rudarske koncesnine pa se pogosto dodelijo za zaščitena območja ali območja, ki so povezana z vračanjem zemljišč. Leto 2015 je bilo četrto leto izvajanja zakona o žrtvah (zakon št. 1448), ki določa povrnitev škode žrtvam oboroženih konfliktov, pa tudi ukrepe za hitrejše vračanje zemljišč.

Kostarika

Kostarika je pogodbenica glavnih mednarodnih in medameriških instrumentov s področja človekovih pravic. V Kostariki je sedež medameriškega sodišča za človekove pravice (IACHR), medameriškega inštituta za človekove pravice in univerze za mir, ki deluje pod okriljem Združenih narodov. Nekdanja podpredsednica kostariške vlade in večkratna ministrica Elizabeth Odio Benito je bila junija 2015 izvoljena za sodnico IACHR. Kostarika je dejavno in konstruktivno sodelovala v okviru Sveta ZN za človekove pravice in v Tretjem odboru glede vseh zadev, povezanih s človekovimi pravicami in mednarodnim humanitarnim pravom. Na podlagi močne tradicije in precejšnjega napredka pri varovanju in spodbujanju človekovih pravic je Kostarika zavezana k spodbujanju še odločnejše javne politike na področju enakosti spolov ter večjega vključevanja ranljivih skupin, na primer invalidov, starejših, ljudi afriškega porekla in avtohtonih ljudstev, na vseh ravneh družbe. Pomemben korak na tem zadnjem področju je bil narejen avgusta, ko je zakonodajna skupščina po 15 letih razprav soglasno sprejela ustavno reformo, s katero je bila Kostarika razglašena za večetnično in multikulturno državo.

Ne glede na to pa še obstajajo pomembni izzivi, na primer raven socialne neenakosti in nepravilnosti ter slabšanje varnostnih razmer in povečanje organiziranega kriminala in trgovine s prepovedanimi drogami v regiji, pa tudi državi sami. Glavni socialni in politični prednostni nalogi sta zagotovitev varnosti in zaščite, pa tudi boj proti nekaznovanosti. Kljub napredku pri krepitvi institucij in novim politikam je bistveno nadaljevati in okrepiti prizadevanja za odpravo razmer, ki ogrožajo temeljne pravice ranljivih skupin (npr. zapornikov, migrantov, avtohtonih ljudstev, žensk, ki so žrtve nasilja, in skupnosti LGBTI).

EU je bila v letu 2015 še naprej dejavna in konstruktivna partnerica Kostarike na področju človekovih pravic. Delegacija EU in v državi navzoče države članice EU so sodelovale z vsemi vejami oblasti. EU in države članice so izročale posebne demarše ter poleg tega sodelovale tudi na številnih javnih prireditvah in dejavnostih ozaveščanja ter še naprej izvajale precejšnje število projektov sodelovanja, ki so imeli velik učinek na področje človekovih pravic. Na primer, program EU PROSEC (sektorska podpora reformi varnostnega sektorja v Kostariki) podpira prizadevanja oblasti za izboljšanje javne varnosti, zlasti s prispevkom k boljšemu usposabljanju policijskih sil in krepitvijo njihove notranje organizacije.

Drug pomemben projekt, ki ga financira EU, je PROEDUCA (celostna strategija za zmanjšanje stopnje osipa v javnem srednješolskem izobraževanju), ki prispeva k socialni koheziji s krepitvijo zmogljivosti institucionalnih akterjev in izobraževalne skupnosti v boju proti zgodnjemu izstopu iz srednješolskega izobraževanja. Projekt EMPRENDE (spodbujanje podjetniških spretnosti žensk za okrepitev njihove ekonomske neodvisnosti), ki ga financira EU, prispeva k večji socialni in teritorialni koheziji s krepitvijo ekonomske neodvisnosti ekonomsko ranljivih žensk s podjetniškim potencialom na podeželju ali marginaliziranih mestnih območjih. EU je leta 2015 ob novem razpisu za zbiranje predlogov v okviru EIDHR za obdobje 2015–16 napovedala financiranje treh projektov za spodbujanje bolj vključujoče družbe in izboljšanje stanja človekovih pravic migrantov, žensk in mladih zapornikov v Kostariki, vključno s skupnostjo LGBTI.

Kuba

V letu 2015 je še naprej prihajalo do samovoljnih in kratkotrajnih pridržanj članov opozicije, aktivistov in zagovornikov človekovih pravic. Pomisleki so bili kubanskim oblastem izraženi ob različnih priložnostih v okviru političnega dialoga na vseh ravneh. EU in države članice v zvezi s svobodo izražanja redno izvajajo dejavnosti javne in digitalne diplomacije. Sodelovale so pri dejavnostih spremljanja in poročale o kratkotrajnih pridržanjih in kršitvah svobode združevanja in zbiranja.

Poudarek prednostnih nalog EU na področju človekovih pravic v Kubi je bil leta 2015 na ratifikaciji konvencij ZN o državljanskih in političnih pravicah ter ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, zlasti v zvezi z nediskriminacijo žensk in nasiljem nad njimi, svobodo izražanja in združevanja, vključno z več možnostmi za dejavnosti civilne družbe, pa tudi glede svobode gibanja. EU in Kuba sta leta 2015 nadaljevali pogajanja glede dvostranskega sporazuma o političnem dialogu in sodelovanju (PDCA), s katerim naj bi vzpostavili platformo za konstruktivni dialog in boljše sodelovanje. PDCA bi omogočil tudi vzpostavitev dialoga o človekovih pravicah in tozadevnega sodelovanja, kar bi odražalo tudi osrednjo vlogo človekovih pravic v odnosih med Evropsko unijo in Kubo.

Prvi razgovori EU in Kube o človekovih pravicah so bili 25. junija 2015 v Bruslju, na strani EU pa sta jim sopredsedovala PPEU za človekove pravice, Stavros Lambrinidis in namestnik generalnega sekretarja ESZD Christian Leffler. Za srečanje je bila pomembna odprtost izmenjav in širok razpon tem, ki jih je bila Kuba pripravljena obravnavati. Kuba se je zavezala k nadaljnjim razpravam z EU na podlagi splošno priznanih človekovih pravic.

EU je bila v Havani še naprej v stiku z različnimi predstavniki kubanske civilne družbe v delovni skupini za človekove pravice, ki jo usklajuje delegacija EU, pa tudi na priložnostnih srečanjih. Ti stiki so prispevali k analizi in spremljanju razmer zlasti glede svobode izražanja in združevanja, svobode prepričanja in pravic delavcev. Odprta srečanja s pomembnejšimi kritiki vlade še vedno niso mogoča, zlasti za ministre in visoke uradnike EU in držav članic na uradnih obiskih.

EU je na Kubi še naprej podpirala projekte za krepitev usposobljenosti podjetnic, preprečevanje nasilja nad ženskami, krepitev zmogljivosti organizacij, ki zastopajo invalide, projekte za spolno vzgojo in projekte za podporo zasebnih pobud in podjetništva v urbanem razvoju, kmetijstvu in energetiki. EU si nenehno prizadeva za večjo udeležbo neodvisnih organizacij civilne družbe v političnem delu in sodelovanju. EU je še naprej sodelovala s člani skupine nekdanjih političnih zapornikov, izpuščenih leta 2011 (skupina 75), in poizvedovala glede njihovega pravnega položaja ter pri oblasteh posredovala v zvezi z njihovo pravico, da zapustijo državo.

Dominika

EU je leta 2015 še naprej podpirala odpravo smrtne kazni, varstvo pravic otrok in žensk ter boj proti nasilju v družini in diskriminaciji LGBTI. V okviru resolucij Tretjega odbora GS ZN o človekovih pravicah je bilo izvedenih več dejavnosti ozaveščanja. Dominikanske ženske imajo po zakonu enake pravice kot moški, vendar pa se lastništvo še vedno prenaša na vodjo gospodinjstva, ta pa je ponavadi moški. Vlada je organizirala delavnice in sodelovala pri programih za ozaveščanje javnosti v zvezi s spolnim nasiljem in nasiljem v družini. Ne glede na to pa država še nima nacionalnega akcijskega načrta na področju nasilja na podlagi spola. Dominika je med državami, katerim bodo leta 2016 iz EIDHR dodeljena regionalna nepovratna sredstva, namenjena predvsem boju proti nasilju v družini.

Dominiko je avgusta 2015 hudo prizadel tropski vihar Erika. V poročilu o oceni škode je bilo navedeno, da škoda znaša okoli 90 % državnega BDP. EU bo iz 11. Evropskega razvojnega sklada namenila znatna sredstva za podporo vladi pri zagotavljanju dostopa prebivalcev do osnovnih storitev.

Dominikanska republika

Med prednostnimi nalogami EU na področju človekovih pravic in demokracije pri njenih odnosih z Dominikansko republiko so reševanje problema nasilja na podlagi spola; spodbujanje spoštovanja pravic otrok, vključno z reševanjem problematike dela otrok, trgovine z otroki in otroške prostitucije; spodbujanje spolnih in reproduktivnih pravic; reševanje problema diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti; varstvo in spodbujanje pravic delavcev migrantov s Haitija in njihovih potomcev, rojenih v Dominikanski republici, ter spodbujanje pravic invalidov.

Dominikanska republika je delujoča demokracija, vendar pa javnost na splošno ne zaupa institucijam. Človekove pravice se uradno spoštujejo, ratificirane so bile tudi ustrezne konvencije, razen konvencij o delavcih migrantih in njihovih družinah, preprečevanju apatridnosti, pravicah otrok in zaščiti oseb pred prisilnim izginotjem. V praksi pa ostajajo nerešeni problemi na področju enakosti spolov in problemi, povezani z nasiljem nad ženskami, nasiljem v družini, posilstvi, diskriminacijo LGBTI, državnim nasiljem, izvensodnimi usmrčitvami predvsem mladih in revnih domnevnih prestopnikov s strani varnostnih sil, prenatrpanimi zapori, v katerih so razmer daleč pod standardi, samovoljnimi aretacijami in pridržanji, dolgotrajnim priporom v predkazenskem postopku, šibko pravno državo in neustreznim izvajanjem delovne zakonodaje. Pogoste so obtožbe o korupciji, nekaznovanje pa je močno razširjeno. Nedavna sodba ustavnega sodišča je zakonodajo o splavu dejansko vrnila nazaj v leto 1884, saj je prepovedala splav tudi v primerih posilstva, incesta ali deformacije zarodka, pa tudi kadar je ogroženo življenje matere.

Po sodbi ustavnega sodišča iz leta 2013, ki je potomcem migrantov z neurejenim statusom dejansko odvzela dominikansko državljanstvo, so bili leta 2014 začeti množični postopki za regularizacijo in naturalizacijo. Zaradi tega se je pojavila vrsta težav, vendar pa so dominikanske oblasti na splošno pripravljene sodelovati pri reševanju teh vprašanj in si prizadevajo, da bi se pri izgonu migrantov z neurejenim statusom držali mednarodnih standardov. EU se je na ponavljajoče se polemike leta 2015 odzvala na različne načine, z izražanjem zaskrbljenosti, ponujanjem pomoči in poudarjanjem dialoga, pa tudi nadaljnjo podporo organizacijam za človekove pravice v okviru svojih instrumentov sodelovanja.

Po obsežnem posvetovanju, ki sta ga vodila generalni direktorat za človekove pravice z ministrstva za zunanje zadeve in medinstitucionalna komisija za človekove pravice, je Dominikanska republika pripravila nacionalni načrt za človekove pravice za obdobje 2015–2020. Dokument je bil predložen v odobritev uradu predsednika, vendar naj bi zadevo ovirali pritiski cerkvenega vrha, ki nasprotuje varstvu pravic LGBTI. Nevladne organizacije so poročale o splošno razširjeni diskriminaciji v zdravstvenem varstvu, izobraževanju, pravosodju in zaposlovanju, medtem ko so LGBTI pogosto žrtve ustrahovanja, nadlegovanja in trpinčenja.

EU je podpirala veliko pomembnih pobud na področju človekovih pravic, reforme javne uprave in dvostranskih odnosov s Haitijem. V letu 2015 je pomembno prispevala k projektom, ki se ukvarjajo s spodbujanjem spoštovanja in obrambo človekovih pravic in zagovornikov človekovih pravic v Dominikanski republiki, pravicami žensk, zlasti spolnih in reproduktivnih pravic, ter migracijami in državljanstvom. Poleg tega je podpirala dejavnosti na področju upravljanja in človekovih pravic.

Ekvador

Nekateri politični in zakonodajni dogodki v zadnjih letih v Ekvadorju predstavljajo izzive na nekaterih področjih človekovih pravic. Najpomembnejši od njih so povezani z državljanskimi in političnimi pravicami, zlasti na področju temeljnih svoboščin, na primer svobodo izražanja in svobodo zbiranja. Novi zakon o komunikacijah je povečal državni nadzor nad mediji. Druga problematična vprašanja se nanašajo na neodvisnost sodstva in dolžno pravno ravnanje, pa tudi krčenje prostora za civilno družbo. Organizacije avtohtonih ljudstev se ne morejo dogovoriti o skupnem stališču glede državnih politik za nacionalne vire, zlasti glede novega zakona o rudarstvu in naftnih koncesij. Zaradi tega se je med letom pojavljalo vedno več socialnih nemirov in spopadov. Po drugi strani pa je bilo doseženega nekaj napredka v zvezi z zakonodajnim okvirom za ženske, otroke, prosilce za azil in LGBTI.

Med cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije v okviru njenih odnosov z Ekvadorjem so zagovarjanje legitimnosti dela zagovornikov človekovih pravic, spodbujanje participacije civilne družbe v javnih politikah, podpora svobodi izražanja, boljša zaščita ranljivih skupin, vključno z avtohtonimi prebivalci in manjšinami, migranti, ženskami in otroki.

V letu 2015 se je nadaljeval dialog o človekovih pravicah z Ekvadorjem. EU in njene države članice so vse leto spremljale razmere na področju človekovih pravic in poročale o njih. S predstavniki vlade, pa tudi z zagovorniki človekovih pravic in organizacijami civilne družbe, so potekala redna in priložnostna srečanja. EU je izrazila zaskrbljenost zaradi vse večjega omejevanja svobode izražanja in združevanja, kriminalizacije družbenih protestov, neodvisnosti sodstva in krčenja prostora za civilno družbo.

EU je svoje stališča na večstranski ravni poskušala uveljavljati s političnimi demaršami. EU in države članice so organizirale in/ali sodelovale v različnih forumih, na katerih so razpravljali o vlogi civilne družbe in obrambi demokracije in človekovih pravic (na primer decembra 2015 ob praznovanju mednarodnega dneva človekovih pravic) ter ju spodbujali. Načrt EU za sodelovanje s civilno družbo je vzbudil veliko zanimanja pri organizacijah civilne družbe, ki dejavno sodelujejo pri njegovem izvajanju. Čeprav so se sredstva za dvostransko sodelovanje v zadnjih letih zmanjšala, pa je EU skupaj z državami članicami še naprej zagotavljala sredstva v podporo svojim prednostnim nalogam na področju človekovih pravic v državi.

Salvador

Salvador je leta 2015 na področju človekovih pravic nadalje napredoval kljub zaskrbljujočem razvoju dogodkov na varnostnem področju. Volivci so marca na volitvah, ki so bile v skladu z mednarodnimi standardi, izvolili svoje predstavnike v zakonodajno skupščino, srednjeameriški parlament in občinske urade. Vendar pa je zaradi sprememb volilne zakonodaje v zadnjem trenutku in organizacijskih problemov prišlo do znatnih zamud pri objavi rezultatov. Dosežen je bil določen napredek v boju proti korupciji in nezakonitemu bogatenju, vendar pa še ni gotovo, ali bodo državne institucije lahko obvladale celotno razsežnost problema in preiskave uspešno pripeljale do konca.

Izid splošnega rednega pregleda za Salvador, sprejet marca 2015, je bil precej pozitiven. Poudarek priporočil je bil na visoki stopnji nekaznovanosti ter kršitvah pravic žensk, med drugim z omejevanjem reproduktivnih pravic (popolna prepoved splava). Sodelovanje Salvadorja v Svetu ZN za človekove pravice in njegovo glasovanje v okviru Tretjega odbora GSZN pa je vendarle kazalo na odločno zavezanost varstvu človekovih pravic po svetu. Zakonodajna skupščina je novembra odobrila pristop Salvadorja k Rimskemu statutu MKS. Z mehanizmi nadzora standardov MOD so bile preučene kršitve sindikalne svobode v Salvadorju, pri čemer je bilo opozorjeno na hude in nujne primere.

S sprejetjem vladnega petletnega razvojnega načrta so bili določeni pogoji za vključevanje človekovih pravic na vseh področjih javne politike. Načrt bo prispeval k izboljšanju dejanskega dostopa do osnovnih socialno-ekonomskih pravic, zlasti s predlaganimi ukrepi na področju varnosti, izobraževanja in zaposlovanja. Za reševanje teh vprašanj je bil sprejet vključujoč pristop, ki je predvsem z nacionalnimi dialogi utrl pot k odločnejšim in bolj usklajenim strategijam.

Nacionalni svet za varnost državljanov in sožitje je sprejel celovit načrt (načrt *El Salvador Seguro*, tj. Varni Salvador), s katerim naj bi odpravili temeljne vzroke nasilja, zmanjšali nekaznovanost, okrepili kazensko pravosodje, izboljšali zaščito žrtev ter spodbujali ponovno vključevanje pripadnikov tolpe. Oblasti so pred kratkim začele izvajati nujne ukrepe v desetih mestnih občinah, ki so najbolj prizadete zaradi kriminala. Kljub temu je število umorov leta 2015 poraslo, zaradi česar so oblasti okrepile dejavnosti na področju kazenskega pregona, vendar naj bi bilo to v škodo človekovih pravic. Nekaznovanost je še naprej široko razširjena, pri čemer je zaradi nasilja okrnjenih veliko socialnih in ekonomskih pravic.

Na področju pravic žensk so trajna prizadevanja vlade omogočila določeno izboljšanje, vendar pa so razlike med spoloma pri dostopu do osnovnih pravic še vedno velike. Po drugi strani je bil zabeležen le skromen napredek na področju človekovih pravic ranljivih skupin, na primer otrok, avtohtonih ljudstev in zapornikov. Pripadniki skupnosti LGBTI še vedno trpijo zaradi izključevanja in sovražstva, pri čemer je bilo leta 2015 registriranih 13 homofobnih umorov in več primerov nasilja med parado ponosa.

Cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije v Salvadorju so izboljšati socialno kohezijo in splošen dostop do ekonomskih in socialnih pravic, pomagati pri preprečevanju socialnega nasilja s krepitvijo institucionalnih in socialnih zmogljivosti za miroljubno reševanje konfliktov, okrepiti lokalne organizacije civilne družbe in tudi delovanje zagovornikov človekovih pravic ter spodbujati enakost spolov in se boriti proti nasilju nad ženskami. V letu 2015 se je delo na vseh teh področjih nadaljevalo v okviru dvostranskih programov sodelovanja z javno upravo in projektov sodelovanja z organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi ter s političnim dialogom in organizacijo prireditev na temo človekovih pravic.

EU je v okviru svojih programov dvostranskega sodelovanja še naprej podpirala razvoj sistema splošne socialne zaščite v državi. Njeno sodelovanje s Salvadorjem je leta 2015 vključevalo tudi podporo vladni fiskalni politiki, politikam za preprečevanje nasilja in vodilni pobudi za enakost spolov („*Ciudad Mujer*“). Salvador prejema tudi sredstva iz EIDHR, instrumenta za mir in stabilnost ter iz tematske postavke za organizacije civilne družbe in lokalne organe. Konec leta 2015 je bil v okviru te postavke objavljen razpis za zbiranje predlogov v vrednosti 2 600 000 EUR. Njegove glavne prednostne naloge so spodbujanje ekonomskih pravic na podeželju ob poudarku na malih kmetih, dela, povezana z ranljivo mladino in otroki, spodbujanje podjetništva in krepitev ekonomske vloge žensk in mladih ter razvijanje kulture miru.

EU je v političnem dialogu s salvadorskimi oblastmi načela številna vprašanja v zvezi s človekovimi pravicami, na primer o krizi z otroki migranti, popolni prepovedi splava, varnostnih razmerah v državi ter potrebi po boljšem uveljavljanju socialnih in ekonomskih pravic. Tudi v letu 2015 so se nadaljevala prizadevanja za pristop k Rimskemu statutu (ki je bil končno odobren novembra, kot navedeno zgoraj) in glede posebnih pobud EU v okviru Sveta ZN za človekove pravice in Tretjega odbora GS ZN. EU je opozarjala na pereča vprašanja (nasilje nad ženskami, pravice manjšin, trgovina z ljudmi in otroci migranti). V okviru svojega spodbujanja človekovih pravic je EU dajala izjave in organizirala javne dogodke skupaj z državami članicami, vlado, civilno družbo in drugimi deležniki, da bi obeležili dneve, povezane s človekovimi pravicami, na primer svetovni dan boja proti smrtni kazni, svetovni dan človekovih pravic in mednarodni dan boja proti nasilju nad ženskami. EU je med letom nadaljevala dialog z organizacijami civilne družbe s posvetovanjem pred objavo razpisov za zbiranje predlogov in se redno sestajala z zagovorniki človekovih pravic, uradom varuha človekovih pravic in z drugimi partnerji.

Grenada

Med prednostne naloge spadajo odprava smrtne kazni, enakopravnost in nediskriminacija, nasilje v družini, neobravnava vprašanj človekovih pravic pri reviziji ustave in diskriminacija LGBTI. Razmere v zaporih so še vedno zelo slabe. Kljub usklajenim prizadevanjem EU v okviru trenutnega ustavnega pregleda v Grenadi niso obravnavali nekaterih bistvenih vprašanj s področja človekovih pravic, na primer smrtne kazni, kljub *de facto* moratoriju nanjo. Vendar pa so bili uvedeni ukrepi za večjo enakost spolov, čeprav je treba storiti še več. Nasilje v družini je še vedno pereče vprašanje, ki ga EU pomaga reševati v okviru EIDHR. Grenada bo upravičena do nepovratnih sredstev v okviru razpisa za zbiranje predlogov za leto 2015. Organ Združenih narodov za enakost spolov in krepitev vloge žensk (Agencija ZN za ženske) je Grenadi izrekel priznanje za zavezanost k obravnavi enakosti spolov in dosežen napredek pri izvajanju delov osnutka nacionalnega strateškega načrta za boj proti nasilju na podlagi spola. Grenada se je proaktivno zavzela za obravnavo enakosti spolov s strožjo zakonodajo za odpravo spolnega nasilja, izboljšanjem odredb o zaščiti žrtev nasilja v družini in drugimi ustreznimi ukrepi.

Po več preložitvah bo grenadska vlada leta 2016 organizirala referendum o ustavni reformi. Opozicijski nacionalni demokratični kongres je izstopil iz odbora za reforme zaradi nezadovoljstva s postopkom in opustitve ključnih priporočil, med drugim glede omejitve mandata predsednika vlade, določenega datuma za izvedbo volitev, mešanega sistema proporcionalne zastopanosti in trenutnega sistema relativne večine, enodomnega in ne dvodomnega parlamenta ter določbe glede stalne uradne opozicije.

Grenada še ni odpravila telesnega kaznovanja. Pilotni projekt „Otrokom prijazen šolski program“, ki se izvaja na več šolah, spodbuja strategije upravljanja na podlagi pozitivnega vedenja. Povratne informacije iz tega projekta so bile pozitivne, zato ga namerava ministrstvo za šolstvo razširiti na vse šole. Razmere v zaporu so še naprej zelo slabe zaradi izredne prenatrpanosti. V edinem zaporu v Grenadi, ki je bil narejen za 198 zapornikov, je bilo septembra 2015 450 zapornikov.

Gvatemala

Leta 2015 je bil podaljšan mandat mednarodne komisije za odpravo nekaznovanosti v Gvatemali (CICIG), državni tožilec pa je v sodelovanju s CICIG razkril, kako deluje korupcija na visoki ravni v carinski upravi in inštitutu za socialno varnost. Razkritja so sprožila val mirnih družbenih protestov po vsej državi in veliko politično krizo, ki je pripeljala do odstopa in začasnega zaprtja predsednika le štiri dni pred splošnimi volitvami.

V takšnem težkem položaju je Gvatemala uspelo obvladati krizo in ohraniti ustavni red: administracija Péreza Moline je bila zamenjana, oblast je prevzela prehodna vlada, volitve na petih različnih ravneh pa so bile uspešno in pravočasno izvedene. Glavno vlogo pri tem so imeli vrhovno sodišče, volilno sodišče in ustavno sodišče. Protesti so združili akterje, ki so sicer tradicionalno na nasprotnih bregovih in zastopajo cel spekter ideoloških stališč, tokrat pa so skupaj pozvali k strukturnim reformam in preglednosti ter s tem ustvarili nove možnosti za dosego soglasja o tem, kako najbolje odpraviti dolgoročne strukturne probleme, ki so krivi za nerešena vprašanja s področja človekovih pravic v Gvatemali. Obseg tozadavnega napredka bo odvisen od tega, ali se bo nova vlada sposobna odzvati na velika pričakovanja s konkretnim akcijskim načrtom.

Med dolgoročne izzive na področju človekovih pravic spadajo veliko število družbenih konfliktov (povezanih zlasti s spori glede zemljišč in ekstraktivnimi projekti), izvajanje delovne zakonodaje, zlasti glede sindikalne svobode, nasilje nad ženskami in dekleti, grožnje zagovornikom človekovih pravic in predstavnikom civilne družbe, svoboda izražanja, pravice LGBTI, pravice otrok, pravice avtohtonih ljudstev, vključno s pravico do posvetovanja, dostop do osnovnih storitev, neodvisnost sodstva in pravna država, skupaj z razmerami v zaporu, ter varnost državljanov. Na pravosodnem področju je sojenje visokim uradnikom, ki so bili obtoženi vpletenosti v korupcijske škandale, prelomno za krepitev pravosodnega sistema. A tudi zaključek sojenja v prihodnjih mesecih in letih bo pomemben preizkusni kamen, ki bo pokazal dejansko neodvisnost sodstva.

Pri boju proti nasilju nad ženskami in dekleti je bil narejen korak naprej, ko je kongres v skladu s priporočili Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) spremenil dovoljeno starost za sklenitev zakonske zveze na 18 let tako za fante kot dekleta (prej 14 let). Sedaj se bo treba lotiti izvajanja tega v praksi. V zvezi s pravicami delavcev, zlasti glede sindikalne svobode, je Mednarodna organizacija dela dvakrat odložila sklep o ustanovitvi preiskovalne komisije zaradi nespoštovanja Konvencije MOD št. 87, ker je bil s tristranskim načrtom iz leta 2013 (vlada, sindikati in združenja delodajalcev) dosežen napredek, čeprav omejen, pa tudi ker so se spremenile politične okoliščine; poleg tega je MOD okrepila svojo prisotnost.

Položaj zagovornikov človekovih pravic še naprej zbujajo zaskrbljenost pri organizacijah za človekove pravice. Po navedbah gvatemalske organizacije za varstvo zagovornikov človekovih pravic (UDEFEQUA) se je leta 2015 nekoliko zmanjšalo število napadov na zagovornike človekovih pravic (455 napadov v 11 mesecih do novembra v primerjavi z 813 v letu 2014). Vendar pa so bili prijavljeni napadi bolj nasilni kot v prejšnjih letih in so vključevali 13 umorov. Na področju prehodne pravosodne ureditve leta 2015 ni bilo sproženih novih sodnih postopkov, pri sojenju v zadevi Ríos Montt pa je še naprej prihajalo do številnih zamud pri postopkih. Vseeno pa je bil dosežen napredek, med drugim s plačilom finančne odškodnine v simbolni zadevi Chixoy in obsodbo nekdanjega direktorja policije Pedra Arredonda za požig španskega veleposlaništva leta 1980.

Cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije v Gvatemali so krepitev pravosodnega sistema, spodbujanje izvajanja in ratifikacije mednarodnih konvencij, zmanjšanje socialnih konfliktov, podpora izvajanju veljavnega pravnega okvira o ubijanju žensk in deklet ter nasilju nad njimi ter izboljšanje mehanizmov za varstvo zagovornikov človekovih pravic. EU je leta 2015 krepila politični dialog in dialog o politikah z izvršilno vejo oblasti, sodstvom, predsedniškimi kandidati in civilno družbo (tudi iz zasebnega sektorja) v podporo podaljšanju mandata mednarodne komisije za odpravo nekaznovanosti v Gvatemali, sodni reformi, prehranski varnosti in varstvu okolja, preprečevanju in obvladovanju konfliktov, boju proti nasilju nad ženskami in dekleti ter zavzemanju za višjo starost deklet ob sklenitvi zakonske zveze, izvajanju konvencij MOD št. 87 in 169, varstvu zagovornikov človekovih pravic in ohranitvi prostora za civilno družbo. Dialog je krepila tudi z izjavami, komentarji in govori. Organizirani so bili tudi posebni tematski dogodki, na primer v zvezi s pravicami avtohtonih prebivalcev in svobodo izražanja.

EU je med politično krizo v političnem dialogu podprla mirno prestrukturiranje oblasti, volilni proces in napredovanje s predlogi strukturnih reform. Spodbujala je tudi dialog med sogovorniki, ki so tradicionalno na nasprotnih bregovih (civilna družba, država, zasebni sektor itd.), in izvajala dodatne dejavnosti za povečanje zaupanja, s katerimi naj bi po volitvah utrdili zaupanje in omogočili konstruktivne izmenjave. Tako kot v prejšnjih letih je nadaljevala strukturni dialog z zagovorniki človekovih pravic v okviru posebne skupine in tematskih srečanj z državami članicami EU. Podprla je tudi redna tristranska politična srečanja za spremljanje in preučevanje pritožb glede nespoštovanja konvencije MOD št. 87. V drugem letu spremljanja GSP + je EU analizirala izvajanje 27 mednarodnih konvencij. Ta analiza bo uporabljena pri političnem dialogu EU v letu 2016.

Na področju sodelovanja je EU financirala pet novih projektov v podporo zagovornikom človekovih pravic, vključno s projektom urada visokega komisarja za človekove pravice v Gvatemali za spremljanje položaja zagovornikov človekovih pravic med volitvami; zagotavljala je pravno pomoč in podporo inkriminiranim in ogroženim zagovornikom človekovih pravic in njihovim družinam ter podpisala tri nove projekte za podporo zagovornikom človekovih pravic na podeželju in za spodbujanje pravic avtohtonih prebivalcev. Financirala je tudi druge pomembne projekte za podporo pravosodnega sektorja (SEJUST) in CICIG, nedržavnih akterjev, prehranske varnosti, varstva okolja, boja proti nasilju nad ženskami in dekleti, preprečevanja in reševanja konfliktov, izvajanja konvencij MOD in sodelovanja civilne družbe pri pridružitvenem sporazumu.

Gvajana

Med prednostne naloge v Gvajani spadajo odprava smrtne kazni, boj proti diskriminaciji, pravice LGBTI, svoboda izražanja, civilna družba in zagovorniki človekovih pravic, pravice žensk in otrok ter razmere v zaporih. V Gvajani so bile maja 2015 splošne volitve, po katerih se je prvič po letu 1992 zamenjala vlada. Nova vlada do konca leta še ni pripravila kakšnih pomembnejših sprememb politike na področju človekovih pravic in videti je, da bodo vprašanja, kot so zakonodaja na področju smrtne kazni, kriminalizacija homoseksualnih odnosov moških in telesno kaznovanje, ostala nespremenjena.

Prvi splošni redni pregled za Gvajano je bil opravljen januarja 2015. Vlada je v zvezi s pravicami LGBTI izjavila, da se seznaja s pripombami. Zakon o kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost, ki predlaga spremembe obstoječe zakonodaje o diskriminaciji na podlagi spola, je bil prvič predlagan leta 2012, a ga je nacionalna skupščina obravnavala še celo leto 2015. V Gvajani je nasilje v družini še vedno resen problem. EU je na tem področju financirala več projektov v okviru EIDHR in pri njih sodelovala z organizacijami civilne družbe in vlado. Razpis za zbiranje predlogov, ki je potekal konec leta 2015, je bil usmerjen na problematiko nasilja v družini, trgovino z ljudmi in rehabilitacijo oseb v priporu.

V nacionalni zakonodaji Gvajane je smrtna kazen še vedno predvidena, vendar pa velja nanjo *de facto* moratorij in že od leta 1997 ni bilo izvršene usmrtitve. Trenutno na izvršitev kazni čaka približno 30 oseb. Smrtna kazen je zakonsko predpisana za več kaznivih dejanj, vendar pa je bila leta 2010 ukinjena za umor, razen za umor sodnikov ali pripadnikov varnostnih sil. Vendar pa je vlada poudarila, da je treba to spremembo zakona, pa tudi *de facto* moratorij pripisati prej zamudam pri postopkih kot omilitvi smrtne kazni. EU je novembra 2015 organizirala uspešno regionalno konferenco o odpravi smrtne kazni. Čeprav je Gvajana leta 2015 pristala pet mest višje na svetovnem indeksu svobode tiska v primerjavi z letom 2014, pa je splošni rezultat pokazal nazadovanje in tako še naprej ostaja država z „velikimi težavami“.

Haiti

Človekove pravice in demokracija so na vrhu prednostnih nalog EU pri njenih odnosih s Haitijem. Med cilji so predvsem utrjevanje demokracije in demokratičnih institucij, spodbujanje načel pravne države, boj proti široko razširjenim kršitvam pravic žensk in otrok, tudi proti nasilju na podlagi spola in kršitvam pravic otrok, ki živijo kot sužnji v gospodinjstvu (t. i. restaveks), izboljšanje nedelujočega sodnega sistema in obupnih razmer v zaporih ter krepitev organizacij civilne družbe, ki se zavzemajo za človekove pravice, in zagovornikov človekovih pravic. Druga glavna vprašanja so dopuščanje prekomerne uporabe sile in slabega ravnanja organov kazenskega pregona, dolgotrajen pripor pred začetkom sojenja (75 % vseh zapornikov čaka na sojenje), trgovina z ljudmi in hude socialno-ekonomske razlike. V študiji iz leta 2015 je bilo ocenjeno, da se v državi izkorišča 207 000 otrok, mlajših od 15 let. Nasilje na podlagi spola je vsesplošno, še bolj zaskrbljujoče pa je, da veliko primerov sploh ni prijavljenih, mnogo prijavljenih pa je rešenih z zunajsodno poravnavo, v katerih so posredniki pogosto mirovni sodniki (ki sicer nimajo pooblastil za kazenske zadeve). Nezaostne institucionalne zmogljivosti in viri resno ovirajo izvajanje veljavne in nove zakonodaje o človekovih pravicah. EU je nadaljevala dialog s civilno družbo in podpira večje sodelovanje organizacij civilne družbe v dejavnostih EU, pa tudi izboljšanje njihove sposobnosti vplivanja na haitijske oblasti.

Zaradi večkratnega odloga volitev je predsednik Martelly januarja 2015 z odlokom razpustil parlament (pri čemer je na položaju ostalo le 10 od 30 senatorjev). Država od takrat nima parlamenta. Prvi krog parlamentarnih volitev je bil avgusta. Drugi krog parlamentarnih volitev in prvi krog predsedniških volitev sta bila oktobra. Vendar pa je temu sledila povolilna kriza, zaradi katere so bili odloženi drugi krog predsedniških volitev, zaključek parlamentarnih volitev in lokalne volitve.

Ustanovljena je bila neodvisna volilna komisija, ki naj bi rešila politični zastoj z ovrednotenjem oktobrskega volilnega kroga, s čimer naj bi se odzvali na očitke o nepravilnostih/goljufijah, in dala priporočila. EU je ta proces tehnično podprla z misijo EU za opazovanje volitev (EU EOM), ki naj bi volitve spremljala skozi celoten proces v izredno zapletenem institucionalnem in političnem okviru, prispevala pa je tudi 5 milijonov EUR za zbirni sklad, ki ga upravlja Program ZN za razvoj in je namenjen organizaciji volitev.

V podporo razvoju institucionalnih zmogljivosti je financirala tri projekte v okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru, katerih izvajalci so bili *Club de Madrid*, IDEA in Program ZN za razvoj; projekti so bili namenjeni svetovanju na visoki ravni, spodbujanju medinstitucionalnega dialoga ter krepitvi delovanja političnih strank in sodstva. V okviru lokalnega razpisa za zbiranje predlogov za financiranje iz EIDHR za leti 2014 in 2015 je bilo novembra v skladu s cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije za Haiti izbranih šest novih projektov v skupni vrednosti 900 000 milijonov EUR. Projekti se bodo začeli izvajati v začetku leta 2016. Projekti, ki jih v okviru tega instrumenta financira EU, bodo vključevali dvanajst pogodb v vrednosti približno 2,5 milijona EUR. Teme novih projektov so zaščita otrok, pravice žensk, razmere v zaporih, analiza javnih politik in boj proti homofobiji.

Honduras

EU je še naprej zaskrbljena zaradi stanja človekovih pravic v Hondurasu. Ranljive skupine, na primer LGBTI, ženske, novinarji, pravosodni delavci in odvetniki ter voditelji avtohtonih prebivalcev so še vedno žrtve nasilja in zastraševanja. Ob tem je pogosto težko ugotoviti, ali so posamezni primeri res povezani s problematiko človekovih pravic ali pa so zgolj rezultat na splošno nevarnega okolja, v katerem so zaradi lažjih, a nasilnih kaznivih dejanj prizadeti vsi.

Čeprav so lokalne oblasti v nekaterih primerih lahko zagotovile neposredno pomoč žrtvam, pa je učinkovito varstvo ranljivih skupin na splošno pomanjkljivo. Kljub obstoječim težavam je bil v zadnjih letih dosežen napredek, sedanja vlada pa kaže pripravljenost, da podpre napredek na terenu, na primer z bližnjim odprtjem državne izpostave Urada visokega komisarja ZN za človekove pravice (OHCHR), odobritvijo zakona o varstvu zagovornikov človekovih pravic, novinarjev, socialnih komunikatorjev in pravosodnih delavcev, pa tudi da sprejme večino, če že ne vseh, priporočil iz splošnega rednega pregleda. Sedaj bo treba zagotoviti izvajanje.

Delegacija EU v Hondurasu skrbi za največji donatorski program na področju človekovih pravic v državi, vključno s programom za podporo človekovih pravic v Hondurasu (PADH) v vrednosti 5,5 milijona EUR in akcijskim programom za spodbujanje pravičnega in dostopnega sodstva v Hondurasu (EUROJUSTICIA) v vrednosti 31 milijonov EUR, pa tudi za vrsto manjših, a rednih, globalnih in lokalnih razpisov za zbiranje predlogov v okviru EIDHR. Med rezultati so razvoj nacionalne politike za človekove pravice, krepitev reforme in neodvisnosti pravosodja ter podpora ogroženim zagovornikom človekovih pravic.

Poleg rednih stikov z vladnimi organi, civilno družbo in drugimi zadevnimi akterji na področju človekovih pravic je delegacija EU v zadnjih dveh letih vzpostavila platformo za dialog z organizacijami civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic, t.i. Grupo ENLACE. Ta skupina je postala aktiven in učinkovit forum za razpravo in preučevanje pomembnih primerov zagovornikov človekovih pravic in vprašanj človekovih pravic na splošno, pri čemer ne sodelujejo le EU in njene države članice, pač pa tudi Švica in Združenimi narodi. Skupina je leta 2015 obravnavala pet tem, med drugim zapore in mučenje, invalide, pomembne ali lokalne zagovornike človekovih pravic, sodni sistem ter socialno-ekonomske in delavske pravice. Dejavnosti Grupo ENLACE so raznolike in so do sedaj dale pomembne rezultate, med drugim tudi odziv vlade na zahteve po informacijah, podporo ogroženim zagovornikom človekovih pravic in številne rešene primere.

Jamajka

Prednostne naloge EU na področju človekovih pravic na Jamajki leta 2015 so bile usmerjene v prizadevanja za odpravo smrtne kazni, kršitve s strani varnostnih sil, izboljšanje razmer v zaporih, tudi za otroke, odpravo zlorab otrok in spodbujanje spoštovanja pravic otrok, pravice žensk, boj proti diskriminaciji na podlagi spolne usmerjenosti ter izboljšanje ravnanja z LGBTI. Velik problem je še naprej dostop do sodnega varstva. EU in države članice so ta vprašanja obravnavale v okviru političnega dialoga, javne diplomacije (na primer v okviru šestnajstdnevne kampanje ZN za odpravo nasilja nad ženskami in dekleti) ter programov sodelovanja EU.

Na Jamajki še naprej velja smrtna kazen za umor, četudi država od leta 1988 spoštuje *de facto* moratorij na njeno izvrševanje. EU je prek javne diplomacije poudarjala, da bo učinkovita rehabilitacija zapornikov in njihova ponovna vključitev v družbo sčasoma zmanjšala potrebo po smrtni kazni v očeh javnosti.

Aktivisti na področju človekovih pravic so še naprej opozarjali na zlorabe s strani policije kot na enega velikih problemov. Policija je še vedno povezana z zaskrbljujoče visokim številom ubojev. EU je še naprej podpirala neodvisno komisijo za preiskave (INDECOM), ki je nadzorni organ za varnostne sile, njegova naloga pa je preiskovanje kršitev in zlorab s strani uradnih oseb, kar je bilo ključno pri reševanju tega vprašanja.

Leta 2015 je bil opravljen splošni redni pregled za Jamajko, ki je sprejela 92 od 168 priporočil, med drugim glede ustanovitve nacionalne institucije za človekove pravice (tozadevno svetovanju zagotavlja sekretariat Commonwealtha), spodbujanja spoštovanja pravic žensk, otrok in invalidov, boja proti revščini ter boljšega dostopa do zdravstvenega varstva za vse. Jamajka je zavrnila druga priporočila, vključno glede ratifikacije več pomembnih instrumentov na področju človekovih pravic, na primer glede odprave smrtne kazni, Izbirnega protokola h Konvenciji o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter konvencije proti mučenju in njenega opsijskega protokola. Poleg tega ni podprla priporočil glede dekriminalizacije sporazumnih istospolnih razmerij med odraslimi in glede ukrepanja za zmanjšanje nasilja nad LGBTI.

Jamajška vlada je leta 2015 sprejela nacionalno politiko za otroke prestopnike; politika bo podprta v okviru 11. ERS. EU je poleg tega namenila nepovratna sredstva več organizacijam civilne družbe, ki se ukvarjajo z rehabilitacijo zapornikov, izboljšanjem počutja otrok v državnih institucijah in preprečevanjem zlorab otrok. Še naprej je sodelovala z organizacijami civilne družbe in zagotavljala nepovratna sredstva, med drugim za boj proti korupciji na Jamajki z boljšim upravljanjem in pravosodnim sistemom ter nadzorom civilne družbe nad zakonodajo o pravicah, za spodbujanje bolj zdravega življenjskega sloga in ozaveščanje o pravicah bolnikov v okviru zdravja nosečnic in porodnic, novorojenčkov in dojenčkov, pa tudi za krepitev zmogljivosti civilne družbe, da bi na podlagi raziskav osveščala o LGBTI.

Mehika

Tako kot v prejšnjih letih je Mehika obdržala svojo proaktivno držo v mednarodnih forumih, ki se ukvarjajo s človekovimi pravicami, in pri tem izpostavljala teme v skupnem interesu EU in Mehike, med drugim podjetništvo in človekove pravice, boj proti terorizmu, odpravo smrtne kazni, preprečevanje ustrahovanja, razvojno agendo za obdobje po letu 2015, cilje trajnostnega razvoja (ob krepitvi nacionalnih institucij za človekove pravice) ter partnerstva za odprto vlado.

Kljub temu da je v nacionalni zakonodaji v letu 2015 prišlo do vrste pozitivnih premikov, pa se Mehika še naprej spopada z velikimi težavami na področju javne varnosti in izzivi v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Državo pestijo problemi na področju človekovih pravic, tudi vpletenost policije in vojske v hude zlorabe, na primer izvensodne usmrtitve, mučenje in (prisilna) izginotja. Resni problemi so še vedno nekaznovanost (z zelo nizko stopnjo pregona vseh oblik kriminala, tj. med 98 % in 99 %), prodiranje organiziranega kriminala v zapore, pa tudi v lokalno in državno upravo, ter umori novinarjev (zlasti v državi Veracruz).

Preiskave zelo izpostavljenih zadev, na primer Iguala, Tlatlaya in Apatzingán, še vedno zbuja hude dvome kljub velikemu številu aretacij. Verodostojnost vlade je močno načeta, tako doma kot v tujini, zlasti po objavi končnega poročila skupine neodvisnih strokovnjakov o zadevi Iguala, ki je demantiralo uradno različico o tem, kaj se je zgodilo s 43 pogrešanimi študenti, in sprožilo dvome glede preiskave. Mednarodne organizacije (poročevalec ZN o mučenju, Medameriška komisija za človekove pravice in visoki komisar ZN za človekove pravice) so na uradnih obiskih v Mehiki izrazile zaskrbljenost zaradi razmer na področju človekovih pravic.

EU je zato podvojila svoja prizadevanja, s čimer ji je uspelo ohraniti plodne stike z mehiškimi oblastmi in organizacijami civilne družbe. Peti dialog na visoki ravni o človekovih pravicah med EU in Mehiko, ki sta mu sopredsedovala PPEU za človekove pravice Stavros Lambrinidis in mehiški namestnik ministra za večstranske zadeve Juan Manuel Gómez-Robledo, je bil aprila v Ciudad de Mexico. EU in Mehika sta se dogovorili, da bosta združili prizadevanja v boju proti mučenju (usposabljanje neodvisnih organov/neodvisne sodnomoedicinske službe v skladu z Istanbulskim protokolom) in proti prisilnim izginotjem (pomoč pri vzpostavljanju zanesljivih zbirk podatkov) ter pri krepitvi nacionalnega mehanizma zaščite zagovornikov človekovih pravic in novinarjev. Poleg tega je bilo dogovorjeno, da bosta sodelovali pri varstvu otrokovih pravic ter na področju podjetništva in človekovih pravic.

Pred dialogom je bil organiziran tretji seminar EU-Mehika za civilno družbo (ki ga je financirala EU), prav tako aprila. Seminar je bil namenjen interaktivnemu dialogu in izmenjavi izkušenj in dobrih praks s področja človekovih pravic v Mehiki in EU, med drugim s področja pravne države, pravic migrantov, podjetništva in človekovih pravic ter pravic otrok in mladostnikov. 32 nevladnih organizacij, ki se je udeležilo seminarja, je pripravilo vrsto sklepov in priporočil, ki so bili predstavljeni ob začetku dialoga na visoki ravni. Strani sta se dogovorili o nadaljnjem ukrepanju na tehnični ravni.

Delegacija EU v Mehiki je okrepila sodelovanje z nevladnimi organizacijami v okviru stalne delovne skupine za človekove pravice, ki deluje skupaj s civilno družbo; skupina se je leta 2015 večkrat sestala na rednih srečanjih in okroglih mizah. Delegacija EU in predstavništva držav članic so ob upoštevanju lokalnih smernic o zagovornikih človekovih pravic še naprej redno sodelovale z njimi. Opravljeni so bili obiski na terenu, in sicer v državah Chihuahua, Mexico, Aguascalientes in v mestu Juárez. Organizirana so bila tudi srečanja z visokimi predstavniki zveznih organov iz ministrstev za zunanje zadeve in notranje zadeve.

Delegacija EU v Mehiki je skupaj z državami članicami EU med letom dala dve lokalni izjavi, in sicer maja, v kateri je obsodila umor novinarja Armanda Saldañe Moralesa v državi Veracruz, in avgusta v zvezi z umorom novinarja Rubéna Espinose in štirih žensk v Ciudad Mexico. EU je še naprej pozorno spremljala, kako se razvija zadeva finskega državljana Jyrija Jaakkole, podpornika lokalnih zagovornikov človekovih pravic, ki so ga leta 2010 ubili v Oaxaci. Delegacija EU je v tesnem sodelovanju s finskim veleposlaništvom januarja in septembra pomagala organizirati srečanja za poslance Evropskega parlamenta na obisku v Mehiki, spremljala je preiskavo Jaakkolejeve smrti in se pogovarjala s pristojnimi organi.

Sodelovanje EU je spremljalo politične prednostne naloge v okviru dvostranske dodelitve sredstev iz instrumenta za razvojno sodelovanje, EIDHR in instrumenta za nedržavne akterje. Poleg konkretnih ukrepov na podlagi dialoga na visoki ravni sta se EU in Mehika dogovorili za dve področji ukrepanja v obdobju 2015–2017 v okviru projekta Laboratorij za socialno kohezijo II, ki ga sofinancirata Mehika in EU: gre za pravice otrok in mladoletnikov (dialog z organizacijami civilne družbe, zagovorniki pravic otrok v zveznih državah, priprava načrta za tehnično pomoč, s katerim naj bi ugotovili glavne vrzeli pri zmogljivostih za izvajanje novega mehiškega področnega pravnega okvira) ter podjetništvo in človekove pravice – med drugim naj bi strokovnjakom naročili, naj pripravijo dokument z glavnimi smernicami, in uresničili cilj pristopa Mehike k vodilnim načelom ZN o podjetništvu in človekovih pravicah.

V zvezi s tem se obravnavajo tri povezana kritična področja, in sicer socialna zaščita, posvetovanje z avtohtonimi skupnostmi o infrastrukturnih naložbah in fiskalna pravičnost. Sodelovanje zajema tudi projekte s komponento človekovih pravic, ki se izvajajo z več državnimi institucijami (zlasti v državah Oaxaca in San Luis Potosi). Oktobra je bil objavljen razpis za zbiranje predlogov v okviru EIDHR; za glavni prednostni nalogi sta bila v skladu z rezultati dialoga na visoki ravni določena boj proti mučenju in prisilnim izginotjem ter zaščita novinarjev in zagovornikov človekovih pravic.

Nikaragva

Cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije v Nikaragvi so podpora prizadevanjem za krepitev pravne države (preglednost, učinkovitost, odgovornost), krepitev nacionalnega okvira za reševanje problema nasilja na podlagi spola, spodbujanje svobodne civilne družbe, ki bo dejavno širila in varovala človekove pravice ter bo zmožna sodelovati v strateških razpravah o državni razvojni agendi, uveljavljanje socialnih, izobraževalnih in zdravstvenih pravic najranljivejših skupin z razvojnim sodelovanjem ter podpora pobudam za krepitev zmogljivosti in poglobljanje socialne ozaveščenosti med mladimi ter varstvo pravic otrok.

Leta 2015 se je delo na teh področjih nadaljevalo. Posebna pozornost je bila posvečena nikaragovskim varnostnim silam in spoštovanju človeškega življenja, dostojanstva ter svobode združevanja in izražanja. EU je poudarjala pomen ključnih vprašanj, kot so preglednost, krepitev dobrega upravljanja in pravne države, prizadevanja za delitev oblasti in volilna vprašanja, vključno z udeležbo opozicijskih strank v vrhovnem volilnem svetu. Obenem je pozdravila prizadevanja Nikaragve v boju proti trgovini z ljudmi in se zavzela za boljše usklajevanje Nikaragve s sosednjimi državami glede migracijskih vprašanj, ne glede na začasno krizo, ki jo je povzročil prihod kubanskih migrantov, ki so jim na njihovi poti proti Kostariki ustavili na nikaragovski meji.

Proti koncu leta so organizacije civilne družbe obsodile omejitve svobode delovanja, pojavila pa so se poročila o uporabi sile s strani policije med demonstracijami. Mediji in opozicija so obžalovali nadlegovanje novinarjev. Prizadete so bile tudi pravice avtohtonega prebivalstva, in sicer z infrastrukturnimi projekti, pa tudi kar zadeva spoštovanje in zaščito ozemlja njihovih prednikov. EU je še naprej pozorno spremljala spoštovanje pravic avtohtonega prebivalstva, zlasti v zvezi s širjenjem kmetijskih zemljišč, ki bi lahko precej vplivalo na njihove socialne in okoljske pravice. Posebna pozornost je bila namenjena tudi spremljanju pravic zapornikov, ki čakajo na sojenje oziroma že obsojenih, pa tudi razmer v državnih zaporih in priporih nacionalne policije.

EU je v okviru finančnega sodelovanja še naprej spodbujala spoštovanje človekovih pravic prek EIDHR (10 projektov) ter tematske postavke za nedržavne akterje in lokalne organe (NSA-LA, 14 projektov), pa tudi s projekti, ki jih neposredno financirajo države članice EU. V teh projektih je EU obravnavala naslednja vprašanja: državljansko participacijo, restorativno pravičnost za mladoletne, pravice invalidov, ozaveščanje o človekovih pravicah s poudarkom na karibski obalni regiji, pravice žensk in LGBTI ter otrok. Čez leto je potekal stalen in poglobljen dialog s civilno družbo, poleg tega pa je bil leta 2015 pripravljen tudi časovni načrt za delo EU s civilno družbo v Nikaragvi.

EU je med letom zaključila skupne dejavnosti z Unicefom ob proslavitvi 25. obletnice Konvencije o otrokovih pravicah, ob tej priložnosti pa je razpisala državni natečaj za novinarje na temo „Inovacije za otroke, inovacije za pravico“. Nagrade je prejelo šest novinarjev. Nikaragva je ob podpori EU kot ena od prvih držav v regiji začela izvajati reformo kazenskega zakonika, da bi vanj vključila kazenske standarde za boj proti mednarodnemu kriminalu in trgovini s prepovedanimi drogami, ki so bil prej usklajeni na ravni Srednje Amerike. Spremenjen kazenski zakonik čaka na potrditev v parlamentu. EU je poleg tega nudila Nikaragvi tehnično pomoč v okviru regionalnega programa EUROsociAL, da bi izboljšala dostop ranljivih skupin do pravnega varstva, spodbudila razvoj alternativnih mehanizmov za reševanje sporov na področju pravosodja (usposabljanje za posrednike) in podprla organe, pristojne za preiskovanje nasilja na podlagi spola (na primer tožilstvo, sodišča in sodnomedicinski laboratoriji).

Panama

Drugi splošni redni pregled za Panamo v okviru Združenih narodov je bil opravljen maja. Od prejšnjega splošnega rednega pregleda države iz leta 2010 je bilo ugotovljenih več pozitivnih dosežkov, med drugim ratifikacija več osnovnih mednarodnih instrumentov s področja človekovih pravic (med drugim Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, Mednarodne konvencije o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem in konvencij ZN o apatridnosti) in podaljšanje stalnega povabila za tematske posebne postopke. Panama je bila oktobra ena od 18 držav, ki jih je generalna skupščina ZN izbrala za članice Sveta za človekove pravice, in bo svoj triletni mandat začela opravljati januarja 2016.

Predsednik Varela je kot glavno prednostno nalogo v svojem petletnem mandatu določil dosego resnično vključujoče gospodarske rasti ob spodbujanju močne socialne agende. Minister za socialni razvoj je v okviru prizadevanj za enakost spolov nedavno predstavil akcijski načrt za obdobje 2015–2019 za uresničevanje enakih možnosti za ženske. Načrt naj bi skupaj izvajali vlada in civilna družba. Panama ob podpori Unicefa še naprej razvija in izvaja nacionalni strateški načrt za otroke in najstnike. Proces se je začel leta 2002 in naj bi vodil do končnih ciljev leta 2020.

Pomemben izziv za Panamo so razmere v zaporih in priporih. Po poročilih Urada ZN za droge in kriminal 70 % zapornikov v Panami ni bilo obsojenih. V glavnem so za to krivi sodni zaostanki in splošna uporaba pripora v predkazenskem postopku, ki v nekaterih primerih traja dlje od najdaljše kazni za domnevno kaznivo dejanje; poleg tega je nujno treba ublažiti prenatrpanost (število odraslih zapornikov v državi močno presega kapacitete zaporov) in izboljšati razmere v zaporih. Pritožbe glede slabih razmer v zaporih se nanašajo predvsem na zdravniško pomoč, higieno in grdo ravnanje zaporniškega osebja z zaporniki. Prav tako je treba izboljšati delovne pogoje zaporniškega osebja.

Vendar pa so bila prisotna prizadevanja, da bi izboljšali to stanje. V državi trenutno poteka prehod z inkvizitornega na obtožni sistem kazenskega pravosodja, na podlagi česar so se sodni zaostanki že zmanjšali. Leta 2014 je bil odprt nov zapor Nueva Joya (v kateri je prostora za 5000 zapornikov); Panama izvaja reformo pravic zapornikov v zaporih in priporu na podlagi treh stebrov: spoštovanje pravic in dostojanstva zapornikov in zaporniškega osebja; zagotavljanje njihove varnosti in varnosti vseh prebivalcev in reintegracija tistih, ki so odslužili svojo kazen. Dosežen je bil dogovor o delovnem načrtu s kratkoročnimi, srednjeročnimi in dolgoročnimi cilji. EU podpira ta prizadevanja. EU financira projekt Sodelovanje na področju varnosti v Panami (SECOPA) v vrednosti 28 milijonov EUR, s katerim naj bi okrepili zmogljivost generalnega direktorata za zaporniški sistem, da bi pripravil ciljno usmerjene programe za rehabilitacijo in reintegracijo odraslih zapornikov. Cilj projekta SECOPA je tudi izboljšati sistem usposabljanja zaporniškega osebja in podpreti vzpostavitev poklicne poti. V okviru projekta se bo financirala postavitve inovativnega centra za rehabilitacijo mladoletnikov, ki so kršili zakon, in priprava sodobnega popisa zaporov v državi.

Okoli 10 % Panamcev je pripadnikov avtohtonih skupnosti, živijo pa na 28,6 % nacionalnega ozemlja. Čeprav te skupnosti ščitijo politike in zakonodaja, pa je potrebnega še veliko dela za izboljšanje njihovega življenjskega standarda, dostopa do javnih storitev in pravične razdelitve, zlasti v zdravstvenem sektorju in glede zemljišč. Za večje varstvo pravic avtohtonih prebivalcev se izvaja več posebnih programov, med drugim srednjeameriški zdravstveni program 2015, program za vodo in okolje in program o prehrani otrok. EU financira dvostranski projekt „*Apoyo a la cohesión social*“ (COHESAL, 10 milijonov EUR), ki ga izvaja ministrstvo za socialni razvoj in zajema več dejavnosti v korist avtohtonih prebivalcev in organizacij. Posredni cilj programa je tudi zaščita ekonomskih in socialnih pravic te skupnosti v najrevnejših območjih države, z decentralizacijo in financiranjem lokalnih projektov.

Panama je nedavno sprejela nacionalni načrt za boj proti trgovini z ljudmi, katerega cilj je oblikovati nacionalno politiko na tem področju. Nacionalna komisija za boj proti trgovini z ljudmi je v letu 2015 izvajala naslednje dejavnosti: usposabljanje varnostnega in turističnega osebja (na recepcijah) ter osebja drugih zasebnih podjetij, predstavitev učnega načrta za osebje na okencih in varnostno osebje letalske družbe COPA Airlines ter usposabljanje osebja Agencije za panamski kanal. Panama pripravlja tudi časovni načrt, na podlagi katerega naj bi postala prva država v Latinski Ameriki, ki bo odpravila delo otrok do leta 2020.

Varnost je prednostna naloga vladnega načrta za obdobje 2014–2019. Na področju boja proti prepovedanim drogam se je pozornost preusmerila k preprečevanju, pa tudi h krepitvi boja proti korupciji, pranju denarja in financiranju terorizma. Načrtujeta se tudi krepitev institucij in izboljšanje tehnoloških sredstev, obstaja pa tudi interes, da bi se vprašanja trgovine z ljudmi bolje lotili z vidika posledic čezmejnega kriminala.

Paragvaj

EU se pri sodelovanju in dialogu s Paragvajem na področju človekovih pravic in demokracije osredotoča zlasti na izboljšanje delovanja sodnega sistema in sistema izvrševanja kazenskih sankcij, institucionalizacijo človekovih pravic, varstvo pravic otrok, žensk, LGBTI in avtohtonih prebivalcev, boj proti trgovini z ljudmi in spoštovanje okoljskih pravic.

S temi vprašanji se je še naprej ukvarjala v različnih okvirih, med drugim s spremljanjem izvajanja konvencij o človekovih pravicah v kontekstu splošnega sistema preferencialov (GSP+). EU in države članice so si skupaj prizadevale zagotoviti usklajenost in sistematsko ozaveščanje. Paragvaj je član Sveta Združenih narodov za človekove pravice v obdobju 2015–2017, delegacija EU in države članice EU pa so izročile demarše, da bi skupaj s Paragvajem uskladili stališča v zvezi z mednarodnimi vprašanji človekovih pravic. EU je aprila v Paragvaj napotila misijo za oceno razmer po volitvah, da bi ocenila napredek, dosežen pri izvajanju priporočil misije EU za opazovanje volitev iz leta 2013. Evropski parlament je junija sprejel resolucijo, v kateri je izrazil zaskrbljenost zaradi velikega števila otroških nosečnosti v Paragvaju.

V okviru finančnega sodelovanja je bila iz EIDHR zagotovljena podpora za pravice žensk, invalidov, avtohtonih prebivalcev v Paraguayan Chacu, za krepitev vloge civilne družbe pri spremljanju volilnega sistema, boj proti trgovini z ljudmi ter pripravo in razpošiljanje letnega poročila o človekovih pravicah, ki so ga izdelale organizacije civilne družbe. Med prednostna področja dvostranske razvojne pomoči EU za Paragvaj v obdobju 2014–2020 spadajo tudi demokracija, participacija in krepitev institucij.

Peru

Prednostne naloge EU na področju človekovih pravic in demokracije pri njenih odnosih s Perujem so spremljanje izvajanja nacionalnega načrta za človekove pravice, pravice avtohtonih ljudstev in izvajanje zakona o predhodnem posvetovanju, dostop do pravnega varstva, priporočila komisije za resnico in spravo, ekonomske in socialne pravice, svoboda združevanja, zagovorniki človekovih pravic, pravice žensk, trgovina z ljudmi in delo otrok.

Dialog o človekovih pravicah s Perujem je bil tudi v letu 2015 zelo reden, pri čemer je bil drugi uradni strokovni dialog o človekovih pravicah julija, dopolnjevale pa so ga razprave v okviru letnega dialoga na visoki ravni. Obravnavana so bila različna vprašanja, med njimi podjetništvo in človekove pravice ter oblikovanje nacionalne politike o družbeni odgovornosti podjetij, nasilje na podlagi spola, boj proti diskriminaciji ter demokracija, pravna država in dobro upravljanje, poleg tega pa so bile dane tudi najnovejše informacije o pripravah na splošne in predsedniške volitve, ki bodo leta 2016. V letu 2016 naj bi si nadalje prizadevali za institucionalizacijo dialoga z določitvijo formalnega okvira.

Pomemben korak v procesu sprave v zvezi z nasiljem v obdobju organizacije *Sendero Luminoso* med leti 1980 in 2000 je bil storjen decembra 2015, ko je predsednik Humala uradno odprl muzej *Lugar de la Memoria, la Tolerancia y la Inclusión Social*. Projekt sta politično in finančno podprli EU in Nemčija. To je bil eden od pomembnih ukrepov, za katerega se je zavzela komisija za resnico in spravo. Na lokalni ravni je delegacija EU imela tesne stike z organizacijami civilne družbe, uradom varuha človekovih pravic in vladnimi organi, s katerimi je razpravljala o razmerah na področju človekovih pravic, zagovornikih človekovih pravic in avtohtonih prebivalcih. Vzdrževala je stalne stike za spremljanje posameznih primerov. Peru je v mednarodnih forumih zanesljiv partner, ki glasuje skladno s stališči EU.

EU je leta 2015 iz EIDHR financirala nove projekte v Peruju v vrednosti 2,18 milijona EUR na področju človekovih pravic ob posebnem poudarku na projektu, ki goji politično kulturo pred volitvami leta 2016, in projektu za pomoč avtohtonim prebivalcem pri boju proti diskriminaciji v povezavi z njihovimi ozemlji.

Saint Kitts in Nevis

Med prednostne izzive spadajo odprava smrtno kazni, pravice žensk, krepitev zmogljivosti organov kazenskega pregona v zvezi s človekovimi pravicami, zapori, pravice otrok, pravice LGBTI, varnost in izvajanje priporočil iz splošnega rednega pregleda, ki je bil opravljen novembra 2015.

EU se zavzema za moratorij na smrtno kazen in njeno eventualno odpravo. Prenatranost v zaporu te države je resen problem. Telesno kaznovanje še ni bilo odpravljeno. V okviru resolucij Tretjega odbora GSZN o človekovih pravicah je bilo izvedenih več dejavnosti ozaveščanja. Saint Kitts in Nevis bo prejel regionalna nepovratna sredstva, dodeljena leta 2015 na podlagi razpisa za zbiranje predlogov na temo preprečevanja nasilja v družini; izvajanje se bo začelo leta 2016. Država ima visoko stopnjo kriminala, zato je tudi težko zagotoviti varstvo pravic, pa tudi varnost v državi in varnost državljanov, ter se lotiti odpravljanja nasilja v družbi.

Februarja 2015 je na splošnih volitvah zmagala koalicija treh opozicijskih strank, Stanka enotnosti, in zamenjala Delavsko stranko, ki je bila na oblasti od leta 1995. Čeprav so bile volitve urejene in mirne, pa je zaradi tehničnih in postopkovnih težav prišlo do zamud pri štetju in posredovanju rezultatov. Nova vlada je novembra predložila novo zakonodajo, s katero naj bi opravljanje funkcije predsednika vlade omejili na dva petletna mandata.

Novembra je bil za Saint Kitts in Nevis opravljen drugi splošni redni pregled, pri čemer je država zavrnila več kot polovico priporočil, vključno s priporočili glede podpisa vseh temeljnih pogodb o človekovih pravicah in pristopa k njim, glede diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete, moratorija na smrtno kazen in prepovedi telesnega kaznovanja. Ponovno so bila izdana priporočila glede zaščite žensk in otrok pred nasiljem v družini, hitrega začetka izvajanja zakona o nasilju v družini, ki ga je Parlament odobril leta 2014, in sprejetja dodatnih ukrepov za odpravljanje diskriminacije na podlagi spola.

Država je bila pohvaljena za prizadevanja pri uveljavljanju človekovih pravic pri storitvah socialnega skrbstva, izobraževanju in zaposlovanju mladih. Prizadeva si izboljšati varnostne vidike v okviru svojega spornega programa Državljanstvo za inovacije, ki je sicer najobsežnejši v regiji. Vlada je regionalnemu uradu ZN kmalu po splošnem rednem pregledu poslala povabilo na posvetovanje, da bi preučili možnosti za ustanovitev nacionalne institucije za človekove pravice.

Sveta Lucija

Med prednostne izzive spadajo odprava smrtne kazni, policijsko nasilje in diskriminacija na podlagi spola ter nasilje v družini in spolno nasilje, zlorabe otrok in pravice LGBTI. Učinkovitost kazenskega pravosodja je še vedno pomanjkljiva, prav tako dostop do zdravstvenega varstva. Ena od prednostnih nalog je tudi izvajanje priporočil iz splošnega rednega pregleda za leto 2015.

EU se je v političnem dialogu s Sveto Lucijo nenehno zavzemala za odpravo smrtne kazni, zagotovitev večje odgovornosti policije, izboljšanje kazenskopravnega sistema in uveljavitev zakonodaje, ki bo posameznike ščitila pred diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti ali spolne identitete. V okviru resolucij Tretjega odbora GSZN o človekovih pravicah je bilo izvedenih več dejavnosti ozaveščanja. Sveta Lucija bo prejela podporo v okviru EIDHR za boj proti nasilju v družini. Leta 2016 se bo začel izvajati regionalni projekt, ki je bil izbran na podlagi razpisa za zbiranje predlogov iz leta 2015.

Novembra je bil opravljen drugi splošni redni pregled za Sveto Lucijo, v katerem so bila izpostavljena vprašanja diskriminacije na podlagi spola, nasilja v družini in spolnega nasilja ter kriminalizacija sporazumnih istospolnih odnosov. Država je prejela priporočila o varstvu otrokovih pravic, odpravi smrtne kazni in ratifikaciji nekaterih mednarodnih sporazumov. Pohvaljena je bila za ratifikacijo izbirnega protokola h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah in znatna prizadevanja, da ljudem zagotovi dostop do vode, hrane in zdravstva. Sveta Lucija se je zavezala, da bo preučila 121 priporočil.

V državi trenutno poteka proces reforme pravosodnega sistema za obravnavo mladoletniškega prestopništva. Zlorabe otrok so še naprej resen družbeni problem in vlada je začela izvajati tudi kampanje ozaveščanja, namenjene družbi na splošno, pa tudi delavcem na tem področju. Telesno kaznovanje v Sveti Luciji še ni bilo odpravljeno. Vlada je septembra uvedla politiko za uporabo sile, da bi zagotovila, da policija v praksi ustrezno ravna. Predsednik vlade je marca predstavil neodvisno poročilo, ki ga je pripravila Izvajalska agencija CARICOM za kriminal in varnost (IMPACS), obravnavalo pa je domnevne izvensodne policijske uboje v letih 2010 in 2011. EU je svojo zaskrbljenost zaradi nezadostnega nadaljnjega ukrepanja izrazila v lokalni izjavi, v kateri je pozvala oblasti, naj ukrepajo na podlagi poročila in zagotovijo pošteno sojenje.

Odbor Združenih narodov za otrokove pravice je junija preučil možnost, da bi združili drugo, tretje in četrto redno poročilo za Sveto Lucijo. Pozdravil je sprejetje več zakonodajnih ukrepov, vključno z zakonom proti tolпам iz leta 2014. Seznanjen je bil tudi s tem, da je bil leta 2014 ratificiran Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih, s čimer se je nadaljeval pozitiven trend pristopanja k pomembnim protokolom in konvencijam o človekovih pravicah oziroma njihove ratifikacije. Vseeno pa je Odbor Sveto Lucijo pozval, naj se loti vprašanj v zvezi s telesnim kaznovanjem, starševskimi smernicami in odgovornostjo, otroki brez družinskega okolja, zlorabami in zanemarjanjem, zdravjem mladostnikov, gospodarskim izkoriščanjem otrok, vključno z delom otrok, spolnim izkoriščanjem in zlorabami, ter sodno obravnavo mladoletnikov. Odbor je motilo, da telesno kaznovanje še vedno velja za zakonit način discipliniranja otrok ter da so incest in spolne zlorabe dečkov in deklic še vedno pogoste.

Vincent in Grenadini

Med prednostne naloge v zvezi s človekovimi pravicami spadajo nasilje v družini, spolno nasilje nad ženskami in dekleti, otrokove pravice, diskriminacija LGBTI, smrtna kazen in krepitev zmogljivosti organov kazenskega pregona glede človekovih pravic. V okviru resolucij Tretjega odbora GSZN o človekovih pravicah je bilo izvedenih več dejavnosti ozaveščanja.

Smrtna kazen je še vedno določena z zakonodajo, čeprav obstaja nanjo *de facto* moratorij. Organizacije civilne družbe so poročale, da so posilstva in nasilje nad ženskami še vedno pereč in razširjen problem. Parlament je maja naredil pomemben korak naprej s sprejetjem zakonodaje o nasilju v družini, s katero so žrtve zlorab boljše zaščitene, uvedena pa je tudi obveznost poročanja za večji segment družbe. Zakon o nasilju v družini iz leta 2015 je razširil tudi opredelitev nasilja v družini, ki sedaj vključuje „kakršno koli ravnanje, s katerim se nadzoruje ali zlorablja in ki škoduje zdravju, varnosti ali dobremu počutju prijavitelja ali otrok, za katere skrbi prijavitelj“.

Decembra so v državi potekale splošne volitve, na katerih je bil že četrtrič izvoljen predsednik vlade Ralph Gonsalves in njegova stranka delavske enotnosti. Opozicijska nova demokratična stranka je protestirala zaradi zelo tesnega izida in trdila, da gre za goljufijo, napovedala pa je tudi, da bo sodno izpodbijala volilne rezultate v najmanj eni volilni enoti. Volitve so spremljale misije Organizacije ameriških držav (OAS), Commonwealtha in sekretariata Caricoma, ki so rezultate potrdile.

Surinam

Prednostne naloge EU na področju človekovih pravic in demokracije pri njenih odnosih s Surinamom zajemajo pravna vprašanja, razmere v zaporih in priporih, nasilje v družini/spolno nasilje, pravice LGBTI, in trgovino z ljudmi, med drugim z ženskami in otroki za spolno izkoriščanje. Druga pereča vprašanja so še razširjena korupcija v državnih organih, ustrahovanje medijev, diskriminacija žensk, vprašanje Marunov (potomci pobeglih sužnjev), Indijancev in drugih manjšin ter delo otrok v neformalnem sektorju.

Surinamska nacionalna skupščina je sprejela nov kazenski zakonik, ki med drugim odpravlja smrtno kazen (vendar ne v vojaškem zakoniku). VP/PP EU je to pozdravila v izjavi kot „pomemben korak naprej, s katerim se drugim državam v regiji in zunaj nje pošilja pozitiven signal“, poleg tega pa je menila, da „bi bilo to treba nadalje utrditi s podpisom in ratifikacijo drugega izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah in protokola k Ameriški konvenciji o človekovih pravicah, saj je cilj obeh instrumentov odprava smrtne kazni po vsem svetu“. EU je malo pred odpravo smrtne kazni februarja 2015 organizirala seminar v Paramaribu na temo odprave smrtne kazni. EU je projektu namenila finančna sredstva.

Problemатiko ђlovekovih pravic obravnavajo v okviru letnega političnega dialoga na podlagi člana 8 Sporazuma iz Cotonouja in na dvostranskih srečanjih. Tretji krog političnega dialoga je potekal marca 2015 v Paramaribu, razpravljali pa so o ђlovekovih pravicah in upravljanju, spremembi zakona o pomilostitvi, trgovini z ljudmi, smrtni kazni (ki je še vedno predvidena v vojaškem zakoniku), korupciji in razmerah v zaporih. Program za krepitev odgovornosti civilne druŹbe v Surinamu na podroĉju ђlovekovih pravic in dobrega upravljanja, ki se financira v okviru EIDHR, izvaja lokalna nevladna organizacija. Za projekt je namenjenih 125 000 EUR v obdobju od 2014 do 2016.

Po splošnih volitvah maja 2015 je Nacionalna demokratska stranka sedanjega predsednika Desija Bouterseja dobila 26 poslanskih sedeŹev v 51-ĉlanski nacionalni skupščini, kar pomeni, da ima večino (z enim sedeŹem). Opozicijska koalicija V7 je dobila 17 sedeŹev, ABOP pet sedeŹev, ostali sedeŹi pa so bili razdeljeni med različne opozicijske stranke. To je prviĉ, da ima NDS večino v nacionalni skupščini.

Trinidad in Tobago

Med prednostne naloge spadajo odprava smrtne kazni, spodbujanje in zaščita pravic Źensk in otrok, boj proti diskriminaciji LGBTI ter izboljšanje razmer v zaporih in spoštovanja pravic zapornikov, kar dopolnjujejo dejavnosti za krepitev demokracije.

Delegacija EU je še naprej sodelovala v razpravah o ђlovekovih pravicah v različnih forumih. Drugi krog političnega dialoga na podlagi člana 8 Sporazuma iz Cotonouja je bil januarja 2015 v Port of Spain, razpravljali pa so o vprašanjih ђlovekovih pravic, med drugim o napredku pri izvajanju prvega sveŹnja priporoĉil iz splošnega rednega pregleda, o potrebi po podaljšanju veljavnega moratorija na usmrtitve in eventualno odpravi smrtne kazni, o zamudah pri potrditvi politike za enakost spolov ter ukrepih za ratifikacijo izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah. EU je pozdravila ustanovitev Agencije za otroke (*Children's Authority*) in pozitivno ocenila dejstvo, da je ŹrŹava sprejela pomembno priporoĉilo iz splošnega rednega pregleda glede potrebe po zmanjšanju sodnih zaostankov, odprave pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu in izboljšanja razmer v zaporih. Izrazila je zaskrbljenost zaradi pomanjkanja varnih prostorov za zaprta dekleta in navedla, da mora vlada prednostno obravnavati dejavnosti za izboljšanje razmer v zaporih. Prav tako je izrazila globoko zaskrbljenost zaradi velikega števila domnevnih izvensodnih usmrtitev.

Uradne osebe so po volitvah septembra 2015 in naknadni spremembi vlade izrazile namen, da se začne smrtna kazen izvajati v skladu z zakonodajo, s čimer so nakazale možnost za ponovno izvajanje usmrtitev z obešanjem, čeprav že od leta 1999 velja *de facto* moratorij. Delegacija je v sodelovanju s partnerji ob dnevu človekovih pravic organizirala forum za oceno stanja človekovih pravic v Trinidadu in Tobagu. Še naprej je podpirala boj proti smrtni kazni, pa tudi diskriminaciji LGBTI, med drugim z objavo izjav VP/PP ob svetovnem dnevu proti smrtni kazni in svetovnem dnevu proti homofobiji. Po ukinitvi ministrstva za enakost spolov in otroke je nova vlada ta resor dodelila državnemu sekretarju v uradu predsednika vlade. EU je v sodelovanju s Programom ZN za razvoj ob svetovnem dnevu otroka izvedla javno ozaveščanje za dekleta v rejništvu, pri čemer je zadevni mladini zagotovila svetovanje.

Še naprej je vodila dialog z organizacijami civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic, med drugim tudi na vsakomesečnih srečanjih s skupinami LGBTI. Trinidad in Tobago je prvič prejel nepovratna sredstva na podlagi razpisa za zbiranje predlogov EIDHR, in sicer za podporo dejavnostim za odpravo smrtni kazni in spodbujanje enakosti spolov. Civilna družba še naprej opozarja vlado na potrebo po ustavni reformi. Podpora na tem področju se bo nadaljevala, s čimer bo razvoj upravljanja vključen v 11. ERS in tematsko postavko za instrument za organizacije civilne družbe in lokalne organe.

Združene države Amerike (ZDA)

Administracija predsednika Obame je leta 2015 še naprej močno poudarjala človekove pravice in demokracijo v dvostranskih odnosih ZDA s tretjimi državami in v večstranskih forumih, zlasti v ZN in OVSE. Predsednik Obama je v svojem govoru na 70. zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov zatrdil, zlasti z vidika vojn v Siriji in na vzhodu Ukrajine, da se bodo ZDA vedno zavzemale za človekove pravice.

V zvezi s stanjem človekovih pravic v ZDA je leta 2015 prišlo do nekaterih pozitivnih premikov na področju smrtni kazni in reforme kazenskega pravosodja. Poleg tega so bili sprejeti ukrepi za zmanjšanje števila zapornikov v Guantanamu. Ne glede na to pa ni bilo izvedeno ustrezno nadaljnje ukrepanje na podlagi ugotovitev iz poročila o programu agencije CIA za pridržanje in zasliševanje, ki ga je odbor senata za obveščevalne dejavnosti objavil leta 2014.

Leto 2015 je bilo v ZDA pozitivno z vidika smrtne kazni, saj je bilo število usmrtitev in izrečenih novih smrtnih kazni najnižje v zadnjih dvajsetih letih. Državi Nebraska in Connecticut sta odpravili smrtno kazen, s čimer se je število držav, ki še imajo smrtno kazen, znižalo na 31. Pennsylvania je napovedala moratorij. Na splošno se je javna podpora Američanov smrtni kazni zmanjšala. Čeprav si administracija predsednika Obame ni dejavno prizadevala prepričati kongres, da ukine smrtno kazen na zvezni ravni, pa je predsednik priznal, da je resno zaskrbljen zaradi njenega izvajanja. Prepoved EU za izvoz zdravil za usmrtitve je močno odmevala v zvezi s problematiko smrtne kazni in vplivala na javno razpravo o usmrtitvah v zadnjih štirih letih.

EU je večkrat pozvala k zaprtju zaporov v Guantanamu. Prizadevanja administracije, da bi zaprl zapor in preostale zapornike premestili, ovira predvsem kongres. Ne glede na to pa je bil leta 2015 vseeno dosežen določen napredek, saj so bili nekateri zaporniki premeščeni v tretje države. Od približno 780 zapornikov, ki so bili pridržani v Guantanamu, jih je bilo ob konca novembra 2015 tam še 107. Decembra je bil sklenjen dogovor o premestitvi še 17 zapornikov. Vendar pa večina v kongresu še vedno odločno nasprotuje vsakršni premestitvi zapornikov iz Guantanama v ZDA. Zakon o izvrševanju obrambnega proračuna, ki ga je kongres sprejel novembra, vsebuje pravne ovire za zapiranje zaporov, vključno s prepovedjo uporabe finančnih sredstev za premestitev zapornikov v ZDA ali za izgradnjo prostorov, v katerih bi jih namestili v prihodnosti. Leta 2015 ni bilo izvedenega ustreznega nadaljnjega ukrepanja na podlagi poročila senata o programu agencije CIA za pridržanje in zasliševanje, ki je razkrilo hude kršitve človekovih pravic v zaporu v Guantanamu.

To leto je bilo prelomno za reformo kazenskega pravosodja. ZDA imajo izjemno visok delež zapornikov na prebivalca, v samici pa je zaprtih več zapornikov kot v kateri koli drugi demokratični državi. Predsednik Obama je kongres pozval, naj sprejme pomembno reformo kazenskega pravosodja, s katero naj bi dosegli, da bo kazenskopravni sistem v ZDA pravičnejši in učinkovitejši, ter prekinili začarani krog revščine, kriminala in zaporov. Zakon o reformi izrekanja zapornih kazni in kazenskih sankcij iz leta 2015 sta v okviru odbora senata za pravosodje močno podprli obe stranki. Poleg tega je bil dosežen določen napredek glede prestajanja kazni v samici. Kalifornija je septembra v zgodovinski sodni poravnavi pristala na pregled uporabe kazni samice v svojih zaporih, skupaj s strogimi omejitvami dolgotrajne osamitve zapornikov.

Delegacija EU v Washingtonu je še naprej dejavno sodelovala z ustreznimi službami administracije, kongresom in nevladnimi organizacijami pri vseh navedenih zadevah. Prav tako je z ZDA še naprej sodelovala pri drugih pomembnih vprašanjih s področja človekovih pravic, med drugim glede pravic žensk, invalidov, LGBTI, svobode izražanja in ratifikacije mednarodnih instrumentov. Delegacija EU je administraciji izročila demaršo, v kateri se je zavzela za hitro ratifikacijo pogodbe o trgovini z orožjem, ki med drugim vsebuje določbe v zvezi s preprečevanjem zlorabe človekovih pravic in kršitev mednarodnega humanitarnega prava.

EU in ZDA sta leta 2015 še naprej tesno sodelovala na področju človekovih pravic, zlasti v večstranskih forumih, kot sta ZN in OVSE, ter glede razmer v tretjih državah. Februarja so potekala letna posvetovanja o človekovih pravicah. EU in njene države članice so z ZDA še naprej sodelovale tudi v okviru sklada za enakost v svetu, partnerstva za prihodnost enakih možnosti ter koalicije svoboda na spletu.

Posebni predstavnik EU za človekove pravice Stavros Lambrinidis je imel septembra na obisku v Washingtonu govor v organizaciji *Freedom House* o ključnih izzivih po svetu in politiki EU na področju človekovih pravic. Delegacija EU je ob dnevu človekovih pravic začela kampanjo v družbenih medijih s poudarkom na nekaterih pozitivnih rezultatih na področju človekovih pravic, ki jih je v zadnjem času dosegla EU.

Urugvaj

Med cilji EU na področju človekovih pravic in demokracije pri njenih odnosih z Urugvajem so podpora reformi in posodobitvi kazensko-pravnega in zaporniškega sistema, krepitev spoštovanja pravic žensk in otrok ter protidiskriminacijskih politik in varnosti državljanov. Urugvaj je leta 2015 praznoval 30 let neprekinjene demokracije, ob splošnih volitvah leta 2014 in občinskih volitvah leta 2015, ki so potekale pregledno in mirno.

Nacionalna institucija za človekove pravice je leta 2015 poročala o prenatrpanosti zavodov, ki jih upravlja SIRPA (Oddelek za mladoletne prestopnike), ter o nečloveških in ponižujočih razmerah ter pretirani uporabi sile in psihotropnih snovi v teh zavodih. Prav tako je opozorila na primere spolnega izkoriščanja mladoletnikov v domovih pod okriljem Urugvajskega inštituta za otroke in mladostnike (INAU). Kljub številnim ukrepom za odpravo nasilja v družini se je leta 2015 povečalo število prijavljenih primerov. Vlada je novembra predstavila nacionalni akcijski načrt za obdobje 2016–2019 za življenje brez nasilja na podlagi spola, katerega glavni cilji je zmanjšati število smrtnih žrtev zaradi nasilja na podlagi spola in število žensk, ki so žrtve nasilja. Načrt o rasni enakosti za obdobje 2015–2020 za potomce Afričanov, ki je bil objavljen julija, kaže, da se v Urugvaju še pojavlja tovrstna diskriminacija. Začasno je bilo zadržano dovoljenje za prihod druge skupine sirskih beguncev, ki naj bi prišli konec leta 2015. Leta 2014 je bil za Urugvaj opravljen drugi splošni redni pregled. Vlada pripravlja neobvezno poročilo o tem, kako so upoštevali dana priporočila.

EU podpira človekove pravice v Urugvaju v okviru EIDHR in tematskih programov v podporo civilni družbi. EU je leta 2015 financirala projekte v zvezi z varnostjo državljanov, pravicami žensk in otrok, nasiljem nad ženskami, spolnimi zlorabami socialno kohezijo. Poleg tega je v okviru dvostranskega programa še naprej zagotavljala finančna sredstva za podporo reformi urugvajskega kazenskopravnega in zaporniškega sistema.

Venezuela

EU z venezuelsko vlado nima uradnega političnega dialoga, vendar pa razprave o človekovih pravicah potekajo priložnostno, na primer ob srečanjih delegacije EU in veleposlaništev držav članic z venezuelskimi oblastmi ali pa na višji ravni v ESZD ob obiskih venezuelskih uradnikov v Bruslju.

Še vedno so problematična sojenja voditeljem opozicije, neodvisnim odvetnikom in poslovnežem. EU je še naprej spremljala sojenje v zadevah Leopolda Lópeza in sodnika Afiunija. Delegacija EU je ob skupnem prizadevanju z državami članicami, navzočimi v državi, skušala prisostvovati sojenjem in jih spremljati, vendar ji v večini primerov niso dovolili vstopa v sodno dvorano. Tiskovni predstavnik VP/PP je objavil izjavi o aretaciji župana Caracasa Antonia Ledezme (februarja) in o sojenju Leopoldu Lópezu (septembra).

EU je večkrat izrazila pripravljenost, da v državo napoti misijo za opazovanje decembrskih parlamentarnih volitev (kot je razvidno iz izjave tiskovnega predstavnika VP/PP), vendar pa je državni volilni organ ni povabil. Po poročilih je imela v volilni kampanji prednostno obravnavo sedanja vlada. Vladni nadzor nad mediji in javnim prostorom je opoziciji dal le malo možnosti, da bi predstavila različna stališča. Kljub temu pa je opoziciji uspelo, da je osvojila potencialno dvotretjinsko veliko večino v nacionalni skupščini (kar je v času pisanja poročila še odvisno od izpodbijanja rezultatov na sodišču).

Sodelovanje EU je bilo usmerjeno na pravice žensk in otrok ter avtohtonih prebivalcev, dobro upravljanje (tehnična pomoč nacionalni skupščini, krepitev institucionalnih zmogljivosti v občinah), položaj zagovornikov človekovih pravic, svobodo obveščanja in begunce. Javna diplomacija se je pri svojem delu usmerila na spodbujanje enakosti spolov.

Z mehanizmi nadzora standardov MOD so bile preučene kršitve sindikalne svobode v Venezueli, pri čemer je bilo opozorjeno na hude in nujne primere.
